တိုင်းရင်းသားရေးရာ
Ethnics Affairs

အမှတ် ၁၂၊ ဇူလိုင် ၂၀၂၃

ညီညွတ်ခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်းမှသည်.....

wkdif&ifo m;a&;&m

trSwf(12)

Zlvkdifv? 2023

အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေးအတွက် ပြည်သူသို့ အသိပေးနှိုးဆော်ချက်

၁။ ပြည်သူအတွက်ဟု သုံးနှုန်း၍ ရဟန်းသံဃာများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများအပါအဝင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများနှင့် ပြည်သူကိုသတ်ဖြတ်၊ လုယက်ခြင်းကို CRPH၊ NUG၊ PDF အမည်ခံ အကြမ်းဖက်အုပ်စုများက ဥပဒေမဲ့ကျူးလွန်နေသည်။

၂။ ခြိမ်းခြောက်၊ လူသတ်၊ အဖျက်အမှောင့်လုပ်ရပ်များ လုပ်ဆောင်နေသည့် CRPH၊ NUG၊ PDF အကြမ်းဖက်သမားများကို အားပေးမှု၊ ထောက်ခံမှု၊ ကူညီထောက်ပံ့မှု မပြုခြင်းသည် ပြည်သူလူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ ယင်းတို့၏ လက်နက်/ခဲယမ်း ကိုင်တွယ်သယ်ဆောင်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်သမားတို့၏ သတင်းကို လျှို့ဝှက်ပေးပို့ခြင်းသည် အပြစ်မဲ့ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

Public Notice for elimination of violence

1. So called "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorist groups are unlawfully committing killings monks, teachers, civil servants and general people and lotting under the pretext of sayings "for the people".
2. Not rendering encourage support and assistance to the "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorists that are committing intimidations, killings and destructive activities could be construed as protecting lives and property of general public.
3. Giving information secretly relating to bearing of their arms, ammunitions and terrorists to authorities could be tantamount to protecting lives and property of innocent people.

wkdkf&ifom;a&;&m

trSwf (12)

Zlvkdkif 2023

jrefma&;&mavhvma&; tzGJU

---

jrefma&;&m
trSwf- 22^24(yxrxyf) yef;qdkifvrf;
aumufwHwm;rkdU, f&efukef
zkef;- 01 8387568
Email: myanmaaffairs@gmail.com

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည်။

wefzdk;	5500 usyf
tkyfa&	1000
vkyfief;tzGJUOD;	jrefrma&;&ma vhvma&; tzGJU
xkwfa0ol	0,Dvuf xef;wdk;(02346)
yHkESdyfol	0aZmjrif ixef;(00241)
	atZuf yHkESdyfwdkuf
	trSwf(118)? (4) vrf;
	ykodjr&yfuGuf a'*Hkt&SdU,f
	&efukefrdUU

မာတိကာ

t ,fwDmpum;
nñwjci;? ir;cr;jci;ron ... 9

½kd;&m"avhpmay,Of;aus;rSKu@
1/ xm;0 , xr;jrm;jci;"av 13
armifbef;aqG (S&m;0 ,f)
2/ vr;avQmufuo&Ouexu wprfx;jcm;aom &ci½;&mr@y 17
ppfwdkif;aG;vwf;H
3/ vuzuc;tuEi yt0;wi;&i;om;w\ 23
,Oaus;r tEocr
ytd;ork;y\pk&;tzGH
4/ a&;a[mi;ajrmuO;rr tz,&pyg; r[mreb&m; 31
O;DDbef;armif
5/ ppui;wi;a'ou; r;jrpzsm;r uee;wi;&i;om;rsm; 37
rsdr;jifwf
6/ Epopu;jci;ae u&i½;&m aumuoppm;yEi 45
zA;a,myaZmy
lirf;c;rfar
7/ csci;w\ tob"av 54
trfrf;avmif;DD
8/ vqwi;&i;om;w\ rom;pr½;pOvm 63
trnrnac;yrsm;
ESifjG

9/ t½(ci;)w\ ½;&m"av ,lunrEi 69
vrb0zlz;a&;vy&m;rrsm;
qvkZDk
t xl;aqmify;u@
10/ ir;cr;a&;aq;pr;&n 79
&Jnefatmif(RASU)
11/ r;cppwu tajccon jynwi; t i t m;Ei r [mA [m 85
ukm;uD
Ekifiha&;Ebwkd&ifom;a&;&mu@
12/ &r;apmbm; t rnc "Eapmbm;rsm; 91
rifvGef(atmifyef)
13/ vwvya&; tu umv (1945-1947) 102
jrerEiiwi;&i;om;rsm; \Eiia&;E;um;r t ajc t ae
t u0;cy
a'uwmatmifd
14/ v½i;½;&mEi , aejrer 109
e&PZDarmif
15/ t r;om;pn; v;n ñwa&;Ei 117
ir;cr;om , maom tem*wEiiawm
armifbef aq(Gnmajr)
16/ jynaxmipzm; wi;&i;om;w\ 125
ori;0i t r;om; vwajrmua&;aw;wpy'
ausmfZmatmif
x ifay;ausmfum;wkdf&ifom;u@
17/ t r;om;vwajrmua&;u;yr;col 131
u&iwi;&i;om;orwa [mi; re;0i;armiEi
Awo(Eip;ym;lyico reolaX;u; O;ema t mu
armifarmifrifbef(pufwuók)

18/ &euewuov 'w,au&i;om;oyw? oywarmuaumip0i y*V y*armu trata':te; ukG;u;(D8 ta&;awmfyk) 137

19/ rewi;&i;om;w\Ev;om;xu vi;vulu,wpyi &rn-ao;(G) 142

20/ xi&m;aumlum; jynaxmipzm;wi;&i;om; tEynm&iwpa,mu or[w tu,'ratmivi okwoarDiifrf(c)r; 149

taxaG-xG@

21/ weqmqijci; tEynm cpfEk(pwdfynm) 155

22/ ,lunrl\pr;tm; aufumfvd(SMART) 161

23/ jynaxmip lcpn;½;xi;acolrm; rjzpapcsi armifbk(tnmajr) 166

24/ Armrz&m;qijzlr&i ouf;Sif(a&;Tefajr) 171

25/ wmcsvw or[w a&w*e,ajrr txiu&lrlav;qo rbkvvjrifrfU) 179

26/ jrermw\ ½;&mupm;en;rm; lunfZaomf 189

အယ်ဒီတာ့စကား

ညီညွတ်ခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်းမှသည် ......

“နိုင်ငံအတွင်းရှိ လူမှုအသိုက်အဝန်းအားလုံး
သဟဇာတရှိရှိနေနိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်
ငြိမ်းချမ်းရေးသည် အရေးကြီးပေသည်။
ငြိမ်းချမ်းရေးသည် နိုင်ငံတိုင်းအတွက် ပဓာနကျပြီး
ငြိမ်းချမ်းမှသာ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို
ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။”

မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သည်မှာ ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် နှစ်ပေါင်း(၇၅)နှစ် တိုင်ခဲ့လေပြီ။ လွတ်လပ်ရေးသက်တမ်း ဆယ်စုနှစ် ၇ စု ကျော်ခဲ့သည့်နည်းတူ ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကလည်း ဆယ်စုနှစ် ၇ စု ကျော်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ပဋိပက္ခများကြောင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး အားနည်းခဲ့သည်။ ထိုပြဿနာများကို အဆုံးသတ်ရန် အစိုးရအဆက်ဆက် ကြိုးပမ်းခဲ့ပေသည်။ မြန်မာ့သမိုင်းစဉ်အား ပြန်လည်ကြည့်လျှင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းစဉ်ကာလတွင် လွတ်လပ်ရေးသည် ပထမ၊ ဒီမိုကရေစီရေးသည် ဒုတိယ၊ ဆိုရှယ်လစ်ရေးသည် တတိယဟု မျှော်မှန်းခဲ့သည်။ သို့သော် လွတ်လပ်ရေးရပြီး သည့်နောက်ပိုင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မျှော်မှန်းသည့်အတိုင်း အရောက်လှမ်းနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

"မြန်မာတွေ စည်းကမ်းရှိရမယ်၊ ညီညွတ်ရမယ်၊ အလုပ်လုပ်ရမယ်၊ ပဒေသာပင် ဆိုတာ မြေက ပေါက်လာတာမဟုတ်ဘူး၊ အလုပ်လုပ်မှရတာ" ဟု ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် ပြည်သူ့အစည်းအဝေးကြီးတွင် ပြော ကြားခဲ့သည်။ ညီညွတ်ခြင်းသည် အရာအားလုံးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ပင်ဖြစ်သည်။ မိသားစုတစ်စု အိမ်ထောင်တစ်ခုမှအစပြု၍ တစ်ကမ္ဘာလုံး အတိုင်းအတာအထိ ညီညွတ်ခြင်း ရှိရန်လိုသည်။ ညီညွတ်ခြင်းရှိလျှင် အန္တရာယ်ကိုလည်း တွန်းလှန်နိုင်သည်။ ဒုက္ခကိုလည်း တိုက်ထုတ်နိုင်သည်။ ညီညွတ်ခြင်းဖြင့် သာယာကြွယ်ဝသောဘဝများကို တည်ဆောက် နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နယ်ချဲ့တို့၏သွေးခွဲသပ်လျှိုမှုကြောင့် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးသော်လည်း ရောင်စုံသူပုန်ဒဏ်ကို ရင်စည်းခံခဲ့ရသည်။ ဝါးအစည်းပြေသကဲ့သို့ သူတစ်လူ ငါတစ်မင်းဖြင့် အယူဝါဒများ ကွဲပြားခဲ့ပြီး တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း လက်နက်ကိုယ်စီဖြင့် ရန်သူသဖွယ် နှစ်ပေါင်းများစွာ တိုက်ခိုက်နေခဲ့ကြသည်။ ညီညွတ်ခြင်းကို မတည်ဆောက် နိုင်ခဲ့သည့်နိုင်ငံအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးသည် အလှမ်းဝေးနေခဲ့ပေသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုတာ ဘာလဲ (What is Peace) စာအုပ်ကိုပြုစုသူ အင်္ဂလိပ်တွေးခေါ် ပညာရှင် ဒန်ကင်ဂျုံးက ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုသည်မှာ စစ်မက်ကင်းငြိမ်းခြင်း၏ အသီးအပွင့် ဖြစ်သည်ဟု ရေးသားခဲ့ဖူးသည်။ နိုင်ငံအတွင်းရှိ လူမှုအသိုက်အဝန်းအားလုံး သဟဇာတ ရှိရှိနေနိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးသည် အရေးကြီးပေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် နိုင်ငံတိုင်းအတွက် ပဓာနကျပြီး ငြိမ်းချမ်းမှသာ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး ကို ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဟု ဆိုရာတွင် negative peace နှင့် positive peace ဟူ၍ ယေဘုယျ အားဖြင့် နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်ကြောင်း ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးပြုလေ့လာကြသည့် ပညာရှင်များက ပြောဆိုလေ့ရှိကြသည်။ negative peace ဆိုသည်မှာ တိုက်ရိုက်အကြမ်းဖက် မှုများ လုံးဝမရှိတော့သည့်အခြေအနေဖြစ်ပြီး positive peace ဆိုသည်မှာ အသွင်သဏ္ဍာန် အားဖြင့်ရော၊ သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့်ပါ အကြမ်းဖက်မှုများ လုံးဝမရှိတော့သည့် အခြေ အနေဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကြသည်။ ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေအနေမှာ negative peace ရရှိအောင် ကနဦး ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တွင်မူ နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများအတွက် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးသာမက စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ

ငြိမ်းချမ်းရေးပါ ပေးနိုင်သည့် positive peace ခေါ် ငြိမ်းချမ်းရေးမျိုး ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ဆောင်ရသည်မှာ အပြောလွယ်သလောက် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရသည်မှာ ခက်ခဲသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လက်တွေ့ပါဝင်ဖူးကြသူများ ပို၍သိကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရန်အတွက် အချိန်များစွာယူ၍ စိတ်ရှည်သည်းခံပြီး ဆောင်ရွက်ကြရသော်လည်း ခဏအတွင်းမှာပင် ကျိုးပျက်သွားနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်း စဉ်သည် ရှုပ်ထွေးလှသလို သိမ်မွေ့နက်နဲလှသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ခြင်းသည် စစ်ပွဲထက်ပင် ပို၍ခက်ခဲသည်ဟုပင် ဆိုကြသည်။ ခက်ခဲသည်ဆိုပြီး မလုပ်ဘဲနေ၍လည်း မရပြန်ပါ။ အနောက်နိုင်ငံအချို့မှ ပညာရှင်ဆိုသူအချို့၊ နိုင်ငံရေးလေ့လာသူအချို့ သုံးသပ်သလို တစ်ဖက်ကို အပြစ်တင်နေရုံ၊ လက်ညှိုးထိုးနေရုံနှင့် အဖြေရနိုင်မည်မဟုတ်သကဲ့သို့ လက်တွေ့လည်းမကျပါ။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ငါမှန်သည် သူမှားသည် ဟူသည့် တရားသေသဘောထားကို ကိုင်စွဲထားခြင်းထက် အဖြေရရှိရေး၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ချုပ်ငြိမ်းရေးကို ဦးတည်ကြိုးပမ်းမှသာလျှင် အောင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ဘဲ ပဋိပက္ခကနေ အမြတ်ထုတ်ရန်၊ အကျိုးစီးပွားရှာရန် ကြိုးပမ်းနေသူများ ရှိနေပါက ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဝေးနေဦးမည်သာ ဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ထပ်တူ အရေးကြီးသည်မှာ ညီညွတ်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်း ၁၃၅ မျိုးရှိရာ ယဉ်ကျေးမှုပေါင်းစုံရှိသကဲ့သို့ ဘာသာပေါင်းစုံလည်းရှိသည်။ ယုံကြည်ရာဘာသာတရားကို လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်လည်း ရှိကြသည်။ ညီညွတ်ရေးဆိုသည်မှာလည်း မိသားစုတစ်စုအတွင်းရှိ ညီအစ်ကိုမောင်နှမ အချင်းချင်းကြားမှာပင် ကတောက်ကဆတ် ဖြစ်ကြသည်မျိုး၊ မခေါ်မပြောဘဲနေကြသည်မျိုးက ရှိတတ်စမြဲဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းသည် ခဏတာဖြစ်သည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရန်သူများ မဟုတ်ကြသဖြင့် မကြာခင်မှာပင် ပြန်တည့်ပြီး အရင်လို ပိုနေမြဲကျားနေမြဲ ပြန်ဖြစ်ကြသည်။ အရေးကြီး သွေးစည်း ဆိုသည့်အတိုင်း ပြင်ပရန်တစ်စုံတစ်ရာကြုံလာသည့်အခါမျိုးတွင် သွေးကစကားပြောသည် ဆိုသည့်အတိုင်း ပို၍ပင်စည်းလုံးသွားတတ်ကြသည်။ ညီညွတ်သွားတတ်ကြသည်။

ယနေ့ ကမ္ဘာ့အင်အားကြီး နိုင်ငံကြီးများသည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် နယ်ပယ်စုံ၊ ကဏ္ဍစုံတွင် အင်အားပြိုင်ဆိုင်လျက် ရှိကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ပြိုင်ဆိုင်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံလေးများပင် မဆိုထားနှင့် အတော်အတန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် နိုင်ငံများပင်လျှင် အင်အားကြီးနိုင်ငံတို့၏ အမျိုးမျိုးသောဖိအားများနှင့် ကြုံတွေ့ကြရ၊ ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံလေးများအနေဖြင့် ထိုသို့သော ဖိအားအမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်ကြရာတွင် ပြည်တွင်းရေးပြဿနာများကလည်း ရှိတတ်ကြပြန်ရာ မြွေပူရာ ကင်းမှောင့်ဆိုသကဲ့သို့ အခက်အခဲများစွာနှင့် ထပ်မံကြုံတွေ့ကြရပြန်သည်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ အားပြိုင်မှုကိုလည်း အားမပြိုင်ကြပါနှင့်ဟု တား၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ ရှောင်လွှဲ၍လည်း မရနိုင်ပါ။ အဆိုပါအခြေအနေကို ရင်ဆိုင်နိုင်မည့် တစ်ခုတည်းသောနည်းမှာ မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ညီညွတ်ရေးပင်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးနည်းခြင်းသည် ညီညွတ်ရေး အားနည်း

သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ "ညီညွတ်ရေးဆိုသည်က နိုင်ငံရေးနှင့် အမျိုးသားအင်အားစု အားလုံးတို့ တွဲဖက်ကာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အကျိုးကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ခိုင်မာလာမည် ဖြစ်သည်" ဟု ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အိုင်ကွန်ဟု ဆိုနိုင်သည့် ဆရာကြီး ဒဂုန်တာရာက ၎င်း၏လွတ်လပ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆောင်းပါးတွင် အမိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လိုအပ်နေသော ညီညွတ်ရေးမှာ သာမန်ညီညွတ်ရေးမျိုးမဟုတ်ဘဲ ရေပက်မဝင်သည့်ညီညွတ်ရေးမျိုး ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံငယ်သည်၊ အင်အားနည်းသည်၊ အင်အားကြီးသည်မှာ ပဓာနမဟုတ်တော့ဘဲ ညီညွတ်ခြင်းသည်ပင်လျှင် အခိုင်မာဆုံးသော အင်အားတစ်ခုဖြစ်သည်။ ညီညွတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ (၇၅)နှစ်မြောက် စိန်ရတု လွတ်လပ်ရေးနေ့ ဂုဏ်ပြုအခမ်းအနားတွင် "ကျွန်တော်တို့ ညီညွတ်ရင်၊ ကြိုးစားရင် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံဟာ ဒေသတွင်းမှသည် ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းနိုင်ငံအထိ မလွဲကေန်ရောက်ရှိမှာဖြစ်ပါတယ်"ဟု ပြောကြားခဲ့သည်ကိုလည်း မှတ်သားရသည်။

မြန်မာတို့သည် တစ်ဦးချင်းအရဖြစ်စေ၊ အစုအဖွဲ့လိုက်ဖြစ်စေ စွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်းအရ ခပ်ညံ့ညံ့လူမျိုးများ မဟုတ်ကြသည်ကတော့ သေချာသည်။ သင်ယူတတ်မြောက်လွယ်ကြသည်။ ကြံ့ရည်ဖန်ရည်ရှိကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ အခက်အခဲကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားနိုင်စွမ်းရှိကြသူများလည်း ဖြစ်ကြသည်။ တစ်ဦးချင်းအလိုက် ထူးချွန်ခဲ့ကြသူများလည်း အများအပြားပင် ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ ဇာတိပုည ဂုဏ်မာနဆိုသည့်အတိုင်း အမျိုးအနွယ်ကို စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြသည့် အစဉ်အလာမှာလည်း ကြီးမားကြသူများ ဖြစ်သည်။

ယနေ့ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လက်ငင်းလိုအပ်ချက်နှင့် ရေရှည်လိုအပ်ချက်ကိုပြောပါဆိုလျှင် ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးပင် ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုသည်မှာ လျော့သွား၍မဖြစ်ပါ။ ရရှိထားပြီးဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး မြင်ကွင်းကျယ်ကို တစ်စတစ်စ ချဲ့ထွင်ကြရမည်။ ညီညွတ်ရေးကိုလည်း ပိုမိုခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ကြရမည် ဖြစ်သည်။ ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး အခြေခံအုတ်မြစ် ခိုင်မာမှသာလျှင် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုဆိုသည့် အဆောက်အဦကို ဝင့်ဝင့်ထည်ထည် တည်ဆောက်နိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ပြည်ထောင်စုအဆောက်အဦကြီး တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်သည့် Stakeholders အားလုံးကို ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ဆောင်ရွက်မှုမှန်သမျှတွင် ကိုယ်စွမ်းဉာဏ်စွမ်းရှိသမျှ တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြပါရန် တိုင်းရင်းသားရေးရာ အယ်ဒီတာအဖွဲ့က ညီညွတ်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး စိတ်ဓာတ်အခြေခံဖြင့် တိုက်တွန်းရပါသည်။

အယ်ဒီတာအဖွဲ့

ထားဝယ်ထိမ်းမြားခြင်းဓလေ့

armifbef;aq(Xm;0,f)

“ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အကြင်လင်မယားဖြစ်သွားပြီဆိုပါက
အမျိုးသမီးမိဘအိမ်တွင် အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက်နေပြီးမှ
မိမိနေလိုသောအရပ်သို့ သွားလာနေထိုင်ရပါသည်။
မိသားစုနေထိုင်မှုပုံစံမှာ အများအားဖြင့် ခုနစ်ရက် သို့မဟုတ်
ကာလအနည်းငယ် မိဘများနှင့်အတူ နေထိုင်ပြီးမှ
အိုးအိမ်ခွဲပြီး အိုးသစ်အိမ်သစ်ထူထောင်ကာ
နေထိုင်လေ့ရှိပါသည်။”

တင်တောင်းခြင်းဓလေ့ – ထားဝယ်အခေါ် (အမေးငွေအပ်) ဓလေ့

အရွယ်ရောက်ပြီးသော သားသမီးများကို မိဘများက တင်တောင်းပေးခြင်းမှာ အမျိုးသားမိဘများက အမျိုးသမီးမိဘများထံသို့ ဆွေမျိုးအစုံအညီဖြင့် သွားရောက်ကာ လယ်ယာ၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ဥယျာဉ်ခြံ၊ ရော်ဘာခြံ၊ ရွှေ၊ ငွေ ပစ္စည်းများကို ခေတ်ကာလနှင့်အညီ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ကာ တင်တောင်းပေးကြပါသည်။ (ပိတ်ဖြူတစ်အုပ် မဖြစ်မနေ ပါရပါသည်။)

နှစ်ဦးသဘောတူ ခိုးရာလိုက်ပြေးသော ဓလေ့လည်း ရှိပါသည်။

ထားဝယ်အခေါ် (မြားအီပို့) ဓလေ့

အမေးငွေအပ်ကိစ္စ ဆောင်ရွက်ပြီးသောအခါ နေ့ရက်သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဖိတ်စာကိစ္စစီစဉ်ခြင်း၊ ဖိတ်စာကိစ္စဆောင်ရွက်ရာတွင် တစ်မူထူးခြားသည်မှာ သတို့သားဘက်က ဖိတ်မည့်ဖိတ်စာ၊ သတို့သမီးဘက်က ဖိတ်မည့်ဖိတ်စာဟူ၍ သတ်မှတ်စီစဉ်ရပါသည်။ သတို့သားဘက်က ဖိတ်မည့်ဖိတ်စာတွင် သတို့သားအမည်ကို အရင်ထားရပါသည်။ သတို့သမီးဘက်က ဖိတ်မည့်ဖိတ်စာတွင် သတို့သမီးအမည်ကို အရင်ထားရပါသည်။ အခြားသောရပ်ရွာဒေသမှအခြားတိုင်းရင်းသားများနှင့် လက်ထပ်သည့်အခါ ယင်းကိစ္စသည် အငြင်းပွားစရာ အမြဲဖြစ်တတ်ပါသည်။ ဖိတ်စာကိစ္စစီစဉ်ပြီးလျှင် သတ်မှတ်ထားသောနေ့တွင် မင်္ဂလာအခမ်းအနားကျင်းပသည့် သတို့သမီးအိမ်သို့ သတို့သားဘက်မှ ဆွေမျိုးမိတ်သဟာစုံလင်စွာဖြင့် လိုက်ပါပို့ဆောင်ပေးရပါသည်။ သတို့သမီးအိမ်အနီးသို့ ရောက်သောအခါ သတို့သားဘက်မှ အသင့်ယူဆောင်လာသော မင်္ဂလာပန်းအိုးနှင့် မင်္ဂလာကွမ်းအစ်တို့ကို သတို့သမီးဘက်က မိဘများက လမ်းတွင် ဆီးကြိုကာ နှစ်ဖက်မိဘ အလဲအလှယ် ပြုလုပ်ကြရပါသည်။ ထားဝယ်တိုင်းရင်းသားမင်္ဂလာအခမ်းအနားတွင် ပန်းတော်ကိုင်၊ ကွမ်းတောင်ကိုင်သည် မိဘနှစ်ပါးတို့ပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

“လူကြီးမိဘ သဘောမတူ၍ ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ခိုးရာလိုက်ပြေးသည် ဆိုပါက အမျိုးသားဘက်မှ မိဘဆွေမျိုးများက ခိုးရာလိုက်ပြေးသော ဇနီးမောင်နှံအား အမျိုးသမီးအိမ်သို့ ပြန်လည်တောင်းပန် အပ်နှံပေးရပါသည်။”

ထားဝယ်အခေါ် (မီးမအပ်) ဓလေ့

လူကြီးမိဘသဘောမတူ၍ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ခိုးရာလိုက်ပြေးသည်ဆိုပါက အမျိုးသားဘက်မှ မိဘဆွေမျိုးများက ခိုးရာလိုက်ပြေးသော ဇနီးမောင်နှံအား အမျိုးသမီးအိမ်သို့ ပြန်လည်တောင်းပန် အပ်နှံပေးရပါသည်။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းဓလေ့ – ထားဝယ်အခေါ် (အီဒပ်) ဓလေ့

ထားဝယ်တိုင်းရင်းသားတို့သည် စုလျားရစ်ပတ်ထိမ်းမြားခြင်း၊ ဘိသိက်သွန်းလောင်း၍ ထိမ်းမြားခြင်းတို့ဖြင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားကြသည်။ ထားဝယ်မင်္ဂလာအခမ်းအနားပြုလုပ်ရန်အတွက် အုန်းသီးအခိုင်လိုက် အသီးများများ၊ ငှက်ပျောသီးအခိုင်လိုက် အသီးများများ၊ ထန်းသီးအခိုင်လိုက် အသီးများများ၊ ဓနိသီးခိုင် အသီးများများ၊ ကွမ်းသီးခိုင် အသီးများများ၊ ကွမ်းရွက်အစည်းလိုက်ကို ဒေါင်းလန်းဖြင့် ထည့်ထားရသည်။ ဆေးရွက်ကြီးကိုလည်း ရွှေစက္ကူဖြင့်ပတ်၍ ဒေါင်းလန်းထဲတွင် ထည့်ထားရသည်။ အုန်းပင်ပေါက်၊ ကွမ်းသီးပင်ပေါက်၊ ငှက်ပျောပင်နှစ်ပင်၊ ကြံနှစ်ပင်ကိုလည်း ထောင်ထားရသည်။ ထိုအုန်းခိုင်၊ ငှက်ပျောခိုင်၊ ထန်းခိုင်၊ ဓနိခိုင်၊ ကွမ်းခိုင်၊ ကြံပင်၊ အုန်းပင်ပေါက်၊ ကွမ်းသီးပင်ပေါက်တို့ကို ဝယ်ယူသည့်အခါ မင်္ဂလာကိစ္စအတွက်မှန်းသိလျှင် ဈေးနှစ်ဆပေး ဝယ်ရတတ်သည်။ အပြစ်အနာအဆာကင်း၍ လှပသော အသီး၊ အခိုင်များကိုသာ အသုံးပြုရသည်။ အခိုင်လိုက်ထည့်ခြင်းမှာ ဤမင်္ဂလာကိစ္စကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အိမ်ထောင်ရေး ခိုင်မြဲစေရန်ဖြစ်သည်။ အုန်းပင်ပေါက်၊ ကွမ်းသီးပင်ပေါက်၊ ကြံပင်တို့ကို ထည့်ရခြင်းမှာ ရှင်သန်ကြီးပွားမှုကို အတိတ်နိမိတ်ယူခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အမေးငွေအပ်မင်္ဂလာ (တင်တောင်းခြင်း)တွင် သတို့သားဘက်မှ တင်ထားသည့် ပိတ်ဖြူအုပ်ကိုလည်း ဒေါင်းလန်းပေါ်တင်၍ ပြင်ထားရပါသည်။ သတို့သားနှင့်သတို့သမီးသည် မင်္ဂလာခန်းမအလယ်သို့ စုံတွဲမထွက်လာတတ်ကြပါ။ ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့်လည်း မထွက်လာတတ်ကြပါ။ ဘိသိက်ဆရာက သတို့သားကိုခေါ်ထုတ်လျှင် သတို့သားက တောင်ရှည်ပုဆိုး၊ အပေါ်ရင်ဖုံးအင်္ကျီ၊ ခေါင်းပေါင်းနှင့် သတို့သားအရံ တစ်ဦး၊ နှစ်ဦးခြံရံ၍ ထွက်လာရသည်။ အလားတူ ဘိသိက်ဆရာက သတို့သမီးကိုခေါ်ထုတ်လျှင် သတို့သမီးသည် ထဘီကွဲ၊ ထိုင်မသိမ်းအင်္ကျီ၊ ပခုံးတင်ပဝါ (ဖားအူပိုင်း) ကို ပခုံးတင်၍ လှပစွာပြင်ဆင်ပြီး သတို့သမီးအရံများနှင့်အတူ ထွက်လာရပါသည်။ (သတို့သားအရံ၊ သတို့သမီးအရံ စသည်တို့မှာ ရှေးအခါက မပါပါ။)

သတို့သားကို လက်ယာဘက်၊ သတို့သမီးကို လက်ဝဲဘက်နေရာယူ၍ ထိုင်စေပါသည်။ ဘိသိက်ဆရာအရှေ့ ငွေဖလားတွင် သတို့သားအတွက် ပန်းကတော့ သုံးခု၊ သတို့သမီးအတွက် ပန်းကတော့ သုံးခုတို့ကို ထိုးစိုက်ပေးထားသည်။ ထိုပန်းကတော့တွင် စံပယ်ပန်း၊ ဒေါင်းစုံပန်း၊ သပြေ၊ မြေစာမြက်၊ ကေရာဇ်ရွက်၊ အုန်းလက် ပါရသည်။ အမေးငွေအပ်စဉ်က သတို့သားဘက်မှ တင်တောင်းရာတွင် ပါလာသော ပိတ်ဖြူအုပ်ကို သုံးတောင်စီခွဲ၍ စားသောက်ဖွယ်ရာများနှင့်အတူ ပေးလိုက်ရပါသည်။ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ဆွေမျိုးရင်းချာ ဖြစ်ပြီဟု သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သင်္ကေတတစ်ခုဟု သိရသည်။

မိသားစုပုံစံ

ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အကြင်လင်မယားဖြစ်သွားပြီဆိုပါက အမျိုးသမီးမိဘအိမ်တွင် အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက်နေပြီးမှ မိမိနေလိုသောအရပ်သို့ သွားလာနေထိုင်ရပါသည်။ မိသားစု နေထိုင်မှုပုံစံမှာ အများအားဖြင့် ခုနစ်ရက် သို့မဟုတ် ကာလအနည်းငယ် မိဘများနှင့်အတူ နေထိုင်ပြီးမှ အိုးအိမ်ခွဲပြီး အိုးသစ်အိမ်သစ်ထူထောင်ကာ နေထိုင်လေ့ရှိပါသည်။ အိုးအိမ် အသစ် ခွဲနေကြပြီဆိုပါက ခင်ပွန်းဖြစ်သူဘက်မှ အစဉ်အလာအရ ယုံကြည်လာသော ရိုးရာ ဓလေ့ကို ကိုးကွယ်ရပါသည်။

လင်မယားကွာရှင်းခြင်း – ထားဝယ် (လာန်များခွဲ) ဓလေ့

နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောထားမတိုက်ဆိုင်၍ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့်ဖြစ် စေ ကွာရှင်းကြမည်ဆိုပါက ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းများကို တစ်ယောက်တစ်ဝက်စီ ခွဲဝေကြ ပြီး သားဦးယောကျ်ားဆိုပါက အမျိုးသမီးဘက်က ခေါ်ခွင့်ရှိပြီး သားဦးမိန်းကလေးဆိုပါက အမျိုးသားဘက်က ခေါ်ယူသွားခွင့်ရှိသည်။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

ကိုးကားချက်

- **"ထားဝယ်တိုင်းရင်းသား ဓလေ့ ထုံးတမ်း"**၊ နေသန်အောန်မျိုး (ထားဝယ်ရှေးဟောင်း သုတေသီ)

လမ်းလျှောက်သကြံန်ထဲက
တစ်မူထူးခြားသော ရခိုင်ရိုးရာမဏ္ဍပ်

ppfawmGvwf£H

“ရေပက်ကစားရာတွင် ရခိုင်သမီးပျိုများသည်
မဏ္ဍပ်တွင်းတွင်သာနေရပြီး
ရေပက်လိုသည့်အမျိုးသားများက
ခင်ရာမင်ရာနီးစပ်ရာစုဝေးကာ ရေးကတချို့သည်
နွားလှည်းပေါ် ပလွေ၊ နှဲ၊ ပတ္တလား၊ ဗုံစသည့်
တူရိယာများတင်ဆောင်ကာ လူများက လမ်းလျှောက်
လိုက်ပါရင်း သီဆိုကခုန်တီးမှုတ်၍ မဏ္ဍပ်တစ်ခုပြီးတစ်ခု
လှည့်လည်ရေပက်ကြသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ပေါင်းထောင်ချီသောကာလကပင်ရှိခဲ့ကြောင်း နံရံပန်းချီ အထောက်အထား ပြသနိုင်သည့် သင်္ကြန်၊ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုမှ ဆင်းသက်လာသော ရိုးရာဓလေ့ ထုံးစံတစ်ခုဖြစ်သည့် သင်္ကြန်၊ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်း မိမိတို့ရိုးရာ ပုံစံဖြင့် မိမိကျင်းပဆင်နွှဲကြသော သင်္ကြန်။

အဆိုပါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဆင်နွှဲသော သင်္ကြန်များအနက် ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကို ထိန်းသိမ်းကျင်းပလေ့ရှိသော ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ သင်္ကြန်သည် ရခိုင်ပြည်နယ် မှာသာမက ရိုးမကိုကျော်၍ ရန်ကုန်သို့လည်းကောင်း၊ မန္တလေးသို့လည်းကောင်း၊ နေပြည်တော် သို့လည်းကောင်း၊ ရခိုင်လူမျိုးတို့ ပြောင်းရွှေ့၍ စုဝေးနေထိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မည့်သည့် ဒေသ၊ ရပ်ရွာသို့မဆိုလည်းကောင်း ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိလျက်ရှိသည်ကို ဝမ်းသာဂုဏ်ယူဖွယ် တွေ့ မြင်ရပါသည်။

နံ့သာသွီးပွဲ

ရခိုင်ရိုးရာဓလေ့တွင် သင်္ကြန်အကြိုနေ့မတိုင်မီတစ်ရက် (ဧပြီ ၁၂ ရက်) ညဦးကပင် ရပ်ရွာအလိုက်စုဝေးကြ၍ အမျိုးသမီးကြီးငယ်ရွယ်လတ်မရွေး နံ့သာဖြူနီများ ယူဆောင် လာကာ နံ့သာသွေးရန် ကျောက်ပျဉ်များကိုယ်စီဖြင့် စုပေါင်းနံ့သာသွေးကြသည်မှာ အခြား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့်မတူ တစ်မူထူးခြားသောဓလေ့ ဖြစ်သည်။ ယင်းနေ့ ကျင်းပသော ပွဲကို ရခိုင်အခေါ် "နံ့သာသွီးပွဲ" ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ ထိုသို့ နံ့သာစုပေါင်းသွေးနေစဉ် ရပ်ရွာ ကာလသားများက တီးမှုတ် ကခုန်သီဆို၍ နံ့သာသွေးသူများ စိတ်အားတက်စေရန် ဆောင်ရွက် ပေးလေ့ရှိသကဲ့သို့ နံ့သာသွေးပွဲတွင် မပါဝင်သော အိမ်များမှလည်း စားသောက်စရာမုန့်ပဲ သရေစာများ ပြုလုပ်ဧည့်ခံ ကျွေးမွေးလေ့ရှိကြသည်။

နံ့သာသွေးပုံ

ဘုရားရီချိုးပွဲ

ရခိုင်အခေါ် "ဘုရားရီချိုးပွဲ" ကား ဘုရားရေသပ္ပာယ်ပွဲပင် ဖြစ်သည်။ သင်္ကြန်အကြိုနေ့ (ပြေ ၁၃ ရက်) နံနက်ပိုင်းတွင် ယမန်နေ့ညက သွေး၍ စုဆောင်းထားသော နံ့သာရည်များကို

ဘုရားရေသပ္ပာယ်ပုံ

ငွေဖလားများတွင်ထည့်ကာ မိမိတို့ရပ်ရွာအလိုက် ကိုးကွယ်သောဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ စိတ်နှလုံးလည်း ကြည်ညို၍ အခမ်းအနားဖြင့် သွားကြသည်။ ရှေ့ဆုံးမှသာသနဝအလံ၊ တံခွန်ကုက္ကားများကိုင်ဆောင်၍လည်းကောင်း၊ ရခိုင်မင်္ဂလာစည်တော်များ တီးခတ်၍လည်းကောင်း၊ ယင်းနောက်မှ မိန်းမကြီးများက ဆွမ်းအုပ်များရွက်၍လည်းကောင်း၊ ယင်းနောက်မှ မိန်းမပျိုများနှင့်ကလေးသူငယ်များက နံ့သာရည် ထည့်ထားသော ငွေဖလားများကိုင်ဆောင်၍ လည်းကောင်း လှလှပပဝတ်စားဆင်မြန်းကာ အခမ်းအနားဖြင့် သွားလေ့ရှိကြသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ရောက်သောအခါ ဆရာတော်၊ သံဃာတော်များကို ဆွမ်း၊ မုန့်ချိုခဲဖွယ်များ ဆက်ကပ်ခြင်းပြုလုပ်ပြီး ဘုန်းကြီးကျောင်းပေါ်မှ ကြေးသွန်းနှင့် ကျောက်ဆင်းတုတော်များကို ကျောင်းဝင်းအတွင်း ရေကောင်းရေသန့်သယ်ယူရန် လွယ်ကူသည့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောနေရာတွင် စုဝေးကာ စိတ်နှလုံးကြည်ညိုလည်းရာတွင် ပါဝင်သည့်အမျိုးသားများက သေချာစွာ ဆေးကြောသန့်စင်ကုသိုလ်ယူပြီးမှ ယူဆောင်လာသော နံ့သာရည်များဖြင့် နောက်ဆုံးပက်ဖျန်း ပူဇော်ကာ မူလနေရာသို့ ပြန်လည်ပင့်ဆောင်လေ့ရှိကြသည်။ အလားတူ အချို့ဒေသများတွင် စေတီတော်များကို ရေသပ္ပာယ်သန့်စင်ခြင်းလည်း ပြုလုပ်ကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

မဏ္ဍပ်ဝင်ရီလောင်းပွဲ

ဘုရားရေသပ္ပာယ်ခြင်းအမှုပြီးသည်နှင့် ရေသပ္ပာယ်ပွဲပြန်လူများကို ကလေးသူငယ်များ ရေစပက်ကြပြီဖြစ်သည်။ သို့သော် ရခိုင်ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအရ ရှေးအခါက ရပ်ကွက်အလိုက်၊ ကျေးရွာအလိုက် တည်ဆောက်ကြသည့် ရိုးရာမဏ္ဍပ်များမှာ သင်္ကြန်အကြိုနေ့

ရေပက်ကစားခြင်းမပြုကြဘဲ သင်္ကြန်အကျနေ့(ဧပြီ ၁၄ရက်)နေ့မှသာ မဏ္ဍပ်များ ဖွင့်လှစ်၍ ရေကစားခြင်းပြုလေ့ရှိကြသည်။ ရှေးက ရခိုင်ရိုးရာမဏ္ဍပ်များကို ဝါး၊ ဓနိတို့ဖြင့် ယာယီဆောက်လုပ်ပြီး အုန်းလက်များ၊ ငုဝါ၊ ပိတောက်ပန်းတို့ဖြင့် အလှဆင်လေ့ရှိကာ မဏ္ဍပ်အမည်ကို စိတ်ကြိုက်မှည့်လေ့ရှိကြရာ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအမည်ဖြင့် မှည့်သောမဏ္ဍပ် (ဥပမာ– အိုးတန်းရပ်ကွက်မဏ္ဍပ်၊ ရွှေပြားရပ်ကွက်မဏ္ဍပ်၊ အမြင့်ကျွန်းရွာမဏ္ဍပ်..စသည်ဖြင့်) လှလှပပမှည့်ခေါ်သော မဏ္ဍပ် (ဥပမာ– ပိတောက်ပျိုဖြူ ရခိုင်သူမဏ္ဍပ်၊ မွှေးပျံ့သင်းကြူ ရာမောင်သူမဏ္ဍပ် ... စသည်ဖြင့်)ဖြစ်ပြီး မဏ္ဍပ်အမည်ဆိုင်းဘုတ်ကို နဖူးစည်းအဖြစ် တပ်ဆင်လေ့ရှိသည်။ မဏ္ဍပ်အပြင်အဆင်မှာ အဓိက မပါမဖြစ် ရခိုင်ရိုးရာလောင်းလှေကြီးတစ်စင်း (ခြောက်လံ၊ ရှစ်လံ၊ ၁၂လံ၊ ၁၆လံ/ တစ်လံလျှင် ခြောက်ပေ) စသည့် မဏ္ဍပ်အရွယ်နှင့်ကိုက်ညီသည့် လှေအရွယ်အစား တစ်မျိုးမျိုးကို မဏ္ဍပ်ရှေ့ဘက်မျက်နှာစာ ရာဇမတ်အကာနှင့် မလှမ်းမကမ်း တွင်နေရာချထားပြီး ယင်းလောင်းလှေရှေ့တွင် ခုံတန်းရှည်များချထားရသည်။ မဏ္ဍပ်အတွင်းအနောက်ဘက် ခပ်ကျကျတွင် ရေမလောင်းရဘဲ အားနေသောမိန်းမပျိုများနှင့် "မဏ္ဍပ်ရှင်မ" ခေါ် မဏ္ဍပ် အုပ်ထိန်းသူ အမျိုးသမီးကြီးအများစုနှင့် အမျိုးသားကြီးအနည်းငယ်တို့ ထိုင်ရန် ခုံများလည်း ချထားကြသည်။ မဏ္ဍပ်နောက်ဘက်(ဝါ)ဘေးဘက်တွင် အဖီထိုး၍ အကျွေးအမွေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်သောအဖွဲ့များလည်း ရှိသည်။

ရေပက်ကစားခြင်း

ရေပက်ကစားရာတွင် ရခိုင်သမီးပျိုများသည် မဏ္ဍပ်တွင်းတွင်သာနေရပြီး ရေပက်လိုသည့်အမျိုးသားများက ခင်ရာမင်ရာနီးစပ်ရာစုဝေးကာ ရှေးကတချို့သည် နွားလှည်းပေါ် ပလွေ၊ နှဲ၊ ပတ္တလား၊ ဗုံစသည့် တူရိယာများတင်ဆောင်ကာ လူများက လမ်းလျှောက်လိုက်ပါရင်း သီဆိုကခုန်တီးမှုတ်၍ မဏ္ဍပ်တစ်ခုပြီးတစ်ခု လှည့်လည်ရေပက်ကြသည်။ နွားလှည်းကိုလည်း ပိတောက်ပန်း၊ အုန်းလက်များဖြင့်အလှဆင်လေ့ရှိပြီး မိမိတို့အဖွဲ့အမည်ကို အချို့က လှလှပပ၊ ခုံ့ခုံ့ညားညား "နတ်မြစ်သား" "မယူအားမာန်" စသည်ဖြင့်မှည့်ခေါ်သော်လည်း အချို့ကဟာသနှော၍ မြင်သူတိုင်းသဘောကျရယ်မောရသော "အဖိုးသျှင်ရို့လာဗျာယ်" (ဘိုးဘိုးတို့လာပြီ)ဟု တပ်ဆင်ကာ လိုက်ပါလာသူအသက် ၅၀ ကျော်အရွယ်အမျိုးသားကြီးများသည် မျက်နှာကိုသနပ်ခါးတစ်ဝက်၊ အိုးမည်းတစ်ဝက်လိမ်းခြယ်ပြီး ချိုလိမ်များစို့လျက် ပျော်ရွှင်စွာဆိုင်းနှင့်အညီ သီဆိုကခုန်မြူးထူးကာ လှည့်လည်ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုအသက်ကြီးအမျိုးသားများအဖွဲ့လာလျှင် မိမိ သမီးအရွယ်၊ တူမအရွယ် မဏ္ဍပ်ဝင်မိန်းမပျိုများနှင့် ရေပက်လေ့မရှိဘဲ မဏ္ဍပ်ထိန်းမဏ္ဍပ်ရှင်မ (အသက် ၄၀ ကျော် ၅၀ ကျော်အရွယ်) များကိုသာ သီးသန့်ခေါ်ယူကာ အပြိုင်အဆိုင်အနိုင်လု၍ ရေစစ်ပွဲ ဆင်နွှဲကြသည်မှာ အထူးကြည့်ကောင်းလှသည်။ ထိုသို့ရေကစားသူများ ရေကစားနေစဉ် ကျန်စောင့်ဆိုင်းနေသူများက သံချပ်များထိုး၍ အပြိုင်အဆိုင် အားပေးကြသည်မှာလည်း ပျော်စရာကောင်းလှသည်။

ရိုးရာရေပက်ကစားနည်း

အမျိုးသားပျိုများကား ရေးကခြေကျင်လှည့်လည်သွားလာသော်လည်း နောက်ပိုင်း မော်တော်ယာဉ်များဖြင့် စုဖွဲ့လှည့်လည်လာကြသည်။ အချို့က အမည်မှည့်ခေါ်ခြင်း မရှိသော်လည်း အချို့က အဖွဲ့အမည်များ မှည့်ခေါ်တပ်ဆင်လာလေ့ရှိသည်။ ရေးက တူရိယာများ တင်၍ တီးမှုတ်သော်လည်း မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ဆောင်းဘောက်ကြီးများတင်ကာ စီဒီပလေယာဖြင့် သင်္ကြန်တေးသီချင်းများ၊ ကခုန်မြူးထူး၍ကောင်းသည့် သီချင်း အမြူးအသွက်မျိုးစုံတို့ကို တီးမှုတ်၍ ကခုန်သီဆိုလှည့်လည်လာကြသည်။ ရေကစားမဏ္ဍပ်တစ်ခု ရှေ့ရောက်လျှင် ရေပက်လိုသူအမျိုးသားများက မဏ္ဍပ်ရှေ့ရာဇမတ်ကွက်အကာရှေ့ တန်းစီရပ်ကာ လောင်းလှေရှေ့ ထိုင်ခုံတန်းပေါ်ကျောပေး၍ တန်းစီထိုင်နေကြသူ မိန်းမပျိုများအနက် နှစ်သက်ရာတစ်ဦးချင်းကို ရွေးချယ်၍ "အိုမရီး၊ ရီပီးပါ" (မရီးရေပေးပါ)ဟု ရေစတောင်းရသည်။ ရေတောင်းခံရသူမိန်းမပျိုက လှည့်ကြည့်ပြီးအမျိုးသားပျိုတွင် ပါလာသောရေပုံးကို လှမ်းယူကာ လှေဝမ်းတွင်ဖြည့်ထားသော ရေကိုခပ်ယူ၍ပုံးကိုပြန်ပေးသည်။ အမျိုးသားက သူယူဆောင်လာသောရေခွက်ငယ်ဖြင့် ရေပုံးထဲမှရေကို အမျိုးသမီးပျိုကျောသို့ စပက်ပြီးမှ မိန်းမပျိုက လှေဝမ်းမှရေကို သူ့ငွေဖလားဖြင့်ခပ်ကာ အမျိုးသားမျက်နှာကို ထိအောင် အရှိန်ပြင်းပြင်းဖြင့် လှမ်းပက်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတစ်လှည့်စီ ရေပက်ကစားရသည်။ ရေပက်နေစဉ် ခေတ္တရပ်တန့်လျက် အမျိုးသားသည် အမျိုးသမီး အမည်ကိုမေးခြင်း၊ နေရပ်လိပ်စာမေးခြင်း (ယခုခေတ်တွင် မိန်းမပျိုလေးများက အသင့်ယူဆောင်လာသော ဖုန်းနံပါတ်ကိုပြန်ပေးကြောင်းသိရသည်။) တို့ဆောင်ရွက်ကြပြီး အမျိုးသမီးက အဆိုပါအမျိုးသားကို နှစ်သက်လျှင် အမည်မှန်၊ လိပ်စာမှန် ပြန်ပြောလေ့ရှိသည်။ ဤနည်းဖြင့် သင်္ကြန်အကျ၊ အကြတ်၊ အတက် သုံးရက် ရေကစားပြီး ချစ်သူများဖြစ်သွားကာ လက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်နှင်းကြသည့် ရခိုင်စုံတွဲများလည်း မနည်းပါပေ။

ရခိုင်သင်္ကြန်နှင့်သံချပ်

အမျိုးသားတစ်ဦးသည် မဏ္ဍပ်တစ်ခုသို့အရောက် မိမိရေပက်လိုသော မိန်းမပျိုကို အခြားအမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် ရေပက်ကစားနေသည်ကိုတွေ့ပါက ယင်းတို့ပက်ပြီးသည်ထိ သံချပ်များထိုးရင်း၊ သီဆိုကခုန်ရင်း စောင့်ဆိုင်းလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ရခိုင်သင်္ကြန်နှင့် သံချပ်သည် ခွဲမရသောအတွဲဖြစ်လာလေသည်။ ရေးကသင်္ကြန်မတိုင်ခင်ကပင် သင်္ကြန်သံချပ်စပ်ဆိုတတ်သူများထံ ချဉ်းကပ်၍ ကြိုတင်ရေးစပ်ကြသည်။ သံချပ်များသည် များသောအားဖြင့် ခေတ်ကိုထင်ဟပ်လျက်ဖြစ်စေ၊ အပျော်အပြက်သဘောဖြစ်စေ ရေးဖွဲ့လေ့ရှိကြသည်။ " ဒေမဏ္ဍပ်မှာ ရီလေ့မဟိ၊ လသာတိုး လသာတိုး" ဟူသောသံချပ်မှာ ရေပက်ကစားရန် ရောက်ချိန် လောင်းလှေထဲ ရေကုန်နေချိန်နှင့်တိုက်ဆိုင်၍ ရေဖြည့်ရန် စောင့်ဆိုင်းနေရပါက ထိုးလေ့ရှိသောသံချပ်ဖြစ်ပြီး "ဒီမဏ္ဍပ်မှာ ရေလည်းမရှိ" ဟု သရော်လှောင်ပြောင်သော သံချပ်ဖြစ်သည်။ မဏ္ဍပ်ရှင်မများကို နောက်ပြောင်ရေးဖွဲ့ခြင်းလည်း ရှိသည်။ များသောအားဖြင့် သင်္ကြန်သံချပ်အထိုးခံရ၍ စိတ်ဆိုးလေ့မရှိကြပေ။ ရယ်စရာ၊ မောစရာ သဘောထားကာ အချို့သံချပ်လက်တန်းပြန်စပ်ဆိုတတ်သောမဏ္ဍပ်မှ အပြန်အလှန် သံချပ် ထိုးလေ့ရှိသေးသည်။ သံချပ်တိုက်ပွဲလည်း အလွန် နားထောင်ကောင်းပါသည်။

> “မြန်မာ့ရိုးရာ အတာသင်္ကြန်ပွဲတော်” ကို ကမ္ဘာ့ဒြပ်မဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်စာရင်းသို့ ဝင်ရောက်ရန် လျှောက်ထားရာ မြန်မာ့ရိုးရာ ဓလေ့ထုံးတမ်း စဉ်လာများ ပေါ်လွင်စေမည့် ရခိုင်သင်္ကြန်မှ ဓလေ့များ ...”

ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးဓလေ့များ

သင်္ကြန်အတက်နေ့သည် “အစာတက်”ဟု ရခိုင်လိုခေါ်ကာ အတက်နေ့ကျရောက်သောနေ့ရက်တွင် မွေးဖွားသူများက အစာတက်မုန့် (အတာတက်မုန့်) များ ဖြစ်သော မုန့်လုံးရေပေါ်၊ သာကူ၊ ကျောက်ကျော၊ မုန့်လက်ဆောင်း စသည့်မုန့်များ အချို့ဆွမ်းအုပ်များဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများသို့ အရင်သွားရောက်လှူဒါန်းကုသိုလ်ပြုပြီးမှ အိမ်နီးချင်းများကို ဝေငှခြင်း၊ မိတ်ဆွေများထံပို့ဆောင်ခြင်း၊ ဖိတ်ခေါ်ကျွေးမွေးခြင်း တို့ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ သင်္ကြန်အပြီး နှစ်ဆန်းတစ်ရက်နေ့တွင် ရေလောင်းမဏ္ဍပ်အချို့ရှိသေးသော်လည်း အချို့မပက်ကြတော့ပေ။ ယင်းနေ့တွင် သက်ကြီးပူဇော်ပွဲများ လှည့်လည်ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ ဥပုသ် သီလ ဆောက်တည်သူလည်း များပြားသည်။

နေပြည်တော်ရခိုင်ရိုးရာမဏ္ဍပ်

ဤရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန် ထုံးစံဓလေ့များ ပေါ်လွင်စေရန် နေပြည်တော် လမ်းလျှောက်သင်္ကြန်ထဲမှာ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနတွင် ရိုးရာနံ့သာသွေးခြင်း၊ ဘုရားရေသပ္ပာယ်ခြင်းနှင့် လောင်းလှေဖြင့် ကျားတစ်ဖက်၊ မတစ်ဖက် ရေကစားခြင်းတို့ကို သရုပ်ပြ ကျင်းပဆင်နွှဲခဲ့သည်။

ဒြပ်မဲ့အမွေအနှစ်

ယခုနှစ်တွင် “မြန်မာ့ရိုးရာအတာသင်္ကြန်ပွဲတော်” ကို ကမ္ဘာ့ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်စာရင်းသို့ ဝင်ရောက်ရန် လျှောက်ထားရာ မြန်မာ့ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများ ပေါ်လွင်စေမည့် ရခိုင်သင်္ကြန်မှဓလေ့များ၊ မွန်သင်္ကြန်မှဖယောင်းထမင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှ အင်းလေးရေပေါ်သင်္ကြန်တို့အပါအဝင် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့စွာ ရေကစားပုံ၊ သက်ကြီးပူဇော်ပွဲ၊ ငါးလွှတ်ပွဲ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများကို ခေါင်းလျှော်၊ ခြေသည်း လက်သည်းညှပ်ပွဲတို့ အားလုံးပါဝင်သည့် မြန်မာ့သင်္ကြန်သည် ကမ္ဘာ့ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်အဖြစ် စာရင်းတင်သွင်းခံရရန် ထိုက်တန်ကြောင်း သက်သေတစ်ခု ပြသနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်လေသည်။

စစ်တွေမေလတ်ဖဲ

လက်ဖက်ခူးအကနှင့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအနုသုခုမ

ytd,form rdk,fjy|pka&; tzGJ

"'သိန်းလားခံဗီး'မှာ မြန်မာလို ရွှေသနပ်ဖက်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ရွှေကဲ့သို့ ခက်ခက်ခဲခဲ ထုတ်လုပ်ရသည့် သနပ်ဖက်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအကသည် ပအိုဝ်းတို့၏ သနပ်ဖက်ခူးလုပ်ငန်းကို ခက်ခက်ခဲခဲလုပ်ကိုင်ရသည့် ပအိုဝ်းပျိုမေတို့၏ ဘဝကို ဖော်ဆောင်ပေးသည့်အကမျိုး ဖြစ်သည်။"

ပအိုဝ်းအကများ

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် မောင်းမွှုး ခေါ် မောင်းကြီးဆိုင်း၊ ထုံမေးဆွာ ခေါ် ဗုံရှည်မောင်းဆိုင်း၊ ထုံထွိုင်း ခေါ် ဗုံတိုမောင်းဆိုင်းများနှင့် တွဲဖက်၍ ပအိုဝ်းရိုးရာ ကကွက်များကို တီထွင်တင်ဆက်လာကြသည့်အပြင် ခေတ်နှင့်ညီအောင် ခေတ်သစ်သီချင်းများဖြင့်လည်း သီဆိုကခုန်ခဲ့ကြသည်။

ပအိုဝ်းရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအကများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာမက အာရှအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ ဖြစ်သည့် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ မလေးရှားနိုင်ငံနှင့် စင်ကာပူနိုင်ငံများတွင်လည်း ရှိသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှစ၍ ယင်းနိုင်ငံတွင် သွားရောက် အလုပ်လုပ်နေကြသည့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် နှစ်စဉ် တပေါင်းလပြည့်နေ့တွင် ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့ပွဲတော်ကျင်းပကာ ပအိုဝ်းရိုးရာအကများကို တင်ဆက်ကပြလာခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၆ နိုင်ငံမှ ၎င်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအကများကို ပါဝင်တင်ဆက်ကြသည့် The International Folklore Festival ခေါ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအကပွဲတော်သို့ ထိုင်းနိုင်ငံ စုရိန်းပြည်နယ် ရှိ စုရိန်းတက္ကသိုလ်မှ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် ပါမောက္ခကြီးများ၏ ဖိတ်ခေါ်ချက်အရ ပအိုဝ်းစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဗဟိုမှ ဦးဆောင်၍ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသား ၃၀ ဦးတို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအကများကို ထိုင်းနိုင်ငံ စုရိန်းပြည်နယ်တွင် ပါဝင်တင်ဆက်ကပြခဲ့ကြသည်။

ပအိုဝ်းရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုအကများတွင် ပအိုဝ်းရိုးရာအကနှင့် ခေတ်ပေါ်ပအိုဝ်းရိုးရာအကအမျိုးအစားပေါင်း ၃၀ ကျော် အနက် ရိုးရာပွဲတော်များတွင် အဓိကတင်ဆက်မှုအများဆုံးဖြစ်သည့် ရိုးရာအကများမှာ မောင်းမွှုးအက၊ မောင်းဆိုင်းအက၊ ထုံထွိုင်း ခေါ် ဗုံတိုမောင်းဆိုင်းအကများ ဖြစ်သည်။ ၁၉ ရာစုမှစ၍ ယနေ့တိုင် ကျော်ကြားနေသည့် ခေတ်သစ်အကများမှာ တီးရိုးရိုးရွှော့ ခေါ် ရှင်ပြုရဟန်းခံ အလှူပွဲတော်အက၊ သိန်းလားခံဖီး ခေါ် ရွှေသနပ်ဖက်အက၊ လက်ဖက်ခူးအက၊ အမွီးဟောဝ်လီနီသွီးဖြို့ ခေါ် ပအိုဝ်းလူမျိုး အမွေအနှစ်အက စသည့် အကများဖြစ်ကြသည်။

မောင်းမွှုး ခေါ် မောင်းကြီးဆိုင်းအက

မောင်းမွှုး ခေါ် မောင်းကြီးဆိုင်းအကသည် လူစုလူဝေးဖြင့် ပါဝင်ဆင်နွှဲသည့် ပွဲတော်များတွင် ကရသည့် အက ဖြစ်သည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာဝင်ပွဲလမ်းသဘင်များ ဖြစ်သည့် ဘုရားထီးတင်ပွဲ၊ ကျောင်းရေစက်ချပွဲ၊ စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲ၊ သီတင်းကျွတ် ဆီမီးပူဇော်ပွဲ၊ ရိုးရာအလှူပဒေသာပင်ကို ထမ်း၍ကသည့် ကထိန်ပွဲနှင့် တန်ဆောင်တိုင်ပွဲ၊ တပေါင်းလပြည့် ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့ပွဲတော်၊ ကဆုန်ညောင်ရေသွန်းပွဲနှင့် နှစ်သစ်ကူးပွဲ စသည့် ပွဲတော်များတွင် ဤမောင်းမွှုး ခေါ် မောင်းကြီးဆိုင်းဖြင့် တီးခတ်ပါဝင်ဖျော်ဖြေကြသည်။ သို့နှင့် ယင်းပွဲတော်ကြီးများသည် မောင်းမွှုး ခေါ် မောင်းကြီးဆိုင်းအကဖြင့် တီးခတ် ပါဝင်ဖျော်ဖြေရသည့် ပအိုဝ်းရိုးရာပွဲလမ်းသဘင်များအဖြစ် ယနေ့တိုင်ဆက်လက်ရှင်သန်နေပါသည်။

ထုံမေးဆွာ ခေါ် ဖုံရှည် မောင်းဆိုင်းအက

ပအိုဝ်းရိုးရာ ထုံမေးဆွာ ခေါ် ဖုံရှည်မောင်းဆိုင်းအကသည် ပအိုဝ်းရိုးရာအကများထဲတွင် ထင်ရှားသော အကတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤအကသည် ဖုံရှည် တစ်လုံး၊ မောင်း ငါးလုံးသို့မဟုတ် ခုနစ်လုံး၊ လင်းကွင်း တစ်စုံ၊ စည်း တစ်စုံပါရှိသည့် ပအိုဝ်းရိုးရာတူရိယာကို လူရှစ်ဦးမှ ၁၀ ဦးတို့ စည်းချက်ညီညာစွာ တီးခတ်ပြီး လူများမှလည်း ဟန်ချက်ညီစွာ ကရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအကသည် စည်းလုံးမှုကို သရုပ်ဖော်သည့် ပအိုဝ်းရိုးရာအကဖြစ်သည်။ ဤအကသည် မောင်းကြီးဆိုင်းအကကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာဝင် ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် ပါဝင်ဖျော်ဖြေသည့်အက ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ပအိုဝ်းပျို့ရွယ်တို့မှ ငေါ်ဝ်းကဲ ခေါ် လက်တန်းအချေအတင် ချစ်ရေးလင်္ကာတေးဖြင့် သီဆိုကာ ကရသည့် အကလည်း ဖြစ်သည်။

ထုံထွိုင်း ခေါ် ဗုံတိုမောင်းဆိုင်းအက

ဤအကသည် အိုးစည်သံကို ပင်တိုင်ပြု၍ ဟန်ချက်ကကွက်ညီညီ ကရသည့် အကဖြစ်သည်။ ထုံထွိုင်း ခေါ် ဗုံတိုမောင်းဆိုင်းတီးခတ်နည်း အမြန်နှင့်အနှေးကို လိုက်၍ ကကွက်ကို ပအိုဝ်းရိုးရာသိုင်းကွက်နှင့် ပေါင်းစပ်ဖန်တီးကာ ကရသည့် အကဖြစ်သည်။ သိုင်းကွက်ဖြင့် ကိုယ်ကာယအားလုံးကို လှုပ်ရှားစေသဖြင့် ကျန်းမာရေးကို ညီညွတ်စေသည့် အကလည်းဖြစ်သည်။ ထုံထွိုင်း ခေါ် ဗုံတို မောင်းဆိုင်းသည် အိုးစည်သံကို ပင်တိုင်တီးခတ်ရသဖြင့် မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဖြင့် ပျော်ရွှင်ကြည်နူးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

တီးရီးရီးချော့ ခေါ် ရှင်ပြု ရဟန်းခံအလှူပွဲအက

ဤအကသည် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာကို အလွန်ပင် မြတ်နိုးကိုးကွယ်ကြသည့် လူမျိုးဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစွာ ဖော်ဆောင်ပေးသည့် အကဖြစ်သည်။ 'တီးရီးရီးချော့" အကသည် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ ယနေ့တိုင် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့်အကဖြစ်သည်။ တောင်ပေါ်ဒေသမှာ စိုက်ပျိုးရာသီကုန်ဆုံးသည့် တန်ခူးလတွင် မိမိတို့၏သားရတနာကို ဗုဒ္ဓသာသနာဘောင်သို့ဝင်မည့် ရှင်ပြုအလှူပွဲနှင့် ရဟန်းခံပွဲများတွင် သီဆိုကပြသည့် အက ဖြစ်သည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ယင်းအလှူပွဲတော်ကျင်းပခြင်းမှရသည့် ကောင်းမှုကုသိုလ်များကို 'တီးရီးရီးချော့' အကဖြင့် ကြွရောက်လာသည့် ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများအား ပွဲဒါယကာနှင့်အတူ နိဗ္ဗာန်ရောက်စေရန်အတွက် ပျော်ရွှင်စွာအတူတကွ အမျှပေးဝေလေ့ရှိကြသည်။ အလှူပွဲတော် အောင်မြင်မှုအထိမ်းအမှတ်အနေဖြင့် အောင်ပွဲကျင်းပရာတွင် အသုံးပြုသည့် အကတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

သိန်လာခံဖီး ခေါ် ရွှေသနပ်ဖက်အက

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဆေးလိပ်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းအတွက် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားများသည် အလွန်ပင် အရေးပါအရာရောက်သည့် သနပ်ဖက် (Cordia plant) ကို ပင်တိုင်စိုက်ပျိုးသည့် လူမျိုးဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ် အများအားဖြင့် ကဆုန်လဆန်း၊ တန်ဆောင်မုန်းလအထိ နေ့သနပ်ဖက်ခူး တစ်ညလုံး သနပ်ဖက်လှော် စသည့် ပင်ပင်ပန်းပန်းလုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ်ခွင်

တွင် ပျော်ရွှင်မှုရှိစေရန်အတွက် 'သိန်းလားခံဗီး' တေးသီချင်းကို သီဆိုရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် သနပ်ဖက်ခူးအကဖြစ်သည်။ 'သိန်းလားခံဗီး'မှာ မြန်မာလို ရွှေသနပ်ဖက်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ရွှေကဲ့သို့ ခက်ခက်ခဲခဲ ထုတ်လုပ်ရသည့် သနပ်ဖက်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအကသည် ပအိုဝ်းတို့၏ သနပ်ဖက်ခူးလုပ်ငန်းကို ခက်ခက်ခဲခဲလုပ်ကိုင်ရသည့် ပအိုဝ်းပျိုမေတို့၏ဘဝကို ဖော်ဆောင်ပေးသည့်အကမျိုး ဖြစ်သည်။

လက်ဖက်ခူးအက

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ်မှာ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာလက်ဖက်လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ လက်ဖက်ခူးအကသည် ပအိုဝ်းရိုးရာ လက်ဖက်လုပ်ငန်း၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို သရုပ်ဖော်သည့် အကဖြစ်သည်။ လက်ဖက်သည် အဓိကအားဖြင့် ပင်လောင်းမြို့နယ်၊ လွိုင်လင်မြို့နယ်နှင့် ပင်လုံမြို့နယ်တို့တွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ယခုအခါ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့နေထိုင်သည့် နေရာဒေသတွင် ပအိုဝ်းအမျိုးသမီးအဆိုတော် နန်းမိုးမိုးစံ သီဆိုထားသည့် "နီနိန်းကောင်" ခေါ် "ငါတို့လက်ဖက်တောင်" ခေတ်ပေါ် သီတင်းမှာ ထင်ပေါ် ကျော်ကြားလှပါသည်။ ယင်းသီချင်းဖြင့် လက်ဖက်ခူးအကကိုတီထွင်ဖန်တီးထားသည့် ခေတ်ပေါ်ရိုးရာအက ဖြစ်သည်။

အမွီးဟောဝ်လီ နီသွီးဖြို ခေါ် ပအိုဝ်းလူမျိုး အမွေအနှစ်အက

ဤအကသည် ပအိုဝ်းရိုးရာ ထုံမေးဆွာ ခေါ် ဗုံရှည်မောင်းဆိုင်း၊ ငေါဝ်းကဲ ခေါ် ချစ်ရေးဆို လင်္ကာတေးသီချင်း၊ ခေတ်ပေါ်တေးဂီတနှင့် ရိုးရာကကွက်တို့ကို လိုက်ဖက်ညီအောင် ပေါင်းစပ်ထားသည့်အက ဖြစ်သည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားများ မိမိမွေးဖွားဆင်းသက်ရာ အရင်းအမြစ်ကို သိစေရန်လိုကြောင်း၊ မိမိတို့၏ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် မိဘဘိုးဘွားဘီဘင်တို့ကို ကျေးဇူးဆပ်ရန်လိုကြောင်းကို ဖော်ဆောင်ထားသည့် အကဖြစ်သည်။

ပအိုဝ်းတေးသီချင်းများ

ပအိုဝ်းရိုးရာဂီတအနုပညာ၏ဂုဏ်ကို ဖော်ဆောင်ထားသည့် ခေတ်ပေါ်ပအိုဝ်းသီချင်းများသည် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ လူနေမှုဘဝအခြေအနေများကိုလည်း သီဖွဲ့ဖော်စပ်ပေးသည်။ ပအိုဝ်းတေးသီချင်းများစွာမှာ အချစ်သီချင်းများကို ရေးစပ်သီကုံးထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ တေးသီချင်းများသည် အများအားဖြင့် ကျေးရွာဒေသအလှ၊ သဘာဝအလှ၊ ရိုးရာဂုဏ်အင်္ဂါနှင့် ပတ်သက်သည့် တေးသီချင်းများ၊ အမျိုးသားရေးသီချင်းများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး သီချင်းများ၊ မိန်းကလေးတို့၏အလှများကို ဖွဲ့နွဲ့ထားရုံသာမက ဆိုဆုံးမသောအကြောင်းအချက်များ၊ ကလေးတို့အား ချော့ပုံတို့နှင့် ရှင်လောင်းများကို ဖွဲ့နွဲ့ထားလေ့ရှိကြသည်။ မော်ပုဂ္ဂိုလ် (တရားဟောဆရာ)များ မော်တရားဟောရာတွင် သီဆိုလေ့ရှိသော နိပါတ်တော် ဇာတ်တော်တို့ကို ဖွဲ့နွဲ့ထားသော တေးသီချင်းများအပြင် ငေါဝ်းကဲ ခေါ် အချေအတင် ချစ်ရေးလင်္ကာတေး၊ မုဆိုးမတစ်ခုလပ်တို့ ချောလှသဖြင့် ချစ်ရေးဆိုသော တေးသီချင်းများလည်း

ရှိသည်။ ယင်းတေးသီချင်းများအနက် အမျိုးသမီးများ သီဆိုလေ့ရှိသော တေးသီချင်းမှာ သားချော့တေးနှင့် ငေါဝ်းကဲ ခေါ် အချေအတင် ချစ်ရေးမေတ္တာ လင်္ကာတေး တို့ပင် ဖြစ်သည်။

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ငေါဝ်းတဲက် ခေါ် ပအိုဝ်းသီချင်းကြီးခေတ်မှ (၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှ စ၍) ခေတ်ပေါ်တေးသီချင်းခေတ်သို့ ရောက်အောင်ဖန်တီး ခဲ့သည့် ပထမဦးဆုံး ဖန်တီးရှင်မှာ ခွန်သာဒွန်းဖြစ်သည်။ ခွန်သာဒွန်းသည် ခေတ်ပေါ်သီချင်းရေးဆရာလည်းဖြစ်၊ ခေတ်ပေါ် အဆိုကျော်လည်းဖြစ်သည်။ သူကိုယ်တိုင် ရေးသားသီဆိုခဲ့သည့် သီချင်းအပုဒ် ၃၀ ကျော်အနက် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားရိုးရာကပွဲများတွင် အသုံးအများဆုံး၊ ပအိုဝ်းလူမျိုးတို့ ကြိုက်နှစ်သက်မှုအများဆုံး ခေတ်ပေါ် တေးသီချင်းမှာ 'တီးရီးရီးချော့' နှင့် 'သိန်းလားခံဗီး' တေးသီချင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကလေးချော့တေး

ပအိုဝ်းအမျိုးသမီးများသည် သားငယ်၊ သမီးငယ်၊ မောင်ငယ်၊ ညီမငယ်၊ တူငယ်၊ တူမငယ် စသော ကလေးငယ်တို့ အိပ်စေရန်သော်လည်းကောင်း၊ အငို တိတ်ပေးရန်သော်လည်းကောင်း၊ ကလေးချော့တေး သီချင်းတို့ဖြင့် အမြဲတစေ မချော့စေကာမူ တစ်ခါတစ်ရံ သီဆို၍ ချော့မြူလေ့ရှိသည်။ မြန်မာအမျိုးသမီးများကား ကလေးအိပ်သည့်အခါတွင် အများအားဖြင့် ကလေးချော့ တေး ဆိုတတ်ကြသည်။ အများကြားသိသော မြန်မာ ကလေးချော့တေးမှာ –

"လူကလေးရဲ့ ချော့စရာ၊ မိတ္ထီလာကန်တော် အောက်က၊ ဖားကောက်ခဲ့ပါ၊ မျက်လုံးငယ် ကြောင် တောင်တောင်နဲ့ ဖားကောင်ကသေး" ဟူ၍လည်း ကောင်း၊

"လူကလေးရဲ့ အိပ်ချိန်တန်၊ ဗျိုင်းရှေ့ကပျံ၊ လူကလေးရဲ့ အိပ်ချင်ဘူး၊ ဗျိုင်းရှေ့ကမြူး" ဟူ၍လည်း ကောင်း အမျိုးမျိုးဖွဲ့နွဲ့ကာ ဆိုလေ့ချော့လေ့ ရှိသည်။ ပအိုဝ်းအမျိုးသမီးများဆိုလေ့ရှိသော ကလေးချော့တေး ကို တင်ပြရလျှင် –

"ပအိုဝ်း အမျိုးသမီးများသည် သားငယ်၊ သမီးငယ်၊ မောင်ငယ်၊ ညီမငယ်၊ တူငယ်၊ တူမငယ် စသော ကလေးငယ်တို့ အိပ်စေရန်သော် လည်းကောင်း၊ အငိုတိတ်ပေးရန် သော်လည်းကောင်း၊ ကလေးချော့ တေးသီချင်းတို့ဖြင့် အမြဲတစေ မချော့စေကာမူ တစ်ခါတစ်ရံသီဆို၍ ချော့မြူလေ့ ရှိသည်။"

အပိုဒ် (၁)

အဓိပ္ပာယ်။ အို ... အို ... အို ... လူကလေးရယ်၊ ပုခက်ခြင်းလေးထဲမှာကွယ်၊ ပုခက်က
မကြီးမငယ် ... တိတ်ပါကွယ်၊
တောင်ကျွန်းက အဘိုးအို မွေ့ရာမယ်၊ အိအိလေးနဲ့အိပ်ကွယ်။

ပအိုဝ်း။ အူး ... အူး ... အူး ... ယင်းယင်း၊ ဖော့ချင်းတွေ၊ တွေဝီးဝါး၊
ဖာဖြားခမ်းနောဝ် တဒါဟောဝ်။

အသံထွက်။ အူး ... အူး ... အူး ... ယန်းယန်း၊ ဖော့ချန်းတွေ၊ တွေဝီးဝါး၊
ဖာဖရားခမ်းနောင် တဒါဟောင်။

အပိုဒ် (၂)

အဓိပ္ပာယ်။ အို ... အို ... အို ... လူကလေးရယ်၊ ပုခက်ခြင်းလေးထဲမှာကွယ်၊ ပုခက်က
မကြီးမငယ် ... အိပ်ပါကွယ်၊
မြောက်ကျွန်းက အဘိုးအိုမွေ့ရာမယ်၊ အစုတ်အနုတ်ကလေးနဲ့ရယ်။

ပအိုဝ်း။ အူး ... အူး ... အူး ... ယင်းယင်း၊ ဖော့ချင်းတွေ၊ တွေဝီးဝါး၊
ဖာဖြားခမ်းထင်ႇ တဒါပြင်ႇ။

အသံထွက်။ အူး ... အူး ... အူး ... ယန်းယန်း၊ ဖော့ချန်းတွေ၊ တွေဝီးဝါး၊ ဖာဖရား ခမ်းထမ်း
တဒါပလန်း။

စသည်ဖြင့် တောင်ကျွန်း၊ မြောက်ကျွန်းက အဘိုးအို၏ နီကြန့်ကြန့်စုတ်ပြတ်သော အိပ်ရာဝယ် လူကလေး အိပ်ပါကွယ် ဟူ၍ သီကုံးရေးစပ်ထားပေသည်။

ဝေါဝ်းတဲက် ခေါ် ပအိုဝ်းသီချင်းကြီး

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ကလေးချော့တေးများအပြင် ဝေါဝ်းတဲက် ခေါ် ပအိုဝ်း သီချင်းကြီးများကိုလည်း ရေးဖွဲ့သီကုံးလေ့ရှိကြသည်။ ဝေါဝ်းတဲက်သည် ဂီတသံမပါလျှင်လည်း ဆိုနိုင်သည့် တေးသီချင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ပအိုဝ်း –

ဟန်းသလဲင်ႏခါယို အွိုင်းနဲ ကာလသာႇမူး မွိုးလိုႇယံ၊
နီမွိုးသီးပနံ ပွံုးပတ်မွေး၊ ယူႏစံႇယံစွေး သျင်ႏခွေဒွေ့ႇ၊
ယိုတခြိုက်နောဝ်ႇ သဲင်ႇတောမဲဥ်ႏသော့ႇ၊ တပ်သွံပါႇ၊ တနႇခွေနာႇစိုးဘာဝ ...။

အသံထွက် –

“ဟန်းသလိုင်းခါယို – အိုးနဲ ကာလစာမူး – မိုးလိုယမ်၊
နီမိုးစီး ပနမ်၊ ပုံးပတ်မွေး၊ ယူးကျမ် ယမ်ကျွေး၊ သျှန်းခွေဒွေ၊
ယိုတခရုတ်နောင်း ဆိုင်တောမိုင်းဆော့၊ တပ်သွမ်ပါ၊ တန ခွေနာ ကျိုးဘ၀ …။”

ဤငေါ်ဝ်းတဲက် ခေါ် ပအိုဝ်းသီချင်းကြီးသည် ရှည်လျားလှ၍ သင့်လျော်ရာအစ နမူနာကို သိစေရန်အတွက် ရွေးချယ်တင်ပြလိုက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ငေါ်ဝ်းကဲ ခေါ် အချေအတင် ချစ်ရေးလင်္ကာတေး

ပအိုဝ်းလုလင်ပျိုတို့သည် လူပျိုလှည့်လာရင်း လုံမပျိုများကို ချစ်ရေးဆိုရာတွင် လင်္ကာသီချင်းဖြင့် အချေအတင် သီဆိုသော ဓလေ့ရှိကြသည်။ အကြောင်းအရာအလိုက် ကာရန် အချိတ်အဆက်မိအောင် လက်တန်းသီကုံး ဆိုပြရသည့်တေးမျိုး ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးစုံတွဲဖြစ်စေ၊ အမျိုးသားတစ်ဖွဲ့နှင့် အမျိုးသမီးတစ်ဖွဲ့ဖြစ်စေ လက်တန်းကာရန်ဖွဲ့ကာ အချေတင် ချစ်ရေးလင်္ကာဆိုရသည့်တေး ဖြစ်သည်။

အဓိပ္ပာယ်။ “တစ်နေ့ပင် မေအား မတွေ့မြင်ပါက သုံးလထင်၊
တစ်ညပင် မေအား မတွေ့ပါလျှင်၊ သုံးနှစ်ထင်။”

ပအိုဝ်း။ “ထီးသဲင်ႋဗၤးတောဝ်း မွိုးနာ့ႋ၊ တနီႋနောဝ်ႋ ညသွံလာ၊
ထီးသဲင်ႋဗၤးတောဝ်း မွိုးနာ့ႋ၊ တဟာနောဝ်ႋ ညသွံနေင်းႋ။”

ဤသို့ အချေအတင် ချစ်ရေးလင်္ကာတေးကို သီဆိုသော ဓလေ့သည် မြို့ပြတွင် နေထိုင်သည့် ပအိုဝ်းလုလင်ပျိုမေအများစုမှာ မသီဆိုတတ်သော်လည်း ကျေးလက်များတွင် နေထိုင်သော ပအိုဝ်းလုလင်ပျိုမေက သီဆိုနေကြသေးသည်ကို ဝမ်းသာစွာ တွေ့ရှိရသည်။ အထူးသဖြင့် ပအိုဝ်းရိုးရာ ထုံမေ၊ ဆွာ ခေါ် ဗုံရှည်မောင်းဆိုင်းနှင့်တွဲ၍ ပျော်ရွှင်စွာ ဆင်နွှဲကြသည့် ရှင်ပြုအလှူမင်္ဂလာပွဲနှင့် ဝါတွင်းဥပုသ်ဆွမ်းစာဂမများတွင် ယနေ့တိုင် တွေ့ရှိရသည်။

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် အိမ်သူအိမ်သား ဆွေမျိုးမိတ်သဟာများ မကျန်းမာချိန်၊ ဘုန်းတော်ကြီးများရှိနေချိန်၊ အဝေးမှ သူစိမ်းဧည့်သည် အလည်လာချိန်၊ အမျိုးသမီးများ မီးဖွားချိန်နှင့် အသုဘရှိနေချိန်များတွင် တေးဆိုလျှင် မသင့်တော်သဖြင့် ရှေးအခါက စတင် ဟန့်တား ကန့်ကွက်မှုရှိခဲ့သောကြောင့် အစဉ်အလာအနေနှင့် ယနေ့တိုင် ရှောင်ကြဉ်ကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

မြန်မာများအနေနှင့် အဘိုးအဘွားများသည် လူငယ်လူရွယ်တို့အား ထိန်းကျောင်းရင်း အချိန်အခါလိုက်ပြီး ရံဖန်ရံခါ ရှေးအစဉ်အလာသီချင်းများ၊ တေးဟောင်းများ ပြန်လည်ဆိုပြလေ့ရှိကြသည်။ ပအိုဝ်းအဘိုးအဘွားများကား မြန်မာတို့နှင့်မတူ မြေးငယ်များအား မိမိတို့၏အစဉ်အလာ တေးသီချင်းဟောင်းတို့ကို ပြန်လည်ဆိုပြခြင်း အလေ့မရှိကြပေ။ ဤ ၂၁ ရာစုတွင် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသား ခေတ်သစ်လူငယ်လူရွယ်အများစုသည် အင်တာနက် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် လက်ကိုင်ဖုန်းများ ခေတ်စားလာသဖြင့် ပြည်ပမှ တေးသီချင်းများကို

ထိတွေ့မှုယခင်ကထက်ပိုမိုများပြားလာပြီး ခေတ်သစ်ရော့ခ်၊ ဟစ်ဟော့ပ်သီချင်းသံစဉ်များကို ပအိုဝ်းတေးသီချင်းအဖြစ် ရေးစပ်သီဆိုလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ဂီတအနုပညာသည် လူမျိုးတစ်မျိုး၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု သင်္ကေတကို ဖော်ဆောင်ပေးသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာတူရိယာများ၊ ရိုးရာအကများနှင့် ရိုးရာတေးသီချင်းများသည် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှု ဂီတအနုပညာအင်္ဂါရပ်အဖြစ် ပအိုဝ်းလူမျိုး၏ ထင်ရှားသော လက္ခဏာကို ဖော်ဆောင်ပေးသည်။ ထို့အပြင် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် မိမိတို့၏ မိရိုးဖလာ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဂီတအနုပညာများကို အောင်မြင်မှုအတိုင်းအတာအတစ်ခုအထိ ထိန်းသိမ်းလာနိုင်ခဲ့သော်လည်း ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့မှ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများနှင့် ပညာရှင်များသည် မိမိတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဂီတအနုပညာနှင့်ပတ်သက်သည့် နည်းဗျူဟာ စီမံချက်များရေးဆွဲ၍ စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သည့်အပြင် ခေတ်ပေါ်တေးဂီတများကိုလည်း ယဉ်ကျေးမှုနှင့်အညီ ဆီလျော်အောင် ဆက်စပ်အသုံးပြုနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ ပအိုဝ်းရိုးရာဂီတအနုပညာများ တိမ်ကောသွားနိုင်မည် မဟုတ်သည့်အပြင် ခေတ်အလိုက် ပအိုဝ်းရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဆီလျော်သည့် ခေတ်ပေါ်ဂီတအနုပညာများလည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့်ခေတ်နှင့်အညီ ဆက်လက်ရှင်သန်မည် ဖြစ်သည်။

ပအိုဝ်းသမိုင်းပြုစုရေးအဖွဲ့

ရေးဟောင်းမြောက်ဦးမြို့မှ အံ့ဖွယ်ရစ်ပါး မဟာမုနိဘုရား

0D;Dpef;armif

"သီရိဂုတ်တောင်ပေါ်တွင် ပွဲသဘင်များကျင်းပပြီး သိကြား၊ ဝိသကြုံ၊ စန္ဒသူရိယမင်းနှင့်တကွ တစ်ရာသောမင်းအပေါင်း ခြံရံပြီး မဟာသက္ကရာဇ် ၁၂၃ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ညနေပိုင်းမှစတင်ပြီး မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်ကြီးကို သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည်။"

"ဓညဝတီ၊ သိင်္ဂီရွှေပြည်၊ ဘုန်းတိစည်သား
အမည်သူရိယ၊ စန္ဒရာဇာ၊ မင်းသဒ္ဓါလျှင်
ထိုခါစိုးစိုက်၊ ရှင်တော်ကြိုက်၍၊ ရိုက်ရိုက်လဖိတ်
အူသိမ်ထက်ဝုန်၊ ပီတိမွန်းမျှ၊ တောင်းပန်သောအခါ
မဟာမုနိ၊ ရှိသည်ယခု၊ ဆင်းရုပ်တုကို
ဝိသုကမ္မ၊ သိကြားမ၍၊ ပဉ္စလောဟာ
ရတနာဖြင့်၊ သွန်းကာမဖြစ်၊ ခုနစ်လက်ခွေ
ကိုယ်ငွေ့တော်ယူ၊ တည်တော်မူမှ
ဘုန်းတူဘုန်းရှည်၊ ညီနည်းဘုရား၊ ကိုယ်တော်စားဟု
ထားခဲ့သောအား၊ သုံးပါးနတ်လူ၊ ကိုးရာမူသည်
အယူရှိညွှတ်နူးတည့်လေ...။"

(ရခိုင်မင်းသမီးချောင်းမှ)

မဟာမုနိဘုရားကြီးသည် ရှေးရခိုင်လူမျိုးများအဆက်ဆက် ကြည်ညိုကိုးကွယ်ခဲ့သည့် ဘုရားကြီးဖြစ်သည်။ အေဒီ ၄ ရာစုတွင် ထွန်းကားခဲ့သည့် ဓညဝတီမြို့တော်ဟောင်း နန်းမြို့ရိုး၏အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် တည်ရှိသည်။ ရခိုင်ဘုရင်များသည် မဟာမုနိဘုရားကြီးကို မဏ္ဍိုင်ပြုပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး ထွန်းကားစည်ပင် သန့်ရှင်းသာယာမှု ရှိစေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ဘုရားသမိုင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရခိုင်ရှေးဟောင်းသမိုင်းဆိုင်ရာ ရာဇဝင်သမိုင်းများ၊ပေစာ၊ကျောက်စာများ၊နိုင်ငံတကာသုတေသီများမှရေးသားမှတ်တမ်းတင်မှုများ ရှိခဲ့သည်။

ရခိုင်ပြည် ဓညဝတီပြည်ကြီးတွင် စန္ဒသူရိယဘုရင်အုပ်ချုပ်နေချိန်တွင် အနောက်မဇ္ဈိမတွင် ဘုရားပွင့်တော်မူသည်။ ဘုရင်ကြီးသည် အလွန်ဖူးမြော်လိုစိတ်များ ဖြစ်လာပြီး မြတ်စွာဘုရားကို ရည်စူးပြီး ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ကုသိုလ်ပြုပူဇော်ခြင်း၊ ပင့်ဖိတ်တောင်းပန်တော်မူခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကျွတ်ထိုက်သည့် ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို ကရုဏာရှေ့ထား၍ ကြည့်တော်မူသည့်အခါ စန္ဒသူရိယမင်းကြီး ပင့်ဖိတ်တောင်းပန်မှုကို မြင်တွေ့ပြီး သာသနာတော်ငါးထောင်ပတ်လုံး လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို ကောင်းမှုတရားများ ပွားများ ရရှိစေရန် ဆင်ခြင်တော်မူလျက် ဓညဝတီ ရခိုင်ပြည်သို့ ကြွချီတော်မူခဲ့ပေသည်။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် စန္ဒသူရိယဘုရင်တို့မှာ ရှေးအတိတ်က ပါရမီဆက်ရှိခဲ့ကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်သံဃာငါးရာနှင့် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၂၃ ခု၊ ဘီစီ ၅၅၄ ခုနှစ်တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်မှ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဒေသစာရီကြွချီတော်မူပါသည်။ ရခိုင်ပြည် ဓညဝတီ ကပ္ပနဒီမြစ်၏အရှေ့ဘက်ကမ်း သေလာဂီရိ ကျောက်တော်တောင်ပေါ်၌ ရပ်နားတော်မူသည်။ ဓညဝတီပြည်မှ စန္ဒသူရိယဘုရင်အမှူးပြုသည့် ပြည်သူများသည် ဘုရားရှင်အား ဖူးမြော်ရန်အတွက် သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။

ဘုရင်နှင့်တကွ မိဖုရား၊ မောင်းမမိဿံ၊ မှူးကြီးမတ်ကြီးများမှာ တရားဒေသနာတော် နာယူကြပြီး တရားအဆုံးတွင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြသည်။ ဘုရားရှင် ပြန်ကြွမည်ကိုသိသည့်အခါ စန္ဒသူရိယဘုရင်သည် အများပြည်သူ သတ္တဝါ ဝေနေယျများ ကိုးကွယ်မှုပြုနိုင်ရန် ကိုယ်စားရုပ်ရှင်တော်မြတ်တစ်ဆူထားပေးရန် လျှောက်ထားတော်မူပါသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သိကြား, ဝိသကြုံတို့ကိုခေါ်ယူပြီး ငါဘုရားကိုယ်နှင့် မယုတ်မလွန်အတိုင်း ပမာဏရှိသည့် ရုပ်တုတော်ကို ရတနာအစုစုဖြင့် ပြုလုပ်စေဟု လက်တော်ဖြင့် ခုနစ်လက်ခုပ်ကျုံးပြီး ရတနာရွှေငွေတို့ကို သိကြားမင်းအား အပ်နှင်းတော်မူသည်။

သီရိဂုတ်တောင်ပေါ်တွင် ပွဲသဘင်များကျင်းပပြီး သိကြား၊ ဝိသကြုံ၊ စန္ဒသူရိယမင်းနှင့်တကွ တစ်ရာသောမင်းအပေါင်း ခြံရံပြီး မဟာသက္ကရာဇ် ၁၂၃ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ညနေပိုင်းမှစတင်ပြီး မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်ကြီးကို သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည်။

ခြောက်ဆယ့်ငါးတင်းသော ရတနာတို့ဖြင့် ကြိုချက်သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည့် ဆင်းတုတော်မှာ သုံးကြိမ်သုံးခါပြုလုပ်သော်လည်း ဦးခေါင်းမှာ မစေ့ဘဲဖြစ်နေသဖြင့် ဘုရားရှင်အား လျှောက်တင်ကြရာ မစိုးရိမ်ပါနှင့်၊ ရတနာပလ္လင်ကိုသာပြီးစီးရန် ဆောင်ရွက်ကြဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ နံနက်မိုးသောက်ချိန်ရောက်သည့်အခါ ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်များကြောင့် ရုပ်တုတော်သည် ပလ္လင်ပေါ်သို့ အလိုလိုကြွရောက်လျက် ရှိနေပေသည်။ သိကြား, ဝိသကြုံနှင့်လူများသွန်းလုပ်တော်မူသည့် ရုပ်တုတော်အား တန်ခိုးကြီးမားမှုရှိစေရန် ကိုယ်တော်မှရင်ငွေ့တော်ကို ခုနစ်လက်အုပ် ထည့်တော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၃ ခု ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့နံနက်တွင် မဟာမုနိဆင်းတုတော်ကြီးသွန်းလုပ်မှု အောင်မြင်ပြီးစီးတော်မူပါသည်။

မဟာမုနိအံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး

(၁) မဟာမုနိဆင်းတုတော်ကြီး၏ ရွှေပြားပြာသဒ်ပေါ်သို့ တိရစ္ဆာန်၊ ကျေးငှက်တို့ ကျော်လွှားခုန်ပျံ၊ နားနေရန်မဝံ့ခြင်း၊

(၂) မဟာမုနိဆင်းတုတော်ကြီး၏ မျက်နှာတော်သည် ပေါ်ထွန်းစ လပြည့်ဝန်းကြီးကဲ့သို့ နေ့ညမပြတ် ထွန်းလင်းတောက်ပသော ရောင်ခြည်တို့ ကွန့်မြူးခြင်း၊

(၃) မိစ္ဆာအယူရှိသူများ မဟာမုနိဆင်းတုတော်ကြီးအား ဖူးမြော်မိခဲ့ပါလျှင် သောက်ရှူးကြယ်ပမာ ရွှေမျက်နှာတော်သည် ညိုပြာပြီး အရောင်မထွက်ခြင်း၊

(၄) မဟာမုနိဆင်းတုတော်ကြီးကို ပုံတူခေတ်ကူး၍ သွန်းလုပ်လျှင် ပုံသဏ္ဌာန်တော် ပီပီပြင်ပြင် မရရှိနိုင်ခြင်း၊

(၅) တရားဆိုင်၊ အမှုပြိုင်၊ အနိုင်အရှုံးတို့တွင် မုသားသုံးပြီးပြောဆိုပါက လက်တွေ့ဒုက္ခရောက်ခံစားရခြင်း၊

(၆) ရဟန်းရှင်လူပြည်သူအပေါင်း၏ သဒ္ဓါတရားတော်ထက်သန်မှုဖြင့် ရွှေပြား၊ ရွှေဆိုင်းများ နေ့စဉ်ကပ်လှူပူဇော်မှုတို့ကြောင့် ပြေပြစ်သန့်ရှင်းပြည့်ဖြိုးသည့် ကိုယ်တော်ရှိခြင်း၊

(၇) တစ်ဆယ့်နှစ်လပတ်လုံး အချိန်မရွေး စည်ကားနေတတ်သည့် တန်ခိုးရှိခြင်း၊

(၈) တန်ခူး၊ ကဆုန် သင်္ကြန်ကာလတို့တွင် ဝဲယာရှေ့နောက် ရေအိုးအသွယ်သွယ် ဖြင့်ရေသပ္ပာယ်မှုပြုသော်လည်းရှေ့တော် အပါး၌ ရေမနားမတည်နိုင်သည့် တန်ခိုး တော်ရှိခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

"မဟာမြတ်မုနိ ဘုရား၏ထူးခြားချက် မှာ မကိုဋ်တော် ဆောင်းထားခြင်း၊ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ထိုင်တော် မူဟန်ရှိခြင်း၊ မျက်နှာတော်သည် သတ္တဝါများအား သနားကရုဏာ ထားဟန်၊ မေတ္တာ စေတနာ ပွားများဟန်၊ ပြုံးတော်မူသည့် ဟန်များ ရှိကြသည်။"

အေဒီ ၁၇၈၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် အမရပူရ ပြည့်ရှင် ဘိုးတော်ဘုရားသည် လာရောက် တိုက်ခိုက် သိမ်းယူခဲ့သဖြင့် မြောက်ဦးမြို့တော်သည် ကျဆုံးခဲ့ရ လေသည်။ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု တပို့တွဲလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့ တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ဖောင်တော်တင်ထား သည့် ရုပ်ပွားတော်မြတ်မှာ ရေဝဲသို့ကိန်းဝပ်တော်မူခဲ့ လေသည်။ ရှာမတွေ့သည့်အခါ ရုပ်ရှင်တော်မြတ်နှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန်တူသည့် "ရှင်ကျော်ဘုရား" ကိုတွေ့၍ ဖောင်တော်မြတ်ပေါ် တင်ပြီး လေးလကျော် ကြာမြင့် သည်အထိ ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်းမှ ပင့်ဆောင်တော်မူခဲ့ ကြသည်။ အေဒီ ၁၇၈၅ ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက်နေ့တွင် စစ်ကိုင်း ဆိပ်ကမ်းသို့ရောက်ရှိရာ မောင်းထောင်းဆရာတော် ကြီး၏မိန့်မှာချက်အရ အမရပူရမြို့တော် အရှေ့မြောက် မန္တလေးအရပ်တွင် သိမ်ဆောက်ပြီး ကိုးကွယ်ခဲ့သည်။

မဟာမြတ်မုနိဘုရား၏ ထူးခြားချက်မှာ မကိုဋ် တော်ဆောင်းထားခြင်း၊ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ထိုင်တော်မူဟန် ရှိခြင်း၊ မျက်နှာတော်သည် သတ္တဝါများအား သနား ကရုဏာထားဟန်၊ မေတ္တာစေတနာပွားများဟန်၊ ပြုံး တော်မူသည့်ဟန်များ ရှိကြသည်။

၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင် ဘုရားဖူးလာရောက်သည့် ရှမ်းပြည်နယ်မှ မောင်ရွှေမှုံဆိုသူမှာ မဟာမုနိဂူတော် ပျက်စီးယိုယွင်းမှုကို ပြုပြင်ခဲ့ပြီး နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော် ကြာသည့်အချိန်၌ စစ်တွေမြို့မှ ကျက်သရေဆောင် ရွှေစလွယ်ရ သူဌေးကြီး ဦးရဲကျော်သူ၊ ဇနီး ဒေါ်သန္တာဖြူ နှင့် ပြည်သူများမှ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၂ ခုနှစ်တွင် သီရိပဝရကျမာရဇိန်ရုပ်ပွားတော်ကြီးနှင့်အတူ အတုဝိ စိတြဝေယံ တန်ဆောင်းတော်ကြီးကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းခဲ့ပေသည်။ မဟာမုနိ ရင်ပြင်တော်သည် မြေညီကုန်းငယ်တစ်ခုလုံးကို စတုဂံမြေပြင် သုံးဆင့်

ဖြစ်အောင် အသေအချာညှိ၍ ဆောက်လုပ်ထားလေသည်။ မြေပြင်ကို လေးထောင့်ပုံစံအညီ ဖြတ်တောက်ပြီး သဲကျောက်တုံးများဖြင့် ပစ္စယံသုံးခု၊ ဘုံသုံးဆင့် ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ မဟာမုနိတည်ထားသည့် ဤနေရာသည် ရှေးဟောင်းမြို့တော်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည့် ဓညဝတီမြို့တော်ဟောင်း၏ဗဟိုချက် နန်းမြို့တော်၏မြောက်ဘက် နန်းဦးနေရာတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။

အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ပစ္စယံမှာ မဟာဘုံတံတိုင်းကြီးတစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှေ့ဘက်မှ အနောက်ဘက်သို့ ပေ ၅၀၀ ၊ တောင်ဘက်မှ မြောက်ဘက်သို့ ပေ ၅၀၀ ကျယ်ဝန်းသည်။ မဟာရံတံတိုင်းသည် အဓိကဖြစ်သည့် ဂန္ဓကုဋီတည့်တည့်နေရာတွင် မုခ်လေးခုရှိသည်။ ထိုမုခ်ဝအမိုးရှိတန်ဆောင်းများမှ မဟာမုနိရှိရာ ဂန္ဓကုဋီတိုက် ဘုရားရင်ပြင်သို့ တက်ရောက်နိုင်လေသည်။ တံတိုင်းတစ်ဖက်တွင် မုခ် ၁၂ ခု၊ စေတီငယ် ၃၆ ဆူရှိသည်။ ရင်ပြင်တော်ဒုတိယပစ္စယံမှာ ပေ ၃၀ ခန့်မြင့်ပြီး ဂန္ဓကုဋီတိုက်ထဲတွင် မဟာမုနိဆင်းတုတော်ကြီးမှာ တင့်တယ်စွာ စံပါယ်လျက်ရှိလေသည်။ ဦးဆောင်းတော်မှာ မကိုဋ်တော်ဆောင်းထားပြီး လက်ဝဲဘက် လက်တော်သည် ရင်ခွင်ပေါ်ဖြန့်၍ တင်ထားသည်။ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ပုံတော်ဖြစ်သည်။ လက်ယာဘက်လက်တော်သည် မဟာပထဝီမြေကြီးကို တိုင်တည်သက်သေပြုဟန် လက်များ မှောက်လျက်ထိနေသည့် အနေအထားရှိသည့် ဘူမိဿမုဒြာဖြစ်သည်။

ခြေတစ်ဖက်ကို အပေါ်တင်၍ ခြေတစ်ဖက်ကို အောက်လျှိုပြီး ဝီရာသနထိုင်နေတော်မူဟန် ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်သည် သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်ရရှိပြီး ဗောဓိပင်နှင့်ရွှေပလ္လင်ကို အောင်မြင်သည့်အမှတ်ပုံ ဖြစ်သည်။ မဟာမုနိ၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ ၄ ပေ ၄ လက်မအရွယ်ရှိပါသည်။ မဟာမုနိကုန်းတော်၌ အရပ်လေးမျက်နှာတွင် မုခ်ကြီးလေးခု စောင်းတန်းလေးခုတည်ဆောက်ထားလေသည်။အရှေ့စောင်းတန်းကိုသူဌေးကြီးဦးရဲကျော်သူမှ လှူဒါန်းမှုပြုခဲ့ပြီး ကြေးပိဿာချိန် ၃၄၀၀ ရှိသည့် ကြေးခေါင်းလောင်းကြီးတစ်လုံးတွေ့ရလေသည်။ မြောက်ဘက်စောင်းတန်းသည် ကျောက်တော်မြို့မှ ကားဖြင့် ဘုရားဖူးလာရောက်ကြသူများ အဓိကဝင်ထွက်မှုပြုလုပ်သည့် စောင်းတန်းတစ်ခုဖြစ်လေသည်။ ရှေးမူလက်ရာတို့ဖြင့် ကျောက်သားနံရံကြီးများ ကာရံထားရှိပြီး အလင်းရောင်ဝင်ရောက်မည့် အပေါက်များ၊ ရှေးခေတ်ဆီမီးခွက်ထွန်းညှိပူဇော်နိုင်ရန် ကျောက်ဆစ်လက်ရာတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့်နေရာများ ရှိသည်။ ဤစောင်းတန်းကို ဘုရင်မ, တက်လမ်းဟုခေါ်ဆိုပေသည်။ သီရိမာနဒီလက်ထက် ချောင်းငယ်မှ စောင်းတန်းခြေရင်းသို့ ရောက်ရှိနိုင်သဖြင့် ရှေးတုန်းက ရခိုင်ဘုရင်များသည် ဖောင်တော်စီး၍ လှေကားရင်းတွင် ဆိုက်ကပ်ပြီး မဟာမုနိဘုရားကြီးကို ဖူးမြော်ခဲ့ကြသည်ဟု မှတ်တမ်းများအရ သိရှိခဲ့လေသည်။

အနောက်ဘက် မဟာရံတံတိုင်းကြီး၏ အပြင်ဘက်တွင် ဘုရားရှင်ကို ဤရေကန်မှ ရေဖြင့်ခြေတော်ဆေးသည့် "ခြေတော်ဆေးကန်" ရှိသည်။အရှေ့မဟာရံတံတိုင်းအတွင်းဘက်တွင် ဘုရင်ကြီးစန္ဒသူရိယကိုယ်တော်တိုင် တူးဖော်ခဲ့သည့် ကန်တော်မှရေသည် ကြည်လင်အေးမြပြီး အမြဲခန်းခြောက်မှုမရှိသဖြင့် ဤကန်တော်မှရေဖြင့် မဟာမုနိဘုရားကြီး၏ ဦးခေါင်းတော်ကို ဆေးကြောသည်။ ကန်၏ မြောက်ဘက်တွင် လက်တော်ဆေးကန်ရှိပါသည်။ စောင်းတန်းလေးသွယ်ဆုံသည့် ဂန္ဓကုဋီတိုက်အတွင်း၌ အလယ်တိုင် ၄၈ လုံးကိုရွှေပိန်းချထားပြီး ဗိမာန်မျက်နှာကြက်များကို မှန်စီပန်းကွက်များ၊ ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်လုံးရုပ်ကြွတို့

ဖြင့် ပြုလုပ်ထားလေသည်။ မဟာမုနိကုန်းတော်၏ ဒုတိယပစ္စယံ တောင်ဘက်အဝင်နေရာနှင့် မြောက်ဘက်အဝင်နေရာတို့၏ လက်ဝဲဘက်တွင် ညောင်ပင်ကြီးနှစ်ပင် ရှိသည်။ မြောက်ဘက်ညောင်ပင်ကို "သိကြားညောင်ပင်" ဟုခေါ်သည်။ ဤညောင်ပင်အောက်မှနေပြီး မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာမုနိသွန်းလုပ်တော်မူပုံကို ကြည့်ရှုတော်မူခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

တောင်ဘက်ညောင်ပင်သည် "သားဆုပန်" ညောင်ပင်ဟုခေါ်သည်။ ညောင်ပင်ကြီး၏ အောက်နားမှ လိုဏ်ဂူတော်သည် ယခင်က ၄ ပေ ၄ လက်မကျယ်၍ အမြင့်ပေ ၅ ပေခန့်ရှိပြီး အရှေ့ဘက်သို့မျက်နှာမူလျက် ဂူထဲတွင် ရုပ်တုတော်တစ်ဆူကိန်းဝပ်ခဲ့ပြီး ရောင်ခြည်တော်များ ကွန့်မြူးခဲ့ခြင်း၊ ဂူထဲသို့ဝင်ရောက်ခဲ့သူများရှိခြင်း၊ အခြားထူးခြားသည့် ဆန်းကြယ်မှုများရှိခဲ့သည်ဟု သိရလေသည်။ မဟာမုနိရုပ်တုအား အပျက်အစီးမခံရအောင် ဝှက်ထားခဲ့သည့်နေရာဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြလေသည်။ ယခုအခါ ညောင်ပင်ကြီးက ဝါးမျိုလျက် ပိတ်ဆို့နေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

၁၆၃၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လတွင် ပေါ်တူဂီလူမျိုးသံတမန်ဖြစ်သူ မန်နရစ်သည် မဟာမုနိဘုရားကြီးတွင် ဥပုသ်ရက်ရှည်ဆောက်တည်နေသည့် ဘုရင်ကြီးသီရိသုဓမ္မရာဇာအား ဖူးတွေ့လိုသဖြင့် သေမာနဒီ ခေါ် သရေချောင်းသို့ လာရောက်ခဲ့ရာ သဘာဝရှုခင်းများ သာယာလှပမှုရှိခြင်း၊ ဘုရင်ကြီး၏ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့် ရေခင်းသဘင်ကျင်းပပုံတို့အား သူ၏မှတ်တမ်းများတွင် ထည့်သွင်းရေးသားဖော်ပြမှုကို တွေ့ရပေသည်။

၁၉၅၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျောက်တော်မဟာမုနိဘုရားကုန်း ဒုတိယအဆင့် အရှေ့မြောက်ထောင့်မှ စာကြောင်းရေ ၁၂ကြောင်းခန့်ပါရှိသည့် ကျောက်စာတစ်ချပ်နှင့် ကျောက်တော်မဟာမုနိဘုရားသွားသည့်လမ်း တောင်ပေါက်ကြီးတွင် တွေ့ရှိရသည့် စာကြောင်းရေ ၂၅ ကြောင်းပါသည့် ကျောက်စာများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ မဟာမုနိဘုရားကြီးအား အနယ်နယ် အရပ်ရပ်မှ ရဟန်းရှင်လူများ လာရောက်ဖူးမြော်ကြပြီး အလှူရှင်တို့၏ လှူဒါန်းမှုအစုစုတို့ဖြင့် သာသနာတော်တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန် မွမ်းမံပြင်ဆင် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်လျက် ရှိကြလေသည်။

ဦးဦးစန်းမောင်

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မူးမြစ်ဖျားမှ ကနန်းတိုင်းရင်းသားများ

rsKd;jrifnwf

"ကဒူးလူမျိုးနှင့် ကနန်းလူမျိုးတို့၏စကားများမှာ
မူရင်းလူမျိုးဖြစ်သော သက်လူမျိုးတို့၏
အလွန်ရှေးကျသော တိဗက်တိုဘာမင်ဘာသာစကားကို
ပြောဆိုကြသည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်များက
ရေးသားဖော်ပြကြပါသည်။ အများဆုံးတူကြသော်လည်း
ကဒူးနှင့် ကနန်းလူမျိုးများ၏စကားတွင်
"ကျား"ကို သက်နှင့်ကဒူးဘာသာဖြင့် "ကဆာ"ဟုပြောဆိုပြီး
ကနန်းဘာသာဖြင့် "ကဆ" ဟု ပြောပါသည်။"

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ကသာခရိုင် ဗန်းမောက်မြို့နယ်နှင့် ကောလင်းခရိုင် ပင်လည်ဘူးမြို့နယ် ထိစပ်လျက်ရှိသည့် နေရာဒေသများတွင် ကနန်းတိုင်းရင်းသားများသည် ကဒူးနှင့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများ အတူတကွ နေထိုင်လျက်ရှိကြပါသည်။ ကနန်းတိုင်းရင်းသားများသည် ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုဝင်(၉)စုဖြစ်သော ကဒူး၊ ကနန်း၊ ဆလုံ၊ တောင်သား၊ ထားဝယ်၊ ဖွန်း၊ ဗမာ၊ မြိတ်နှင့် ယောလူမျိုးစုများထဲတွင် လူမျိုးစုတစ်စုအနေဖြင့် ပါဝင်ပါသည်။ ကနန်းလူမျိုးများ နေထိုင်ရာဒေသတွင် "ကနန်းအစ ရွှေကျောင်းက၊ ကနန်းအဆုံး လယ်ပိတုန်း" ဟု ဆိုရိုးစကား ရှိပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ရှေးအခါက ကနန်း ရွှေအစုဝင်မော်ဆယ် ရွာတွင်ပါဝင်ပြီး နယ်မြေမှာ မြောက်ဘက်ရှိ ရွှေကျောင်းရွာက အစပြု၍ တောင်ဘက်ရှိ လယ်ပိတုန်းရွာတွင် အဆုံးသတ်သည်ဟု ယနေ့တိုင် ပြောဆိုနေသည့် ဒေသစကားပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကနန်းလူမျိုးဟူသည် မြန်မာအနွယ်ဝင် လူမျိုးစုတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကနန်းလူမျိုးတို့သည် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သည်၊ ခင်မင်ရင်းနှီးတတ်သည်။ စားဝတ်နေရေးတို့တွင် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်ဆိုရသော် စားရေးတွင်မိမိတို့ကိုယ်တိုင် စိုက်ပျိုးကြသော တောင်ယာတောထွက် ဆန်ရေစပါးနှင့် သီးနှံများဖြင့်သာ စားသောက်ကြ၏။ ဝတ်ရေးတွင်လည်း မိမိတို့ဘာသာ ရက်လုပ်သော ပုဆိုး၊ ထဘီ၊ အင်္ကျီ၊ ခေါင်းပေါင်း၊ စောင် စသည့် အဝတ်အထည်များကိုသာ ဝတ်စားဆင်ယင်ကြပါ၏။ နေထိုင်မှုတွင်လည်း လက်ဖြစ် သစ်၊ ဝါး၊ သက်ကယ်များဖြင့်သာ ဆောက်လုပ်နေထိုင်ကြလေသည်။

တည်နေရာ

ကနန်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဗန်းမောက်မြို့နယ်၏ အနောက်ဘက် မိုင် ၄၀ အကွာ၊ ပင်လည်ဘူးမြို့နယ်မှ မြောက်ဘက် ၂၆ မိုင်အကွာ မူးမြစ်ဖျားဒေသတွင် နေထိုင်ကြပါသည်။ ကနန်းရွှေအစုဝင်နယ်မြေသည် မြောက်မှတောင်သို့ ၁၆ မိုင်ခန့် ရှည်လျားပါသည်။ အရှေ့နှင့် အနောက် ၁၀ မိုင်ခန့် ရှည်လျားပါသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် ပေ ၁၅၀၀ မှ ၂၀၀၀ ခန့်မြင့်သော နန္ဒင်းတောင်တန်း၊ အနောက်ဘက်တွင် ပေ ၂၀၀၀ မှ ၃၀၀၀ အထိမြင့်သော ဆီးဖြူတောင်တန်း၊ မြောက်ဘက်တွင် ပေ ၃၀၀၀ ကျော်မြင့်သော ဆီးပင်တောင်နှင့် ကြက်မောက်တောင်တန်းတို့က တံတိုင်းများသဖွယ် ကာရံလျက်ရှိပါသည်။ ထိုဒေသရှိ ကဒူးနှင့်ကနန်းတိုင်းရင်းသားတို့မှာ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့များ တူညီနေကြသော်လည်း မည်သူက ကဒူး၊ မည်သူက ကနန်း ဆိုသည်ကို စကားပြောဟန်၊ ဆိုဟန်နှင့် ဝတ်စားဆင်ယင်မှုအရသာ ခွဲခြားသိရှိနိုင်သည်။

ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

ကနန်းတို့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို ၄က်ပျောပင်စိုက် မိရိုးဖလာကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ကနန်းတို့နယ်မြေတွင် ကြာပလ္လင်ခံ၊ ဆင်ခံရုပ်ပွားတော်များ ပေါ်များလှပါသည်။ သူတို့နယ်မြေ ဗန်းမောက်ဒေသသို့ အဘနီငြိမ်း(အညာတက္ကသိုလ်) ရောက်ရှိခဲ့စဉ်က ကနန်းတို့ထံမှ ရန်အောင်မြင်ရှေးဘုရားကြီးတစ်ဆူ ပင့်ဆောင်ပူဇော်

ထားရှိကြောင်း သူ၏ဆောင်းပါးတွင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကနန်းလူမျိုးတို့၏ သဘာဝနှင့် စိတ်နေသဘောထားမှာ အလွန်ရိုးသားကြသည်။ ဝိသမလောဘကင်း၍ ရသမျှ နှင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်တတ်ကြသည်။ တရားနည်းလမ်းမကျသော အဓမ္မဝါဒီများကို လူထု အားဖြင့် စုပေါင်းတော်လှန်တတ်ကြသည်။ ငါးပါးသီလစောင့်ထိန်းကြသည်။ အလှူအတန်း လွန်စွာရက်ရောကြ၏။ ရှိစုမဲ့စု ပုံအောကာ ကုသိုလ်လုပ်လေ့ရှိသည်။ ဘုရားဒါယကာ၊ ကျောင်းဒါယကာအဖြစ်သာမက ညောင်ပင်ဒါယကာ၊ တံတားဒါယကာဘွဲ့များပါ ရယူလေ့ ရှိသည်။

အထက်နတ်၊ အောက်နတ်ခွဲပြီး နတ်မျိုးစုံကိုလည်း ကိုးကွယ်တတ်ကြသည်။ တောင်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ လယ်ယာမြေစောင့်နတ်၊ မိုးနတ်၊ လေနတ်များအပြင် "မိုင်းလုံ အရှင်ကြီး သူလုံသူကပ်" ခေါ် နတ်နှစ်ပါး၊ "ဖိဟော်" ခေါ် "မုဆိုးနတ်၊ "စပါးလိပ်ပြာ" ခေါ် "ပုန်းမကျီနတ်" တို့ကို ပူဇော်ပသလေ့ရှိသည်။ ရှေးအခါက ကြက်ငှက်များသတ်ကာ "ဟုန်း နတ်" ကိုလည်း ပူဇော်ပသခဲ့ကြသည်။ ဘုရင့်နောင်မင်းလက်ထက်က အမိန့်နှင့်တားမြစ်၍ သာ ယဇ်ပူဇော်ဓလေ့ ပျောက်ခဲ့ရသည်။

ဘာသာရေးဓလေ့များ

အထူးသဖြင့် ကနန်းလူမျိုးတို့သည် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုကို အလေးဂရုထား၍ ဦးစားပေးစုပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြသည်။ ကနန်းတို့သည်ရှင်ဆယ်ပါး၊ ဆယ့်ငါးပါး စုပေါင်းပြီး ရှင်ပြုပွဲ လုပ်လေ့လုပ်ထရှိသည်။ နွေဦးပေါက်လျှင် ဗန်းမောက်မြို့နယ် ကနန်းရွှေစုဝင်နယ် မြေရှိ ကျေးရွာများတွင် ရှင်ပြုပွဲများ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ကျေးရွာတွင် ရှင်ပြုကြမည့် သား များ၏ မိဘများက စုပေါင်း၍ ရှင်ပြုပွဲပြုလုပ်ကြသည်။ ရှင်ပြုပွဲပြုလုပ်မည့် ရှင်မိရှင်ဖတို့သည် ရွာဦးကျောင်းဘုန်းတော်ကြီး၊ ကျေးရွာအကြီးအကဲများထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ ဆုံးမလမ်းညွှန် မှုကို ခံယူကြရသည်။ ထို့နောက် ရှင်ပြုပွဲတွင် ကျွေးမွေးရန် ပေါက်ပေါက်လှော်၍ ပေါက်ပေါက် ထိုးခြင်း ပြုလုပ်ကြသည်။ ရှင်မိရှင်ဖတို့သည် ပေါက်ပေါက်ထိုးသောနေ့တွင် ရွာဦးကျောင်းရှိ သံဃာတော်များနှင့် လုပ်သူကိုင်သားများအား ထမင်းကျွေးမွေးခြင်းစသော အလှူဦးအာဟာရ ဒါနများ ပြုလုပ်ကြရသည်။ ထို့နောက် နေ့ကောင်းရက်သာရွေးချယ်၍ မဏ္ဍပ်ပန္နက်ရိုက်ခြင်း၊ မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြရပါသည်။

ကနန်းတို့ရှင်ပြုအလှူပွဲနှင့် အလှူမဏ္ဍပ်ကား ခမ်းနားကြီးကျယ်လှသည်။ အလျား ငါးတောင်စီ ရှိသော အခန်းပေါင်း ၁၄ ခန်း ပါဝင်လေ့ရှိသည်။ မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်း များနှင့် မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ခြင်းကို ကျေးရွာမှစုပေါင်းဆောင်ရွက်ကြသည်။ အလှူမဏ္ဍပ် တွင် အသုံးပြုရန်လိုအပ်သည့် ဖျာ၊ သောက်ရေအိုး၊ သောက်ရေခွက် စသည့် အသုံးအဆောင် တို့ကိုလည်း ကျေးရွာမှ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရသည်။ မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ရာတွင် ဇာတ်ပွဲ ကပြရန်ဇာတ်ရုံကို မဏ္ဍပ်၏အခြားတစ်ဖက်အစွန်တွင် သံဃာစင်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် ဆောက်လုပ်ထားကြရသည်။ ရုပ်သေး သို့မဟုတ် ဇာတ်ပွဲမပါလျှင် ကနန်းရှင်ပြုပွဲများပြု လုပ်လေ့ မရှိပါ။ မဏ္ဍပ်နှင့် မနီးမဝေးတွင် မဏ္ဍပ်နှင့်ယှဉ်လျက် ထမင်းကျွေးရုံတစ်ခုကိုလည်း ဆောက်လုပ်ထားရပါသည်။

ကနန်းတိုင်းရင်းသူ သမီးပျိုများ

ကနန်းရှင်ပြုပွဲများတွင် လူပျိုအပျိုအဖွဲ့၏အခန်းကဏ္ဍသည် အထူးအရေးပါသည်။ အလှူရက်မတိုင်မီ ၁၅ ရက်ခန့်ကပင် အလှူရှင်တစ်ဦးစီ၏အိမ်တွင် အပျိုနှစ်ဦးကျစီ ထားကြရသည်။ အလှူရှင်အိမ်တွင် အပျိုမရှိခဲ့ပါလျှင် အခြားကျေးရွာများရှိ အလှူရှင်၏ဆွေမျိုးများသို့မဟုတ် ရင်းနှီးသူများထံမှ အပျိုများကိုခေါ်ယူထားရသည်။ လူပျိုအပျိုအဖွဲ့သည် အလှူတွင်သုံးစွဲရန်အတွက် ထင်းများကို သုံး၊ လေးရက်ကြာမျှ ရှာဖွေကြရသည်။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွင် လူပျိုအပျို အဖွဲ့ဝင်များသည် လူပျိုခေါင်း၏ မောင်းတီးခေါ်ဆောင်ရာသို့ စနစ်တကျတန်းစီ၍လိုက်ကြရသည်။ ထိုအချိန်တွင် တန်းစီလိုက်ပါခွင့်ရှိသည်။ အိမ်ထောင်ကျပြီးသူများသည် လူပျိုအပျိုအဖွဲ့တွင် လိုက်ပါခွင့်မရှိပါ။ အကယ်၍ ယင်းအဖွဲ့ဝင် အိမ်ထောင်ကျပြီးသူတစ်ဦးဦးသည် မှားယွင်းလိုက်ပါလာခဲ့လျှင် မိုးရွာတတ်သည်။ လုပ်ငန်းခွင်အနှောင့်အယှက်တစ်ခုခု ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟု ယူဆကြပါသည်။

ရှင်ပြုအလှူပွဲမတိုင်မီ ၁၀ ရက်ခန့်အလို နေ့ကောင်းရက်သာနေ့တစ်နေ့တွင် ပုဏ္ဏားလောင်း၊ လောင်းပွဲခေါ် ရှင်လောင်းယူပွဲအခမ်းအနားတစ်ခုကို ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ရှင်လောင်းများသည် အလှူရက်မတိုင်မီ ရှင်လောင်းလှည့်ခြင်း၊ သင်္ကန်းတောင်း၊ ပစ္စေဝက္ခဏာဆင်ခြင်ပုံ၊ သရဏဂုံတည်ခြင်း၊ ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလနှင့် ၁၀ပါးသီလ အစရှိသော ရှင်သာမဏေဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များကို သင်ကြားကြရသည်။ ကနန်းရှင်လောင်းများမှာ အရွယ်ရောက်နေသူများဖြစ်သဖြင့် သာမဏေဆိုင်ရာကျင့်ဝတ် (ရှင်ကျင့်ဝတ်)ကို လွယ်ကူစွာ သင်ကြားနိုင်လေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြုမူ ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ပုဏ္ဏားလောင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှင်လောင်းပွဲဟူ၍လည်းကောင်း၊ အစမ်းရှင်လောင်းယူပွဲဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ ကနန်းဒေသတွင် ရှင်လောင်းများကို စနစ်တကျတန်းစီလျက် သာယာဖြည်းညင်းစွာ ရွာထဲသို့ထွက်ခွာ၍ ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲ ကျင်းပလေ့ရှိပါသည်။

ကနန်းတို့၏ လူမှုစီးပွားရေး

ကနန်းရွှေအစုဝင်နယ်မြေ၏ အဓိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှာ ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ကနန်းတို့သည် ရှေးဘိုးဘေးစဉ်လာလက်ထက်ကတည်းကပင် ရွှေကျင်လုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုခဲ့သူများဖြစ်ကြသည်။ ကနန်းတို့ စုစုစည်းစည်းနေထိုင်ရာ ဗန်းမောက်ဒေသတစ်ခွင်သည် ရွှေထွက်ရာအရပ်ဒေသ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချောင်းမြောင်းတို့တွင် ရွှေကျင်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရွှေကျင်လုပ်ငန်းအကြောင်းပြု၍ ကနန်းရွှေစုဝင်နယ်မြေဟုပင် အမည်သညာမှည့်ခေါ်မှု ရှိလာခဲ့သည်။ မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်ကပင် ကနန်းတို့သည် ရွှေကျင်လုပ်ငန်းအတွက် ရွှေခွန်ဆောင်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ကနန်းတို့ဒေသတွင် ရွှေခွန်မှူးများခန့်အပ်ကာ ရွှေခွန်ကောက်ခံစေခဲ့ကြောင်း သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ မှတ်သားရပါသည်။

မူးချောင်းလက်ဝဲ၊ လက်ယာရှိ မြေနိမ့်လွင်ပြင်များတွင် လယ်ယာစပါးကိုလည်း လယ်ယာမြေများ ဖော်ထုတ်ကာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးကြသည်။ တောင်စောင်း၊ တောင်ကုန်းများ၌ တောင်ယာစပါးကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။ စိုက်ပျိုးရန်ထွန်ယက်ရာတွင် ကျွဲကိုသာ အသုံးပြုကြသည်။ ကနန်းတို့နေထိုင်ရာဒေသသည် ဤသို့သော စီးပွားရေးအခြေခံကောင်းများရှိရာ ဒေသဖြစ်သဖြင့် လူမှုစီးပွားဘဝအတိုင်းအတာတစ်ခုထိ မြင့်မားခဲ့မှုနှင့်အတူ ရှေးရိုးရာ ထုံးတမ်းဓလေ့ယဉ်ကျေးမှုများကိုပါ ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းမြင့်မားခဲ့သော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတစ်စုပင်ဖြစ်ပေသည်။

ကနန်းသဘာဝနှင့် အပျိုလူပျိုဓလေ့

ကနန်းလူမျိုးတို့သည် အလွန်ရိုးသားကြသည်။ ဝိုင်းလုပ်ဝိုင်းစားစနစ်ကို မပစ်ပယ်ဘဲ အမြစ်တွယ်အောင် ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြသည်။ ကောင်းမြတ်သော ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို အမြတ်တနိုးတန်ဖိုးထားကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လူပျိုသည် အပျိုအိမ်သို့ လူပျိုလှည့် သွားရောက်သောအခါ အပျို၏မိဘမောင်ဘွားများက ဧည့်ခန်းတွင် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပြောဆိုခွင့်ပြုထားကြပြီး အပျိုအနေနှင့်လည်း ကွမ်း၊ ဆေး၊ လက်ဖက် စသည်တို့ဖြင့် လူပျို မပြန်မချင်း မိုးလင်းအောင် တစ်ညလုံးနေပါကလည်း ကြည်ကြည်ဖြူဖြူပင် ဧည့်ခံတတ်ကြသည်။ လူငယ်လုံမငယ်တို့၏ ရာသက်ပန် ချစ်ရေးကြိုက်ရေး အိမ်ထောင်ရေးဘဝအတွက် မိမိတို့ဘာသာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့် ရှိပေသည်။ အပျိုလူပျိုဓလေ့မှာ တစ်ရွာတည်းသားချင်း အပျိုလူပျိုများ လွတ်လပ်စွာ ချစ်ကြိုက်ခွင့် ရှိသည်။ အကယ်၍ မိမိရွာမှ ရည်းစားမရှိသောအပျိုကို အခြားရွာမှ လူပျိုက လာရောက်၍ လူပျိုလှည့်မည်ဆိုပါက ညအချိန်တွင် လူပျိုခေါင်းသည် ဧည့်သည်လူပျိုအား အပျိုအိမ်သို့ လိုက်ပို့ပေးရသည်။ ဧည့်သည်လူပျိုသည် အိမ်သည်အပျိုနှင့် တွေ့ဆုံသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် လူပျိုခေါင်းသည်လည်းကောင်း၊ အပျို၏မိသားစုသည်လည်းကောင်း အလိုက်သိစွာ ရှောင်တိမ်းပေးကြရသည်။ လူပျိုသည် လွတ်လပ်စွာ စကားပြောခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် အခွင့်အရေးယူပြီး လက်ရောက်ကျူးလွန်ခြင်းမျိုး မရှိကြပေ။ အပျိုကလည်း လူပျိုအား နေရာပေးခြင်း၊ ဆေးပဝါ၊ ကွမ်းပဝါ၊ ရေနွေးကြမ်းတည်ခြင်း

စသည်ဖြင့် ဧည့်ဝတ်ပြုရသည်။ လူပျို၏ရှေ့တွင် ကျုံ့ကျုံ့ယုံ့ယုံ့ ဒူးကျဦးကျ ထိုင်လျက် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့စွာ စကားပြောလေ့ရှိသည်။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းဓလေ့

ကနန်းလူမျိုးတို့၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းဓလေ့တွင် လူငယ်ချင်းမေတ္တာမျှပြီးနောက် လက်ထပ်နိုင်ရေးအတွက် နှစ်ဖက်သောမိဘများ သဘောတူရန်လည်း အထူးလိုအပ်ပါသည်။ နှစ်ဖက်မိဘတို့ သဘောမတူဘဲ လူငယ်ချင်း မေတ္တာမျှ၍ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ပါက ဆွေမျိုးစာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ခြင်းခံရလေ့ရှိသည်။ ထူးခြားသည်မှာ လက်ထပ်ချိန်နီးလျှင် သတို့သမီး၏ အိပ်ခန်းရှိ ခေါင်တိုင်အနီး ဖျာတစ်ချပ်ကို ပက်လက်ခင်းထားရသည်။ ထိုဖျာပေါ်တွင် အခြားဖျာတစ်ချပ်ကို မှောက်ခုံခင်းလိုက်ရသည်။ ဖျာပေါ်တွင် သံတိုသံစများကို တင်ထားကြပြီး သတို့သားနှင့် သတို့သမီးနှစ်ဦးတို့သည် သံတိုသံစများပေါ်တွင် တက်နင်းပြီးမှ ဖျာပေါ်၌ ထိုင်ရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်းကား သစ္စာပန္နက် သံမှိုနှက်သကဲ့သို့ ခိုင်မြဲစွာ စိုက်ထူထားအပ်သော ဓလေ့ဖြစ်ပါသည်။

လက်ထပ်ကြရာတွင်လည်း ကနန်းလူမျိုးတို့သည် အများအားဖြင့် အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်မှသာ လက်ထပ်လေ့ရှိကြသည်။ ဤအရွယ်သို့ရောက်မှလက်ထပ်ခြင်းဖြင့် မွေးလာသည့် ကလေးများ ထွားကျိုင်းသန်မာမည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မိဘနှစ်ပါးမှာလည်း စဉ်းစားချင့်ချိန်နိုင်သော အသက်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သဖြင့် အမှားအယွင်းနည်းပါးနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ မင်္ဂလာဆောင်ရာတွင် ထူးခြားသောဓလေ့မှာ လာရောက်သောအဖွဲ့သည် လူဦးရေ(စုံ)ဖြစ်ရမည်။ (မ) မဖြစ်ရ။ တစ်ဖန် ဘိသိက်ဆရာသည် သတို့သမီး၏ အိမ်ပေါ်သို့မရောက်မီ တက်ရောက်ခွင့် တောင်းရသည်။ ခွင့်ပြုမှ တက်ရသော ဓလေ့ရှိသည်။ မင်္ဂလာဆောင်မောင်မယ်တို့သည် ယင်းနေ့တွင် သတို့သမီးဘက်မှ ဆွေမျိုးများအား အုန်းသီးတစ်လုံး၊ ငှက်ပျောသီးတစ်ဖီးစီပါသော ကန်တော့အုပ်များဖြင့် ကန်တော့ကြရသည်။ အုပ်ပွဲများနှင့် ကန်တော့ခြင်းကို ဂုဏ်ယူတတ်ကြသည်။

ကနန်းအောင်ပွဲနေ့

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် စည်းရုံးရေးဒေသကြီး ၁၁ တိုင်းဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ကနန်းဒေသသည် မြစ်ဖျားဒေသတိုင်းတွင်ပါဝင်၍ ဗကပ(နစ်ဖြူ)များ၏ အခြေစိုက်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြစ်ဖျားဒေသတိုင်းတွင် ပီကင်းပြန်ရဲဘော်များဖြင့်လည်း အားဖြည့်ထားသည်။ ကနန်းဒေသတွင် နစ်ဖြူများ၏ အကြမ်းဖက်သောင်းကျန်းမှုများကြောင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသား လူကြီး၊ ကလေး ၃၂ ယောက် သေဆုံးခဲ့ရပြီး တစွန်းကျေးရွာ ဘုန်းတော်ကြီးကိုပင် သတ်ပစ်သည်အထိ ရက်စက်လာကြသည်။ နစ်ဖြူများ၏ ကနန်းလူထုကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်းများကြောင့် နစ်ဖြူတို့အပေါ် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ စသော ဗြဟ္မာစိုရ်တရားများ ထားနိုင်စွမ်းမရှိတော့ပါ။ ထို့ကြောင့် ကစောက်ဖာရွာမှ ဦးဖိုးရှိန်၊ မကျီးကုန်းရွာမှ ဦးလှဒင်တို့ဦးဆောင်၍ ဦးထွန်းအောင်၊ ဦးဘမောင်၊ ကိုထွန်းမြိုင်၊ ကိုကျော်လေးတို့အဖွဲ့သည် တပ်မတော်နှင့် ဆက်သွယ်ခဲ့သည်။

၁၉၆၈ ခုနှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် ကချင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း(၁)မှ ဗိုလ်ကြီးအောင်စိုး ဦးဆောင်သော တပ်မတော်သားများနှင့် ကနန်းဒေသမှ မကျီးကုန်း၊ နန်းဇား၊ လိပ်စော၊ ရွှေကျောင်း ကျေးရွာအုပ်စုကြီးငါးခုမှ ဒူးလေး၊ ဓား၊ လှံ၊ ဝါးချွန်ကိုင်တပ်တို့ ပူးပေါင်း၍ အနှစ် ၂၀ ကျော်ကြာ ကနန်းဒေသတွင် မင်းမူခဲ့သော မြစ်ဖျားဒေသတိုင်း နစ်ဖြူဌာနချုပ်ကို အပြုတ်တိုက်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကနန်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ သစ္စာ၊ သမာဓိ၊ သတ္တိတို့ဖြင့် အရင်းပြု၍ စွမ်းစွမ်းတမံဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ၍ နှစ်စဉ် မေလ ၅ ရက်နေ့ရောက်တိုင်း ကနန်းအောင်ပွဲနေ့အဖြစ် ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

“ကနန်းလူမျိုးတို့သည် မြန်မာတို့၏ ဘိုးဘေးဘီဘင် မျိုးနွယ်စု ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက်တို့အထဲက သက်အစုဝင်ဖြစ်ပြီး ၎င်းမှပွားစီးခဲ့သည့် လူမျိုးစုတစ်စု ဖြစ်ပါသည်။”

ဘာသာစကား

ကဒူးလူမျိုးနှင့် ကနန်းလူမျိုးတို့၏စကားများမှာ မူရင်းလူမျိုးဖြစ်သော သက်လူမျိုးတို့မှာ အလွန်ရှေးကျသော တိဗက်တိုဘာမင်ဘာသာစကားကို ပြောဆိုကြသည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်များက ရေးသားဖော်ပြကြပါသည်။ အများဆုံးတူကြသော်လည်း ကဒူးနှင့် ကနန်းလူမျိုးများ၏စကားတွင် “ကျား”ကို သက်နှင့်ကဒူးဘာသာဖြင့် “ကဆာ”ဟုပြောဆိုပြီး ကနန်းဘာသာဖြင့် “ကဆ” ဟု ပြောပါသည်။ ဗမာလို “ကြက်”ကို “သက်”၊ ကဒူးနှင့် ကနန်းဘာသာဖြင့် “အူ” ဟု ပြောပါသည်။ ကနန်းတိုင်းရင်းသားတို့ ပြောဆိုသောစကားများတွင် ဗမာစကားလည်း တစ်လုံးစ နှစ်လုံးစ ပါတတ်ကြပေသည်။ ဗမာစကားဖြင့် “အဖေ၊ အမေ”ကို ကနန်းဘာသာစကားဖြင့် “အဝါ၊ အမယ်”ဟုပြောပါသည်။ ဗမာစကားဖြင့် “သား၊ သမီး”ကို ကနန်းဘာသာဖြင့် “ဆာ၊ ဆိတ်” ဟု ပြောပါသည်။ ဗမာစကားဖြင့် “ညီ၊ နှမ”ကို ကနန်းဘာသာဖြင့် “နာဆီ၊ စန်း” ဟု ပြောပါသည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် ကနန်းတိုင်းရင်းသားများရှိရာ ဟောယောကျေးရွာ အခြေခံပညာ အထက်တန်းကျောင်း(ခွဲ)တွင် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်က အခြေခံကွန်ပျူတာသင်တန်း ဖွင့်လှစ်ခြင်းနှင့် သင်ယူမှု၊ သင်ကြားမှုအထောက်အကူပြုစာသင်ခန်းများ ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများတွင် အထောက်အကူပြုအဖွဲ့နှင့်အတူ စေတနာ့

ဝန်ထမ်းအဖြစ် သွားရောက်ဆောင် ရွက်ခဲ့စဉ်က ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးမှ ကနန်းတိုင်းရင်းသား ရိုးရာ အစားအစာဖြစ်သော အိုးဆန်ကား (ကြက်ကင်)ကို ညနေခင်းတွင် ထင်းမီးလှုံရင်း ကြက်တစ်ကောင်လုံးကို ရွှံ့ဖြင့် မွမ်းမံလျက် လက်တွေ့လုပ်ပြ၍ ကျွေးမွေးရာ ယခုအထိတိုင် သတိရလျက်ရှိပါသည်။

ကနန်းလူမျိုးတို့သည် မြန်မာတို့၏ ဘိုးဘေးဘီဘင်မျိုးနွယ်စု ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက်တို့ အထဲက သက်အစုဝင်ဖြစ်ပြီးငင်းမှ ပွားစီးခဲ့သည့် လူမျိုးစုတစ်စုဖြစ်ပါသည်။ စာပေ မရှိသော်လည်း ဘာသာစကားကို အခြေခံပြီး ကိုယ်ပိုင်ဟန်၊ ကိုယ်ပိုင်ဓလေ့များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၍နေထိုင်လာခဲ့ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ ကနန်းတိုင်းရင်းသားရိုးရာစာပေနှင့် ယဉ်ကျေး မှုအသင်းအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းကာ ဆက်သွယ်ရေးကိရိယာ ဘာသာစကားကို အခြေခံ၍ စာပေသစ်တစ်ရပ် တီထွင်ကာ စာပေယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျက်ရှိ ကြောင်း ဝမ်းမြောက်စွာ သိရှိရပါသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ မူးမြစ်ဖျားမှ ရိုးသား၍အေးချမ်းစွာနေထိုင်ကြသည့် ကနန်းတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာ အမွေအနှစ်များကို တန်ဖိုးထား လေးစားပြီး စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် အားပေးကူညီကြပါစို့ဟု တိုက်တွန်းရေးသားအပ်ပါသည်။

မျိုးမြင့်မြတ်

ရည်ညွှန်း

၁။ မောင်ကျော်ရှင်း၏ ဝန်းသိုစော်ဘွား ဦးအောင်မြတ် (၁၉၉၃ ခုနှစ်)။

၂။ မောင်ကျော်ရှင်း၏ ကနန်းအလှ(၁၉၉၄ ခုနှစ်)။

၃။ မောင်ကျော်ရှင်း၏ ကဒူး(၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်)။

၄။ ကိုယ်တိုင်လေ့လာမှုမှတ်တမ်းများ။

၅။ ကနန်းလူမျိုး https://my.wikipedia.org/wiki/

၆။ ကျော်လင်းအောင်၏ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးမြောက်ဖျားမှ "ကနန်း" တိုင်းရင်းသားများ https://www.mdn.gov.mm/my/cckiungttiungdeskiimeaakphaam-knn-ttiungrn-gsaamaa

နှစ်သစ်ကူးခြင်းနေ့ ကရင်ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲနှင့် ဖို့ဗူးယော် ပူဇော်ပွဲ

Nid,fcsrf;ar

“ ဖို့ဗူးယော်ကို ပူဇော်ခြင်းအားဖြင့် စပါးသည် ပျက်စီး
လေလွင့်မှုနည်းပါးပြီး ပိုမို၍ အထွက်တိုး၏။
ရှိပြီးသားစပါးတို့သည်လည်း စားသုံးမှုအစဉ် လုံလောက်ပြီး
မသိမသာ တိုးပွားမြဲဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။
ထိုယုံကြည်ချက်အရ ဖို့ဗူးယော်ကို ရိုသေသမှုပြုသောအားဖြင့်
ရိုးရာပူဇော်ပွဲတစ်ရပ်အဖြစ် လက်ခံကျင်းပကြသည်။ ”

ကရင်လူမျိုးတို့သည်တောင်ပေါ်၊ မြေပြန့်၊ မြစ်ဝှမ်း နေရာအနှံ့ နေထိုင်လျက်ရှိကြပြီး အများစုမှာ မိမိနေထိုင်ရာ အရပ်ဒေသ၌ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အဓိကအသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း ပြုလေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့စိုက်ပျိုးနိုင်ရန် မိုးမကျမီအချိန်မှစ၍ တောင်ယာခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းခြင်း၊ လယ်တလင်းကို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရပြီး မိုးဦးကျချိန်တွင် စတင်စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။ ဆောင်းရာသီချိန်တွင် စိုက်ပျိုးထားသည့် အသီးအနှံအရွက်များ ထွက်ရှိလာပေသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် ဆောင်းဦးလေပြည် နှင်းရည်တွေနှင့်အတူ ကောက်သစ်ပေါ်ချိန် ရောက်ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်ယာနှင့် လယ်သီးနှံများကို ခူးဆွတ်ရိတ်သိမ်းကာ ပေါ်ဦးပေါ်ဖျား သီးနှံများကို မိသားစုလိုက်သော်လည်းကောင်း၊ ရပ်ရွာအလိုက် ဘိုးဘွား၊ မိဘ၊ ဆရာများနှင့် မိတ်ဆွေများကို ဖိတ်ခေါ်ပြီး ချက်ပြုတ်ကျွေးမွေးသည့် ကောက်သစ်စားရိုးရာဓလေ့ကို ရှေးယခင်ကတည်းက မျိုးဆက်အလိုက် လက်ဆင့်ကမ်း ပြုလုပ်ခဲ့ရာမှ ကောက်သစ်စားပွဲတော်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ရိုးရာဓလေ့ပွဲတော်များ

ကရင်လူမျိုးဘိုးဘေးတို့သည် နေရပ်၊ ဒေသအလိုက် ကောက်သစ်စားရိုးရာဓလေ့ပွဲတော်များကို ပြန်စုစည်းကာ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့အတွက် ယနေ့အချိန်တွင် တချို့ရပ်ရွာများတွင် ကောက်သစ်စားပွဲနှင့် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို တစ်နေ့တည်း ကျင်းပခြင်းရှိသလို ကောက်သစ်စားပွဲကို မိသားစုအလိုက်၊ ရပ်ရွာ၊ ဒေသ အလိုက် သီးခြားကျင်းပခြင်းများလည်း အသီးသီး ရှိကြသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရှေးဘိုးဘွားဘီဘင်များသည် ဝိညာဉ်ကို ယုံကြည်ကြသည်။ ဝိညာဉ်လိပ်ပြာသည် လူ၏ခန္ဓာကိုယ်တွင် ပူးကပ်မှီတွယ်နေပြီး လိပ်ပြာနှင့်အတူ ရှိသောသူသည် ကျန်းမာသည်၊ သန်စွမ်းသည်၊ စိတ်ခံတက်ကြံ့ခိုင်မှုရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ထို့အတူ သစ်ပင်သီးနှံပင်တို့တွင်လည်း ၎င်းတို့ကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်သော ဝိညာဉ်ရှိသည် ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အပင်တို့ကို စောင့်ရှောက်သောနတ်ဟု ဆိုနိုင်သော ရုက္ခစိုး နတ်ကောင်း နတ်မြတ်တို့ ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့နည်းတူ တောင်ယာတွင် တောင်ယာကို စောင့်ရှောက်သောနတ်၊ လယ်မြေကိုစောင့်ရှောက်သောနတ်များအပြင် လူနေအိမ်တွင် အိမ်ကိုစောင့်ရှောက်သောနတ် ဟူ၍ ရှိသည်ဟုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။

ထိုယုံကြည်မှုများကြောင့် ကရင်လူမျိုးတို့တွင် လယ်ယာလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သော ပွဲတော်၊ ရိုးရာဓလေ့ပွဲတော် အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ ယင်းရိုးရာဓလေ့ပွဲတော်များမှာ –

(၁) တောင်ယာနတ်စားချိန်ပွဲတော်၊

(၂) တောင်ယာခုတ်ချိန်ပွဲတော်၊

(၃) တောင်ယာစူးထိုးချိန်ပွဲတော်၊

(၄) တောင်ယာစပါးရိတ်သိမ်းချိန်ပွဲတော်၊

(၅) ရေမြောင်းတာတမံပူဇော်ပွဲတော်၊

(၆) ပျိုးပင်လိပ်ပြာခေါ်ပွဲတော်၊

(၇) စပါးပုံလိပ်ပြာခေါ်ပွဲတော်၊

(၈) ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲတော်နှင့် ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲတော်၊
(၉) အိမ်သစ်တက်မင်္ဂလာပွဲတော်၊
(၁၀) ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ လက်ထပ်ပွဲတော်၊
(၁၁) ရွာလုံးကျွတ်လိပ်ပြာခေါ်ပွဲတော် ခေါ် ဝါခေါင်လချည်ဖြူဖွဲ့မင်္ဂလာပွဲတော်၊
(၁၂) အရိုးကောက်ပွဲတော်၊
(၁၃) နှစ်သစ်ကူးပွဲတော် စသည်ဖြင့် ပွဲတော်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ သူ့အချိန်အခါနှင့် နေရာကိုလိုက်၍ ပုံစံအမျိုးမျိုး ကျင်းပကြသည်။

ဖို့ဗူးယော်အား ရိုးရာပူဇော်ပွဲတစ်ရပ်အဖြစ် လက်ခံကျင်းပခြင်း

ကရင်လူမျိုးတို့သည် အထင်အရှားဖြစ်စေ၊ အတန်အသင့်ဖြစ်စေ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို ကျင်းပသည့်အချိန်တိုင်း နေရာတိုင်းတွင် များသောအားဖြင့် ကောက်သစ်ဦးပေါ်စကောက်ညှင်းပေါင်းများကို ဝေငှကျွေးမွေးလေ့ရှိကြသည်။ ယင်းသည် ကောက်သစ်စားခြင်းရိုးရာဓလေ့၏ စည်းလုံးခြင်းအမှတ်သင်္ကေတပင် ဖြစ်သည်။ ကောက်သစ်စားပွဲနှင့် နှစ်သစ်ကူးပွဲကို ကရင်လူမျိုးတို့ ခွဲခြားထားလေ့မရှိဘဲ တွဲလျက် ကျင်းပဆင်နွှဲလာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ကရင်လူမျိုးတို့သည် စပါးကိုစောင့်ရှောက်သော စပါးလိပ်ပြာ သို့မဟုတ် စပါးစောင့်နတ် (ဖို့ဗူးယော်) ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဖို့ဗူးယော်ကို ပူဇော်ခြင်းအားဖြင့် စပါးသည် ပျက်စီးလေလွင့်မှုနည်းပါးပြီး ပိုမို၍ အထွက်တိုး၏။ ရှိပြီးသားစပါးတို့သည်လည်း စားသုံးမှုအစဉ်လုံလောက်ပြီး မသိမသာ တိုးပွားမြဲဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ထိုယုံကြည်ချက်အရ ဖို့ဗူးယော်ကို ရိုသေသမှုပြုသောအားဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ပွဲတစ်ရပ်အဖြစ် လက်ခံကျင်းပကြသည်။ (မြန်မာတို့တွင် လယ်ယာကို စောင့်ရှောက်သော ပုန်းမကြည်နတ်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်)

နှစ်သစ်ကူးခြင်းနှင့် ဖို့ဗူးယော်စပါးစိုက်ပျိုးပြင်ဆင်ခြင်း

ကရင်လူမျိုးဘိုးဘေးတို့၏ အမွေအနှစ် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့သည် ဖြူ၊ နီ၊ ပြာ အရောင်ပါသည့် တစ်ခုတည်းသော ကရင်အမျိုးသားအလံအောက်တွင် ကရင်လူမျိုးတို့ကို စုစည်းညီညွတ်စေခဲ့သည်။ နှစ်သစ်ကူးခြင်းသည် လူတိုင်းစိတ်ပင်ပန်းမှု ကုန်ဆုံးခြင်းတစ်ကြိမ်ပြီးဆုံးစေခဲ့သလို ထပ်မံဆောင်ရွက်သွားကြရမည့် နှစ်သစ်အတွက်လည်း အားသစ်ကို ထပ်လောင်းဖြစ်စေသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် လယ်ယာမြေထွန်ယက်ပြီး၍ စိုက်ပျိုးရန်သင့်မြတ်သော ရက်မြတ်သို့ ရောက်လာလျှင် ဦးစွာ လယ်မြေကွက်၏ ထောင့်စွန်းတို့၌ စပါးပင် ခုနစ်ပင် သို့မဟုတ် မျိုးကောက်ချက် ခုနစ်ချက်ကို စိုက်ထားရသည်။ ယင်းစိုက်ပျိုးထားသော စပါးပင်များကို ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များ မဖျက်ဆီးနိုင်အောင် ကောင်းစွာ ကာရံထားကြသည်။ ၎င်းကို ဖို့ဗူးယော်စပါးဟု သတ်မှတ်ကြသည်။ ၎င်းဖို့ဗူးယော်စပါး စိုက်ပြီးမှသာ ကျန်သော လယ်မြေကွက်ကို ဆက်လက်စိုက်ပျိုးကြသည်။ အကယ်၍ ရက်ကောင်းရက်မြတ်နေ့တွင် စပါးစိုက်ပျိုးရန် အခြေအနေမပေးပါက စတိသဘောဖြင့် ဖို့ဗူးယော်စပါးကို စိုက်ပျိုးထားကြရသည်။ နောင်အဆင်ပြေသောအချိန်မှသာ ကျန်သောလယ်ကွက်ကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ ယင်းပြုလုပ်ချက်ကို ကရင်လူမျိုးတို့က လောင်ဆိုက်ခိုး (လင်ဆိက်ခေါဟ်) ဟုခေါ်သည်။

အချိန်တန်၍ စပါးရင့်မှည့်ချိန်ရောက်သောအခါတွင်လည်း စပါးကွက်များကို ဦးစွာ ရိတ်သိမ်းပြီး စပါးစည်းများကို တလင်းတွင် စုပုံထားကြရသည်။ စပါးစည်းများ တလင်းသို့ အားလုံးစုပုံပြီးမှသာ ဖို့ဗူးယော်စပါးကို ပြန်ရိတ်ရသည်။ ဖို့ဗူးယော်စပါးကို ရိတ်သိမ်းပြီး သောအခါ စုစည်းပြီး ဝါးကိုင်း၏ထိပ်ဖျားတွင် ချည်နှောင်ကာ တွဲလွဲချထားရသည်။ (ဝါးကိုင်း ကို ထိပ်ဖျားအရွက်အခက်များ ချန်လှပ်ပြီး အရင်းအပိုင်း အရွက်အခက်များကို သပ်ချရသည်) ယင်းအပြင် ယက်ထားသော ပလိုင်းခွက်ထဲတွင် ကောက်ညှင်းဆန်ချွန် ၊ ကြက်မောက်ပန်း အနီ၊ ဥရင်ကောက်နွယ်များထည့်၍ ထိပ်တွင်ချည်ဆွဲထားပြီး တလင်းရှိ စပါးစည်းပုံပေါ်သို့ စိုက်ထူထားကြရသည်။

စပါးစည်းများကို တလင်းတွင်နယ်ပြီးနောက် လှေ့ရသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဝါးသုံး ချောင်း ထောက်၍ ဖို့ဗူးယော် ခိုနားရာနန်းအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ဖို့ဗူးယော်စပါးတွဲကို တင်ချိတ် ထားရသည်။ ထို့နောက် အတတ်နိုင်ဆုံးမြင့်နိုင်သော ဝါးဘိုးရှည်တစ်ချောင်းကို ထိပ်ဖျား အရွက်အခက် ချန်လှပ်ပြီး ထိပ်ဖျားတွင် မူလဖို့ဗူးယော်စပါးနှင့် ပူဇော်ထားသော ကောက်ညှင်း ဆန်ချွန်များပါသည့် ပလိုင်းကိုပါ အတူချိတ်ဆွဲပြီး တလင်းရှိ စပါးပုံပေါ်သို့ စိုက်ထူထားကြ ပြီး စိုက်ပျိုးရေးကို ပြင်ဆင်ရသည်။

ရက်ကောင်းရက်မြတ်တွင်ရိုးရာပူဇော်ပွဲကျင်းပခြင်း

ကရင်လူမျိုးတို့နေထိုင်သည့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲ၊ ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲ ပွဲတော်ကို ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များက ဦးဆောင်မှုပြုပြီး ကမကထပြုလုပ် ပေးလျက် ရှိကြသည်။ ပွဲတော်မတိုင်မီ ပွဲတော်အကြီးအမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်မည့်ပုဂ္ဂိုလ် များ၊ နေ့ ခုနစ်နေ့စုံသော အဘိုးနှင့် အဘွား ခုနစ်ဦးစီတို့ကို ရှာဖွေအကူအညီတောင်းခံခြင်း၊ လိုအပ်သည့် ရိုးရာအစားအသောက်များကို စီစဉ်ခြင်းတို့ကို ဦးစွာကြိုတင်ဆောင်ရွက် ထားရသည်။

ထို့နောက် သတ်မှတ်သည့် ရက်ကောင်းရက်မြတ်ရောက်ချိန်တွင် ကျေးရွာရှိ လယ်သမားများက မိမိတို့ တလင်းရှိ စပါးများကို တစ်တောင်းစ၊ နှစ်တောင်းစ ယူဆောင်လာ ပြီး ပွဲတော်ကျင်းပသည့် တလင်းကြီးတွင် စုပုံကြရသည်။ တလင်းကြီး၌ စပါးများကို စုပုံရာ တွင် ရိုးရိုးစပါးတစ်ပုံနှင့် ကောက်ညှင်းစပါးတစ်ပုံ နှစ်ပုံခွဲပြီး စုပုံကြသည်။ စပါးအဖို တစ်ပုံ နှင့် စပါးအမတစ်ပုံတို့ကို အဝေးကနေပြီး သီးခြားသိမြင်နိုင်စေရန် ကရင်ရိုးရာ မေတ္တာ စောင်အနီနှင့် မေတ္တာစောင်အဖြူနှစ်ထည်ကို စပါးပုံ အဖိုနှင့်အမပေါ်တွင် ချိတ်ဆွဲထားကြ သည်။

မေတ္တာစောင်အနီသည် ကရင်အမျိုးသားများ ခြုံသည့်စောင်ဖြစ်ပြီး မေတ္တာစောင် အဖြူသည် ကရင်အမျိုးသမီးများခြုံသည့် စောင်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် စပါးပုံနှစ်ပုံအား ရာဇမတ်ဖြင့် ကာရံပြီး ရာဇမတ်ထောင့် လေးထောင့်တွင် ငှက်ပျောပင်၊ ကြံပင်၊ ကြခတ်ဝါးပင် သို့မဟုတ် ဆူးပင်များဖြင့် စိုက်ထူကြသည်။ ၎င်းအပြင် ဖို့ဗူးယော်အနေဖြင့် နောင်လာမည့်နှစ် ပြန်ရောက်ချိန်တွင် အသင့်စားသုံးနိုင်ရန် ကောက်ညှင်းဆန်ချွန်၊ ငှက်ပျောသီး၊ အုန်းသီး၊ ကြံသကာ၊ ခွက်ပြင်၊ ကောက်ညှင်းပေါင်း စသည့် ရိုးရာစားဖွယ် သောက်ဖွယ်များကိုရာဇမတ်

တိုင် လေးဖက် လေးထောင့်တွင် ချိတ်ဆွဲထားကြရသည်။ လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများဖြစ်သော ဓား၊ တံစဉ်၊ ကျည်ပွေ့၊ ပေါက်တူး၊ ပလိုင်း၊ ကြိတ်ဆုံများ စသည်တို့ကို ဥရင်ကောက်နွယ်ပင်များဖြင့် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ပြီး စပါးပုံတွင် စုပုံကြသည်။ ၎င်းအပြင် ဖို့ဗူးယော်၏ မျိုးစေ့ဥအဖြစ် ဘဲဥကို ရွှံ့ဖြင့်လုံးထားသော မြေလုံးခဲနှင့်အတူ စုပုံပြီးထားကြသည်။

တောင်ယာထွက်သီးနှံများဖြစ်သည့် ပိန်းဥ၊ မျောက်ခေါင်းဥ၊ ဝဥ၊ မျှစ်၊ ခရု၊ ငါး တို့ဖြင့် တာလပေ့ါဟင်းချက်ပြီး စတိသဘောဖြင့် ပူဇော်ပသကြသည်။ ပူဇော်ရာတွင် ရာဇမတ်ဝင်း အတွင်းသို့ ပွဲတော်အကြီးအမှူးနှင့်အတူ နေ့ခုနစ်နေ့စုံသော အဘိုးနှင့်အဘွား၊ ပွဲတော် အကြီးအမှူးမှလည်း စပါးလိပ်ပြာများ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာစေရန်နှင့် စပါးအထွက်တိုးစေရန်၊ လူတိုင်း အစားအသောက် ဖူလုံမှုရှိစေရန်နှင့် စပါးကိုဖျက်ဆီးနိုင်သော ဘေးရန်အပေါင်းမှ ကင်းလွတ်နိုင်စေရန် စသည်ဖြင့် ဆုတောင်းပေးလျက်ရှိသည်။ ဖို့ဗူးယော်ကို ယုံကြည်စွာဖြင့် ပူဇော်မှုပြုခြင်းအားဖြင့် ဆန်ရေစပါးသည် မူလရှိပြီးသားထက် ပိုမိုလုံလောက်လာသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထိုသို့ယုံကြည်မှုရှိအောင် ကရင်လူမျိုးတို့တွင် ဖို့ဗူးယော်နှင့် ပတ်သက်သည့် မှတ်သားစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်တစ်ပုဒ် ရှိလေသည်။

ဖို့ဗူးယော်နှင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်

ဖို့ဗူးယော်နှင့် ပတ်သက်သည့်စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်သည်ကရင်လူမျိုးတို့၏ နှလုံးသားထဲတွင် ယနေ့တိုင် စွဲမြဲကိန်းအောင်းနေပေသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် တောင်ယာ စူးထိုးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခြင်းကို ကမ္ဘာဦးအစကပင် လုပ်ကိုင်စားသောက်ခဲ့ကြသည်။ တောင်ယာ စူးထိုးလုပ်ကိုင်သော ကရင်တို့သည် နံနက် ဝေလီဝေလင်းအချိန်တွင် လုပ်ငန်းခွင်သို့ သွားကြသည်။

ရှေးအခါက ကရင်ကျေးလက်ရွာတစ်ရွာတွင် အလွန်စိတ်သဘောထားကောင်းသော၊ သူတစ်ပါးအပေါ်တွင် စေတနာဖြင့် အစဉ်အမြဲ ရိုင်းပင်းတတ်သော ဖိုးဟွဲ ဆိုသော ကောင်လေး တစ်ယောက် ရှိသည်။ ဖိုးဟွဲသည် အလွန်ဆင်းရဲသဖြင့် ရပ်ရွာက သူ့အား ဂရုမစိုက်၊ အလေး မမူကြ။ အပေါင်းအသင်းလည်း မလုပ်ကြပေ။ ဖိုးဟွဲသည် နုံချာစွာဖြင့် နေထိုင်စားသောက် ရသော်လည်း စိတ်ကောင်းအစဉ်မွေးသူ ဖြစ်သည်။ တစ်နေ့သောနံနက်၌ အဘွားအို တစ်ယောက်သည် တောင်ယာသို့သွားစဉ် ခြေချော်ပြီး တောင်စောင်းသို့ လိမ့်ကျရာ တောင် စောင်းရှိ ဝါးရုံပေါ်တွင် တင်နေပြီး တောင်ယာသွားသူများအား ကယ်ဆယ်ရန် အကူအညီ တောင်းခံရှာသည်။ တောင်ယာသွားသူများမှာ အဘွားအို အကူအညီတောင်းခံမှုကို တွေ့ရှိကြသော်လည်း လုပ်ငန်းမအား၍လည်းကောင်း၊ ကူညီရန် အန္တရာယ်အခက်အခဲရှိ၍ လည်းကောင်း အဘွားအိုအား သနားကြသော်လည်း ကူညီနိုင်စွမ်းမရှိဘဲ ထားရစ်ခဲ့ကြရသည်။

ထို့နောက် ဖိုးဟွဲ ရောက်လာသောအခါ မူလစေတနာအရင်းခံအပြည့်ဖြင့် ခဲရာခဲဆစ် အားစိုက်ပြီး တောင်စောင်းဝါးရုံမှ အဘွားအို၏အသက်ကို ကယ်တင်ခဲ့လေသည်။ အဘွားအိုမှာ အဖော်မဲ့အထီးကျန်ဖြစ်သဖြင့် ဖိုးဟွဲမှာ အဘွားအိုအား လူကြီးသူမအဖြစ် လည်းကောင်း၊ အဖော်အဖြစ်လည်းကောင်း အေးချမ်းစွာနေနိုင်ရန် စေတနာဖြင့် သူ၏ တဲစုတ်တွင် ခေါ်ထား

ပြီး နေ့စဉ် ဝတ္တရားမပျက် ပြုစုကျွေးမွေးသည်။ ဖိုးဟွဲမှာ အဘွားအိုအား ပြုစုစောင့်ရှောက်ရခြင်းအတွက် ကုသိုလ်ပြုမှုသာဖြစ်သည်ဟု ခံယူကာ မညည်းမညူပြုစုပေးသည်။

အဘွားအိုမှာလည်း ဖိုးဟွဲနှင့် နေထိုင်ရသည်ကို စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာဖြင့် ကျန်းမာပျော်ရွှင်မှု အပြည့်အဝရရှိသည်။ တစ်နေ့တွင် ဖိုးဟွဲသည် အဘွားအိုနှင့် သူ့အတွက် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် သစ်သီးသစ်ဥများရှာဖွေရန် တောသို့သွားစဉ် အဘွားအိုမှာ အိမ်တွင်းကိစ္စအဝဝကို ပြုလုပ်ထားသည်။ ဖိုးဟွဲ ညနေပြန်ရောက်သောအခါ ထမင်းအိုး၊ ဟင်းအိုး၊ ရေအိုး၊ ရေခွက် အားလုံး အပြည့်အဝ စီမံဆောင်ရွက်ထားပြီးသား ဖြစ်နေ၏။ ဖိုးဟွဲ၏အိမ်တွင်ရှိသော သစ်ဥ၊ သစ်ဖု၊ စပါး၊ ဆန်၊ ရေတို့မှာလည်း လျော့နည်းခြင်းမရှိဘဲ တစ်နေ့တခြား မသိမသာ တိုးပွားနေလေသည်။

သို့နှင့် ဖိုးဟွဲမှာ ဆန်ရေစပါးလုံလောက်ပြီး ပစ္စည်းဥစ္စာပေါများလာ၍ ၎င်းပစ္စည်းဥစ္စာများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် အိမ်ထောင်ရှင်မလိုအပ်သည်ဟု အဘွားအိုက ယူဆပြီး တစ်နေ့ ဖိုးဟွဲ တောင်ယာသို့သွားစဉ် အဘွားအိုမှာ ဖိုးဟွဲအတွက် ချောမောလှပသော မိန်းမပျိုတစ်ဦးကို ခေါ်ယူထားလိုက်သည်။ ညနေ ဖိုးဟွဲ ပြန်လာသောအခါ အကျိုးအကြောင်းပြောပြပြီး ကောင်းစွာ မင်္ဂလာဆောင်ပေးကာ အိုးအိမ်ထူထောင်မှုပြုပေးလေသည်။ ဖိုးဟွဲမှာလည်း ရုပ်ရည်ချောမောပြီး လိမ္မာရေးခြားရှိသော ဇနီးသည်ကြောင့် တစ်နေ့တခြား စီးပွားတိုးတက်၍ ပျော်ရွှင်စွာ နေထိုင်စားသောက်နိုင်လာခဲ့သည်။

တစ်နေ့တွင် အဘွားအိုသည် ဖိုးဟွဲတို့ လင်မယားအား အကျိုးအကြောင်း ပြောပြ၍ ပြန်ရန် ခွင့်ပန်သည်။ သူမသည် သာမန်လူသားမဟုတ်ဘဲ လယ်ယာစပါးကို စောင့်ရှောက်သော ဖို့ဗူးယော်ဖြစ်ကြောင်း၊ သူပြန်သွားသည့်အခါတွင် ဖိုးဟွဲတို့ကို စီးပွားချမ်းသာမပျက်ရလေအောင် အစဉ်စောင့်ရှောက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းပြောပြီး စပါးရာသီ ပြီးစီးသောအခါ ပြန်သွားလေတော့သည်။ နှောင်နှစ် စပါးရာသီရောက်လျှင်မူ သူမအားပင့်ဖိတ်ခေါ်ပါက သူမလာရောက် စောင့်ရှောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း မှာကြားပြီး ပြန်သွားလေသည်။

သို့နှင့် ရပ်ရွာရှိ လူများက ဖိုးဟွဲတို့ လင်မယားကို အားကျပြီး ဖိုးဟွဲကဲ့သို့ စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်း မွေးလာကြသည်။ နှစ်စဉ် စပါးဦးကောက်ဦးတို့ကို ဖို့ဗူးယော်အား ပူဇော်ပသရင်း ကုသိုလ်ကောင်းမှု အလှူဒါနပြုသော အစဉ်အလာတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဖို့ဗူးယော်အား လွမ်းဆွတ်ဖွယ်တေးသီကျူး

ထို့ကြောင့် ရှေးကရင်လူမျိုးတို့သည် ဖို့ဗူးယော် လာရောက်ပြီးနောက် ပြန်သွားသောအခါ အောက်ပါကဲ့သို့ လွမ်းဆွတ်ဖွယ် တေးသီချင်းဖြင့် မှာတမ်းချွေ သီဆိုကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

"လယ်ယာများမှာရှိတဲ့ ကောက်နှံစပါးများကို စောင့်ရှောက်ပြီး ပြန်သွားတဲ့ အို … အဘွား ဖို့ဗူးယော်။ နှောင်နှစ်အတွက် လယ်ယာများကို စောင့်ရှောက်ဖို့ အချိန်တန်ရင် ပြန်လာပါဦး လို့ ဖိတ်ခေါ်ပင့်ဆောင်အပ်ပါသည်။ ဖို့ဗူးယော်ပြန်လာမည့်အချိန်ကတော့ နွေနှောင်းဖြစ်တဲ့ မိုးဦးအကြိုကာလ၊ သစ်ငုတ်တိုများ မီးလောင်လို့ ညိုမည်းနေတဲ့အချိန်နှင့်

ကူးကူး ကူးကူး လို့ ချိုးငှက်များတွန်ကျူးကြတဲ့ အချိန်ဖြစ်ပါတယ် ... အို ... ဖို့ဗူးယော်" ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ကောက်သစ်ဆန်ဦးဖြင့်လည်း ယခုလိုသီဆို၍ ပူဇော်ကြသေးသည်။ "လယ်ယာများကို သီးနှံအောင်မြင်စွာ ထွက်လာအောင် စောင့်ရှောက်ပေးသည့် အဘွား ဖို့ဗူးယော်ဟာ ယခုအခါ နွေရာသီရောက်ရှိလာပြီး ကောက်နှံစပါးအရွက်များ ခြောက်လာသည့်အချိန်၊ ကောက်နှံစပါးများ အသီးမှည့်လာသည့်အချိန်မှာ တစ်နှစ်တာ တာဝန်ပြီးဆုံးပြီး နေရင်းဌာနသို့ ပြန်သွားပါတော့မည်။ ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားသော ဖို့ဗူးယော်အား လွမ်းဆွတ်တသကြရပါသည်။ အို ... ဖို့ဗူးယော် နောင်နှစ်အတွက် လယ်ယာစပါးထွန်ယက်ချိန် ကျရောက်လာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ လယ်ယာကို စောင့်ရှောက်ပေးဖို့ ပြန်လာလှည့်ပါ။ ဖို့ဗူးယော် ပြန်ရောက်လာပါလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ အသင့်ပြုလုပ်ထားသော ကောက်သစ်ဆန်ဦးများကို စားသောက်လှည့်ပါ။ အို ... ဖို့ဗူးယော်" စသည်ဖြင့် သီဆို ပူဇော်လေ့ရှိကြသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့တွင် အထက်ပါတေးများအပြင် အခြား ဖို့ဗူးယော်နှင့်သက်ဆိုင်သော တေးသီချင်းများစွာရှိပေသည်။ အထက်ပါ သီချင်းလင်္ကာသွားများကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ရှေးကာလက စပြီး နှစ်သစ်ကူးပြောင်း၍ ကောက်သစ်စပါးများ ထွက်ပေါ်လာသည့်အချိန်တွင် ကောက်သစ်စားပွဲတော်ကို ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ ရှိကြောင်းနှင့် နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်နှင့်အတူ ကောက်သစ်စားရင်း ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲကို တစ်ပြိုင်တည်း အတူကျင်းပလာခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

စိုက်ပျိုးသီးနှံမှသီးဦးသီးဖျားများဖြင့် ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲတော်ကျင်းပခြင်း

ကရင်လူမျိုးတို့သည် မိရိုးဖလာတောင်ယာလုပ်ငန်းများဖြင့် ရှေးဦးအစကပင် လုပ်ကိုင်ပြီး သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုခဲ့ကြသည်။ တောင်ယာလုပ်ငန်းများမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် သီးဦးသီးဖျားများဖြင့် ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲကို ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ သို့သော် ကရင်လူမျိုးတို့ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရေကြည်ရာမြက်နုရာ ပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိလာကြသည့်အခါ ရေမြေဒေသ ခြားနားစွာ နေထိုင်မှု၊ ခေတ်အဆက်ဆက် ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသော ခရီးကြမ်းတို့ကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်နီးစပ်မှုနှင့် ဘာသာယုံကြည်မှုတို့ ဆက်နွှယ်၍ ကောက်သစ်စားပွဲ ကျင်းပသည့်နေ့ရက်များ ကွဲပြားလာခဲ့ကြသည်။ ဒေသအလိုက် ကောက်သစ်စားပွဲတော် ကျင်းပပြု လုပ်လေ့ရှိသော နေ့ရက်များမှာ မတူညီကြပေ။

မိရိုးဖလာကို ကိုးကွယ်သောတောင်ပေါ်ဒေသနေ ကရင်တို့သည် တစ်နှစ်တာ တောင်ယာလုပ်ငန်းပြီးစီး၍ အရိုးကောက်ပွဲများ ပြုလုပ်ပြီးမှသာ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ လဲကယ်ဘာသာဝင် ကရင်တို့ကမူ နယုန်လ သို့မဟုတ် တန်ဆောင်မုန်းလအတွင်း ပထမ အပတ် စနေနေ့တွင် ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ထို့အပြင်မြေပြန့်ဒေသနေ ကရင်အချို့နှင့် ထိုင်း (ယိုးဒယား)ရှိ ကရင်အချို့တို့က ပြာသိုလဆန်း တစ်ရက်နေ့တွင် ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ တလာကူ ရသေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ကရင်အချို့က တပေါင်းလပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့တွင် ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲတော်နှင့်အတူ ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲကို ယှဉ်တွဲလျက် ကျင်းပလေ့ ရှိကြသည်။ လုပ်နည်းလုပ်ဟန် အနည်းငယ်ကွဲပြားမှုရှိသော်လည်း

ရည်ရွယ်ချက်ကား အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

ကရင်လူမျိုးတို့သည် ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲတော်၌ နပန်းပွဲ၊ လက်ဝှေ့ပွဲ၊ ဩပွဲများဖြင့် အင်အားပြ၊ သတ္တိပြ၊ ကျန်းမာသန်စွမ်းမှုကို ပြသော ယှဉ်ပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပကြ သည်။ ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲ (အင်းလဘ်ုးသင့်ခါဟ်) နှင့်အတူ ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲကို ပျော်ရွှင်စွာ ဆင်ယင်ကျင်းပပြီးနောက် တလင်းရှိ စပါးများကို စပါးကျီသို့ ထည့်သွင်းရလေသည်။ ကျေးရွာအလိုက် အများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စပါးကျီ သို့မဟုတ် ရွာပိုင် စပါးကျီကို သင့်လျော်သည့်နေရာတွင် သတ်မှတ်ဆောက်လုပ်ထားကြသည်။ စပါးကျီတွင်းသို့ စပါးအားလုံး ထည့်သွင်းပြီးမှသာလျှင် ဖို့ဗူးယော်စပါး၊ ၎င်းမျိုးစေ့ဥဖြစ်သော မြေစာလုံးခဲတစ်လုံးနှင့် ယင်းအားပူဇော်ပသထားသော ပလိုင်းငယ်တို့ကို စပါးကျီ၏အပေါ်ထောင့်တစ်နေရာတွင်ထားပြီး တစ်နှစ်ပတ်လုံး ဖို့ဗူးယော်ကိုယ်စား စပါးကျီကို စောင့်ရှောက်စေလေသည်။

အချို့မှာ ဖို့ဗူးယော်တိုင်ထိပ်တွင် ဖို့ဗူးယော်ကိုယ်စား သိန်းငှက်ရုပ် ပြုလုပ်ချိတ်ဆွဲထားကြသည်။ သိန်းငှက်ရုပ်ရှိခြင်းဖြင့် ကြွက်၊ ငှက်၊ ကြွက်များ စပါးကို လာရောက်ဖျက်ဆီးမှုကို ကာကွယ်သည်။ သိန်းငှက်က ကြွက်၊ ငှက်၊ ကြွက်များကို ထိုးသုတ်ချီယူ စားသောက်ခြင်းဖြင့် စပါးကို ဖျက်ဆီးသည့် အန္တရာယ်များကို ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်၍ သိန်းငှက်ရုပ်ကို ချိတ်ဆွဲကြခြင်း ဖြစ်သည်။ယနေ့တွင် ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲ ကျင်းပသည့်အခါ ဖို့ဗူးယော်အား ပြန်လည်ပို့ဆောင်သောအားဖြင့် လူစုလူဝေးများတန်းစီပြီး အိုးစည် ဖားစည်များဖြင့် တပျော်တပါးပို့ဆောင်ကြပြီး ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲတစ်ရပ်အဖြစ် ကျင်းပကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ရိုးရာဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲ ကျင်းပခြင်းအခမ်းအနား

ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲကို နှစ်သစ်ကူးနေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ နံနက်နေအရုဏ်တက်ချိန်တွင် ကရင်အမျိုးသားအလံတော်အား လွှင့်ထူခြင်း၊ နှစ်သစ်ကူးနေ့ အထိမ်းအမှတ် ဟောပြောပွဲပြုလုပ်ခြင်းများပြီးနောက် ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲကို တစ်ဆက်တည်း ကျင်းပကြသည်။ ဖို့ဗူးယော်ပူဇော်ပွဲပြုလုပ်သည့် အခမ်းအနားအစီအစဉ်တွင် ပွဲတော်အကြီးအမှူးတစ်ဦးနှင့် အရန် နှစ်ဦးတို့က ရာဇမတ်ဝင်းအတွင်းသို့ စတင်နေရာယူရသည်။ ပြီးနောက် နေ့ရက် ခုနစ်နေ့စုံသော အဘိုး ခုနစ်ဦးနှင့် အဘွား ခုနစ်ဦးတို့က မြေးငယ်များကို ခြံရံလျက် နေရာယူရသည်။ ရာဇမတ်ဝင်းအတွင်းရှိ စပါးပုံအား လက်ယာရစ်ဖြင့် သုံးပတ်တိတိလှည့်ပတ်ပူဇော်ပြီးနောက် စပါးပုံ၏လက်ယာဘက်တွင် အဘိုး ခုနစ်ဦးကလည်းကောင်း၊ လက်ဝဲဘက်တွင် အဘွား ခုနစ်ဦးကလည်းကောင်း နေ့နာမ်အလိုက် အသီးသီး နေရာယူကြသည်။ မြေးငယ်များက အဘိုး၊ အဘွားတို့၏ နောက်၌နေရာယူကြသည်။

ဆက်လက်၍ ပွဲတော်အကြီးအမှူးက စပါးလိပ်ပြာများ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာစေရန်နှင့် ဖို့ဗူးယော်အား မှာခြွေသောအားဖြင့် ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ပြီးလျှင် ပွဲတော်အကြီးအမှူးက ဦးဆောင်လျက် အဘိုး၊ အဘွားများက စပါးပုံအား အမွှေးနံ့သာရည်များ ပက်ဖျန်းကြပြီး အဘိုးအဘွားနှင့် မြေးငယ်များက ပေါက်ပေါက်ဆုပ်များ ကြဲပက်ကြသည်။ ထို့နောက် ပွဲတော်အကြီးအမှူးက ရှေ့ဆုံးမှဦးဆောင်ပြီး အဘိုးအဘွားနှင့် မြေးငယ်များတို့နောက်မှ ခြံရံလိုက်ပါလျက် ရာဇမတ်ဝင်းအတွင်းမှ အသီးသီး ပြန်လည်ထွက်ခွာကြသည်။ ပွဲတော်၌

ညှော့ခံကျွေးမွေးရန် အသင့်ပြုလုပ်ထားသော ရိုးရာစားဖွယ်သောက်ဖွယ်များ၊ ခေါင်ရည်များကို ပွဲတော်လာပရိသတ်များအား တည်ခင်းညှော့ခံကျွေးမွေးကြသည်။ ကရင်ယဉ်ကျေးမှုလူငယ်မောင်မယ်များကလည်း ပရိသတ်များအား ရိုးရာတေး သီချင်းများဖြင့် ဖျော်ဖြေပေးကြသည်။

နှစ်သစ်၏ရိုးရာဓလေ့များမှသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနေ့များဆီသို့

နှစ်သစ်ကူးနေ့ အခမ်းအနားများတွင် ဖိုးဖူးယော်ပူဇော်ပွဲကို ကရင်လူမျိုးများနေထိုင်ရာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် နှစ်သစ်ကူးနေ့အခမ်းအနားနှင့်အတူ ယခင်က ယှဉ်တွဲပြုလုပ်ခဲ့ကြပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကရင်လူမျိုးတို့သည် နှစ်တစ်နှစ်ကုန်ဆုံးသွား၍ နှစ်သစ်ဦးအစတွင် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားကြရင်း ကောက်သစ်စားပွဲတော် ရိုးရာဓလေ့များကို စည်းလုံးညီညွတ်မှုအားဖြင့် နှစ်သစ်အားမာန်များနှင့်အတူ တိုင်းရင်းသားအားလုံး တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက်၍ အေးအတူပူအမျှ အမိမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးတွင် လက်ချင်းယှက်၍နေထိုင်သွားကြမည့်သူများသာ ဖြစ်ပေသည်။ အမိမြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားအားလုံးသည် ကိုယ်ပိုင်ရိုးရာဓလေ့များ ရှိကြပြီး ထိုဓလေ့များအားလုံးသည် အချင်းချင်း ညီညွတ်ချစ်ခင်ရေးကို ရှေးရှု၍ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်ချည်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ဆိုလျှင် တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ ရိုးရာဓလေ့တိုင်းကို တိုင်းရင်းသားအားလုံးက အပြန်အလှန် နှစ်သက်မြတ်နိုး တန်ဖိုးထားရမည်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုသာ လိုလားတန်ဖိုးထားကြသည့် တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုမောင်နှမများအားလုံးသည် အလွန်နူးညံ့သိမ်မွေ့နက်နဲလှသည့် ညီအစ်ကိုမောင်နှမ ချစ်ခြင်းမေတ္တာကို လက်တွေ့ခံစားရင်း မိခင်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးကို ချစ်ခြင်းမေတ္တာများစွာဖြင့် စောင့်ရှောက်ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရမည်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ရိုးရာများမှ စီးဆင်းလာသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာများပေါင်းဆုံရာ အမိနိုင်ငံတော်ကြီးသည် စည်းလုံးခြင်းနှင့်ငြိမ်းချမ်းခြင်းနေ့များဆီသို့ ဦးတည်၍ လျှောက်လှမ်းကြရမည်ဖြစ်ပါတော့သည်။

ငြိမ်းချမ်းမေ

ကိုးကား

- ကရင်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကောက်နုတ်ချက်
- ကရင်ပြည်နယ်မဂ္ဂဇင်း(၂၀၂၂)

ချိုချင်းတို့၏ အသုဘဓလေ့

trf;avmif&D

“မကောင်းဆိုးဝါး နတ်မိစ္ဆာများက ပြုစားသောကြောင့်
လူသေခြင်းမျိုးလည်း ရှိတတ်ပေရာ ထိုသို့သောဖြစ်ရပ်များ၌
သေဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်သည် သေရွာခရီး၌ အနှောင့်အယှက်ကို
ရင်ဆိုင်ရဲစေရန်နှင့် ကျန်ရစ်သူ ဆွေမျိုးသားချင်း
အသိမိတ်ဆွေများက အားပေးပံ့ပိုးနေကြောင်း သိနိုင်စေရန်
သေနတ်ပစ်ဖောက်ပေးခြင်း
ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။”

ချိုချင်းတို့သည် ကျောက်ပျဉ်ချီ အလှူပွဲကြီးကဲ့သို့သော သာရေးကိစ္စများကို အလေးထားကြသကဲ့သို့ အသုဘနာရေးကိစ္စများကိုလည်း အလေးထားသော ဓလေ့ထုံးစံရှိကြပေသည်။

ဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိသော်လည်း သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေထက်ပင် ခိုင်မာ၍ စနစ်ကျသော ထုံးတမ်းစဉ်လာများရှိပေရာ ချိုချင်းတို့၏ အသုဘဓလေ့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်ပေသည်။

တူမီးသေနတ် ကျောက်မီးသေနတ်များကို ပစ်ဖောက်ခြင်း

လူသေဆုံးသောအခါ အလောင်းကို အဝတ်အစားအသစ်များ လဲပေးကာ အိမ်အလယ်ခေါင်၌ ထားသူကထား၏။ သေနတ်များကို အသုဘအိမ်၏ ပြတင်းပေါက်မှတစ်ဆင့် ကျယ်လောင်မြည်ဟိန်းအောင် ပစ်ဖောက်သူက ပစ်ဖောက်၏။

အသံမြည်ဟိန်းစေရန်သာ ရည်ရွယ်သည်ဖြစ်၍ ယမ်းမှုန့်များကိုသာ အဓိက အသုံးပြုကြပြီး သေစေတတ်သော ခဲ၊ သံ၊ ကျောက်လုံးလေးများကို ထည့်သွင်းအသုံးပြုခြင်း မရှိပေ။ (သကြံန်အမြောက်နှင့်တူသည်။)

ပတ်ဝန်းကျင် ကျေးရွာဒေသများက ထိုပစ်ဖောက်သံကို ကြားရသောအခါ အသုဘကိစ္စ ပေါ်ပေါက်ကြောင်း သိကြရသည်။ ချင်းတောင်တခွင်တွင် အမဲလိုက်ရာ၌လည်း သေနတ်သံ ကြားရလေ့ရှိရာ မည်သို့ခွဲခြားသိနိုင်ကြသနည်း။ အမဲလိုက်သေနတ်သံမှာ တစ်ချက်တည်းသာ ဖြစ်လေ့ရှိပြီး သားကောင်သေသည်ဖြစ်စေ၊ မသေသည်ဖြစ်စေ နောက်ဆက်တွဲ သေနတ်သံများ ထပ်မံကြားရလေ့ မရှိပေ။ အသုဘသေနတ်သံမှာမူ ဆက်တိုက်ဆိုသလို အကြိမ်ကြိမ် ကြားရလေ့ရှိသည်။ ဤနည်းဖြင့် အမဲလိုက်သေနတ်သံနှင့် အသုဘသေနတ်သံကို ခွဲခြားနိုင်ပေသည်။

အသုဘ၌ သေနတ်ပစ်ဖောက်ခြင်းမှာ **သင်္ဂြိုဟ်**ပြီးစီးသည်အထိ အကြိမ်ကြိမ် အချိန်မရွေး ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့ ပစ်ဖောက်ခြင်းသည် မည်သို့သော အဓိပ္ပာယ်ဆောင်သနည်းဟု လေ့လာမေးမြန်းကြည့်ရာ တစ်မျိုးမကသော အကြောင်းပြချက်များကို ကြားသိရပေသည်။

ပထမအချက်မှာ အသုဘကိစ္စပေါ်ပေါက်ကြောင်း ပတ်ဝန်းကျင်သို့ ချက်ချင်း ဆိုသလို အသံဖြင့် သတင်းပို့ခြင်းဖြစ်သည်။ မတ်စောက်သော တောင်တန်းလျှိုမြောင်များ တွင် နေထိုင်ကြရပြီး တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာလည်း နှစ်မိုင်မှ ၁ဂ မိုင်ဝန်းကျင်အထိ ကွာဝေးတတ်ကြသဖြင့် အသုဘသတင်းကို လူလွှတ်ပြီး အသိပေးရန်မှာ လွယ်ကူသောကိစ္စမဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ကျည်မပါသော ယမ်းမှုန့်သာပါသော သေနတ်ပစ်ခတ်မှုဖြင့် အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

အသုဘအစပိုင်းတွင် သေနတ်ပစ်ဖောက်ခြင်းမှာ သတင်းပေးခြင်းသဘောဆောင်သော်လည်း အသုဘကာလတစ်လျှောက်တွင်လည်း သေနတ်များ တဒိုင်းဒိုင်း ပစ်ဖောက်တတ်ကြရာ ဘာအဓိပ္ပာယ်ကိုဆောင်သနည်း။ ကွယ်လွန်သူအား ဂုဏ်ပြု အလေးပြုသောအားဖြင့် သေနတ်ပစ်ဖောက်ကြခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ မျက်မှောက်ကာလ၌ နိုင်ငံတော်

ဈာပနအခမ်းအနားများတွင် ဖြစ်စေ၊ တပ်မတော်သားများအား စစ်အခမ်းအနားဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ရာတွင်ဖြစ်စေ သေနတ်များ၊ အမြောက်များပစ်ခတ်၍ ဂုဏ်ပြုတတ်ကြရာ ချီချင်းတို့၏ ထုံးစလေ့နှင့် တူညီနေကြောင်း လေ့လာသိရှိရပေသည်။

သေဆုံးသူ၏ ဝိညာဉ်သည် အားငယ်ဝမ်းနည်းခြင်း မဖြစ်စိမ့်သောငှာ သေနတ်ပစ်ဖောက်ပေးခြင်းဟုလည်း ဆိုကြသည်။ မကောင်းဆိုးဝါး နတ်မိစ္ဆာများက ပြုစားသောကြောင့် လူသေခြင်းမျိုးလည်း ရှိတတ်ပေရာ ထိုသို့သောဖြစ်ရပ်များ၌ သေဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်သည် သေရွာခရီး၌ အနှောင့်အယှက်ကို ရင်ဆိုင်ရဲစေရန်နှင့် ကျန်ရစ်သူ ဆွေမျိုးသားချင်း အသိမိတ်ဆွေများက အားပေးပံ့ပိုးနေကြောင်း သိနိုင်စေရန် သေနတ်ပစ်ဖောက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် သေဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်ကို အားမာန်လက်ဆောင်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ရဲဆေးတင်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ သေနတ်သံကြောင့် သေဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်အား နှောင့်ယှက်ရန်ပြုနေသော မကောင်းမိစ္ဆာများသည် ကြောက်လန့်ထွက်ပြေးကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။

ချီချင်းရိုးရာ ဆိုင်းတီးခြင်း၊ ကခုန်ခြင်း

အသုဘပွဲခံစဉ် ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် ဆိုင်းတီးခြင်း၊ ကခုန်ခြင်းများကို ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ အထူးသဖြင့် ညဦးပိုင်းကာလမှ မိုးစင်စင်လင်းသည်ထိ ဆိုင်းသံမတိတ်၊ ကကွက်မပျောက်စေရန် အားထုတ်လေ့ရှိကြသည်။

ဆိုင်းတီးခြင်း၊ ကခုန်ခြင်းသည် မည်သို့သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ပါသနည်း။ အချို့သော မသိ၊ နားမလည်သူများက (သေသူက သေသွားတာကို တီးကြ ကကြတာ ဝမ်းသာနေတာလား)ဟု မေးမြန်းတတ်ကြသည်။ အမှန်ကား အသုဘပွဲခံနေစဉ် ကာလတစ်လျှောက်လုံး၌ သေသူ၏ဝိညာဉ်နှင့်အတူ ညေ့ပရိသတ်အားလုံးသည် ခြောက်သွေ့ငြီးငွေ့မှုကင်းစေရန်နှင့် ကြောက်ရွံ့အားငယ်ဝမ်းနည်းခြင်းများ ပပျောက်စေရန်အတွက် ညလုံးပေါက် ဆိုင်းတီးကြ၊ ကခုန်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ချီချင်းတို့သည် ဆိုင်းတီးကခုန်ခြင်းကို အကြောင်းမဲ့ အခါမရွေး ပြုလုပ်လေ့ မရှိကြပေ။ အကြောင်းမဲ့ အခါမရွေး ဆိုင်းတီးကခုန်ခြင်းကို အကြီးအကျယ် တားမြစ်လေ့ရှိကြသည်။ ကျောက်ပျဉ်ချီအလှူပွဲ(လုံယူ)ကြီးများအပါအဝင် အလှူပွဲများနှင့် အသုဘပွဲများတွင်သာ ဆိုင်းတီး၊ ကခုန်ခြင်းကို ခွင့်ပြုပေသည်။ သာမန်အချိန်များတွင် ဆိုင်းတီး၊ ကခုန်ခြင်း မပြုလုပ်ကြပေ။

ဆိုင်းတီးရာတွင် ပါဝင်သော တူရိယာများမှာ မောင်းငယ်(ကြေးမောင်း) ခြောက်ခု၊ မောင်းကြီး နှစ်ခု၊ လင်းကွင်း(ခတ်ကွင်း) တစ်လုံး၊ ဗုံတို့ဖြစ်သည်။ ပလွေကိုမူ သီးခြားမှုတ်လေ့ရှိသည်။

ကခုန်ရာ၌ တစ်ယောက်ချင်း လွယ်ဓားကို ကိုင်လျက် အားမာန်ပါပါ ပတ်ချာမွှေ့ကသော ကကွက်မျိုးရှိသည်။ ထိုကကွက်မျိုးကို အမျိုးသားများကသာ ကခွင့်ရပြီး အမျိုးသမီးများအား ကခွင့် မပေးပေ။ မြူးမြူးကြွကြွ ဆိုင်းတီးသံနှင့်အတူ ရန်သူတို့ကို ထိုးခုတ်သတ်ဖြတ်တော့မည့်ဟန် ရဲရဲတောက်ကကြရာ သေခြင်းကို ဖန်တီးသော နတ်ဆိုးမိစ္ဆာတို့ကို

သတ်ဖြတ်နေသော အခိပ္ပာယ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ညဦးပိုင်းတွင် ထိုအကကို အလှည့်ကျကပြကြပြီး သန်းခေါင်ကျော်မှ မိုးလင်းသည်အထိကား ဝိုင်းကြီးပတ်ပတ် ကကြရသည်။ ထိုကကွက်၌ အမျိုးသားရော၊ အမျိုးသမီးများပါ ပါဝင်ခွင့်ရကြသည်။ အထူးသဖြင့် အပျို၊ လူပျိုများ ပါဝင်ကြ၏။ အိမ်အလယ်ရှိ ကျောက်ပြားပေါ်၌ ထင်းရှူးမီးများ ကို ထိန်ထိန်တောက်ပနေအောင် ထွန်းညှိထားရပြီး ထိုမီးပုံကိုဝိုင်း၍ အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများ တစ်ယောက်ခြားဆီ လက်ချင်းချိတ်ကာ ငြိမ့်ညောင်းသာယာသော ဆိုင်းတီးသံနှင့်အတူ ရှေ့တိုး နောက်ငင်၊ ဘယ်ယိမ်းညာယိမ်း တရွေ့ရွေ့ပတ်၍ ကပြကြရသည်။

အသုဘပွဲကား အပျိုလူပျိုတို့ကို မျက်လုံးချင်းဆုံ ရင်ခုန်စေသောပွဲလည်း ဖြစ်ပေသည်။

သေခြင်းနှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ ပွဲကျင်းပခြင်း

အသုဘအခမ်းအနားများကို ကျင်းပကြရာတွင် သေဆုံးပုံသေဆုံးနည်းကို လိုက်၍ ကွဲပြား ခြားနားသည်။

(၁) ရိုးရိုးဖျားနာ၍ သေဆုံးခြင်း၊

(၂) အစိမ်းသေ သေဆုံးခြင်းဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။ အစိမ်းသေဟူသည်ကား ရေနစ်ခြင်း၊ အမြင့်မှ ပြုတ်ကျခြင်း၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်က တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ သစ်ပင်ပိခြင်း၊ မြေပြိုခြင်း စသည်ဖြင့် ရုတ်တရက် သေဆုံးခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ရိုးရိုးဖျားနာ၍ သေဆုံးသူကို အသုဘပွဲခံကြရာ၌ ဂုဏ်သရေရှိအမျိုးသားဖြစ်လျှင် ခြောက်ရက်၊ ခြောက်ညတိုင်တိုင် ပွဲခံလေ့ရှိကြသည်။ ဂုဏ်သရေရှိ အမျိုးသမီးဖြစ်လျှင် ငါးရက်၊ ငါးည တိုင်တိုင် ပွဲခံလေ့ရှိကြသည်။ သာမန်လူဖြစ်လျှင် အသုဘပွဲကို တစ်ရက် တစ်ညမှ သုံးရက် သုံးညထိ ပွဲခံလေ့ရှိကြသည်။

ဂုဏ်သရေရှိ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးဟု သတ်မှတ်ရာတွင် ဘာတွေကို စံထားသနည်း။ မြေပိုင်ရှင်မျိုးရိုးဖြစ်ခြင်း၊ လုံယူးပွဲအလှူမျိုးကို အကြိမ်ကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း၊ စီးပွားဥစ္စာချမ်းသာခြင်း၊ သားသမီးများစွာထွန်းကားခြင်း၊ တောကောင်များစွာ ရရှိပစ်ခတ်နိုင်ခြင်း၊ ရပ်ရွာအတွက် ထူးထူးကဲကဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်း စသောအချက်များတွင် တစ်ခုခုဖြစ်စေ၊ တစ်ခုထက်ပို၍ဖြစ်စေ ပြည့်စုံကိုက်ညီပါက ဂုဏ်သရေရှိ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးဟု သတ်မှတ်လေ့ရှိကြပေသည်။

အစိမ်းသေ သေဆုံးသူကိုမူ ရက်ကာလ မသတ်မှတ်ဘဲ အမြန်တကာ့အမြန်ဆုံး သင်္ဂြိုဟ်လေ့ရှိ ကြပေသည်။ အစိမ်းသေသူကို တောင်ယာအိမ်၌ အသုဘပွဲခံပါက ထိုအိမ်ကို တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းမရှိဘဲ လုံးဝအပြီးတိုင် စွန့်ပစ်လိုက်ကြသည်။ ရွာ၏ သင်္ချိုင်းကုန်း၌ မသင်္ဂြိုဟ်ဘဲ မတော်တဆဖြစ်ပွားရာအနီး သင့်တော်ရာ နေရာတစ်ခုခုတွင်သာ သင်္ဂြိုဟ်လေ့ရှိကြသည်။ အစိမ်းသေရုပ်အလောင်းကို လူတိုင်းဝင်ကိုင်ခြင်း၊ ဝင်ကောက်ခြင်း မပြုရပေ။ ရုပ်အလောင်းကို ကိုင်တွယ်ကောက်ယူရန်နှင့် အလောင်းကို အစာကျွေးခြင်း၊ ခေါင်တိုက်ခြင်း စသည်ဖြင့် ပြုစုမည့်သူများကို သီးခြားရွေးချယ်လေ့ရှိကြသည်။

"သေဆုံးသူ၏ စေတနာ မေတ္တာကြီးမားခြင်း၊ အမျိုးမြတ်ခြင်း၊ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိခြင်း၊ အလှူပေး ခြင်း စသည်ဖြင့် ဂုဏ်သရေရှိ လူ့အဖိုးတန် ဖြစ်ခဲ့ကြောင်းများ ပါဝင်သော ဂုဏ်ပြုသီချင်းများကို လက်တန်းစပ်ဆိုကာ သီဆိုကျူးရင့်လေ့ ရှိကြသည်။ ချီချင်းဓလေ့အရ ယေဉ်ကျူးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။"

ငိုကြွေးတမ်းတခြင်းနှင့် ဂုဏ်ပြုသီချင်းကျူးရင့်ခြင်း

အသုဘပွဲများ၌ သေဆုံးသူကို အလွန်နှမြောတသလျက် ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်းနှင့် လက်တန်းစပ်ဆိုသော ဂုဏ်ပြုသီချင်း ကျူးရင့်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။ သေဆုံးသူ၏ စေတနာ မေတ္တာကြီးမားခြင်း၊ အမျိုးမြတ်ခြင်း၊ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိခြင်း၊ အလှူပေးခြင်း စသည်ဖြင့် ဂုဏ်သရေရှိ လူ့အဖိုးတန်ဖြစ်ခဲ့ကြောင်းများပါဝင်သော ဂုဏ်ပြုသီချင်းများကို လက်တန်းစပ်ဆိုကာ သီဆိုကျူးရင့်လေ့ရှိကြသည်။ ချီချင်းဓလေ့အရ ယေဉ်ကျူးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုသီချင်းတွင် ပုံသေသံစဉ်တစ်ခုပါဝင်၍ ထိုသံစဉ်တွင် စကားလုံးများ လက်တန်းထည့်သွင်းကာ သီဆိုကျူးရင့်ရခြင်းဖြစ်သည်။ (ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာကဗျာတွင် ရှစ်လုံးဘွဲ့ကဗျာများ သီဆိုသော သံစဉ်တွင် စကားလုံးများ ထည့်သွင်းရွတ်ဆိုရသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။)

ရုပ်အလောင်းကိုယ်စား ဆံပင်ဖြင့် အသုဘပွဲခံခြင်း

ရပ်ဝေးတွင် သေဆုံးရာ ဇာတိရပ်ရွာသို့ ရုပ်အလောင်းပြန်သယ်ရန် အခက်အခဲရှိပါက ရုပ်အလောင်းကိုယ်စား သေသူ၏ ဆံပင်ဖြင့် အသုဘပွဲခံကြသော ဓလေ့လည်းရှိပါသည်။

သေသူ၏ဆံပင်တို့ကို သင့်တော်သလောက် ရိတ်ဖြတ်၍ ထိုဆံပင်ကို အပ်ချည်ကြိုးဖြင့် ကျစ်လျစ်နေအောင် ချုပ်လုပ်စုစည်းရသည်။ ထိုဆံပင်ကို အသုဘပွဲခံမည့်ရပ်ရွာသို့ယူဆောင်ပြီး နတ်ပခြုပ်တွင်တင်ထားကာ အလောင်းပြင်လေ့ရှိသော အိမ်အလယ်ခေါင် နံရံဘက်တွင် ထားရသည်။ ထို့နောက် ရုပ်အလောင်းကို အသုဘခံသကဲ့သို့ပင် ယခင်ဖော်ပြခဲ့သော ထုံးဓလေ့အတိုင်း ကျင်းပကြသည်။

ရုပ်အလောင်းကိုထိကိုင်၍ ကျိန်စာဆိုခြင်း၊ ကတိပြုခြင်း

သေသူနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွယ်၍ ပေးရန်ရရန်ကိစ္စများ၊ ကောင်းမွေ ဆိုးမွေ ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လျှင်ဖြစ်စေ၊ ငြင်းခုံမှုတစ်စုံတစ်ရာရှိလျှင်ဖြစ်စေ ရုပ်အလောင်း ရှိနေစဉ်ကာလအတွင်း (အလောင်း

အရိုးအိုးများထားရှိသော ကျောက်ပျဉ်များ

မသင်္ဂြိုဟ်မီဦ) ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ ဤသည်ကား ရုပ်အလောင်းကိုထိကိုင်၍ ကျိန်စာဆိုခြင်း၊ ကတိပြုခြင်းများပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အလွန်အာနိသင်ကြီးမား၍ ထိရောက်ပြင်းထန်ကာ မှန်သူကို ကောင်းကျိုးသက်ရောက်စေသည်ဟု ချိုချင်းဓလေ့အရ ယူဆကြပါသည်။

သေသူကို ကရုဏာပြုခြင်း

ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများ၊ ဦးလေးအမျိုး၊ တူအမျိုး၊ သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေများ၊ တူသား မြေးမြစ်များသည် သေသူကို ကရုဏာပြုကြရသည်။ ပြုပုံမှာ နွားနောက်၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆိတ်၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ခေါင်ရည် စသည်တို့ကို အသုဘပွဲခံရာအိမ်သို့ ထမ်းပိုးယူဆောင်လာကြရသည်။ ထို့နောက် ထိုအရာများကိုသုံးကာ ဧည့်ပရိသတ်များအား ဧည့်ခံကျွေးမွေးရသည်။ သေသူ၏ ဝိညာဉ်ကိုလည်း ကျွေးမွေးရသည်။

အလွန်ချစ်ကျွမ်းဝင် အလေးထားမှသာ နွားနောက်၊ နွား၊ ကျွဲများကို အသုံးပြုကြပြီး သာမန်အားဖြင့်ကား ဆိတ်၊ ဝက်၊ ကြက်များကိုသာ အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။

သင်္ဂြိုဟ်ပုံနည်းလမ်း

ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူသေအလောင်းသင်္ဂြိုဟ်ပုံ လေးမျိုးကို တွေ့ရ၏။

(၁) မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်ခြင်း၊

(၂) မီးရှို့သင်္ဂြိုဟ်ခြင်း၊

(၃) မြစ်ချောင်းများတွင်မျှောခြင်း၊

(၄) အလောင်းကို သားငှက် တိရစ္ဆာန်များစားရန် နေရာတစ်ခုခုတွင် ထားပေးခြင်း (ဥပမာ–တိဗက်ဒေသ)တို့ဖြစ်သည်။

ချိုချင်းဓလေ့အရကား မီးရှို့သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းတစ်မျိုးကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

သေခြင်း၏အခြားမဲ့

သေခြင်း၏အခြားမဲ့၌ အခြေအနေ သုံးမျိုးရှိနိုင်သည်ဟု ချိုချင်းလူကြီးသူမတို့က ပြောဆိုလေ့ရှိသည်။

(၁) လူ့ဘဝသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်သည်၊

(၂) သေရွာဟုခေါ်သော ဘုံဌာနတွင်လည်းရှိနိုင်သည်၊

(၃) လူ့ဘဝတွင်ရော သေရွာတွင်ပါ မရှိနိုင်တော့ဘဲ ချုပ်ငြိမ်းသွားနိုင်သည် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

အသုဘပွဲတစ်ခုနှင့်ပတ်သက်သော ချိုချင်းပုံပြင်

ရှေးရှေးတုန်းက နတ်ဆိုးမတစ်ကောင်ဟာ လူသားတစ်ဦးကို ပြုစားလိုက်တဲ့အတွက် ကွယ်လွန်သေဆုံးသွားတယ်။ လူသားရဲ့အသုဘကို ချင်းထုံးစံအတိုင်း စည်ကားစွာ ကျင်းပကြတယ်။ ခေါင်ထိပ်ကြတယ်။ ဗုံမောင်း လင်းကွင်းတွေ တီးမှုတ်ပြီး ကခုန်ကြတယ်။ အဲဒီပွဲမှာ ပြုစားခဲ့တဲ့ နတ်ဆိုးမကြီးကလည်း ခုန်ပေါက်မြူးတူးတယ်။ အမျိုးမျိုး ကတယ်။ သီချင်းဆိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူတွေက သူ့ကိုမမြင်ကြဘူး။

အဲဒီအချိန်မှာ နတ်ဆိုးမကြီးရဲ့အိမ်မှာ ကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့နတ်ဆိုးမကြီးရဲ့ သမီးငယ်လေးဟာ ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေတယ်။ အသုဘပွဲက ရရှိလာမယ့်အစာကို ငံ့လင့်နေတယ်။ ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုကတော့ အထွတ်အထိပ်ပဲ။

အဲဒီအချိန်မှာ ခရီးသွားယောကျ်ားတစ်ဦးဟာ နတ်ဆိုးမကြီးရဲ့ သမီးငယ်လေးအနီး ဖြတ်လျှောက်သွားတယ်။ နတ်ဆိုးမလေးက လူမြင်အောင် ကိုယ်ထင်ပြလိုက်တယ်။ လူက မေးတယ်။

"အသင် ဘယ်သူလဲ"

"ကျွန်ုပ် နတ်မလေးပါ"

"အသင် ဘာအလိုရှိသလဲ"

"ကျွန်ုပ်မိခင်ကြီးကို အမှာစကားပါးချင်လို့ပါ"

"သင့်မိခင်ကြီးကို ဘယ်လိုမြင်နိုင်မှာလဲ"

"ကျွန်ုပ်မှာ ဆေးခေါင်းစွပ်ရှိပါတယ်။ အဲဒါကို သင့်အားပေးမယ်။ အဲဒါစွပ်ရင် ကျွန်ုပ်မိခင်ကြီးကို မြင်မှာပါ။"

"မြင်ရင် ဘာပြောပေးရမလဲ"

"ကျွန်ုပ်ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေကြောင်း၊ အလျင်အမြန် ပြန်လာစေကြောင်း ပြောပေးပါ"

"ကောင်းပါပြီ"

လူယောက်ျားဟာ ဆေးခေါင်းစွပ်ကိုစွပ်ပြီး ရွာထဲပြန်ဝင်လာတယ်။ အသုဘအိမ်မှာ မြှုးထူးကခုန်နေတဲ့ နတ်ဆိုးမကြီးကို မြင်တော့ –

"ဟော့ ... ကောင်မကြီး နင်ကတော့ မြှုးထူးကခုန်လို့ပေါ့လေ။ နင့်သမီးတော့ ဆာလို့ သေတော့မယ်၊ အခုပြန်သွားစမ်း"လို့ လက်ညှိုးငေါက်ငေါက်ထိုးပြီး ဆဲဆိုလိုက်တယ်။

နတ်ဆိုးမကြီးဟာ လန့်ဖြန့်သွားတယ်။ ငါ့ကို ဘာကြောင့် မြင်တွေ့သွားရသလဲလို့ ရှက်ရှက်နဲ့ ကြည့်လိုက်တော့ "ဆေးခေါင်းစွပ်"ကြောင့်ဖြစ်မှန်း သိသွားတယ်။

ချက်ချင်းပဲ လူယောက်ျားထံခုန်အုပ်ပြီး ဆေးခါင်းစွပ်ကို ဖြုတ်ယူလိုက်တယ်။ လူယောက်ျားက ဘာမှမမြင်ရတော့ဘူး။ နတ်ဆိုးမကြီးလည်း တစ်ချိုးတည်း သူ့အိမ်ကို ပြန်ပြေးသွားတယ်။

အိမ်ရောက်တဲ့အခါကျတော့သူ့သမီးကိုဒေါသဖြစ်လွန်းလို့သတ်ဖြတ်လိုက်သတဲ့ကွယ်။

(**မှတ်ချက်။** ဒီပုံပြင်မှာ နည်းနည်းဆက်စပ်တွေးတောစရာတစ်ခုရှိတယ်။ ပိဋကတ်မြန်မာပြန် ကျမ်းစာတစ်ခုမှာ ရဟန်းတစ်ပါးက ဆွမ်းခံလှည့်ရင်း မှင်စာကလေးကို တွေ့တယ်။ မှင်စာကလေးက သူ့အမေ မှင်စာမကြီးကို အမှာစကားပါးချင်လို့ ရဟန်းကို ဆေးတောင့်ပေးလိုက်တယ်လို့ ဖတ်မှတ် နာယူခဲ့ရဖူးတယ်။ အခု ဒီချို့ချင်းပုံပြင်မှာလည်း ဆေးခေါင်းစွပ်လို့ပါတဲ့အတွက် ချင်းတွေဟာ တောင်ပေါ်ဒေသကို မရောက်မပေါက်၊ အခြေမချခင် ဇာတ်နိပါတ်တွေနဲ့ ရင်းနှီးဖူးသလားဆိုတာ စဉ်းစားစရာပါ။ စာရေးသူ)

မကောင်းဆိုးဝါးကို လက်စားချေသောသရုပ်ပြပွဲ

သင်္ချိုင်းကို ရွာအနောက်ဘက် သို့မဟုတ် ရွာတောင်ဘက် မလှမ်းမကမ်းတွင် ထားရှိတတ်ကြသည်။ အလောင်းကို မီးရှို့ရာတွင် လွယ်ကူရေးအတွက် ကျောက်ဆောင်ကျောက်ဂူများ ပေါများထူထပ်သောနေရာကို သတ်မှတ်လေ့ရှိကြသည်။ မီးရှို့ရာတွင် သုံးမည့် အဆီဖြင့်ပြည့်ဝသော ထင်းရှူးသားများစွာကိုလည်း မီးမသင်္ဂြိုဟ်မီ ရွာဖွေစုပုံထားကြရသည်။

အလောင်းကိုမီးသင်္ဂြိုဟ်မည့်နေ့၊ အလောင်းထုတ်ခါနီးတွင် မြေအိုးကောင်း သို့မဟုတ် မြေအိုးအကွဲကို အိမ်ပေါက်ဝနားတွင် ထားရှိကြရသည်။ လူတစ်ယောက်က ဝါးရင်းတုတ်တစ်ချောင်းကိုကိုင်၍ မြေအိုးကိုကြည့်လျက် ပြေးလာကာ ရိုက်နှက်သတ်ဖြတ်မည့်ဟန်ပြုရသည်။ ပါးစပ်မှလည်း အမျိုးစုံဆဲဆိုရေရွတ်ရသည်။ ကျန်လူများက သည်းခံပါမည့်အကြောင်း၊ တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ခွင့်လွှတ်စေလိုကြောင်း ပြောဆိုလျက် ကမန်းကတန်း ဆွဲငင်ကြရလေသည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ မြေအိုးကို မကောင်းဆိုးဝါးအမှတ်ဖြင့် လက်စားချေသတ်ဖြတ်ဟန်ပြုခြင်းပေတည်း။) နောက်ဆုံးတွင် ထိုလူက ခွင့်မလွှတ်ဘဲ အိုးကို အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ရိုက်ခွဲလိုက်ရသည်။ ၎င်းနောက် အလောင်းကိုထုတ်၍ သင်္ချိုင်းတွင် မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြရသည်။ မီးသင်္ဂြိုဟ်စဉ် ဆိုင်းတီးခြင်း၊ သေနတ်ပစ်ဖောက်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ကြရသည်။

အရိုးများကိုကောက်၍ သေဆုံးသူရှင်စဉ်က ကျင်းပခဲ့သော ကျောက်ပျဉ်ချီပွဲအထိမ်းအမှတ် ကျောက်ပျဉ်အောက်၌ မြေအိုးငယ်ထဲထည့်၍ ထားရလေသည်။ ကျောက်ပျဉ်ချီပွဲမလုပ်ခဲ့ပါက ဆိုင်ရာ ဆွေမျိုးပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျောက်ပျဉ်အောက်၌ ထားရသည်။

အမ်မ်းလောင်ရှီ

ကိုးကား

- ကန်ပက်လက်မြို့နယ်၊ ထန်းအွမ်ရွာသူကြီးဟောင်း ဦးလိန်းနိုင်း (ယခုသက်ရှိထင်ရှား အသက် ၉၄ နှစ်) ၏ ပြောပြချက်များ
- ချင်းရေးရာဆောင်းပါးများ၊ ဆလိုင်းရန်လိန်မှုန်း၊ ဒေါက်တာထွမ်ခန့်ဆွမ်၊ ဆလိုင်းရှွေလင်းတို့ ပြုစုသည့် လက်နှိပ်စက်ရိုက်စက်လှည့်စာမူ၊ ၁၉၈၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ

လီဆူတိုင်းရင်းသားတို့၏ မိသားစုမျိုးရိုးစဉ်လာ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံများ

ESf;yGn

"လီဆူတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဖမျိုးယူစနစ်ကို
အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ မျိုးရိုးတူစုကို
အဓိကထား၍လည်းကောင်း
အမည်နာမမှည့်ခေါ်မှုရှိကြကြောင်း သိရပါသည်။
သို့ဖြစ်၍ မည်သည့်လူမျိုးများနှင့်မှ
မတူညီသော အမည်မှည့်ခေါ်ပုံမှာ
စိတ်ဝင်စားဖွယ်လည်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။"

လူမျိုးဆိုသည်မှာ ပထဝီအနေအထား တားဆီးပိုင်းခြားထားသဖြင့် နှစ်ကာလကြာရှည်စွာ သီးခြားရပ်တည်နေသော လူမျိုးကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်ဟု မနုဿဗေဒပညာရှင်များက ဆိုကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးနွယ်စုတို့သည် ရှေးပဝေသဏီနှစ်များစွာကပင် အေးအတူပူအမျှ ဥမကွဲသိုက်မပျက် စုစည်းနေထိုင်လာခဲ့ကြသည်ကို သမိုင်းက သက်သေခံလျက်ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားများသည် အမျိုးအနွယ်၊ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာတရား၊ ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကား ကွဲပြားခြားနားနေစေကာမူ ရှေးပဝေသဏီနှစ်များစွာက ဘိုးတူ ဘွားတူမှ ဆင်းသက်ခဲ့ကြပြီး ကောင်းတူဆိုးဖက် နေထိုင်လာခဲ့ကြသော အစဉ်အလာအရ တိုင်းရင်းသားများသည် ဆွေမျိုးရင်းချာများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်ဟု ခံယူရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကချင်မျိုးနွယ်စုဝင်တစ်မျိုးဖြစ်သော လီဆူလူမျိုးစုသည် မနုဿဗေဒပညာရှင်များအဆိုအရလည်းကောင်း၊ သမိုင်းသုတေသီများ၏ မှတ်တမ်းပြုချက်အရလည်းကောင်း တိဘက်မြန်မာအနွယ်ဝင်ဖြစ်ပြီး လိုလိုမုဆိုးအုပ်စုတွင် ပါဝင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ လီဆူတို့ ပါဝင်သည့် လိုလိုမုဆိုးအုပ်စုသည် မြန်မာနှင့် ရှေးဦးမြန်မာအုပ်စုများ၊ ချင်း၊ ကချင်အုပ်စုဝင်များကဲ့သို့ မွန်ဂိုလူမျိုးနွယ်စုဝင်များဖြစ်ခြင်း၊ တိဘက်မြန်မာအုပ်စုဝင်များဖြစ်ခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်ကြခြင်းတို့မှာ ခိုင်လုံသောသာဓက အထောက်အထားများရှိကြောင်း သမိုင်းမှတ်တမ်းများက ဆိုပါသည်။

လီဆူလူမျိုးများသည် ယခုအခါ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ်အများအပြား၊ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ မိုးမိတ်၊ ကွတ်ခိုင်၊ လားရှိုး၊ နောင်ချို၊ နမ္မတူ၊ နမ့်ခမ်း၊ နမ့်ဆန်၊ တောင်ကြီး၊ ကျောက်မဲ၊ သီပေါ၊ ဖယ်ခုံ၊ ဆီဆိုင်၊ ဟိုပန်၊ ဟိုပုန်း၊ မိုင်းပန်၊ မိုင်းရှူး၊ မိုင်းလုံမြို့နယ်များ၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် မိုးကုတ်နှင့် ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်များ၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ကသာ၊ အင်းတော်၊ နန်းယွန်း၊ ထီးချိုင့်မြို့နယ်များတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ ဗမာတို့နှင့် နီးစပ်တူညီသော လီဆူတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘာသာစကား အသုံးအနှုန်းနှင့် မည်သူနှင့်မျှ မတူညီသော မှတ်ရလွယ်ကူသည့် အမည်မှည့်ခေါ်ပုံ ဓလေ့ထုံးစံမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ယနေ့ လီဆူတို့၏ ဘာသာစကားအသုံးအနှုန်းသည် ဗမာတို့၏ ဘာသာစကားအသုံးအနှုန်းနှင့် တူညီနေမှုရှိနေခြင်းများသည် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာက ဘိုးဘွားတူ၊ သွေးသားတူ၊ ဆွေမျိုးပေါက်ဖော်များဖြစ်ကြောင်း သိသာလှပေသည်။ "သွေးကပြောသောစကား"ဟူ၍ပင် မြန်မာမှုနယ်ပယ်၌ အသုံးတွင်သော စကားများကဲ့သို့ သွေးတူသားတူများ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ ဖြစ်ခဲ့ကြ၍သာ ဤသို့ ဘာသာစကားများ နီးစပ်မှုရှိသည်ဟု ယူဆရပေသည်။ ဗမာစကားနှင့် လီဆူစကားတို့သည် တူညီမှုရှိပုံကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

ဗမာစကားနှင့်တူညီသော လီဆူစကားများ

ဗမာစကား	လီဆူစကား
ဖြူ	ဖူ
မဲ	မဲ

နက်	နေ
နီ	နီ(ဆီ)
လုံးလုံး	လူးလူး
ပြားပြား	ဖြားဖြား
ကောက်ကောက်	ကော့ကော့
ထူထူ	ထူထူ
ပါးပါး	ပါပါ
ချို	ချို
ခါး	ခါ(ခွာ)
ညီမ	ညီမာ
ဝက်မ	ဝက်မာ
မီးခိုး	မီးခူ
ပျားရည်	ဗျာရည်
မျက်စိ	မြာဆီ
နှာခေါင်း	နှာခူ
လက်ညှိုး	လက်ညီ
လည်ပင်း	လည်ပီ
စား	စာ
သောက်	သော
လာ	လာ
ကာ	ကာ
ကြောက်	ကျို

သို့ဖြစ်၍ လီဆူတို့၏ စကားအသုံးအနှုန်းများသည် ဗမာတို့၏ စကားအသုံးအနှုန်းနှင့် အချို့စကားအရာတို့တွင် တူညီနေသည်ကို တွေ့ရှိရလေသည်။

လီဆူတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံ

လီဆူတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံသည် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို အခြေခံ၍ မှည့်ခေါ်ထားခြင်းကြောင့် မှတ်သားရာ၌ လွယ်ကူ၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော အမည်မှည့်ခေါ်နည်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိနိုင်ပေသည်။ လီဆူတိုင်းရင်းသားများ၏ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံမှာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှသည်။ မှတ်သားရလွယ်ကူသည်။ နာမည်ကို ကြားရုံဖြင့် သားကြီး၊ သားလတ်၊ သားငယ်၊ ပထမသား၊ ဒုတိယသား

"လီဆူ တိုင်းရင်းသားများ၏ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံမှာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှသည်။ မှတ်သားရ လွယ်ကူသည်။ နာမည်ကို ကြားရုံဖြင့် သားကြီး၊ သားလတ်၊ သားငယ်၊ ပထမသား၊ ဒုတိယသား စသည်ဖြင့် သိနိုင်သည်။ ထို့အတူ သမီးကြီး၊ သမီးလတ်၊ သမီးငယ်၊ သမီးထွေး စသည်ဖြင့်လည်း သိရှိနိုင်သည်။"

စသည်ဖြင့် သိနိုင်သည်။ ထို့အတူ သမီးကြီး၊ သမီးလတ်၊ သမီးငယ်၊ သမီးထွေး စသည်ဖြင့်လည်း သိရှိနိုင်သည်။ အမည်မှည့်ခေါ်ရာတွင် လီဆူလူမျိုးစုကို အခြေခံ၍ မှည့်ခေါ်ကြောင်းလည်း တွေ့ရသည်။ ထို့အတူ နေရာဒေသအရ ကွဲပြားမှုရှိကြောင်းလည်း သတိထားမိသည်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် ပြင်သစ်၌ ဟင်နရီဟူသောအမည်ကို "ဟင်နရီ ၄"၊ "ဟင်နရီ ၅"၊ "ဟင်နရီ ၆" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း မှည့်ခေါ်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် ထိုသို့နာမည်မှည့်ခေါ်မှုမှာ မူလနာမည်တစ်ခုကို အခြေခံပြီး သားစဉ်မြေးဆက် "ဟင်နရီ" ဟူသောနာမည်၊ "လူဝီ"ဟူသောနာမည်ကို အမှတ်စဉ်တပ်၍ မှည့်ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗမာလူမျိုးများကမူ ဖခင်နာမည်ကို သို့မဟုတ် မိခင်နာမည်ကို ထည့်၍ သားသမီးနာမည်ကို မှည့်ခေါ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ–ဦးမောင်ဇော်၏ သားသမီးများကို မောင်သီဟဇော်၊ မောင်ဝဏ္ဏဇော် စသည်ဖြင့် မှည့်ခေါ်တတ်ကြသည်။ ထို့အတူ မွေးနေ့၊ မွေးနံအလိုက် မှည့်ခေါ်သည်မျိုးလည်း ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

သို့သော် လီဆူတို့၏ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံကား ထိုသို့မဟုတ်။ မည်သည့်လူမျိုးနှင့်မျှ မတူညီဘဲ အဘိုးနာမည်၊ အဘိုးနာမည်၊ ဖခင်နာမည်များနှင့် တိတိကျကျ တူညီမှု ရှိတတ်ကြသည်။ ထိုသို့တူညီမှုသည် တူညီစေရန် မှည့်ခေါ်ကြခြင်းမျိုး၊ တူညီမှုရှိရန် အဘိုး၊ အဘိုး၊ ဖခင်တို့၏ အမည်ကိုထည့်၍ မှည့်ခေါ်ခြင်းမျိုးကား မဟုတ်ချေ။ နာမည်မှည့်ခေါ်ပုံ၊ နာမည်ပေးပုံမှာ မျိုးရိုးတူစုအလိုက် သားသမီးဦးရေအရ အကြီး၊ အငယ်၊ အလတ်ကိုအခြေခံပေးခြင်းဖြစ်ရာ အမည်တူညီမှုများ ရှိလာရလေတော့သည်။

သာဓကအားဖြင့် ငွားမျိုးနွယ်စုတို့၏ စတုတ္ထမြောက်သား ဦးငွားဆီမှ ဖခင် ဦးငွားဆီ၊ သားဦးငွားဆီဟူ၍ ရှိနိုင်သည်။ နာမည်တူရှိနိုင်သည်။ ဤသို့ နာမည်တူကြရသည့်အကြောင်းမှာ လီဆူတို့၏ နာမည်မှည့်ခေါ်ပုံမှာပင်လျှင် သား(စတုတ္ထ)မြောက်သားတိုင်းသည် ဦးငွားဆီပင် ဖြစ်ရပေသည်။

ဗျာမျိုးဆိုလျှင် ဦးဗျာလေးသည် ဒုတိယမြောက်သားကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်ရာ ၎င်းမှ ဒုတိယသားကို မွေးလျှင် ဗျာလေးဟုပင် မှည့်ခေါ်ရလေရာ ဖခင်နှင့်သား နာမည်တူရတော့သည်။ ၎င်းသားဗျာလေးမှ တစ်ဖန် ဒုတိယသားကိုမွေးလျှင်လည်း ဗျာလေးဟုပင် မှည့်ခေါ်ရပြန်ရာ အဘိုး၊ ဖခင်၊ သားတို့မှာ နာမည်တူရလေသည်။ ထို့အတူ သားဗျာလေးမှ တစ်ဖန် ဒုတိယသားမွေးလျှင်လည်း ဗျာလေးဟုပင် မှည့်ရသဖြင့် အဘိုး၊ အဘိုး၊ ဖခင်၊ သားတို့သည် ဆက်ကာဆက်ကာ နာမည်တူရခြင်းဖြစ်ရာ မျိုးရိုးအရ နာမည်တူညီရလေသည်။

သို့သော် သမီးတို့၏ နာမည်တွင်မူ မည်သည့်အခါမှ အမေနှင့်သမီး နာမည်တူညီမှု မရှိနိုင်ပေ။ အကြောင်းမှာ ဖခင်မျိုးနွယ်စု ဖခင်နာမည်ကိုသာ နာမည်မှည့်ခေါ်လေ့ရှိပြီး မိခင်နာမည်နှင့် အမည်မှည့်ခေါ်လေ့မရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဥပမာ–ဒေါ်ဝူမဆီးသည် စတုတ္ထမြောက်သမီးကို မှည့်ခေါ်ခြင်းဖြစ်ရာ ၎င်း၏မွေးသော စတုတ္ထမြောက်သမီးကို ဝူမဆီးဟူ၍ မှည့်ခေါ်၍မရပေ။ ဝူမျိုးအမျိုးသမီးနှင့် လက်ထပ်သူမှာ ဝူမျိုးတူ မဖြစ်ရသောကြောင့် ဝူမျိုးမှလွဲသော အမျိုးသားနှင့်သာ အိမ်ထောင်ပြုရသဖြင့် (ဝူမျိုးဖခင်မဟုတ်သဖြင့်) ဝူမဆီးဟူ၍ မှည့်ခေါ်ခြင်းမပြု။ သို့ဖြစ်ရာ ဝူမဆီးဟူ၍ တူညီနိုင်စရာ အကြောင်းမရှိတော့ချေ။

အထူးသဖြင့်ကား လီဆူတို့၏ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံတွင် ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မိုးကုတ်နှင့် အခြားသောဒေသများမှ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံများနှင့် ကချင်ပြည်နယ် ပူတာအို၊ မချမ်းဘောမြို့နယ်ဒေသများ၏ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံတို့မှာ ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိသည်။ သို့သော်လည်း နာမည်ကိုခေါ်လိုက်ရုံဖြင့် ပူတာအို၊ မချမ်းဘောဒေသမှ လီဆူ ဟုတ်မဟုတ်ကိုလည်း အလွယ်တကူ ခွဲခြားနားလည်နိုင်ပေသည်။

သာဓကအားဖြင့် ငွားဆွေမျိုးစု(ငါးမျိုး) မိသားစု၏ အမည်ခေါ်ပုံကို တင်ပြလိုပါသည်။

အရေအတွက်	**သား**	**သမီး**
ပထမ	ငွားတား	ငွားမီး
ဒုတိယ	ငွားလေး	ငွားမလေး
တတိယ	ငွားဆော	ငွားမဆော
စတုတ္ထ	ငွားဆီ	ငွားမဆီ
ပဉ္စမ	ငွားဝူ	ငွားမဝူ
ဆဋ္ဌမ	ငွားလူး	ငွားမလူး
သတ္တမ	ငွားချီး	ငွားမချီး
အဋ္ဌမ	ငွားပါး	ငွားမပါး
နဝမ	ငွားကြူ	ငွားမကြူ
ဒသမ	ငွားမယ်/မင်း	ငွားမမယ်/မင်း

ထို့အတူ အခြားဆွေမျိုးအမည်များကို မှည့်ခေါ်လျှင်လည်း ငွားနေရာတွင် လမြာ၊ ခေါ်၊ ဝေါ်၊ လီ စသည်ဖြင့် ထည့်၍ မှည့်ခေါ်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

သားသမီးများအမည်ကို မှည့်ခေါ်ရာတွင် ပထမသားကြီးမွေး၍ ငွားတားဟုခေါ်ပြီး ဒုတိယ သမီးကို ငွားမလေးဟု မှည့်ခေါ်ရခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။ ပုံစံအားဖြင့် သား လေးယောက်မွေးပြီးမှ သမီးထပ်မွေးလျှင်လည်း သမီးများထဲမှ ပထမဆုံးမွေးသူဖြစ်၍ ငွားမီးဟုသာ မှည့်ခေါ်သည်။ သားသမီးငါးယောက်ဖြစ်၍ ငါးယောက်မြောက်ဖွား သမီးမိန်းကလေးဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ ငွားမဝူဟု မှည့်ခေါ်ခြင်းမပြုဘဲ ငွားမီးဟုသာ မှည့်ခေါ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

အလားတူ သမီးများချည်းမွေးပြီး သတ္တမမြောက်ကလေးမှာ ယောကျ်ားလေးဖြစ်၍ သတ္တမမြောက်နာမည် ငွားချီးဟု မမှည့်ခေါ်ပေ။ သားများထဲတွင် ပထမဆုံးသားဖြစ်၍ ငွားတားဟူ၍သာ မှည့်ခေါ်ရသည်။

ကချင်ပြည်နယ်၊ ပူတာအိုဒေသရှိ လီဆူလူမျိုးများ၏ မှည့်ခေါ်ပုံမှာ တစ်မျိုးတစ်ပုံစံဖြစ်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် ငွားဆွေမျိုးစု မိသားစုဝင် အမည်မှည့်ခေါ်ပုံကိုပင် တင်ပြလိုပါသည်။

အရေအတွက်	**သား**	**သမီး**
ပထမ	ငွားဖူး	ငွားနာ
ဒုတိယ	ငွားတိ	ငွားညီ
တတိယ	ငွားခိ	ငွားချာ
စတုတ္ထ	ငွားဆီ	ငွားတူ

ပဉ္စမ	ငွားပြီး	ငွားဂီ
ဆဌမ	ငွားဂို	ငွားဆီ
သတ္တမ	ငွားတီး	ငွားရှယ်
အဋ္ဌမ	ငွားဂယ်	ငွားနေ
နဝမ	ငွားဖူ	ငွားဖီ
ဒသမ	ငွားထူ	ငွားခူ

ပူတာအိုဒေသ လီဆူတိုင်းရင်းသားတို့၏အမည်မှည့်ခေါ်ရာတွင်လည်း ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ လီဆူလူမျိုးများ၏ သား၊သမီး၊ အကြီး ၊ အငယ် မှည့်ခေါ်ပုံကဲ့သို့ တူညီလှပေသည်။ သားယောကျ်ားလေးချည်း သုံးဦးမွေးပြီးမှ စတုတ္ထမြောက်မှာ သမီး မိန်းကလေးမွေးသော်လည်း ငွားတူဟု မမှည့်ခေါ်ပေ။ ငွားနာဟုသာ မှည့်ခေါ်ရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သမီးမိန်းကလေးများထဲမှ ပထမဆုံး သမီးကြီးဖြစ်၍ ငွားတူ ဟု မခေါ်ရဘဲ ငွားနာဟုသာ ခေါ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အတူ သမီး မိန်းကလေးများ သုံးဦး မွေးပြီးမှ သားယောကျ်ားလေး စတုတ္ထမြောက်သားဖြစ်၍ ငွားဆီဟု မမှည့်ခေါ်ရပေ။ သားယောကျ်ားလေး ပထမဆုံးဖြစ်၍ ငွားဖူးဟု မှည့်ခေါ်ရကြောင်းလေ့လာသိရှိရသည်။

ထို့ကြောင့် လီဆူတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဖမျိုးယူစနစ်ကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ မျိုးရိုးတူစုကို အဓိကထား၍လည်းကောင်း အမည်နာမမှည့်ခေါ်မှုရှိကြကြောင်း သိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မည်သည့်လူမျိုးများနှင့်မှ မတူညီသော အမည်မှည့်ခေါ်ပုံမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်လည်း ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားများ သွေးစည်းညီညွတ်ရန် တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်း ရင်းနှီးမှုမှ ရရှိနိုင်ပေသည်။ အချင်းချင်းရင်းနှီးမှုမှာ ဆက်ဆံရေးပြေပြစ်မှသာ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးအကြောင်းကိုတစ်ဦး သေချာသဘောပေါက်နားလည်မှသာလျှင် ဆက်ဆံမှုလည်း ပြေလည်မည် ဖြစ်ပါသည်။တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်စွာ နေထိုင်နိုင်ရန် တစ်ဦး၏ဓလေ့ထုံးစံကို တစ်ဦးက သိရှိထားသင့်ပေသည်။

မြန်မာ့မြေပေါ်တွင် သုခ၊ ဒုက္ခ အတူခံစားကြ၍ နီးနီးစပ်စပ် အကျိုးချင်းထပ်ပြီးလျှင် နှစ်ပရိစ္ဆေဒရှည်လျားစွာ အတူနေထိုင်ခဲ့ကြသော တိုင်းရင်းသားများ၏ အမျိုးအနွယ်၊ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာတရား၊ ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကားတို့ကို အလေးထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တည်မှီနေထိုင်ကြသော ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများလည်း အေးအတူပူအမျှ ကောင်းတူဆိုးဖက် ပူးပေါင်းလျက် နေထိုင်သွားကြရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

နှင်းပွင့်

ကျမ်းကိုး

- လီဆူတိုင်းရင်းသားတို့၏ဘဝဓလေ့(မြတ်ဝေတိုး–ပညာရေးတက္ကသိုလ်)
- တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ–ကချင်

အရှို(ချင်း)တို့၏ ရိုးရာဓလေ့ယုံကြည်မှုနှင့် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးရေးလှုပ်ရှားမှုများ

qvdkif;ZD;dk

"အရှိုချင်းများသည် မြေပြန့်လွင်ပြင်များ၌
အများဆုံးနေထိုင်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။
ရခိုင်ရိုးမတောင်ခြေနှင့် ပဲခူးရိုးမတောင်ခြေများတွင်
အများဆုံးနေထိုင်ကြသည်။
မြေပြန့်ချင်းဟုလည်း
ခေါ်ဆိုကြသည်။"

အရှိုဆိုတာ ချင်းကိုခေါ်ပါသည်။ သို့သော် ချင်းပြည်နယ်ထဲမှာတော့ မနေထိုင်ဘဲ ချင်းပြည်နယ်ပြင်ပ၌ နေထိုင်ကြသော ချင်းလူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ အရှိုချင်းမျိုးနွယ်စုသည် ချင်းလူမျိုး ၅၃ စုတွင် တစ်စုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ အရှိုချင်းတို့သည် ချင်းပြည်နယ်ပြင်ပ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်များတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အမ်းမြို့နယ်၊ မြောက်ဦးမြို့နယ်၊ ရမ်းဗြဲ မြို့နယ်၊ မာန်အောင်မြို့နယ်၊ တောင်ကုတ်မြို့နယ်၊ သံတွဲမြို့နယ်၊ ဂွမြို့နယ်၊ မြေပုံမြို့နယ်၊ မင်းပြားမြို့နယ်များတွင် ရခိုင်လူမျိုးများနှင့် ရောနှောပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် စေတုတ္တရာမြို့နယ်၊ ငဖဲမြို့နယ်၊ မင်းဘူးမြို့နယ်၊ မင်းလှမြို့နယ်၊ မင်းတုန်းမြို့နယ်၊ ကံမမြို့နယ်၊ ဆင်ပေါင်ဝဲမြို့နယ်၊ သရက်မြို့နယ်၊ တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်၊ အောင်လံမြို့နယ်များတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ပျဉ်းမနားမြို့နယ်၊ လယ်ဝေးမြို့နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းတွင် ပန်းတောင်း၊ ပြည်၊ ပေါက်ခေါင်း၊ ဇီးကုန်း၊ အုတ်ဖို၊ အုတ်တွင်း၊ ကျောက်တံခါး၊ ဒိုက်ဦး၊ ဖြူးမြို့နယ်များတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ရန်ကုန်မြို့၊ လှည်းကူးမြို့နယ်များ၌ နေထိုင်ကြသည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ကြံခင်း၊ မြန်အောင်၊ အင်္ဂပူ၊ ငပုတောမြို့နယ်များတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။

လူဦးရေ

ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အရှိုချင်းလူဦးရေစုစုပေါင်းမှာ ၁၅၀၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၁၅၀၀၀၀ ခန့်ရှိပြီး ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၅၆၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ ဧရာဝတီတိုင်းတွင် ၂၀၀၀ ခန့်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ၄၀၀၀ ခန့် နေထိုင်လျက်ရှိနေပါ သည်။

အလုပ်အကိုင်

အရှိုချင်းများသည် မြေပြန့်လွင်ပြင်များ၌ အများဆုံးနေထိုင်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ရခိုင်ရိုးမတောင်ခြေနှင့် ပဲခူးရိုးမတောင်ခြေများတွင် အများဆုံးနေထိုင်ကြသည်။ မြေပြန့်ချင်းဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ မြေပြန့်များတွင် လယ်ယာလုပ်ငန်းအများဆုံး လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဆန်စပါး၊ နှမ်း၊ မြေပဲ၊ ကြံ တို့ကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရခိုင်ရိုးမပေါ်ရှိ အရှိုချင်းများက တောင်ယာ၊ ခြံလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ငရုတ်၊ ခရမ်း၊ လူး၊ ဆပ်၊ စပါးများ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ခြံလုပ်ငန်းများတွင် လိမ္မော်၊ ကဗ္ဗလာ၊ သရက်၊ ငှက်ပျော၊ ကော်ဖီ၊ ဝဥများကို စိုက်ပျိုးကြသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အရှိုချင်းများကမူ ပင်လယ်ကမ်းနီးဒေသများတွင် ငါးဖမ်းခြင်းဖြင့် အသက် မွေးကြသလို မြေပြန့်များ၌ လယ်ယာ၊ ကိုင်း၊ ကျွန်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြသည်။ တောင်စောင်းများတွင် သီဟိုဠ်ခြံ၊ နာနတ်ခြံ၊ ရော်ဘာခြံများကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။

အရှိုဘာသာစကားသင်ကြားခြင်းနှင့် စာပေ

ယခုအခါတွင် အရှိုစာပေကို သင်ကြားခွင့်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ အရှိုလူမျိုးများနေထိုင်ရာ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မကွေး၊ ပဲခူး၊ မန္တလေးနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၄၇၇ ရွာရှိ မူလတန်းကျောင်းများတွင် သင်ကြားလျက်ရှိနေပါသည်။ တိုင်းရင်းသားစာပေသင်ကြားသည့် အရှိုဆရာ၊ ဆရာမများ ခန့်ထားကာ ကျောင်းများတွင် Grade 1 မှ 3 ထိ သင်ကြားနေပါသည်။

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ကျေးရွာများနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး အထက်မင်းလှမြို့နယ်များတွင် အချို့အရှိုကျေးရွာအတော်များများသည် အရှိုစကားမပြောကြတော့ဘဲ ဗမာ စကားကိုသာ ပြောဆိုနေကြတော့သည်ဖြစ်၍ ထိုမြို့နယ်ရှိ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများကိုမူ အရှိုဘာသာစကားများကို သင်ကြားနေရသည်။

အရှိုချင်းတို့၏ ဘာသာစကားသည် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ချင်းမိသားစုများနှင့် မတူပေ။ သို့သော် အသိုက်အမြုံတစ်ခုတည်းမှ ဆင်းသက်လာကြသဖြင့် ပင်ရင်းစကားများနှင့် အဓိပ္ပာယ်များ တူညီနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဥပမာ– ရေကို တွီး၊ ခွေးကို အွီး ဟု ချင်းမျိုးနွယ်စု တော်တော်များများ အသံထွက်ရော၊ အဓိပ္ပာယ်ပါ တူနေကြောင်းတွေ့ရသည်။ အရှိုချင်းစကားများထဲမှ အချို့ကို မြန်မာစာဖြင့် အသံမှန်အောင်ရေးနိုင်သော်လည်း အချို့ဒေသများစပ်ဟပ်ထွက်ဆိုရသည့်အတွက် မြန်မာစာဖြင့် အသံမှန်အောင် ရေးသားမရပါ။

အရှိုချင်းများသည် မြေပြန့်ဒေသများတွင် မြန်မာလူမျိုးများနှင့် ကာလရှည်ကြာစွာ အတူရောနှောနေထိုင်လာခဲ့ရ၍ ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများ အားနည်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ အချို့ကို မြန်မာဝေါဟာရများကို မွေးစားအသုံးပြုလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ အရှိုစကား၏ ဝါကျအထားအသိုမှာ ကတ္တား၊ ကံ၊ ကြိယာ ဟူသော မြန်မာစာအရေးအသားနှင့် တူညီလှသည်။

အရှိုချင်းတို့၏ ဘာသာစကားနှင့်အတူ စာပေမှာလည်း သီးခြားရှိနေခဲ့သည်။ မြန်မာအက္ခရာကို အခြေခံထည့်သွင်းထားသည်။ အရှိုစာပေကို ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် ရောမအက္ခရာဖြင့် အင်္ဂလိကန်သာသနာပြုဘုန်းတော်ကြီး ဂျော့ဗိုက်လက်ထက်မှ ပထမဆုံး တီထွင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အင်္ဂလိပ်စာဖြင့် ရင်းနှီးသူများ အဆင်ပြေသော်လည်း မရင်းနှီးသူများအတွက် ခက်ခဲမှုရှိနေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် ပိုးကရင်စာပေနည်းဟန်ကို ယူ၍ ထပ်မံတီထွင်လာခဲ့ကြသည်။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် အသစ်ထပ်မံပြင်ဆင်ပြီး အရှိုချင်းစာပေသင်ကြားနည်းအခြေခံကို ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၅၂ ခုနှစ်များတွင် ထပ်မံပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။

ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ

ရှေးအခါက အရှိုချင်းအမျိုးသားများသည် အနီနှင့်အနက်စင်း ခေါင်းစွပ် သို့မဟုတ် ရင်ကွဲနှစ်မျိုးစလုံးကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ပခုံးပေါ်တွင် အီလွန် ခေါ် ကြွေပြား၊ ကွန်ပြာ ခေါ် ကြွေလွယ်အိတ်၊ ခေါင်းပေါင်း၊ ပဝါကို ပေါင်းလေ့ရှိကြသည်။ ခါးစည်းကိုလည်း အနီအနက်စင်းဖြင့် ယက်လုပ်ကြသည်။ အမဲလိုက်ထွက်သည့်အခါနှင့် အိမ်မှာနေသည့်အခါတွင် နံငယ်

ပိုင်းကိုသာ ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ၎င်းကို အရှိုချင်းဘာသာစကားဖြင့် ခယောက် ဟု ခေါ်သည်။ အမျိုးသားများသည် ဆံပင်အရှည်ထားကာ နားတောင်းကိုပါ ဆင်မြန်းကြသည်။ ပေါင်များတွင် ကျားရုပ်၊ မျောက်ရုပ်၊ ကြောင်ရုပ်များကို ထိုးကြသည်။ ယခုအခါ ထိုဓလေ့များ ပျောက်ကွယ်သွားပြီ ဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးများသည် အနီရောင်များများပါသော အနက်ခင်းတဘက်ကို ခေါင်းပေါင်းကြသည်။ အင်္ကျီပွပွ ဒူးအောက်ပိုင်းရှိပြီး ပခုံးအဆက်မပါသော လက်ရှည်အင်္ကျီကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။ အဝါရောင်အစင်းနှင့် ချိတ်သဏ္ဌာန်အလှဆင်ထားသည်။ ဒေါင်လိုက်အစင်းငယ်များဖြင့်လည်း အလှဆင်ထားသည်။ ခါးစည်းတွင် အနီရောင်ခံများ၊ အနက်စင်းများပါရှိသည်။ ကန်တော့ပုံငွေသားနားတောင်းများကိုလည်း နှစ်ဖက် မှန်တပ်ဆင်ပြီး အရှိုလုပျိုဖြူများက ဝတ်ဆင်လေ့ရှိကြသည်။ မှန်တစ်ဖက် တပ်ဆင်ထားပါက တစ်ခုလပ် သို့မဟုတ် တစ်လင်ကွာ၊ ခင်ပွန်းသေဆုံးသောအခါ ညာဘက်နားတောင်းက မှန်ဖြုတ်ပြီး ဝတ်ဆင်ရသည်။ အိမ်ထောင်ကျသော အမျိုးသမီးများကမူ နှစ်ဖက်စလုံး မှန်တပ်၍လည်းကောင်း၊ မှန်ဖြုတ်၍လည်းကောင်း ဝတ်ဆင်နိုင်ပါသည်။ ရှေးယခင်က အရှိုအမျိုးသမီးများသည် အသက် ၉ နှစ် ၁၀ နှစ်အရွယ်တွင် မျက်နှာနှင့်လည်ပင်းတွင် ပါးရဲထိုးကြသည်။

အရှိုလူမျိုးများဆင်းသက်လာပုံနှင့် အုပ်စုများကွဲထွက်သွားပုံ

ချင်းလူမျိုးများသည် တိဘက်–မြန်မာအုပ်စုဝင်များဖြစ်ပြီး တိဘက်အရပ်ဒေသမှ တောင်ဘက်သို့ ဟူးကောင်းချိုင့်ဝှမ်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံထဲသို့ ဝင်ရောက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက်လူမျိုးအုပ်စုတွင် ချင်းလူမျိုးများသည် သက်လူမျိုးများဖြစ်သည်။ ထိုသက်လူမျိုးများသည် ချင်းတွင်းမြစ်တစ်လျှောက် စုန်ဆင်းလာကာ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး စေတုတ္တရာမြို့နယ်ရှိ ပွေချီတောင်ဝန်းကျင်တွင် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ဘက်သို့ အုပ်စုတစ်စု၊ ပုပ္ပားတောင်ဘက်မှ ဧရာဝတီမြစ်အရှေ့ဘက်ကမ်းသို့ အုပ်စုတစ်စု၊ ပုပ္ပားတောင်ဘက်မှ ဧရာဝတီမြစ်အရှေ့ဘက်ကမ်းသို့ အုပ်စုတစ်စု၊ ဧရာဝတီအနောက်ဘက်ကမ်းတစ်လျှောက် ထွက်ခွာသွားသောအုပ်စု၊ ချင်းတွင်းမြစ်အထက်ပိုင်းသို့ တက်သွားသော အုပ်စုတစ်စု အုပ်စု (၄) စုဖြင့် ခွဲထွက်သွားကြသည်။ ဆင်းသက်လာသော အရှိုမျိုးနွယ်စု (၄) စုတို့မှာ အရှေ့ရိုးမတောင်တန်းဘက်သို့ ခွဲထွက်သွားသော အရှိုချင်း "ကွန်စစ်ကနံ" အုပ်စု၊ အနောက်ဘက် ရခိုင်ရိုးမတောင်တန်းဘက်သို့ "ပအဆံတို" အုပ်စု၊ ချင်းတွင်းမြစ်အထက်ပိုင်း ပုံတောင်ပုံညာဘက်သို့ "ကျွမ်းဓလဲတိုင်" အုပ်စုနှင့် ဧရာဝတီမြစ်အတိုင်း စုန်ဆင်းသွားသော "ဇော်ဂျီ–မြင်တက်" အုပ်စုတို့ဖြစ်သည်။

အရှိုတို့သည် မိမိတို့ဆွေမျိုးစုအလိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဒေသအား အစွဲပြု၍ ယနေ့အထိ အမျိုးအဆွေကို စစ်မေးနိုင်သည်။ ထိုအမျိုးအဆွေတော်စပ်ပုံကို (ဆွိုဝ်) အုပ်စု ဟု ခေါ်သည်။ အမျိုးအဆွေအုပ်စု (ဆွိုဝ်) အုပ်စု ၁၃၅ အုပ်စုရှိပြန်သည်။ ကျွန်တော်၏ဆွိုဝ်အုပ်စုမှာ "တလောင်" ဆွိုဝ်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်က ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင်နေထိုင်သော်လည်း မကွေးတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် တခြားဒေသမှ ဆွိုဝ်တူလျှင် အမျိုးအဆွေတူပင် ဖြစ်သည်။

အရှိုအမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် အခြားအနွယ်မှ အမျိုးသားနှင့် ထိမ်းမြားပါက ယောကျ်ား

လေး၏အမျိုးနွယ်သို့ ဝင်ရောက်ရသည်။ မွေးလာသောသားသမီးများသည် ဖခင်၏ "ဆွိုဝ်" အမျိုးနွယ်စုဝင်များ ဖြစ်ကြလေသည်။

ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့် ပွဲတော်များ

အရှိုချင်းရှေ့ဘိုးဘေးများသည် "အမေနတ်" "အောက်အူလို" ကို ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ အောက်အူလိုက အရှိုလူမျိုးများကို ကမ္ဘာမြေကြီးကို ဖန်ဆင်းပေးပြီး အရှိုလူမျိုးကို မြေကြီးပေါ်သို့ ရှင်သန်ခွင့်ပေးသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အရှိုချင်းတို့အကြား ရွာဘုံနတ်၊ ဘိုးဘွားတို့ လိပ်ပြာနတ်၊ တောတောင်သစ်ပင်နတ်များ ကိုယ်စားပြုသော နတ်ရုပ်တုများ မရှိပေ။ နတ်စင်များအဖြစ် သစ်ပင်များအောက်တွင် သစ်ဝါးများဖြင့် ယာယီဆောက်လုပ်ထားတတ်ကြသည်။ ရိုးရာပွဲတော်များကို စီရင်ကျင်းပရသူသည် "အရှိုအုပ်မီ" ခေါ် ပဆန်းဆရာ(နတ်ဆရာ)များက စီရင်ကျင်းပကြရသည်။ သာရေးနာရေးကိစ္စများကို ပူဇော်ပသပေးကြရသည်။ ရာသီအလိုက် မဟုတ်ဘဲ တစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက် တိတိကျကျပြုလုပ်ပေးရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုပဆန်း ဆရာများသည် ပူဇော်ပသရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဆုတောင်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ အတိတ် နိမိတ်ကောက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဟောကိန်းထုတ်ရာတွင်လည်းကောင်း ကျွမ်းကျင်သူများ ဖြစ်သည်။

အရှိုချင်းတို့တွင် ရာသီအလိုက်ပြုလုပ်ပေးရသည့် ပွဲတော်များလည်း ရှိသည်။ သီးနှံမစိုက်မီ မြေတိုင်တည်ခြင်း၊ ပုန်းမကြည်နတ်တင်ခြင်း၊ စပါးရိတ်သိမ်းချိန်တွင် လယ်ရှင်ကြီးတင်ခြင်း၊ ကောက်သစ်စားပွဲ၊ စပါးလိပ်ပြာသိမ်းပွဲ၊ မိုးကောင်းနတ်ပူဇော်ပွဲ၊ အိမ်သစ်တက်ပွဲတို့ ဖြစ်ကြသည်။

အရှိုချင်းလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု

အရှိုချင်းလူမျိုးများတွင် သားရေးသမီးရေးကိစ္စများတွင် "မြင့်"သူနှင့် "နိမ့်"သူဟူသော အယူအဆရှိသည်။ သားရှင်သည် နိမ့်သူအရာ၌လည်းကောင်း၊ သမီးရှင်သည် မြင့်သူအရာ၌လည်းကောင်း တွေ့ရသည်။ မောင်၏သမီးနှင့် နှမ၏သားသည် ဆိုင်သူများဖြစ်ကြသည့်အတွက် လက်ထပ်နိုင်သည်။ မောင်၏သားနှင့် နှမ၏သမီးသည် ဆိုင်သူမဟုတ်၍ လက်ထပ်ခွင့်မရှိ။ မောင်လည်းနှမလည်း ပေးစားသည့် စည်းမျဉ်းများကို ယနေ့တိုင် ကျင့်သုံးလျက် ရှိသည်။ နှမ၏သားနှင့် မောင်၏ သမီးကို ဆိုင်သူများဖြစ်သောကြောင့် မောင်၏သမီးမွေးဖွားလာသောအခါ မိမိ၏သားအတွက် ရည်မှတ်ပြီး ဝက်တစ်ကောင်ဖုတ်၍ ကင်ပွန်းတပ်နားဖောက် စေ့စပ်နိုင်သည်။ ငယ်စဉ်ကတည်းက စေ့စပ်ထားသူကို လက်မထပ်ဘဲ တခြားတစ်ယောက်ကို လက်ထပ်ပါက သတို့သားက ဖောက်ဖျက်ပါက သတို့သမီးအား ခေါင်ရည်ငါးအိုး၊ နွားတစ်ကောင်၊ ဝက်တစ်ကောင်၊ လှံတစ်ချောင်း၊ ခက်ရင်းခွတစ်ချောင်း၊ အိတ်တစ်လုံးနှင့် အဝတ်အထည်အချို့၊ မောင်းတစ်လုံး၊ လင်းကွင်း၊ ကျွဲမိသားစုသုံးကောင်တို့ကို လျော်ကြေးပေးရသည်။ မိန်းကလေးဘက်မှ ပျက်ကွက်ပါက ယောကျ်ားလေးဘက်သို့ ကြေးလင်ပန်းတစ်ချပ်၊ ပိုးလုံချည်တစ်ထည်၊ ပိုးခါးပတ်၊ ပိုးခေါင်းပေါင်းတစ်ထည်တို့ကို ပေးလျော်ရသည်။ တစ်ရွာသူကလည်း ဆိုင်သူအား ကွာရှင်းပြီးမှသာလျှင် လက်ခံလေ့ရှိသည်။

တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ လက်ထပ်ကြသောအခါ သတို့သားဘက်မှ ဆွေမျိုးအကြီးအကဲများ၊ ရွာခံကာလသားခေါင်းဆောင်များနှင့်အတူ မိန်းကလေးမိဘများတို့ထံ ခေါင်ရည်အိုးနှင့် သွားရောက်စေ့စပ်ရသည်။ နှစ်ဖက်ရွာမှ ရွာအကြီးအကဲများ ကာလသားခေါင်းဆောင်များက ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကာ မင်္ဂလာပွဲအတွက် ကုန်ကျမည့် ဝက်အကောင်ရေပါ တစ်ပါတည်း တွက်ချက်ပေးကြသည်။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း၊ ဝက်သဲကြည့်မင်္ဂလာ၊ မင်္ဂလာလတ်၊ မင်္ဂလာကြီးကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ကျင်းပပြုလုပ်ကြရသည်။ ကျင်းပရာတွင်လည်း ပဆန်းဆရာ (နတ်ဆရာ) ကပင် ဦးဆောင်စီရင်ပေးရသည်။

အရှိုတို့အတွက် အရှို

အရှိုစာပေ၊ အခွင့်အရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် မိမိနိုင်ငံအတွက် တာဝန်အသိစိတ်ဖြင့် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည့် အရှိုများ ရှိခဲ့ကြသည်။

အရေးပိုင်မင်းကြီးဦးဖိန်း

စာရေးဆရာမ ဒေါ်ခင်စောတင့်၏ အဘိုးတော်စပ်သူ ဖြစ်သည်။ ရှေးဘုရင်များခေတ်တွင် ဘုရင်ခံအဆင့်ရှိပြီး ချင်းပြည်နယ်နှင့်အထက်ကို အုပ်ချုပ်ရသည်။ သူ၏ဇာတိမှာ မင်းတုန်းမြို့ဖြစ်သည်။ ဇနီးသည်မှာ သီပေါမင်းလက်ထက် ဆင်ပေါင်ဝဲမြို့အကောက်တော်အရာရှိသမီးဖြစ်ပြီး နန်းတွင်းသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဘိုးဘေးများဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။

မင်္ဂလာဦးအောင်မောင်း

နိုင်ငံကျော် မြန်မာ့ဇာတ်သဘင် မင်းသားကြီး ဦးအောင်မောင်းသည် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မင်းတုန်းမြို့နယ် အင်းလယ်ကုန်းရွာမှ အရှိုချင်းတစ်ဦးဖြစ်သည်။

ဒေါက်တာဆလိုင်းထွန်းသန်း

အဘ ဦးဘိုးရှမ်း အမိဒေါ်မြရီတို့မှ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး သရက်ခရိုင် မင်းတုန်းမြို့နယ် အင်းဗျစ်ကျေးရွာတွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ ဆလိုင်းထွန်းသန်းသည် ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ B.Sc (Agri)၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် M.Sc ဘွဲ့ကို အမေရိကန်နိုင်ငံတွင်လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် P.hd ဘွဲ့ကို အမေရိကန်တက္ကသိုလ်မှ ရရှိခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်အတွင်းဝန်ရုံး၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ငှက်ဖျားနှိမ်နင်းရေးဌာန၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ် မန္တလေးတက္ကသိုလ် စိုက်ပျိုးရေးဌာန၊ ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ထန်တလန်၊ ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ပူတာအို၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ် လားရှိုး၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ပူတာအိုတို့တွင် သင်ကြားပို့ချခဲ့သည်။ ပျဉ်းမနားရေဆင်းတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခအဖြစ် အငြိမ်းစားယူခဲ့သည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ငဖဲမြို့နယ်တောင်ပေါ်ဒေသတွင် ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကို ဆောင်ရွက်သည်။

တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှ ခြံစိုက်ပျိုးရေးကို အသွင်ပြောင်းခဲ့သည်။ တောင်စောင်းစိုက်ပျိုးရေးစနစ်ဖြင့် ကဗွီလာ၊ လိမ္မော်၊ ရှောက်၊ သံပုရာ၊ ကော်ဖီစိုက်ပျိုးရေးကို စံပြပြုလုပ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

မိုင်အောင်စိန်

မိုင်အောင်စိန်သည် အရှိုအငြိမ့်မင်းသမီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။ စစ်ကြိုခေတ်အငြိမ့်လောကတွင် နာမည်ကြီးသည်။ မြခြေကျင်းမငွေမြိုင်၊ သြဘာသောင်း၊ လေဘာတီမမြရင်တို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်နာမည်ကြီး မင်းသမီးကြီး ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဆမိုလှဦး

ဆမိုလှဦးသည် ရခိုင်ပြည်နယ် သံတွဲမြို့မှ ၄၅ မိုင်ဝေးသည့် ဆားချင်းကျေးရွာတွင် ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားသည်။ ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ B.A ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သူဖြစ်သည်။ ကျောင်းဆရာတစ်ယောက်အဖြစ် အဆင့်ဆင့်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုကို တိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အခု အရှိုစာပေသည် ဆမိုလှဦး၏ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

အမတ် ဦးဖိုးအောင်

ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်ကုတ်မြို့နယ် ဒုံရွာဇာတိဖြစ်သည်။ ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ B.A ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သူဖြစ်သည်။ အထက်တန်းကျောင်းအုပ်အဆင့်ဆင့် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဖဆပလပါလီမန်တွင် အရှိုအမတ်တစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ပြီး ပခုက္ကူနယ်မှ ရွေးကောက်ခံအမတ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ပါလီမန်တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ (မူကြမ်း)ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်သူဖြစ်သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ပညာဝန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်မှချီးမြှင့်သော ဝဏ္ဏကျော်ထင်ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

ဗန်းမော်တင်အောင်

စာရေးဆရာဗန်းမော်တင်အောင်သည်လည်း အရှိုလူမျိုးတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် ဂွမြို့နယ် ကံ့ကော်တောင် ဇာတိဖြစ်သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်၌မွေးဖွားခဲ့သည်။ စာရေးဆရာ ဗန်းမော်တင်အောင်သည် စာပေရေးသားခြင်းတွင် အလွန်ဝါသနာပါသူဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်သမိုင်းကြောင်းများ၊ ဖဆပလခေတ် ချွတ်ချော်ခဲ့မှုများကို ရေးသားခဲ့သူ တစ်ဦးဖြစ်သည်။

မိုင်ဘွယ်စံ

မိုင်ဘွယ်စံသည် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ငဖဲမြို့နယ် ဂုတ်ကြီးကျေးရွာမှ အရှိုအမျိုးသမီးတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြားပစ်အဖွဲ့ချုပ်တွင် အားကစားမယ်တစ်ဦးအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် ပြိုင်ပွဲများတွင် ရွှေတံဆိပ် ၇ ဆု၊ ငွေ တံဆိပ် ၃ ဆု၊ ကြေးတံဆိပ် ၅ ခု ရရှိခဲ့သူ အရှိုအမျိုးသမီးတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။

အရှိုချင်းတို့၏ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ချက်များ

မြန်မာ့ရာဇဝင်တွင် ရှေးယခင်က တကောင်းပြည်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည့် တကောင်းဘုရင် အဘိရာဇာခေတ်တွင် အရှိုချင်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုအမျိုးသားခေါင်းဆောင်မှာ ဦးဆောင်းဖြစ်သည်။ ရောဝတီအနောက်ခြမ်း ချင်းတွင်းမြစ်ဖျားမှ ကြံခင်းမြို့နယ် ပရှင်းချောင်းအထိ အပိုင်စားစေခွင့်ရှိခဲ့သည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ဝက်မင်း၊ ကျားမင်း၊ ငှက်မင်း၊ ရှူးပုံမင်း စသည့် ရန်သူကြီးဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ၎င်းရန်သူကြီးဘေးမှ ကေန်နိမ်နင်းပေးနိုင်ခဲ့သော အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး ပျူစောထီးသည် အရှိုချင်းလူမျိုးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ၎င်း၏အရှိုချင်းအမည်မှာ "ခစိုင်းလှလူတ်" ဖြစ်ကြောင်း အရှိုပဆန်းဆရာ (နတ်ဆရာ) နှုတ်ရာဇဝင်တွင် ရှိနေသည်။ ရေမြေသခင် ရှင်ဘုရင်က မြောက်စားသဖြင့် အရှိုချင်းမျိုးနွယ်စုများနှင့် အနေဝေးနေခဲ့ရသည်။

အင်္ဂလိပ်ခေတ်ရောက်သောအခါ အရှိုချင်းအမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဆရာကြီးဦးအောင်ဘော်သည် ဥပဒေဘောင်အတွင်း "နေရှင်နယ်" အမည်ဖြင့် အရှိုအမျိုးသားတို့ တိုးတက်စေရန် အခွင့်အရေးများဖန်တီးပေးခဲ့ပြန်သည်။ ဆရာကြီးဦးအောင်ဘော် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ဆရာကြီး ဦးဘိုးဆိုင်၊ ဆရာကြီးဦးရွှေရ၊ ဦးရွှေဖုံ၊ ဆရာဦးလှဦးတို့မှ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလအတွင်း နေရှင်နယ်အစည်းအရုံးမှ အရှိုခွန်ဇူ အစည်းအရုံးအမည်ပြောင်းပြီး အရှိုအမျိုးသားတို့ အခွင့်အရေးကို အားထုတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

မဆလခေတ်တွင် အရှိုချင်းတို့ ကိုယ်စားပြုကော်မတီတစ်ရပ်ကို ၁၉၇၁ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဗိုလ်မှူးကျင်၊ ဒေါက်တာဆလိုင်းထွန်းသန်း

ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံနှင့် ၂၁ ရာစုပင်လုံညီလာခံသို့ တက်ရောက်ခဲ့သော အရှိုချင်းကိုယ်စားလှယ်များ

(ပျဉ်းမနားရေဆင်း)၊ ဦးဖိုးအောင် (ငြိမ်းပညာဝန်)၊ ဦးဘသောင်းတင် (ကျောင်းအုပ်ကြီး)၊ ဒေါက်တာမိုင်စောခင် (ပါမောက္ခ-ပညာရေးတက္ကသိုလ်)၊ ဆလိုင်းဘချစ် (အတွင်းဝန်၊ နိုင်ငံခြားရေးဌာန)၊ ဆလိုင်းစိန် (ပြည်မြို့) တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ချင်းပြည်နယ် ပြင်ပရှိ အရှိုချင်း များအတွက် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံမူကြမ်းတွင် ထည့်သွင်းပေးရန်အချက်များကို တောင်းဆိုတင်ပြခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် CDO ခေါ် အရှိုတပ်ကို ဆလိုင်းတပ်ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းကာ အရှိုအမျိုးသားများအတွက် ကာကွယ်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသေးသည်။ ထိုဆလိုင်း တပ်သည် မိမိမြို့နယ်အလိုက် ပေါ်ပေါက်ကာ အရှိုတစ်မျိုးသားလုံးအတွက် မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်ပေးခဲ့ကြသည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် အရှိုချင်းအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ချုပ် (Asho-Chin National Development League) စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် စာအမှတ် ၃/ရပတ-၁/ ကမပ ဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ ပါတီနာယကကြီးများအဖြစ် ဆမို လှဦး (သရက်)၊ ဦးဘကြွယ် (တောင်ငူ) တို့မှ ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ဗဟိုအမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်များမှာ ဆလိုင်းမောင်မောင်ကြီး (ဥက္ကဋ္ဌ-ရေကြောင်းအင်ဂျင်နီယာ-ငြိမ်း)၊ ဆမိုအောင် ခို (ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ-ကျောင်းအုပ်ကြီး-ငြိမ်း)၊ ဆလိုင်းစိန်မောင် (အတွင်းရေးမှူး-သရက်)၊ ဆလိုင်း အောင်သိန်း (တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး-သံတွဲ)၊ ဆလိုင်းအောင်ကျော်မိုး (တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး) တောင်တွင်း၊ အဖွဲ့ဝင်များမှာ ဆလိုင်းတင်အောင် (တောင်ဥက္ကလာ)၊ ဆမိုလှဒင် (ပျဉ်းမနား)၊ ဆမိုနူခေင် (သာကေတ)၊ မိုင်မာလာထွန်းသန်း (ရေဆင်း) တို့ဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသော အမတ်လောင်းများမှာ မကွေးတိုင်း ဒေသကြီး ကံမမြို့နယ်မှ ဆလိုင်းမောင်မောင်၊ ပေါက်ခေါင်းမြို့နယ်မှ ဆလိုင်းမောင်လှ (မြောက်လက်ကြီး)၊ ပန်းတောင်းမြို့နယ်မှ ဆလိုင်းထွန်းရှိန် (ပဲကြီးရွာ) တို့ ဖြစ်သည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် တောင်ငူကုန်းရပ်ကွက် အင်းစိန်တွင် အရှိုလူမျိုး များအတွက် အရှိုချင်းအမျိုးသားပါတီကို တည်ထောင်လိုသူများ ရှေးဦးစည်းဝေးကို ကျင်းပ ကာ သဘာပတိ ဆလိုင်းအောင်မင်းလှိုင်မှ ဆောင်ရွက်ကာ အရှိုချင်းအမျိုးသားပါတီကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဗဟိုအမှုဆောင်ကော်မတီဝင် ၁၇ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အရှိုချင်း အမျိုးသားပါတီ (Asho Chin National Party) ACNP ဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ဦးဟန်ကြည် (ပြည်-ဥက္ကဋ္ဌ) ဆလိုင်းတင်ထွန်းအောင် (ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ (၂) တောင်တွင်း)၊ ဆလိုင်းအောင်ထွေး (ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ-ပေါက်ခေါင်း) တို့ ဖြစ်သည်။ ဆလိုင်းအောင်မင်းလှိုင် (အထွေထွေတွင်းရေးမှူး)၊ ဆလိုင်းမောင်မောင်ဝင်း (တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး-မင်းပြား)၊ ဆလိုင်းဇီတိုး (တွဲဖက်အတွင်းရေး မှူး-ပန်းတောင်း)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အဖွဲ့ဝင်များမှာ ဆလိုင်းအောင်ခိုင်၊ ဆလိုင်းဖို့ုင်ဗော့၊ ဆလိုင်းထွန်းလင်းဝင်း၊ ဆလိုင်းကြည်ဝင်း၊ ဆလိုင်းခင်မောင်လှ၊ ဆလိုင်းအောင်လှိုင်၊ ဆလိုင်း တင်မောင်ဆွေ၊ ဆလိုင်းအောင်ရင်၊ ဆလိုင်းဘိုကြည်၊ ဆလိုင်းကြည်မင်းလတ်၊ ဆလိုင်းစိန်မင်း လှိုင်၊ ဆလိုင်းအောင်နိုင်ဝင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ဗဟိုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ စာအမှတ် ၃/ နဝရ-ပမတ (၁)/ကမရဖြင့် မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ အရှိုချင်းအမျိုးသားပါတီသည် အရှို ချင်းများနေထိုင်ရာ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်း

ဒေသကြီး၊ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် အရှိုချင်းတို့၏ ရေမြေတောတောင်၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကားများ၊ စာပေ၊ လူမျိုး မတိမ်ကောရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ် ပီပြင်စွာပေါ်ပေါက်လာရေး၊ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးသော နိုင်ငံသို့ ဦးတည်ရပ်တည်ခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ၊ ၂၁ ရာစု ပင်လုံအစည်းအဝေး တို့တွင် မိမိလူမျိုးစု ရပိုင်ခွင့်များကို တင်ပြဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်ခံသော ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ချင်းရေးရာဝန်ကြီးအတွက် ဆရာကြီးဦးကြီးအောင်၊ အမ်းမြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်အတွက် ဆရာမဒေါ်ခင်မာဖြူ၊ ပန်းတောင်းမြို့နယ် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်အတွက် ဆလိုင်းဇီတိုး၊ ငဖဲမြို့နယ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်အတွက် ဆလိုင်း မာန်ကျော်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဆလိုင်းအောင်မင်းလှိုင်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ချင်းရေးရာ အတွက် ဆလိုင်းတင်ထွန်းအောင်တို့အား ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်စေခဲ့သည်။

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အရှိုချင်းအမျိုးသားပါတီမှ ထပ်မံဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်စေခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် ချင်းရေးရာဝန်ကြီးအတွက် ဆလိုင်းမောင်မောင်ဝင်း၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ချင်းရေးရာဝန်ကြီးအတွက် ဆလိုင်းအောင်မင်းလှိုင်တို့အား ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်စေခဲ့ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်အတွက် ပန်းတောင်းမြို့နယ်မှ ဆလိုင်းဇီတိုး၊ ပေါက်ခေါင်းမှ ဆလိုင်းအောင်မျိုးဇော်၊ စေတုတ္တရာမှ ဆလိုင်းဇော်နိုင်ထွန်း၊ ငဖဲမြို့နယ်မှ ဦးမျိုးမြင့်နိုင်နှင့် ဦးမောင်မောင်ခင်တို့အားလည်းကောင်း၊ ငဖဲမြို့နယ် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အတွက် ဦးဆန်းနိုင်အား ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်စေခဲ့ပါသည်။

ဤကဲ့သို့အားဖြင့် အရှိုချင်းလူမျိုးများရှိနေခြင်းကြောင့် မိမိလူမျိုးကို ကာကွယ်စောင့် ရှောက်နိုင်ရန် အရှိုချင်းကာကွယ်ရေးတပ်၊ အရှိုချင်းဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့၊ အရှိုခွန်ဇူအဖွဲ့၊ အရှိုပါတီ စသဖြင့် ခေတ်ဆက်ဆက်က ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ မိမိလူမျိုးအရေးကို မိမိလူမျိုးက ထမ်းဆောင်နိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ လူနည်းစုဖြစ်သော်လည်း မိမိယဉ်ကျေးမှု၊ စာပေ၊ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးတို့ကို တစိုက်မတ်မတ် ထမ်းဆောင်သွားကြရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ဆလိုင်းဇီတိုး

ငြိမ်းချမ်းရေးဆေး၏ စွမ်းရည်
(မှတ်တမ်းဆောင်းပါး)

&Jmef;atmif (RASU)

“ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိစေရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးရကို ရရမည်ဟူသော ငြိမ်းချမ်းရေးဆေး၏ စွမ်းရည်ကို နက်နဲစွာသုံးသပ်မှီဝဲ၍ နိုင်ငံတော်အနာဂတ်အတွက် အစစ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေး အောင်ပန်းအဆင့်ဆင့် အောင်လံလွှင့်နိုင်ကြပါစေကြောင်း ဆန္ဒဆုမွန် ပြုအပ်ပါပေသတည်း။**”**

မည်သို့ပင်ဆိုကြစေ၊
မည်သို့ပင်ဝေဖန်ကြစေ၊
အပြစ်တင်ကြစေ၊ ချီးမွမ်းကြစေ၊
နှာခေါင်းရှုံ့ကြစေ၊ လက်ခုပ်တီးကြစေ၊

လက်ခံကြသည်ဖြစ်စေ၊ လက်မခံကြသည်ဖြစ်စေ မြန်မာ့သမိုင်းပလ္လင်ထက်တွင် ဖြင့် တစ်နည်းပြောရလျှင် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တွင် "တပ်မတော်"သည် ၎င်း၏မူလ တာဝန်များအပြင် နိုင်ငံတိုင်းတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်လျက်ရှိနေသော "ငြိမ်းချမ်းရေး တည် ဆောက်ခြင်း" လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း ဤနိုင်ငံတွင် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်၊ တစ်ဖန် နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် တာဝန်ကိုလည်း ရယူထားသော တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်လည်းဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်သည် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ကမ်းလှမ်းမှုကြီးတစ်ရပ်ကို တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များထံ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ကမ်းလှမ်းခဲ့ပြီးနောက် ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၂၀ ရက်နေ့မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့အထိ တိုင်းရင်းသားလက်နက် ကိုင်အဖွဲ့များ ဖြစ်ကြသော –

- သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS/SSA)၊
- မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)၊
- ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA – PC)၊
- "ဝ" ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)၊
- အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) (မိုင်းလား)၊
- ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)၊
- ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)၊
- ဒီမိုကရေစီကရင်အကျိုးပြုတပ်မတော် (DKBA)၊
- လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) နှင့်
- ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) စုစုပေါင်း NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ၁၀ ဖွဲ့အနက်မှ ခုနစ်ဖွဲ့တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ (၇၀ ရာခိုင်နှုန်း တက်ရောက်) တစ်ဖန် FPNCC (Federal Political Negotiation and Consultative Council) ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံရေးနှင့် အတိုင်ပင်ခံကောင်စီဝင် ခုနစ်ဖွဲ့ရှိသည့်အနက်မှ သုံးဖွဲ့တို့နှင့်လည်းကောင်း (၄၃ ရာခိုင်နှုန်း တက်ရောက်) ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာခဲ့ကြသည်ကိုလည်း မှတ်တမ်း မှတ်ရာများအရ တွေ့ရပါသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ပထမအကြိမ် ဆွေးနွေးပွဲ စတင်သော ကာလအတွင်းမှာပင် အောင်အောင်မြင်မြင် ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ ပထမအကြိမ် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်နေ့ထိ ထိုသို့ ဒုတိယအကြိမ် ဆွေးနွေးမှုများကို –

- ပအိုဝ်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ်(PNLO)

- လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU)
- ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) တို့နှင့် ဒုတိယအကြိမ် တွေ့ဆုံမှုတွင် ပွဲဦးထွက် ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် –

- သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) နှင့်လည်းကောင်း – (၁၅–၉–၂၀၂၂ မှ ၁၇–၉–၂၀၂၂ (၃) ရက်တိုင်)
- ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် – ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA – PC) နှင့်
- ဒီမိုကရေစီကရင်အကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA) တို့နှင့်လည်းကောင်း

ဆက်လက်၍ –

- "ဝ" ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)
- အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) နှင့်
- ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့နှင့်လည်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ဆက်လက်၍ –

- ၂၀၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) သည် ဆွေးနွေးခြင်း ပထမနေ့၊ ၁၃–၁၀–၂၀၂၂ တွင် ဆွေးနွေးခြင်း ဒုတိယနေ့နှင့် ၁၄–၁၀–၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ဒုတိယအကြိမ် ဆွေးနွေးခြင်း၏ တတိယနေ့နှင့် နောက်ဆုံးနေ့တို့ကို အောင်မြင်စွာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ၁၀ ဖွဲ့တို့ဖြင့် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများကိုဖြင့် အောင်မြင်စွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့ခြင်းများက မော်ကွန်းမှတ်တိုင် တစ်ခု စိုက်ထူလိုက်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် မတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနၡ် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် "ဝ" ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) နှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ တွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆွေးနွေးမည့် အစီအစဉ်၊ အကြောင်းအရာကို ဦးစွာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပြီး ၎င်းအတိုင်း ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ကျင်းပကြပါသည်။

ထိုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်၊ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့

ဝင်များ၊ "ဝ"ပြည် သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ ယာကု၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ့၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဗဟိုကော်မတီဝင် စစ်ဆေပိုင်ဖနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ကြပါသည်။

> "ဆွေးနွေးပွဲတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ သုံးဖွဲ့ ကိုယ်စား "ဝ" ပြည် သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု တို့က နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကားများကို အသီးသီးပြောကြား ကြပါသည်။"

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ သုံးဖွဲ့ ကိုယ်စား "ဝ" ပြည် သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ ယာကု တို့က နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကားများကို အသီးသီး ပြောကြားကြပါသည်။

ထို့နောက် –

- အဖွဲ့အစည်းအသီးသီး၏ လိုလားချက်များ၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်များ၊
- ဒေသတည်ငြိမ်ရေးကိစ္စရပ်များ၊
- ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကျင်းပရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) ခုနှစ်မှ အခြေခံကျသော ပုဒ်မများကို ပြင်ဆင်နိုင်ရေးကိစ္စများတို့အား အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးချက်များအရ သဘောတူညီချက်များ ရယူနိုင်ရန် မူကြမ်းများကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပရန် သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာနတွင် ဆက်လက်ကျင်းပရာ ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့က တက်ရောက်ခဲ့ကြသော နှစ်ဖက် ဆွေးနွေးဖက်များအားလုံး စုံညီစွာ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ပထမနေ့ဆွေးနွေးပွဲ၌ မပြီးပြတ်သေးသောကိစ္စရပ်များ အပါအဝင် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် နှစ်ရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ နှစ်ဖက်သဘောတူညီချက်များအပေါ် အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးကြပြီးနောက် အပြန်အလှန်လဲလှယ်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသော "ဝ" ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) နှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) သို့မှ တက်ရောက်လာကြသော ကိုယ်စားလှယ်များကိုယ်စား "ဝ"ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများအသီးသီး ပြောကြားကြပြီး လက်ဆောင်များအပြန်အလှန်ပေးအပ်ကြ၍ ဆွေးနွေးမှုကိုအောင်မြင်စွာ ဖြတ်သန်းနိုင်ခဲ့ကြပြီ ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် မတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ၂၄ ရက်နေ့တို့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာန၌၊ "ဝ" ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) နှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့နှင့် ဆွေးနွေးမှုများအပြီး လေးရက်အကြာတွင် အထက်ပါအမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီနှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော လက်နက်ကိုင် ခုနစ်ဖွဲ့ (ရှေ့တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ နှစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ထားသည့်အဖွဲ့များ ဖြစ်ကြပါသည်) တို့သည် အလွတ်သဘောတွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးပွဲကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲသို့ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်၊ လုပ်ငန်းကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ဇော်ဦး (အငြိမ်းစား)၊ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင်များဖြစ်ကြသည့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အေးဝင်း၊ ဦးလှမောင်ရွှေ၊ ဗိုလ်မှူးကြီး ဝဏ္ဏာအောင်နှင့် အထောက်အကူပြုအဖွဲ့ဝင် ဗိုလ်မှူးကြီးအောင်ကျော်ထွန်း၊ NCA–S–EAO အလွတ်သဘော ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် စဝ်စိုင်းငင်း (RCSS)၊ ဒုတိယအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် စောမြရာဇာလင်း (ALP)နှင့် နိုင်အောင်မငေး (NMSP)၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော စောကျော်သန်းဋ္ဌေး (DKBA)၊ စောကျော်ညွန့် (KNU/KNLA – PC)၊ ကျာဖူး (LDU)၊ ခွန်မင်းသိန်း (PNLO) နှင့် အထောက်အကူပြုကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် –

– အားလုံးပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု အခင်းအကျင်းတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်ရေးကိစ္စ၊
– ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ဆိုင်ရာကိစ္စများနှင့်

– ဖက်ဒရယ်အခြေခံမူများကိုစွတို့ကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို မတ်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ပြုလုပ်ကြရန် သဘောတူညီကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကိုလည်း ပထမနေ့ ကျင်းပခဲ့သော အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာနတွင် ပထမနေ့က ဆွေးနွေးခဲ့ကြသော နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးဖက်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး –

- အားလုံးပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု အခင်းအကျင်းတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်ရေးကိစ္စ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်ဆိုင်ရာကိစ္စ၊
- ဖက်ဒရယ်အခြေခံမူများကိစ္စ၊
- အရပ်သားများကာကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာကိစ္စ၊
- နှစ်ဖက်ဘုံသဘောတူညီချက်များ ရရှိနိုင်ရေးကိစ္စ
- ဒေသတည်ငြိမ်ရေးကိစ္စ၊
- ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရေးကိစ္စ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကျင်းပရေးကိစ္စ နှင့်
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)မှ အခြေခံကျသော ပုဒ်မများကို ပြင်ဆင်နိုင်ရေးကိစ္စရပ်များအား နှစ်ဖက်အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကြပြီး အထွေထွေ ဆွေးနွေးမှုများကို ပြုလုပ်ကြ၍ နှစ်ဖက်သဘောထား စုစည်းချက်များအား မှတ်တမ်းတင်ပြီးနောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ကြပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိစေရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးရကို ရရမည်ဟူသော ငြိမ်းချမ်းရေးဆေး၏ စွမ်းရည်ကို နက်နဲစွာသုံးသပ်မှီဝဲ၍ နိုင်ငံတော်အနာဂတ်အတွက် အစစညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးကာ အောင်ပန်းအဆင့်ဆင့် အောင်လံလွှင့်နိုင်ကြပါစေကြောင်း ဆန္ဒဆုမွန်ပြုအပ်ပါပေသတည်း။

- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ငြိမ်းချမ်းပါစေ ...
- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါစေ ...
- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဥပဒ်ရန်ဘေး ကင်းဝေးပါစေ ... ။

ရဲမာန်အောင်(RASU)

မျိုးချစ်စိတ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်တွင်းအင်အားနှင့် မဟာဗျူဟာ

ukdm;Bu,D

“အမျိုးသားမဟာဗျူဟာဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် မိမိနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မိမိနိုင်ငံ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် အမျိုးသားရေးပေါ်လစီမှတစ်ဆင့် လမ်းညွှန်ချမှတ်ပေးသည့် ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန် အမျိုးသားရေးအင်အားကို စနစ်တကျ အသုံးချသည့်လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။”

ယနေ့ကမ္ဘာတွင် နယ်မြေဒေသတည်ရှိမှုအပေါ်မူတည်၍ လူမျိုး၊ ဘာသာစကား၊ ယုံကြည်မှု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အကျင့်စရိုက်၊ ကိုးကွယ်မှုများ မတူညီကြသော်လည်း တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ အတူတကွပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုပြုလုပ်ကာ နေထိုင်ကြရသဖြင့် တူညီမှုနှင့် တူညီသောအကျိုးကို ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းများ ကြိုးစားရှာဖွေကာ အပြန်အလှန် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် ရပ်တည်လျက်ရှိကြပါသည်။

နိုင်ငံတိုင်းသည် မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိလူမျိုးတို့၏ ရေရှည်အကျိုးစီးပွားအတွက် အစိုးရအနေဖြင့် မှန်ကန်သည့် မဟာဗျူဟာများချမှတ်ကာ ပိုမိုအကျိုးရှိမည့်အရေးကိစ္စများကို ဦးစားပေးအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လေ့လာမည်ဆိုပါက ထိုနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းစွမ်းအားကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် အမျိုးသားအင်အားကို လေ့လာတိုင်း ၎င်းနိုင်ငံ၏မဟာဗျူဟာနှင့် ဆက်စပ်လေ့လာရန် လိုအပ်သည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံသည် ယနေ့အချိန်တွင် ပြည်တွင်းရှိတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအားလုံး၏ အင်အားစုများကို စုစည်း၍ စည်းလုံးညီညွတ်မှု ပိုမိုခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည့် အချိန်ကာလဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ စုစည်းနေထိုင်သည့် စာရေးသူတို့နိုင်ငံသည် ရိုးရာဓလေ့များ မတူကွဲပြားစွာရှိသော်လည်း ရှေးယခင်ကပင် လူမျိုးစုများအကြား အပြန်အလှန်နားလည်ယုံကြည်မှု၊ အသိအမှတ်ပြုမှုများနှင့်အတူ အေးချမ်းသာယာစွာ အတူလက်တွဲနေထိုင်ခဲ့ကြသည့် သမိုင်းအစဉ်အလာ ရှိခဲ့ပါသည်။

သူ့ကျွန်ဘဝရောက်ရှိချိန်တွင်လည်း တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုများ၏ မျိုးချစ်စိတ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်တွင်းအင်အားဖြင့် စည်းလုံးညီညွတ်စွာ နယ်ချဲ့ကို တွန်းလှန်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်းအချိန်ကာလများတွင် မတူညီသောခံယူချက်နှင့် အတွေးအမြင်များကြောင့် ပြည်တွင်းအင်အားများ ပြိုကွဲခဲ့ရပြီး ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူများ ပေါ်ထွန်းကာ ပြည်တွင်းမငြိမ်သက်မှုများ၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။

ယနေ့အချိန်တွင် ခေတ်ရေစီးကြောင်း ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအလိုက် အတွေးအခေါ် အမြော်အမြင်၊ ယုံကြည်မှု၊ ခံယူချက်၊ အယူအဆများ ကွဲပြားခြားနားကာ ပြည်တွင်းအင်အားများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု ယိမ်းယိုင်လာသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ယုံကြည်ချက်၊ ခံယူချက် ကွဲပြားခြားနားမှုကြောင့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးရာ ကိစ္စရပ်များတွင် မတည်ငြိမ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ကျင့်သုံးသည့် မူဝါဒ၊ လွဲမှားသည့် ခံယူချက်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု၊ အစွန်းရောက်နိုင်ငံရေးသမားများ၏ မှားယွင်းသည့် အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအကြား ယုံကြည်မှုမတည်ဆောက်နိုင်ဘဲ သံသယစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ အပြန်အလှန်နားလည်ယုံကြည်မှု အားနည်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခက်အခဲများစွာကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှား ဖြေရှင်းနေရခြင်းကြောင့် ရာနှုန်းပြည့် အောင်မြင်မှုမရရှိနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းမှာ နိုင်ငံရေးသမားများ၏ နိုင်ငံချစ်စိတ်၊ မျိုးချစ်စိတ်တို့ဖြင့် ပြည်တွင်းအင်အားစုများကို စည်းလုံးညီညွတ်မှုရှိအောင် တည်ဆောက်နိုင်မှု အားနည်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများအနေ

ဖြင့် မလိုအပ်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များ၊ လွဲမှားသည့် ခံယူချက်များ၊ မထားရှိသင့်သည့် မာန်မာနများဖြင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြရာ အရည်အချင်းမပြည့်ဝသည့် နိုင်ငံရေးသမားများကြောင့် တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာခဲ့ရပါသည်။

ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်ကာလတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့၌ အမြတ်ထုတ်ပြီး မိမိအာဏာရရှိရေးကိုသာ ဦးတည်ဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ လွဲမှားသည့် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းမှုများအပေါ် သတိကြီးစွာဖြင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ဆင်ခြင်သင့်ပါသည်။ ပြည်တွင်းရှိအင်အားစုများ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုစွမ်းအားများ အစဉ်ခိုင်မြဲအောင် အလေးထားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သလို ယနေ့ခေတ်ကာလနှင့် မညီတော့သည့် အတွေးအခေါ်ဟောင်းများကိုလည်း လက်တွေ့ကျသောအမြင်၊ မှန်ကန်သောအသိဖြင့် လွဲမှားသည့်လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ မရောက်ရှိစေရန် အမြန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်လာပါသည်။

တချို့သောနိုင်ငံရေးသမားများသည် ပြည်သူလူထုအပေါ် အမြတ်ထုတ်လိုသည့်အခါ ဘာသာရေး၊ အမျိုးသားရေး၊ ဒီမိုကရေစီအရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို အကြောင်းပြုပြီး လွဲမှားသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များဖြင့် နိုင်ငံရေးကို သေချာစွာ နားမလည်သည့် ပြည်သူလူထုအပေါ် စည်းရုံးသိမ်းသွင်း အသုံးချခဲ့ပါသည်။ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် မှန်ကန်သောအတွေးအခေါ်၊ အသိအမြင်များဖြင့် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ မှားယွင်းသည့် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းမှုများအပေါ် အထူးသတိပြုရှောင်ကြဉ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရာတွင် မည်သည့်ပါတီ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အကျိုးအတွက်မျှမဖြစ်စေဘဲ တိုင်းပြည်တိုးတက် ငြိမ်းချမ်းသာယာရေးကိုသာ ဦးတည်ဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည့်အတွက် ခေတ်မီတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်ကို အတူတကွပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာ အောင်မြင်မှု ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းအင်အားကို အမြဲထာဝရ စည်းလုံးညီညွတ်အောင် အမျိုးချစ်စိတ်မှ နိုင်ငံချစ်စိတ်အဖြစ်သို့ အသိတရားရှိစွာဖြင့် ပြောင်းလဲနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားရေးအင်အားနှင့် အမျိုးသားမဟာဗျူဟာကို ကျင့်သုံးရာတွင်လည်း မှန်ကန်စွာ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ မိမိနိုင်ငံ၏ ပထဝီဝင်အနေအထား၊ ပကတိအခြေအနေ၊ ပြည်တွင်းရှိ အမျိုးသားရေးအင်အားစုများ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှု၊ နိုင်ငံ၏လက်ရှိအနေအထား၊ နောင်အနာဂတ်အလားအလာ၊ ပြည်တွင်းရှိ နိုင်ငံရေးသမားများ၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ကို တဖြည်းဖြည်း သိရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသားမဟာဗျူဟာဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် မိမိနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မိမိနိုင်ငံ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် အမျိုးသားရေးပေါ်လစီမှတစ်ဆင့် လမ်းညွှန်ချမှတ်ပေးသည့် ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန် အမျိုးသားရေးအင်အားကို စနစ်တကျအသုံးချသည့်လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အမျိုးသားရေးအင်အားကို တွက်ချက်ရာတွင် ရရှိနိုင်မှုအခြေအနေများနှင့် အပြောင်းအလဲများကိုလည်း စဉ်ဆက်မပြတ် ဆည်းပူးလေ့လာ သတိပြုသင့်ပါသည်။

ရရှိနိုင်မှုဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ပထဝီဝင် အနေအထား၊ တည်ရှိရာဒေသနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် နိုင်သည့် အချိန်ကာလတို့ကို သေချာစွာ နားလည် သဘောပေါက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အချိန်ကာလနှင့် ပတ်သက်၍ တွက်ချက်ရာတွင် နိုင်ငံ၏ထုတ်လုပ်နိုင်မှု စွမ်းအား မည်မျှရှိသည်၊ မည်မျှလိုအပ်သည်၊ မည်ကဲ့သို့ စွမ်းဆောင်နိုင်သည်၊ အချိန်ကာလ မည်မျှကြာမည်တို့ကို အထူးသတိပြု စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန် လိုပါသည်။

ချက်ချင်းရရှိနိုင်သည့် အခြေအနေ ရှိ မရှိ၊ ချက်ချင်းထုတ်လုပ်နိုင်သည့် စွမ်းအား ရှိ မရှိ၊ ထုတ်လုပ် ရရှိသည့် ပစ္စည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားမှု ရှိ မရှိ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မှု ပိုမိုအကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မည့် အခြေအနေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပမာဏ စသည်တို့ကို သေချာစွာနှိုင်းယှဉ်၍ စီမံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ မိမိနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား မဟာဗျူဟာ ကျင့်သုံး မှုမှာလည်း မျှော်မှန်းထားသည့် ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်ဝလာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် အစွန်းရောက်အတွေးအခေါ်များ၊ မိမိအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ချင်သည့်ဆန္ဒနှင့် လိုအပ်ချက် များကိုသာ အခြေခံ၍ စဉ်းစားဆောင်ရွက်တတ်သည့် အယူအဆများ၊ မမှန်ကန်သည့် အတွေးအခေါ်များနှင့် မမှန်ကန်သည့် သဘောထားရပ်တည်ချက်များသည် နောက်ဆုံးတွင် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမှုများကို ပိုမို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေနိုင်သည်ကို သတိပြုသင့်ပါ သည်။

ထို့အပြင် နိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ ခိုင်မြဲအောင် နိုင်ငံသားအားလုံးက ကာကွယ်စောင့် ရှောက်ရန် တာဝန်ရှိသည်ဆိုသည့် အမျိုးသားရေးစိတ်ကို နိုင်ငံချစ်စိတ်အဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယနေ့နိုင်ငံရေးသမားများအနေဖြင့် နိုင်ငံအကျိုးအတွက် မျှော်မှန်းပြီး မိမိအမြင်ရှုထောင့်တစ်ခုတည်းဖြင့် ဆောင် ရွက်မည့်အစား နိုင်ငံရေးသမားများ၏ စုစည်းညီညာ သည့် အတွေးအခေါ်မြော်မြင်မှုဖြင့် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

“ထို့အပြင် နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် နိုင်ငံသား အားလုံးက ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန် ရှိသည်ဆိုသည့် အမျိုးသားရေး စိတ်ကို နိုင်ငံချစ်စိတ် အဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။”

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးကြား

အမြင်ချင်းမတူနိုင်သလို အသိအမြင် ဗဟုသုတနှင့် ခံယူချက်များ၊ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုများလည်း မတူကွဲပြားကြသည်ကို သတိ ပြုပြီး ကောင်းမွန်သော စုစည်းညီညာသည့် ပြည်တွင်းအားဖြင့် နိုင်ငံအကျိုးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက စာရေးသူတို့နိုင်ငံ၏ မျိုးချစ်စိတ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်တွင်းအားမှာလည်း ပိုမိုခိုင်မြဲနေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ စည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာမှုကို အခြေခံမှသာ နိုင်ငံ၏အမျိုးသားမဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာမျိုးချစ်တိုင်းရင်းသားများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ အမြော်အမြင်ကြီးမားခဲ့သည့် သမိုင်းပုံရိပ်များမှာ မြန်မာကို ကမ္ဘာကသိအောင် ဖော်ကျူးနိုင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများအနေနှင့်လည်း ခေတ်စနစ်၏ ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လေ့လာသိရှိပြီး မိမိနိုင်ငံအကျိုးစီးပွားအတွက် ကျရာအခန်းကဏ္ဍမှ တတ်စွမ်းသမျှ ကြိုးစားပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်လာပါသည်။ နိုင်ငံသမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် မြန်မာ့မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင် အဆက်ဆက်က အမိနိုင်ငံတော်ကြီးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်အတွက် ပြည်သူပြည်သားများကို မည်ကဲ့သို့သော ဦးဆောင်မှုဖြင့် စေ့ဆော်တိုက်တွန်း စည်းရုံးဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်ကို ပြန်လည်လေ့လာအတုယူသင့်ပါသည်။

မျက်မှောက်ခေတ်ကာလတွင် ကမ္ဘာ့အလယ်မှာ “မြန်မာဟေ့” ဟု မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နိုင်သည့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ သမိုင်းပုံရိပ်များ၊ မျိုးချစ်စိတ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်တွင်းအင်အားစုများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုအားများကို ခိုင်မာသည်ထက် ပိုမိုခိုင်မာအောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန် လိုအပ်လာပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ခိုင်မြဲသည့်ပြည်တွင်းအင်အားစုများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုစွမ်းအားဖြင့် နိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် ဆက်လက်တည်ဆောက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အမြော်အမြင်ကြီးမားသည့် လူမျိုးစုအသီးသီးရှိ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ၏ အပြန်အလှန်လေးစားနားလည်မှုကို အခြေခံလျက် ခဲယဉ်းစွာတည်ဆောက်ခဲ့ရသော စာရေးသူတို့နိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စုကြီးကို မပြိုကွဲအောင် ယနေ့အချိန်တွင် မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်ရမည်မှာ သမိုင်းပေးတာဝန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ လက်ဆင့်ကမ်းတာဝန်များကို ဆက်လက်ထမ်းဆောင်ရမည့် ယနေ့လူငယ်လူရွယ်များအနေဖြင့် ပြည်တွင်းအင်အားစုများကို စည်းလုံးသည်ထက် ပိုမိုစည်းလုံးညီညွတ်အောင်၊ ခိုင်မာသည်ထက် ပိုမိုခိုင်မာအောင် တစိုက်မတ်မတ် ဆောင်ရွက်သွားရန် အရေးကြီးပါသည်။

နိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအားလုံးက ခံယူချက်ပြည့်ဝစွာဖြင့် ပြည်တွင်းအင်အားကို ခိုင်မာအောင် ဆက်လက်တည်ဆောက်နိုင်မည် ဆိုပါလျှင် နိုင်ငံတော်ကို ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်သည့် အစိုးရအနေဖြင့်လည်း မှန်ကန်သည့်အမျိုးသားရေး မဟာဗျူဟာများကို ချမှတ်ကျင့်သုံးရာတွင် ရည်မှန်းချက်ပြည့်ဝအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ပြည်တွင်းအင်အား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မရှိခြင်းကြောင့် အခြားနိုင်ငံများ အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ပြိုကွဲသွားရသည်ကို သင်ခန်းစာယူသင့်ပါသည်။

ယနေ့အချိန်တွင် ပြည်တွင်းရှိ အချို့နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အချို့မီဒီယာများမှ မှားယွင်းသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ပြည်သူလူထုမှာ သတင်းအမှန်၊ အချက်အလက်အမှန်၊ အခြေအနေအမှန်တို့ကို မှန်မှန်ကန်ကန် သိရှိနိုင်မှု အားနည်းသွားပြီး လူငယ်လူရွယ်တချို့မှာလည်း ခံယူချက်များ၊ အတွေးအမြင်များ မှားယွင်းခဲ့ကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အခြေအနေအမှန်ကို မသိရှိဘဲ လူငယ်လူရွယ်များ၏ ခံယူချက်များ လွဲမှားရာမှ စိတ်မကျေနပ်မှုများ၊ ခံစားချက်များ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး စာရေးသူတို့နိုင်ငံအတွင်း၌ မတည်မငြိမ်မှုများ၊ ဆူပူအကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မတည်မငြိမ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ၏ပြည်တွင်းအင်အားစုများမှာလည်း ဝါးအစည်းပြေသကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲဖြစ်ကာ နိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိပါးလာသည်အထိ ဦးတည်ရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီလူ့ဘောင်ပုံစံကို တည်ဆောက်မည်ဆိုလျှင် ပြည်တွင်းအင်အားစုများ စည်းလုံးညီညွတ်မှုမရှိပါက အနာဂတ်နိုင်ငံတော်အတွက် စိုးရိမ်စရာအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးအခက်အခဲများ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သလို စိန်ခေါ်မှုများ၊ ပြဿနာများနှင့် ပဋိပက္ခများလည်း ထပ်မံကြုံတွေ့ ဖြေရှင်းနေရဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးကို မှန်ကန်စွာဦးစီးဦးဆောင်ပြုနိုင်သည့် အရည်အချင်း၊ အရည်အသွေးပြည့်ဝသည့် နိုင်ငံရေးသမားကောင်းများ၊ လူတော်လူကောင်းများစွာ ရှိပြီး ထိုကဲ့သို့ အရည်အချင်းရှိသူများအနေဖြင့် နိုင်ငံကို ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ သို့မှသာ ပြည်သူလူထု၏နိုင်ငံရေးအသိအမြင်၊ လူမှုရေးအဆင့်အတန်း၊ ပညာတတ်မြောက်မှု၊ စားဝတ်နေရေးဖူလုံမှု စသည့် ဘဝအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျမှုများကို ပပျောက်သွားအောင် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား၊ နိုင်ငံရေးသမားများအကြား၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအားလုံး၏ အင်အားစုများအကြားတွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှု အားနည်းယိုယွင်းပြီး အချင်းချင်းအာဏာလုမှု၊ အားပြိုင်မှုများ အဆုံးသတ်နိုင်မှသာ ပြည်တွင်းအင်အားစုများကို စည်းလုံးညီညွတ် ခိုင်မာတောင့်တင်းအောင် တည်ဆောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတစ်ခု ထူထောင်တော့မည်ဆိုလျှင် ဒီမိုကရေစီလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်များကို မှန်ကန်စွာနားလည်သိမြင်သူ များပြားလာသည်နှင့်အမျှ အောင်မြင်မှုများ ရရှိလာနိုင်သည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတွင် ကြုံတွေ့လာရသည့် အားနည်းချက်များ၊ ချို့ယွင်းချက်များကို ပြန်လည်လေ့လာသုံးသပ်၍ မျိုးချစ်စိတ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်တွင်းအင်အားကို ပိုမိုခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ပြီး နိုင်ငံအတွက် မှန်ကန်သည့် မဟာဗျူဟာများ ချမှတ်နိုင်ရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို နည်းမှန်လမ်းမှန်ဖြင့် ဆက်လက်လျှောက်လှမ်းနိုင်ရေး ပြည်သူအားလုံးက အတူတကွ လက်တွဲကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန် အချိန်တန်ပြီဖြစ်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကိုသားကြီး

ရှမ်းစော်ဘွားအမည်ခံ ဓနုစော်ဘွားများ

rif;vGif (atmifyef)

"ဓနုလူမျိုးအများစု နေထိုင်ရာအရပ်သည်
အင်္ဂလိပ်အုပ်ချုပ်စဉ်အချိန်က အနောက်ပိုင်းဆိုင်ရာ
ဝန်ထောက်ရုံး (Western Sub–Division) လက်အောက်တွင်
တည်ရှိခဲ့လေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း အရှေ့ပိုင်းဒေသ၊
အလယ်ပိုင်းဒေသ၊ မြေလတ်ဒေသဟူ၍
သုံးပိုင်းခွဲခြားထားခဲ့ရာ မြေလတ်ဒေသတစ်ခုလုံးနီးပါး
ဓနုလူမျိုးများနေထိုင်ရာအရပ် ဖြစ်ပေသည်။ "

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် အမျိုးသားညီလာခံကို ရန်ကုန်မြို့ ကျိုက္ကဆံကွင်း၌ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ် အထိလည်းကောင်း၊ ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၇ ခုနှစ်အထိ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မှော်ဘီမြို့နယ် ညောင်နှစ်ပင်စခန်း၌လည်းကောင်း ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုညီလာခံအတွင်း တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ရရှိပြီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှအပ ကျန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး များအနက် လျော်ကန်သင့်မြတ်သော လူဦးရေရှိပြီး နယ်မြေတစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းတွင် စုစည်းနေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများ (Self Administened Areas) သတ်မှတ်ပေးရန် ပါရှိလာသည်။

ထိုညီလာခံကြီးကြောင့် ဝကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း၊ ပအိုဝ်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရဒေသ၊ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ ပလောင်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ ကိုးကန့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ နာဂကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ အသီးသီးပေါ်ထွက်လာပါ တော့သည်။ ဓနုလူမျိုးအများဆုံး မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ကလောမြို့နယ်၊ ရွာငံမြို့နယ်၊ ပင်းတယမြို့နယ်၊ ရပ်စောက်မြို့နယ်၊ နောင်ချိုမြို့နယ်တို့ကို အခြေခံပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ "တိုင်း" အတွက် တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့ကြသော်လည်း ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ပင်းတယမြို့နယ်နှင့် ရွာငံမြို့နယ်ကို ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသအဖြစ်သာ သတ်မှတ်ပေး နိုင်ခဲ့လေသည်။ ရုံးစိုက်ရာမြို့ကိုလည်း ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့ရောက်မှသာ ပင်းတယမြို့ကို သတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုကြောင့် အတိတ်သမိုင်းကို တူးဆွမိပါတော့သည်။ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း ရထိုက်ပါ၏လော။ အဘယ်ကြောင့် ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် ခွင့်ရဒေသသာ ရရှိခဲ့ပါသနည်း။ အဖြေက ရိုးရှင်းလှလေသည်။

ဓနုလူမျိုးများသည် လူဦးရေအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နံပါတ် (၁၀)၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် နံပါတ် (၄) ရပ်တည်နေသော လူမျိုးများဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ရှမ်းမြေလတ် ငါးမြို့နယ် အတွင်း တစ်စုတစ်စည်းတည်းနေထိုင်ခဲ့ကြပြီး နယ်မြေချင်းတစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း တည်ရှိ နေသဖြင့် ညီလာခံမှ ချမှတ်သောမူနှင့်လည်း ကိုက်ညီခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုညီလာခံက လက်ခံအတည်ပြုနိုင်လောက်အောင် ပကတိအရှိအရာအတိုင်း တင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသသာ ရရှိခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

နောက်အကြောင်းတစ်ခုမှာ ဓနုလူမျိုးများသည် အနေအေးကြသည်။ ရှေးပဝေသဏီ ကတည်းက စိုက်ပျိုးရေးကိုသာ တစိုက်မတ်မတ် လုပ်ကိုင်စားသောက်လာသောလူမျိုးဖြစ် သည်။ ဓနုလူမျိုးများသည် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်သည့်အဖွဲ့အစည်း မရှိ။ ရာနှုန်းပြည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုးကွယ်ကြသည်။ ဓနုလူမျိုးများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလယ်ပိုင်းအရှေ့ဘက် ခြမ်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်၏အနောက်ဘက်ခြမ်းအကြား တောင်မြောက်သွယ်တန်းနေသော မြို့နယ် ငါးမြို့နယ်အတွင်း တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း စုစည်းနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ သာမန်ထက် လူဦးရေများသော လူမျိုးပင်ဖြစ်လင့်ကစား အမျိုးသားရေးသမိုင်းပေးတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းရွက်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ကြချေ။

ဓနုအမျိုးသားညီလာခံနှင့် ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသရရှိပြီး နောက်ပိုင်း ကျွဲကူး ရေပါ" လှုပ်ရှားခဲ့ကြသဖြင့် "ခရီးတွင်လို့ ရွာစဉ်မသိ" ဖြစ်ခဲ့ကြရလေသည်။ အထူးသဖြင့်

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းမှသာ အမျိုးသားရေးနိုးကြားလာကြသဖြင့် တချို့အရာများ နောက်ကျ ကျန်ရစ်ခဲ့ရလေသည်။ ပိုဆိုးသည်မှာကား ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ရရှိထားမှုများကို မျက်ကွယ်ပြု၍ အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို လက်တွဲညီညီ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ နောက်ကျခဲ့ရသည်။

တစ်ဆက်တည်းတွင် ယနေ့ဓနုအရေးမှန်သမျှလှုပ်ရှားနေကြသော ဓနုလူမျိုးများ အတိတ်သမိုင်းကို ဂဃနဏ လေ့လာစေချင်မိပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းအဖြစ်အပျက်များနှင့်ဆင်တူသော အဖြစ်အပျက်များ သမိုင်းရှိခဲ့ဖူးသည်။ ပင်လုံစာချုပ်ရေးထိုးအပြီး ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းစော်ဘွား ၃၃ ဦးနှင့် လူထုကိုယ်စားလှယ် ၃၃ ဦးပါဝင်သော "ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီ" ကို အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ရန်အတွက် ရှမ်းစော်ဘွားများအစည်းအရုံး ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်ပန်းစိန်က သဘောတူ ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့သည်။ အဆိုပါ ၆၆ ဦးအား မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်သို့ ရှမ်းကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။

ပင်လုံစာချုပ်နှင့် အောင်ဆန်း-အက်တလီစာချုပ်ပါ အချက်အလက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲရန် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန် ၉ ရက်မှ စက်တင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့အထိ ဖဆပလ ညီလာခံ သုံးကြိမ်ကျင်းပခဲ့ပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လမ်းညွှန်ချက်ခုနစ်ချက်အတိုင်း နိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ(မူကြမ်း) ကို အတည်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်ပြီး တောင်တန်းဒေသများအတွက် မိမိသဘောဆန္ဒ

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဓနုတိုင်းရင်းသား ရှမ်းမြေလတ်စော်ဘွားများ

နောက်တန်း - စဝ်ဝင်းကြည်(ပင်းတယစော်ဘွား)၊ စဝ်ခွန်အောင်(ဘော်နယ်စော်ဘွား)၊ စဝ်ခွန်ဆောင်း(ကျုံးစော်ဘွား)၊ စဝ်ထွန်းစိန်(ပွေးလှစော်ဘွား)၊ ဦးဖေခင်၊ ဗိုလ်ထွန်းလှ(တက္ကသိုလ်နေဝင်း)၊ ဗိုလ်မင်းလွင်
ရှေ့တန်း - စဝ်ခွန်မင်း(ပင်မီစော်ဘွား)၊ စဝ်ထွန်းအေး(သာမိုင်းခမ်းစော်ဘွား)၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း+ဒေါ်ခင်ကြည်၊ မဟာဒေဝီ စဝ်ကြည်ထူး(သာမိုင်းခမ်း) (၂၆-၁၂-၁၉၄၆)

အရ လွတ်လပ်စွာ ပြုပြင်ဖန်တီးခွင့်ကိုလည်း ပေးထားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရှမ်းစော်ဘွားများ အပြင် ရှမ်းမြေလတ်ရှိ ရှမ်းအမည်ခံ ဓနုစော်ဘွားများ လူမျိုးစုလွှတ်တော် ၂၅ နေရာတွင် တာဝန်ထမ်းရွက်ခွင့် ရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်က ဓနုလူမျိုးများသည် တစ်သွေးတစ်သံ အမိန့်အောက်တွင် ညီညွတ်ခဲ့ဖူးလေသည်။

ဓနုလူမျိုးအများစု နေထိုင်ရာအရပ်သည် အင်္ဂလိပ်အုပ်ချုပ်စဉ်အချိန်က အနောက်ပိုင်း ဆိုင်ရာ ဝန်ထောက်ရုံး (Western Sub–Division)လက်အောက်တွင် တည်ရှိခဲ့လေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း အရှေ့ပိုင်းဒေသ၊ အလယ်ပိုင်းဒေသ၊ မြေလတ်ဒေသဟူ၍ သုံးပိုင်း ခွဲခြားထားခဲ့ရာ မြေလတ်ဒေသတစ်ခုလုံးနီးပါး ဓနုလူမျိုးများနေထိုင်ရာ အရပ်ဖြစ်ပေသည်။ မြေလတ်ဒေသတွင်ကျောက်ဂူ (၄) ရွာ၊ ကျုံးနမ့်ခဲ၊ နမ့်တုတ်၊ ပင်မှီ၊ ပင်းတယ၊ ပွေးလှ၊ ဘော်၊ ဘော်ဆိုင်း၊ ဘော်နင်း၊ ရွာငံ၊ လွယ်မော၊ လွယ်လုံ၊ လွယ်အဲ ၊ သာမိုင်းခမ်းနယ်များ ပါဝင်ပါ သည်။ ထိုနယ်အားလုံးနီးပါး ၁၉၄၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားအောက်တွင် ဓနုလူမျိုးခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်လာသဖြင့် ဓနုဒေသအတော်အသင့် ဖွံ့ဖြိုးခဲ့ရသည်။ သို့သော် ဓနုစော်ဘွား၊ ဓနုလူမျိုး ဟူ၍ ဝံ့ကြွားစွာ ရပ်တည်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့သည်မှာ ဝမ်းနည်းစွာ လေ့လာခဲ့ရ သည်။ ပိုဆိုးသည်မှာ “ကျွန်တော် ဓနုလူမျိုးပါ” ဟု ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြောဆိုမှုမျိုး မရှိခဲ့ကြချေ။ “ဓနု အရေးမကြီးပါဘူး” ဆိုစကား ယနေ့အထိပင် ပြောသံကြားနေရပါသေးသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အနာဂတ်ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ချိန်တွင် ဓနုလူမျိုး၊ ဓနုဒေသသည် မဖြစ်မနေပါဝင်သင့်သော အကြောင်းအရာပင်ဖြစ်ပေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ“ရှမ်းစော်ဘွားအမည်ခံ ဓနုစော်ဘွားများ”အကြောင်း သမိုင်းသင်ခန်းစာ ယူနိုင်ကြရန် ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါတော့သည်။

သာမိုင်းခမ်း(အောင်ပန်း) စော်ဘွား စဝ်ထွန်းအေး

ဘော်နင်းမြို့စား (ဟဲဟိုးတောင်ဘက်) စဝ်ခွန်ထီးနှင့် သာမိုင်းခမ်းစော်ဘွားကြီး မင်းမောင်ဖိုး၏သမီး မခင်ထားတို့မှ ၁၉၁၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ စဝ်ခင်ရင်၊ စဝ်ခင်စိန် တို့၏ မောင်ဖြစ်သည်။ စဝ်ခင်ရင်မှာ ဦးစောမောင်နှင့် အကြောင်းပါပြီး အောင်ပန်းမြို့၏ အမတ်ချုပ်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။ စဝ်ထွန်းအေးသည် တောင်ကြီးမြို့ ရှမ်းစော်ဘွားများကျောင်းတွင် ၁၀ တန်းအထိ ပညာသင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် အုပ်ချုပ်ရေး ပညာများကို နှစ်နှစ်ခန့်သင်ယူခဲ့ပြီး ၁၉၃၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃ ရက်နေ့မှစ၍ ပွေးလှစော်ဘွား စဝ်စံမြထံမှ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာလွှဲယူခဲ့သည်။ အာဏာမရမီ အုပ်ချုပ်ရေးရုံးနှင့် သူ၏ နေအိမ်ဟော်ကို အောင်ပန်းမြို့ လက်မပင်ရပ်ကွက်တွင် တစ်နှစ်အချိန်ယူကာ တည်ဆောက် ခဲ့သည်။ ယနေ့ မြို့နယ်သမဝါယမရုံးအဖြစ် ရပ်တည်နေဆဲဖြစ်သည်။ ဟော်တစ်ခုလုံး ကျွန်းသားဖြင့်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ယနေ့ ပျက်စီးယိုယွင်းစပြုနေပါပြီ။ စဝ်ထွန်းအေးတွင် ပထမဇနီး ဒေါ်ကြည်နှင့် ဒုတိယဇနီး ဒေါ်ရီရှိသော်လည်း သူတို့မှာ သာမန်အရပ်သူများ ဖြစ်သည်။ စော်ဘွားအရိုက်အရာကို ခံယူရမည်ဖြစ်၍ ၁၉၃၈ ခုနှစ် မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် စကားစော်ဘွားကြီးစဝ်ခွန်ကြည်၏ ဒုတိယသမီးတော် စဝ်ကြည်ထူးနှင့် ထပ်မံလက်ဆက်

ပင်လုံစာချုပ်ရေးထိုးခဲ့သူ
သာမိုင်းခမ်းစော်ဘွား
ဓနုတိုင်းရင်းသား
စဝ်ထွန်းအေး

ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဇနီးသည် သုံးဦးစလုံးကို အောင်ပန်းဟော်ဝင်းအတွင်း အတူတူနေထိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ တစ်ဦးတည်းသောသမီး စဝ်မြစ်ဦးကို ဒေါ်ရီက မွေးဖွားပေးခဲ့သည်။ သားရတနာ မထွန်းကားခဲ့၍ တူတော် စဝ်ခင်မောင်ကို မွေးစားပြီး သာမိုင်းခမ်း၏ ကျမိုင်းစော်ဘွားအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။

၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းမြေလတ်ပိုင်း ဓနုစော်ဘွားများ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် “ရှမ်းပြည်နယ် ပဒေသရာဇ်ကောင်စီ” တွင် ကောင်စီအမတ် ရွေးချယ်ခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဂျပန်လက်ထက်နှင့် ၁၉၄၅ ခုနှစ် မဟာမိတ်လက်ထက်တွင် ရှမ်းမြေလတ် ဓနုစော်ဘွားများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကိုလည်း ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် မတ်လ ၂၀ ရက် ပင်လုံမြို့တွင် ကိုးရက်တိတိ ကျင်းပသော ပထမပင်လုံညီလာခံတွင် အခမ်းအနားမှူးအဖြစ်

ယနေ့ မြင်တွေ့နေရဆဲဖြစ်သော အောင်ပန်းမြို့ပေါ်ရှိ စော်ဘွား၏ဟော်
(ယခု မြို့နယ်သမဝါယမပိုင် အဆောက်အဦ)

ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုညီလာခံတွင် စဝ်ဖများကောင်စီကို ခုနစ်ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရာတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ပင်လုံစာချုပ်ချုပ်ဆိုရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်အမတ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် စော်ဘွားများအစည်းအရုံး၏ ဒုဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အရွေးခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက် တောင်ကြီးမြို့ကို KNDO တို့ သိမ်းပိုက်ထားစဉ် ရက် ၁၀၀ အတွင်း ထိထိရောက်ရောက် စွမ်းဆောင်မှုများရှိခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံတော်က “မဟာသရေစည်သူ” ဘွဲ့ကို အပ်နှင်းချီးမြှင့်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် တိုးတက်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခံခဲ့ရသည်။ ၎င်းနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ စော်ဘွားများ အာဏာစွန့်လွှတ်မှု စုံစမ်းရေးကော်မရှင်တွင် ဒု – အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်ပြည်ထဲရေး၊ သာသနာရေး၊ စည်ပင်သာယာရေး၊ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီး အဖြစ် ၁၉၅၆ ခုနှစ်အထိ တာဝန်ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် ရှမ်းပြည်တောင်တန်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့တွင်လည်း ဒု–ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ယူခဲ့သည်။

၁၉၅၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၇ ခုနှစ်အထိ တစ်နှစ်နီးပါး ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၈ ခုနှစ်အထိ တစ်နှစ်ခွဲခန့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ရေးဌာနဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းမှစတင်၍ အာဏာစွန့်လွှတ်ပြီးအချိန်အထိ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် နိုင်ငံဂုဏ်ရည်ဘွဲ့ (ပထမအဆင့်) ချီးမြှင့်ခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

ဘော်နယ်(ရေဦး) စော်ဘွား စဝ်ခွန်အောင်

ဘော်နယ်မြို့စားကြီး(ယခု–ရွာငံမြို့နယ်၊ ရေဦးကျောက်မြောင်းကျေးရွာ) ဦးညိုလှိုင်း (ATM, KSM) ၏မြေး၊ စဝ်ခင်စိန်နှင့် ဒေါ်စိန်ဥတို့၏ ဒုတိယသားဖြစ်သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် မန္တလေးမြို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ့နုဂ္ဂဟ အင်္ဂလိပ်အထက်တန်းကျောင်းတွင် ကိုးတန်း အောင်မြင်ခဲ့ သည်။ ကျောင်းထွက်ပြီး တောင်ကြီးမြို့တွင် အုပ်ချုပ်ရေးပညာ သင်ကြားခဲ့သည်။ ရဲဘက်တွင် အမှုလိုက်အရာရှိနှင့် စုံစမ်းရေးအရာရှိဖြင့်လည်းကောင်း၊ တရားဘက်တွင် တတိယတန်း တရားသူကြီးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း တစ်နှစ်သင်ကြားပြီး နောင်တောင်မြို့စား စဝ်ခွန်နောင် ၏ လက်အောက်တွင် အမတ်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းခဲ့သည်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့ဦးဘစိန်နှင့် ဒေါ်မြရင်တို့၏သမီး မလှမေနှင့် လက်ဆက် သည်။ စဝ်ခွန်နောင်ကွယ်လွန်ပြီး သူ၏အရိုက် အရာကို ခံယူခဲ့သည်။ ရေဦးပထမမြို့စား ဆက်ခံနိုင်ရန်အတွက် ၁၉၃၉ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၂ ခုနှစ်အထိ တောင်ကြီးမြို့ မြို့မဝန်ထောက် ရုံး တွင် တရားရေး အလုပ်သင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ နှစ်ဆန်းတွင် မြို့စားရာထူး ခန့်အပ်ခံခဲ့ရသည်။

သူတက်လာပြီး ရေဦး – ကျောက်ဆည် ၃၇ မိုင် ရှည်သောလမ်းကို လူထုအား၊ ငွေအားဖြင့် ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

ဘော်နယ်စော်ဘွား
မနတိုင်းရင်းသား
စဝ်ခွန်အောင်

၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်အမတ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ စဝ်ထွန်းအေးနှင့်အတူ အိန္ဒိယစော်ဘွားများ အာဏာစွန့်လွှတ်မှု လေ့လာရေးတွင် လိုက်ပါခဲ့သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရက ခန့်အပ်သော ဟဲဟိုး လေကြောင်း ဘုတ်အဖွဲ့၌ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် မောက်မယ်စော်ဘွား ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၆ ခုနှစ်ထိ ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရတက္ကသိုလ် ပညာသင်ထောက်ပံ့ရေး ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်တန်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့တွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်က "သီရိပျံချီ" ဘွဲ့တံဆိပ်ကို ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၈ နှစ်ကုန်အထိ ရှမ်းပြည်နယ် ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ အာဏာစွန့်လွှတ်ပြီး နောက်ပိုင်း တောင်ကြီးမြို့တွင် ဇနီး ဒေါ်လှမေနှင့်အတူ သားသမီးများဖြစ်ကြသော စဝ်နေလင်း၊ စဝ်နေဝင်း၊ စဝ်နေမင်း၊ စဝ်မြင့်မေတို့နှင့်အတူ နေထိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။

ကျိုးစော်ဘွား
မနတိုင်းရင်းသား
စဝ်ခွန်ဆောင်း

ကျိုးစော်ဘွား စဝ်ခွန်ဆောင်း

ကျိုးနယ်(ယခု–ပင်းတယမြို့နယ်) ၏ ၂၆ ဆက်မြောက်နယ်ရှင် ဦးဘိုးထင်နှင့် ပင်မှီစော်ဘွားကြီး သမီး စောခင်နှင်းတို့မှ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ မဟာဒေဝီမှာ ဒေါ်အေးဖြစ်သည်။ စဝ်ခွန်သန်း၊ စဝ်ခွန်စိန်၊ စဝ်ခွန်သိန်း၊ စဝ်နေဝင်း (သား) လေးဦး ရှိသည်။ ဇနေမျိုးချစ်စိတ်ရှိသဖြင့် နယ်လူထုများက ချစ်ကြည်ဖြူမှုကို ခံခဲ့ရသည်။ ဂျပန်ခေတ်နှင့် အင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် ခမည်းတော်

၏ လက်အောက်အမတ်ချုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် ခမည်းတော် ကွယ်လွန်ပြီး ကျုံးနယ် စော်ဘွားဖြစ်လာခဲ့သည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၉ ခုနှစ်အထိ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် လူမျိုးစု လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် နယ်ကိစ္စအဝဝကို သားတော်ကြီး စဝ်ခွန်သန်းအား လွှဲအပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။

ရှာင်စော်ဘွားစဝ်ခွန်ရီ

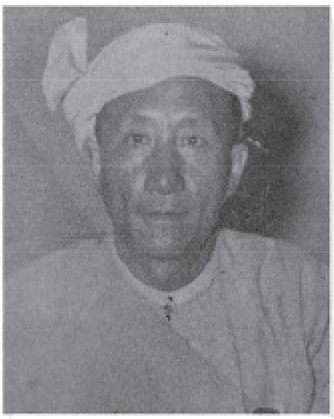

ရှောင်စော်ဘွား
မနတိုင်းရင်းသား
စဝ်ခွန်ရီ

ရှာင်စော်ဘွားကြီးစဝ်လဖော်၏သားဖြစ်ပြီး ၁၉၀၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ဖွားမြင် ခဲ့သည်။ တောင်ကြီးမြို့ ရှမ်းစော်ဘွားများကျောင်းတွင် ၁၀ တန်းအထိပညာသင်ကြားခဲ့ သည်။ ရှာင်မြို့နေ ကုန်သည် ဦးပေါ်အောင်နှင့် ဒေါ်ခင်သာတို့၏သမီး မငြိမ်းမြနှင့် လက်ထပ်ခဲ့ပြီး သားသမီး ခြောက်ဦး ထွန်းကားခဲ့သည်။

၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ရှာင်စော်ဘွားကြီးရုံး၌ တရားသူကြီးအဖြစ် ၁၉၄၈ ခုနှစ်အထိ တာဝန်ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် မြို့ပိုင်အဖြစ် ခန့်အပ်ခံခဲ့ရသည်။ ကျိုင်းတုံမြို့၌လည်း အစိုးရအမှုထမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သေးသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ခမည်းတော် ကွယ်လွန်၍ သူ၏အရိုက်အရာကို ခံယူခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ သူ၏ ရိုးသားဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှု ဂုဏ်သိက္ခာကြောင့် အစိုးရ၏ နိုင်ငံတကာချစ်ကြည်ရေးခရီးစဉ် တော်တော် များများတွင် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။

ပင်းတယစော်ဘွား စဝ်ဝင်းကြည်

ပင်းတယစော်ဘွား စဝ်ခွန်စွန်ညီနှင့် စဝ်ခင်နုတို့၏သားကြီးဖြစ်ပြီး ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်သည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ် တောင်ကြီးမြို့ ရှမ်းစော်ဘွားများ ကျောင်းတွင် ပညာသင်နေစဉ် ခမည်းတော် ကွယ်လွန်သဖြင့် ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ကျောင်းထွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ကလောဝန်ထောက်ရုံး၌ အုပ်ချုပ်ရေးပညာရပ်များ သင်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပင်လုံညီလာခံသို့ အားတက်သရော တက်ရောက်ခဲ့ပြီး လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် တောင်ကြီးမြို့ကို KNDO တို့ သိမ်းပိုက်ထားစဉ် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ သောင်းကျန်း မှု နှိမ်နင်းရေးအဖွဲ့တွင် အရာရှိ အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် လူမျိုးစု ပါလီမန် အမတ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံခဲ့ရသည်။

ပင်းတယစော်ဘွား
မနတိုင်းရင်းသား
စဝ်ဝင်းကြည်

၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ခမည်းတော်၏ အရိုက်အရာဖြစ်သော ပင်းတယစော်ဘွားအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည်။ ၎င်းနှစ်တွင် စော်ဘွားကြီးများ အစည်းအရုံးတွင် အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် အသက် ၃၅ နှစ်သာရှိသေးပြီး မဟာဒေဝီ နန်းမြသီနှင့်အတူ ကျန်းမာပျော်ရွှင်စွာ နေထိုင်ခဲ့သည်။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ၊ ပြည်သူ့ပညာတော်သင် ထောက်ပံ့ရေးအဖွဲ့၊ လယ်ယာမြေပြုစုရေး ကော်မတီ၊ စော်ဘွားကြီးများ အစည်းအရုံးအမှုဆောင် ကော်မတီဝင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ၁၉၅၉ ခုနှစ်အထိ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။

ပွေးလှစော်ဘွား စဝ်ထွန်းစိန်

ပွေးလှစော်ဘွားကြီး (ယခု-ပင်းတယမြို့နယ်၊ ပွေးလှမြို့) စောစံမြ(KSM)ဒေါ်နန်းတင်တို့၏မွေးချင်း ခုနစ်ယောက်မှ သားကြီးဖြစ်သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် တောင်ကြီးမြို့ ရှမ်းစော်ဘွားများကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် စော်ဘွားကြီး စောစံမြ ကားအက်စီးဒင့်ဖြစ်ပြီး ကွယ်လွန်ချိန်တွင် အသက် ၁၇ နှစ်သာရှိသေးသဖြင့် ပွေးလှနယ်ကို မစ္စတာပေါ်လ်တွန်အစိုးရကိုယ်စားလှယ်မှ ရင်ခွင်ပိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ရလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ပွားချိန် ရှမ်းတပ်ရင်း (၁) သို့ စစ်မှုဝင်ထမ်းခဲ့ရာ ဂျမဒါရာထူးအထိ တိုးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ စစ်ထဲမှ ထွက်လာပြီး ကလောမြို့ ဝန်ထောက်ရုံးတွင် အုပ်ချုပ်ရေးပညာများ ဆက်လက်ဆည်းပူးခဲ့သည်။

ပွေးလှစော်ဘွား
မနတိုင်းရင်းသား
စဝ်ထွန်းစိန်

၁၉၄၆ခုနှစ်တွင်ခမည်းတော်၏အရိုက်အရာ ပွေးလှစော်ဘွားအဖြစ် ခံယူခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့ ဦးဘလှိုင်နှင့် ဒေါ်မမလေး၏ သမီး ဒေါ်မိမိလေးအား မဟာဒေဝီ တင်မြှောက်ခဲ့ သည်။ သမီးတစ်ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ် တောင်ကြီးမြို့ စော်ဘွားများအစည်း အဝေးသို့တက်ရောက်ရာ အပြန်လမ်းတွင် KNDO များနှင့်တွေ့ဆုံပြီး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ အတူပါ နောင်ပါမြို့စား ကျဆုံးခဲ့သည်။ စဝ်ထွန်းစိန်မှာ ပေါင်တွင် ကျည်ဆန် ထိမှန်ပြီး ပေါင်ဖြတ်ရသည်အထိ ဖြစ်ခဲ့သည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီ၏ ဒုတိယသဘာပတိအဖြစ် ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ် စော်ဘွားများ အာဏာ စွန့်ချိန်တွင် အသက် ၃၈ နှစ်သာ ရှိသေးသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။

ပင်မှီကျမိုင်းဗိုလ်ကြီး စဝ်ခွန်ဦး

ပင်မှီကျမိုင်းစော်ဘွား
မနတိုင်းရင်းသား
ဗိုလ်ကြီးစဝ်ခွန်ဦး

၁၉၁၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ပင်မှီစော်ဘွား(ယခု–ကလောမြို့နယ်၊ ပင်မှီ ကျေးရွာ) ဦးခွန်မင်းနှင့် ဒေါ်အေးညိုတို့မှ မွေးဖွားခဲ့သည်။ မွေးချင်း ၁၁ ယောက်အနက် သားကြီးဖြစ်သည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ် တောင်ကြီးမြို့ရှမ်းစော်ဘွားများ ကျောင်းတွင် ၁၀ တန်းအထိ ပညာသင်ခဲ့သည်။ ကျောင်းတွင်း အားကစားထူးချွန်သူအဖြစ် ထင်ပေါ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ် တွင် ကျောင်းထွက်ပြီး တောင်ကြီးမြို့ ရှမ်းပြည် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးနှင့် မြို့မ ဝန်ထောက် ရုံးများတွင် ၁၉၃၆ နှစ်ကုန်အထိ အစိုးရလုပ်ငန်းများကို သင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့ ဆပ်ကျောင်းသို့ တက်ရောက်ပညာသင်ကြားပြီး ရဲဘက်တွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၃၉ နှစ်ဆန်းတွင် ကျမိုင်းရာထူး ခန့်အပ်ခံခဲ့ရပါသည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၄၂ ခုနှစ်အထိ အမှတ် (၁) ဗမာ့သေနတ်ကိုင် တပ်ရင်းနှင့် အမှတ် (၁၃) ဗမာ့သေနတ်ကိုင် တပ်ရင်း (ပြည်စောင့်) တို့တွင် စစ်မှုထမ်းခဲ့သည်။ အခြေခံစစ်ပညာကို မေမြို့ (ယခု ပြင်ဦးလွင်) တွင် သင်ယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း မြောက်ပိုင်းလှည့်လည်၍ ကာကွယ်ရေးတာဝန်များ ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ဂျာမဒါ၊ ဆူဗေဒါ၊ ဆူဗေဒါ မေဂျာနှင့် ဘုရင် ပြန်တမ်းဝင်အရာရှိအထိ တိုးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ လက်နက်ငယ်စိန်ပြောင်းနှင့် စစ်မြေပြင်ပညာသင်တန်းများကိုလည်း သင်ကြားခဲ့သည်။

၁၉၄၆ –၄၇ ခုနှစ် ပင်လုံညီလာခံအတွက် ပြင်ဆင်နေချိန်တွင် ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ လုံခြုံမှုများကို တာဝန်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပင်းတယစော်ဘွား၏ အစ်မ စောမြခင် နှင့် လက်ထပ်ခဲ့သည်။ သမီးနှင့် သား နှစ်ဦးမွေးဖွားခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ တွင် ဗမာ့တပ်မတော်ထဲသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခဲ့ရာ ဗိုလ်ရာထူးရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၄၉

ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ကြီးရာထူး တိုးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် မန္တလေးနှင့် မေမြို့တို့တွင် ဗိုလ်မှူးကျင်လက်အောက်၌ အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းသေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းသို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ်အထိ ဗမာ့တပ်မတော် ရှမ်းတပ်ရင်း၌ ဦးစီးတပ်ခွဲမှူးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

အထက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရှမ်းမြေလတ် ဓနုနယ်အတွင်း(ရှမ်းစော်ဘွားအမည်ခံ ရင်း) ၁၉၅၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၄ ရက်နေ့ အာဏာစွန့်လက်မှတ်ရေးထိုးချိန်အထိ အုပ်ချုပ် သွားသူများ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့နောက် ၁၉၆၂ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကောင်စီ တက်လာပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဓနုစော်ဘွားများအုပ်ချုပ်ရေး တစ်ခန်းရပ်ခဲ့ရပါတော့သည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် သမိုင်းသည် အရေးကြီးလှသည်။ ထို့ထက်ပို၍ သမိုင်းမှ သင်ခန်းစာ ယူတတ်ရန်လည်း အထူးအရေးပါပေသည်။ သမိုင်းဆိုသည်မှာ မှားသည်ဖြစ်စေ၊ မှန်သည် ဖြစ်စေ ဖြစ်ချင်တိုင်း လုပ်ယူ၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီးသည့်သမိုင်းကိုလည်း ပယ်ဖျက်ချင်၍ မရပေ။ ယနေ့အမျိုးသားရေးတာဝန်ကို ထမ်းရွက်နေကြသူ တိုင်းရင်းသားအားလုံး သမိုင်း ကို ကျေစေချင်မိပါသည်။ သမိုင်းမကျေပါက ပထဝီပါ ဆုံးရှုံးလိမ့်မည်။ ပထဝီ ဆုံးရှုံးပါက အမျိုးသားရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လူမှုရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ အောင်မြင်လာလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဓနုနယ်မှ သမိုင်းသင်ခန်းစာကိုယူရင်း အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည် ဆောက်ရေးအတွက် အပေးအယူ သင့်တင့်မျှတစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြု လိုက်ရပါတော့သည်။

မင်းလွင်ဦး(အောင်ပန်း)

မှီငြမ်းကိုးကားစာအုပ်များ

၁။ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် ကိုလိုနီခေတ်ဦးက ရှမ်းပြည်နယ်လူမျိုးစုများ။ ဦးသိန်းသန်းထွန်း (သမိုင်းသုတေသီ)

၂။ ရှမ်းပြည်နယ် ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေး ပန္နက်ချပွဲ။ (၁၉၅၉–ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၉ ရက်)

၃။ ဓနုကြေးမုံ။ မင်းလွင်ဦး(အောင်ပန်း)

လွတ်လပ်ရေးအကြိုကာလ (၁၉၄၅–၁၉၄၇)၊ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေးနိုးကြားမှု အခြေအနေအကျဉ်းချုပ်

a'gufwmatmifrsdK

"မြန်မာနိုင်ငံသည် မလက္ကာရေလက်ကြား၏ ထိပ်တွင်လည်း
မရှိခဲ့ပေ။ ဗြိတိသျှတို့အတွက်
သယံဇာတမှအပ စွဲမက်စရာသိပ်မရှိပေ။
ထို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာပြည်အား
မြန်မာတို့အလိုရှိသည့်အတိုင်း လုံးဝလွတ်လပ်ရေးကို
ပေးရတော့မည့် အနေအထားဖြစ်လာသည်။"

လွတ်လပ်ရေးအကြိုကာလဖြစ်စဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံသော စာအုပ်၊ ဆောင်းပါး၊ စာတမ်းများ ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ရေးသားဆဲလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် ထိုစဉ်ကာလ အဖြစ်အပျက် အခြေအနေများကလည်း ယနေ့မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးအပေါ် ရိုက်ခတ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ သမိုင်းနောက်ခံကို ရှာဖွေခြင်းသည် ယနေ့ခေတ်နိုင်ငံရေး ပြဿနာများ၏ ရေသောက်မြစ်ကိုတူးဆွခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်ကာလ ဖြစ်ပျက်မှုများအပေါ် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့၊ ရေးသားခဲ့သူများ ရှိခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အချို့မှာ ၎င်းတို့၏ အားသန်ရာ နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်၊ ဆန္ဒစွဲတစ်ခုခုဖြင့် ရေးသားပြောဆိုပြီး မှတ်တမ်းတင်မှုများသာ ဖြစ်သည်။ ထိုဖြစ်ရပ်များအပေါ် ပညာရှင်ရှုထောင့်ဖြင့် ပြောဆိုဝေဖန်မှုများ မတွေ့ခဲ့ရပေ။ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များတွင်လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ ဖြစ်စဉ်အပြီး လာမည့်မြန်မာနိုင်ငံရေး တိမ်တောင်သည်ကား အရောင်ခြယ်မှု တစ်မျိုးဖြစ်ပေမည်။ ၂၀၁၁ – ၂၀၁၆ ခုနှစ် လွတ်တော်ကာလနှင့် တူမည်မဟုတ်တော့။ ထိုအခါတွင် ဖြစ်တည်မှုအားလုံးသည် အရောင်မဆိုးသော သဘာဝအရောင်တိုင်းသာ ဖြစ်စေလိုသည်။ မှားသည်ဟု ယူဆလျှင် စွန့်ပစ်ရမည်။ သင်ခန်းစာယူကြရပေမည်။

ပထမဦးဆုံးသုံးသပ်ရမည်မှာ ဗမာအုပ်စုကြီး ဖြစ်ချေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကူးမလာမီက ဝန်ကြီးချုပ် ခေါ် နန်းရင်းဝန်မှာ ဂဠုန်ဦးစောဖြစ်သည်။ စစ်ကြီးမကူးလာမီ နောက်ဆုံးရွေးကောက်ပွဲတွင် ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးအနေဖြင့် သခင်မြနှင့် သခင်လှကြွေ တို့နှစ်ဦးသာ အရွေးခံရသည်။ အမှန်တကယ်တော့ ဒီမိုကရေစီရွေးကောက်ပွဲတွင် ဒို့ဗမာ အစည်းအရုံး အောင်မြင်မှုမရခဲ့ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးသည် ထိုပုံရိပ်ကို ပြောင်းခဲ့သည်။ ဘီအိုင်အေ၊ ဘီဒီအေ၊ PBF (မျိုးချစ်ဗမာ့တပ်မတော်သား) များသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အရေးအခင်းကြီးမှ မွေးထုတ်လိုက်သော သူရဲကောင်းများဖြစ်သည်။ တိုက်ခိုက်မှု၊ ရုန်းကန်မှု၊ တွန်းလှန်မှုတို့ကသာ လွတ်လပ်ရေးကို ဆုံးဖြတ်မည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ ထိုအတွေးအခေါ်သည် လူထုကြားထဲတွင် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။

သို့သော် တစ်ဖက်တွင်လည်း ဗြိတိသျှတို့က ပညာရှင်များပီပီ မြန်မာနိုင်ငံအား ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ထားရန် မဖြစ်နိုင်တော့ဟု ယူဆသည်။ မြန်မာပြည်တွင်း ဆူပူအုံကြွမှု ဖြစ်လာပါက အိန္ဒိယတပ်ဖွဲ့များကို မစေလွှတ်နိုင်ဟု အိန္ဒိယခေါင်းဆောင် ဂျဝါဟာလာနေရူးက ပြတ်ပြတ်သားသား ပြောဆိုခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မလက္ကာရေလက်ကြား၏ ထိပ်တွင်လည်း မရှိခဲ့ပေ။ ဗြိတိသျှတို့အတွက် သယံဇာတမှအပ စွဲမက်စရာသိပ်မရှိပေ။ ထို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာပြည်အား မြန်မာတို့အလိုရှိသည့်အတိုင်း လုံးဝလွတ်လပ်ရေးကို ပေးရတော့မည့် အနေအထားဖြစ်လာသည်။

ထိုအခြေအနေကိုလက်မခံနိုင်သူများ ပေါ်လာခဲ့သည်။ ထိုသူတို့မှာ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားအချို့သည် အင်္ဂလိပ်–မြန်မာပထမစစ် (၁၈၂၄) နှင့် ဒုတိယအင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ် ၁၈၅၂ ခုနှစ်အကြား ၂၈ နှစ်ကာလအတွင်း အမေရိကန် သာသနာပြုများ၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။

၎င်းတို့သည် ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်ပွဲအတွင်းတွင် အမေရိကန်သာသနာပြုများ၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ဗမာမျိုးချစ် ဗိုလ်မြတ်ထွန်းအား ချေမှုန်းရေးတွင် ပါဝင်လာသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနနှင့် စစ်ဘက်ဌာနများတွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်လပ်ရေးအကြိုကာလဖွဲ့စည်းသည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်း၊ ဒုချုပ်အဖြစ်ဗိုလ်မှူးချုပ်စောကြာဒိုး၊ ဗမာ့လေတပ်မတော်တွင် ဗိုလ်မှူးကြီးစောရှီးရှိုတို့မှာ ကရင်တိုင်းရင်းသားများဖြစ်သည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့များတွင်လည်း ကရင်လူမျိုးများသာ အများစုဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာကာစတွင် ဘီအိုင်အေတပ်ဖွဲ့များနှင့် ကရင်စစ်သားဟောင်းများတို့ ဖာပွန်နှင့် မြောင်းမြတွင်ဖြစ်ပွားသော အရေးအခင်း၌ ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သော စောဖေသာနှင့် မိသားစုအသတ်ခံရမှုအပါအဝင် အရေးအခင်းကိစ္စသည်လည်း ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ စိတ်တွင် အကြောက်တရား၊ စိုးရိမ်စိတ်နှင့် လက်နက်ကို အားကိုးစိတ်တို့ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့၏အကာအကွယ်ကို ဒိုမီနီယံဘောင်အတွင်းမှ ရလိုကြသည်။ ထိုကိစ္စကို ၁၉၄၆/၄၇ ခုနှစ်အတွင်း ကျောက်ကြီးမြို့နယ်အတွင်းရှိ မီးတိုင်တော ညီလာခံ၌ ထုတ်ဖော်ခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဂရေစီကဲ့သို့သော ဗြိတိသျှတပ်မှူးကြီးများက ကရင်လက်နက်ကိုင်များကိုပေးခဲ့သော ကတိကဝတ်များမှာ အတည်ယူ၍မရကြောင်း ဗြိတိသျှနိုင်ငံရေးသမားများက ထောက်ပြဝေဖန်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရအနေဖြင့်လည်း ကရင်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ပေ။ ကရင်တိုင်းရင်းသားလူဦးရေ၏ အများစုမှာ ပြည်မဒေသပဲခူးတိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်းတို့တွင် ရှိနေသည်။ သို့သော် ထိုဒေသကြီးတွင် ၎င်းတို့မှာ လူအများစုမဟုတ်ခဲ့ကြပေ။ ထိုအခြေအနေကို လက်နက်ကိုင်၍ အဓမ္မရယူရန်ဟု ကြံစည်သောအခါ တင်းမာမှုများမှာ လွတ်လပ်ရေးအကြိုကာလတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

ချင်းတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့်လည်း တောင်၊ မြောက်၊ အလယ် စသည့်အပိုင်းပိုင်းကွဲနေကြသည်။ သီးခြားပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်မှုမရှိမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။ ချင်းတိုင်းရင်းသားထဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာချင်းများက ဗမာတို့နှင့် နီးစပ်လိုသည်။ ချင်းအချို့မှာ ဧရာဝတီတိုင်းအစပ်သို့ပင် ရောက်ရှိနေကြရာ ဗမာတို့နှင့် ရင်းနှီးမှုရှိပြီးသား ဖြစ်သည်။ သို့ပါ၍ ပြည်နယ်အစား အသွင်ထူးခြားသော ပြည်မ၏ (ဝိသေသတိုင်း) ဟူသော ဝေါဟာရကို ရပ်တည်ခဲ့ပါသည်။

ကယားတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့်မူ မင်းတုန်းမင်းကြီးလက်ထက် ဗြိတိသျှတို့နှင့် ချုပ်ဆိုသော ၁၈၇၅ ခုနှစ် စာချုပ်အရ အနောက်ကရင်နီနယ်မှာ နှစ်ဖက်စလုံးမှ ချန်ထားခဲ့သော (လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သည်ဟု ယူဆကြသော) နယ်ဖြစ်၍ မူလကပင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ သို့သော် ထိုအချက်မှာ ၁၈၈၆ ခုနှစ် ဗြိတိသျှတို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၁၈၉၂ခုနှစ်ကပင် ပျက်ပြယ်သွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့အနေဖြင့် ပွန်ချောင်း၏

အရှေ့ဘက်ကမ်း စေလုံမြို့ရှိရာ အရှေ့ကန္တရဝတီမှ စော်ဘွားကြီး စောလှဘော်၏ ကိုယ်စား စဝ်လဝီးအား စော်ဘွားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ ထိုနယ်ကြီးမှာ ကယားပြည်နယ်ကြီး တွင် အကြီးဆုံးဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့ပါ၍ ကယားပြည်နယ်တွင် လွတ်လပ်ခဲ့ပါသည်ဟု ယူဆ ခဲ့ကြသော နယ်မြေလေးမှာ သေးငယ်လွန်းလှသည်။ လက်တွေ့မကျပေ။ ထို့ပြင် ကယား တို့နှင့် မြေပြန့်သား ဗမာတို့မှာ မည်သည့်ပြဿနာမှလည်း မရှိခဲ့ကြပေ။ သို့ပါ၍ ကယားတို့ မှာ မည်သူ၏ လက်အောက်ခံမျှမဟုတ်ဟူသော စကားရပ်ကို ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှလည်း လေးလေးနက်နက် အသိအမှတ်မပြုခဲ့ပေ။

ရှမ်းတို့မှာ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုအားလုံးတွင် ဗမာတို့နှင့် အရင်းနှီးဆုံး၊ အနီးစပ်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ရှမ်းစော်ဘွားဖြစ်လာမည့် လူငယ်အများစုမှာ မန္တလေးနန်းတော်တွင် နေထိုင်ကာ ပညာသင်ကြားခဲ့ကြသည်။ သီပေါမင်း၏ နောက်ဆုံးကာလပိုင်းတွင်မူ စော်ဘွားတို့နှင့် ဆက်ဆံရေးပျက်ယွင်းမှုအချို့ဖြစ်ပွားခဲ့ရသော်လည်း ရှမ်းစော်ဘွားများအနေဖြင့် မြန်မာဘုရင် နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပြဿနာအဆင့်သာခံယူကာ မြန်မာမင်းသွေးဖြစ်သော ကနောင်မင်း၏သား လင်းပင်ကိုယ်တော်ကြီးကို စော်ဘွားမဟာမိတ်အဖွဲ့ (Limpin Federation) ၏ အကြီးအကဲ အဖြစ်ပင် တင်မြှောက်ထားခဲ့သည်။ သို့သော် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးကာလတစ်ဝိုက်တွင်မူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆိုရှယ်လစ်၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒများ ထွန်းကားလာချိန်ဖြစ်သည်။ သို့ပါ၍ ဗမာ လူငယ် လက်ဝဲနိုင်ငံရေးသမားများနှင့် စော်ဘွားများမှာ ပတ်သက် ဆက်နွယ်မှု ဆက်ဆံရေး မရှိခဲ့။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင်လည်း လူငယ်နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် စော်ဘွားများမှာ တစ်အုပ်စု စီ သီးသန့်ဖြစ်တည်လာခဲ့သည်။ လူမျိုးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုရေးရာ ပတ်သက်မှုသည် ရှမ်းစော်ဘွား များအား ဗမာတို့နှင့် ပေါင်းစည်းမှု ဖြစ်စေသကဲ့သို့ လက်ဝဲနိုင်ငံရေးသမား လူငယ်များအပေါ် စော်ဘွားများ၏ မယုံကြည်မှုတို့သည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် လွတ်လပ်ရေး ရပြီး ကာလ ၁၀ နှစ်အကြာတွင် ခွဲထွက်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုခဲ့ရသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပင်လုံညီလာခံအပြီး ညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် ကြားနေ အသွင်ဖြင့် အသေးစိတ် စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် အင်္ဂလန်ရှိ အာဏာရလေဘာပါတီမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဗိုလ်မှူးကြီး ရီး(စ်)ဝီလျံမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဆောင်ကာ လူမျိုး ပေါင်းစုံ၊ အလွှာပေါင်းစုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မတီတစ်ခုအား ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ထိုကော်မတီမှ လူထုလူတန်းစားအသီးသီးအလိုက် နယ်ပေါင်းစုံမှ ကိုယ်စားလှယ်များအား မေမြို့(ယခု ပြင်ဦးလွင်)တွင် ခေါ်ယူတွေ့ဆုံမေးမြန်းစိစစ်ကာ ထင်မြင်ယူဆချက်များ ရယူခဲ့ ပါသည်။ ထိုကော်မတီ၏ တွေ့ဆုံမှုသည် လွတ်လပ်ရေးရယူရန် ပြင်ဆင်မှုအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲမည့်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ဖြစ်ပေါ်ရေးကိုအထောက်အကူပြုခဲ့ပါသည်။

“ဝ” ဒေသနှင့် ပတ်သက်၍ ကော်မတီအနေဖြင့် “ဝ”တို့၏ သီးခြားရပ်တည်မှု၊ နိုင်ငံရေးအတွေးအမြင် အားနည်းမှုတို့ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပါသည်။ ထိုအချက်များအရ အနာဂတ်တွင် “ဝ”ပြည်နယ် ပေါ်ပေါက်ရန် လက်ခံသည်။ ထိုကာလတွင်မူ ရှမ်းပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင်သာ ထားရှိရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်း မြောက်ပိုင်းရှိ ရှမ်းလူမျိုးအစု တစ်စုဖြစ်သော ခန္တီးရှမ်းများ၊ နာဂများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း မေးမြန်းစုံစမ်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ယနေ့ကချင်ပြည်နယ်ဟု ခေါ်ဆိုသော နယ်မြေဧရိယာတွင် ဗန်းမော်၊ မြစ်ကြီးနားစသော နယ်မြေများပါဝင်ခဲ့ရာ ထိုနယ်မြေများမှ အများစုဖြစ်သော ဗမာနှင့် ရှမ်းတို့သည် ကချင်ပြည်နယ်ဟု ဖွဲ့စည်းရေးကို လိုလားမှု မရှိခဲ့ကြ။

ထိုခေတ်က ပြည်သူလူထု၏ အခြေအနေကို သုံးသပ်လျှင် အများစုကြီးဖြစ်သော ဗမာများအပေါ်လည်း သုံးသပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အပါအဝင် လူငယ်များသည် ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်းကြီး၏ လမ်းညွှန်ချက်အရ လက်နက်နှင့် စစ်ရေးအကူအညီ ရှာခြင်းသည် ဂျပန်တို့ထံမှသာ မဟုတ်ပေ။ တရုတ်ကွန်မြူနစ်များ၊ ချန်ကေရှိတ်၏ ကူမင်တန် တရုတ်အစိုးရထံသို့လည်း ဦးတည်ခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းများရှိသည်။ ဂျပန်ထံမှ အကူအညီရယူခြင်းအား သခင်စိုး ဦးဆောင်သော လက်ဝဲကွန်မြူနစ်များက လက်မခံခဲ့သဖြင့် ဂျပန်တို့ဝင်စမှာပင် ဂျပန်တော်လှန်ရေးကို ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ဂျပန်တို့အား တော်လှန်ခဲ့ရာတွင် တော်လှန်ရေးအင်အားစုများအား ဗြိတိသျှတို့က အမည်ပေးခဲ့ရာ၌ B.N.A (Burma National Army) ဟု မသုံးစွဲဘဲ P.B.F (Patriotic Burmese Forces) ဟု သုံးစွဲခြင်းမှာ စဉ်းစားစရာ ဖြစ်လာသည်။ ထိုစကားရပ်ကို မျိုးချစ်ဗမာ့တပ်မတော်ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသော်လည်း အမှန်တကယ်မှာ မျိုးချစ်ဗမာတပ်ဖွဲ့များဟူသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်ပါသည်။

တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့များတွင် တပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များ၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ရဲခေါင် ပြောက်ကျားများ၊ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ၏ ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များဟူ၍ အသီးသီး ပါဝင်ကြသည်။ စစ်ကြီးပြီး၍ တပ်ဖွဲ့များကို လက်နက်ဖျက်သိမ်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ စခန်းများတည်ထောင်၍ လက်နက်ဖျက်သိမ်းခဲ့ရာ တောင်ငူနှင့်ဖြူး ဒေသများတွင် ပြောက်ကျားနှင့် တပ်မတော်သားများ

> **“၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား အားနည်းချက် တစ်ရပ်အဖြစ် ယနေ့ပညာရှင် အချို့က ထောက်ပြဝေဖန်လျက် ရှိကြသည်။”**

ဟူ၍ ကွဲပြားနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ စခန်းအတွင်း မသင့်မြတ်မှုများကိုလည်း ထိုစဉ်အခါက တွေ့ရသည်။ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည်လည်း မသေးလှသော လူထုထောက်ခံမှုရခဲ့သည်။ ခြုံ၍ပြောရသော် ဗမာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းသည်လည်း နှစ်ပိုင်းကွဲနေသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော ဖဆပလအဖွဲ့တွင် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီနှင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့အားပြိုင်လျက်ရှိခဲ့ရာ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းသည်လည်း နှစ်ပိုင်းကွဲနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်လာခဲ့သည်။ အမှန်တကယ်တော့ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးတွင် ဗမာတို့နှင့် ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများ၏အကြားတွင် ပြဿနာမှာ စစ်သွေးကြွများမှ တစ်ပါး အခြားပြဿနာမရှိခဲ့ပေ။ ပြဿနာရပ် ကြီးကြီးမားမားမှာ ဗမာလူမျိုးအချင်းချင်း ကွန်မြူနစ်များက တစ်ဖက်၊ ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် လက်ယာဝါဒီများက တစ်ဖက်ဖြစ်သော ဝါဒရေးပြဿနာတစ်ရပ်သာ ဖြစ်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအား အားနည်းချက်တစ်ရပ်အဖြစ် ယနေ့ပညာရှင်အချို့က ထောက်ပြဝေဖန်လျက်ရှိကြသည်။ ထိုဖွဲ့စည်းပုံတွင် ရှမ်းနှင့် ကယားပြည်နယ်တို့အနေဖြင့် ၁၀ နှစ်ပြည့်လျှင် ခွဲထွက်ခွင့်အား အဘယ်ကြောင့် ခွင့်ပြုခဲ့သနည်းဟု ထိုစဉ်က တာဝန်ရှိသူများကို အပြစ်ဖို့လိုကြသည်။ ထိုခေတ်အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်မှတ်တမ်းများကို ဖတ်ရှုလေ့လာသုံးသပ်ကြည့်မှသာ ထိုခေတ်ထိုကာလ၏ ခက်ခဲနက်နဲသော ပြဿနာများကို နားလည်ကိုယ်ချင်းစာနိုင်ပေမည်။ ဤနေရာတွင် တစ်ချက်တင်ပြရန် ကျန်ရှိခဲ့သည်မှာ မွန်လူမျိုးများကိစ္စဖြစ်သည်။ ပင်လုံစာချုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် လည်းကောင်း ၁၉၃၆ ခုနှစ် ဗမာပြည် အစိုးရအက်ဥပဒေကို မှီတည်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့မွန်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်သည် ဗြိတိသျှအစိုးရကာလအတွင်း တနင်္သာရီတိုင်းကြီးအဖြစ် တည်ရှိခဲ့သည်။ ထိုဥပဒေအရ Burma Proper ခေါ် ဗမာပြည်မ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအရ ဖွံ့ဖြိုးသောနယ်မြေနှင့် ဘုရင်ခံချုပ်မှ စီမံခန့်ခွဲသောနယ်မြေဟု နှစ်ပိုင်းရှိရာ ဗြိတိသျှတို့၏ စဉ်းစားချက်တွင် ပြည်မကြီးအတွင်းမှာပင် ထည့်သွင်းထားရာ နိုင်ငံရေးအရ မိမိဘာသာ ကိုယ်စားလှယ်ရွေးချယ်နိုင်သော ဒေသများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနိမ့်ကျမှုအရဟု မယူဆခဲ့ပေ။ အုပ်ချုပ်ရေးကို အခြေခံအဖြစ်စဉ်းစားသော နယ်မြေပိုင်းခြားမှု ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး စသည့်ကိစ္စအဝဝတွင် တွေ့ကြုံနေရသည့် ပြဿနာများ၏ အရင်းခံမှာ ပြင်ပပယောဂများ၏သွေးထိုးမှုဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါဒရေးရာ တစ်ယူသန်သမားများကြောင့်ဟူ၍လည်းကောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ထို့အတူပင် အမျိုးသားရေးတစ်ယူသန် တိုင်းရင်းသားအချို့သည်လည်း လက်နက်နှင့်စစ်ဟူသော အယူအဆကသာ လွှမ်းမိုးခဲ့သည်။ ၁၉၄၅–၄၇ ခုနှစ် ထိုကာလ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့်စောဘဦးကြီးတို့၏ နမူနာသည်လည်းကောင်း၊ မြန်မာလူထုတစ်ရပ်လုံးမှ အမှန်အဖြစ် ယူဆထားခဲ့ကြသော ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း (စစ်ကြိုခေတ်)နှင့် စစ်ပြီးခေတ်၊ ဖ.ဆ.ပ.လ၏ "ရရင်ရ မရရင်ချ"၊ "လွတ်လပ်ရေး လွတ်လပ်ရေး တစ်နှစ်အတွင်း ချက်ချင်းပေး"

ဆိုသော အယူအဆများကလည်းကောင်း ယနေ့ မြန်မာလူငယ်များအား လက်နက်ကိုင် လမ်းမှားသို့ တွန်းပို့ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း ကိုတော့ တတ်နိုင်သမျှ သန့်စင်စေလိုသည်။ သို့ပါ၍ သမိုင်းကို မှန်မှန်ကန်ကန် သုံးသပ်ခြင်း သည် တိုင်းပြည်၏အနာဂတ်ဖြစ်သည်။

ဒေါက်တာအောင်မျိုး

ကျမ်းကိုးများ

1. "The Pacification of Burma" by Sir Charles Crossthwaite, K.C.S,I; London, Edward Arnold 1912.
2. Report of the Frontier Areas Committee of Enquiring, 1947; Report Presented to His Majesty's Government in the United Kingdom and the Government of Burma, Great Britain, 1947.
3. ဘုံဘဝမှာဖြင့် (သခင်တင်မြ)
4. တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်းများ၊ ရန်ကုန်မြို့၊ အမျိုးသားမှတ်တမ်းများ မော်ကွန်းတိုက်ဦးစီးဌာန၊ ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း/မော်ကွန်း။

လူရှိုင်းရိုးရာနှင့် ယနေ့မြန်မာ

e&PZ0Dfarmif

“လူရှိုင်း (မီဇိုး) တို့၏ လူမှုရေးတစ်ခုလုံးကို
သလော်မ်ငိုက်န (Tlawmngaihna) စိတ်ဓာတ်အလေ့အထက
လွှမ်းမိုးထားဆဲဖြစ်၏။ အကျိုးပေး၏။ ကြိုးကိုင်ထား၏။
ခေတ်ဟောင်းလူမှုရေးစနစ်တွင် လူငယ်လူရွယ်
အချင်းချင်းယှဉ်ပြိုင်ရာ တစ်ခုတည်းသောစနစ် ဖြစ်သည်။
သလော်မ်ငိုက်န ဆိုသည်မှာ အနီးစပ်ဆုံးအနက်ပြန်ရသော်
“အာဇာနည်စိတ်ဓာတ်၊ အမူအကျင့်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
“ကိုယ်ကျိုးဟူ၍ မျှော်မှန်းချက် လုံးဝမရှိဘဲ
အများကောင်းကျိုးကို ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
ကျေးဇူးသိတတ်ခြင်း” ဟူ၍လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။”

ရိုးရာဟူသည် စီးဆင်းရေကဲ့သို့ဖြစ်၍ ကာလံဒေသံအဏ္ဏဲဒဏ္ဏဲဟူသော ဆိုရိုးစကား အတိုင်း အချိန်အခါ နေရာဒေသအလိုက် ပြောင်းလဲတတ်၏။ မိမိရိုးရာဓလေ့ကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန် ဉာဏ်မမီ၊ စောင့်ရှောက်ရကောင်းမှန်းလည်းမသိ၊ ဆန္ဒလည်းမရှိသောလူမျိုး သည် လူမျိုးခံရတတ်၍ လူမျိုးပျောက်တတ်သည်။ လူမျိုး၍ပျောက်သွားသော လူမျိုးများအား ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် များစွာတွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာ့ဆိုးမစကား၌ **"စောင့်လေမျိုးနွယ်"** ဟူသောအချက်ကို ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ရှေးအခါက အင်အားကြီးလူမျိုး များသည် အင်အားနည်းသောလူမျိုးများကို ဝါးမျိုတတ်ကြပြီး ဘာသာကြီးများက ဘာသာငယ် များကို ဝါးမျိုတတ်ကြသည်။ ယင်းသည် မျက်မှောက်ခေတ်အထိ အသက်ဝင်နေဆဲ ဖြစ်ပါ သည်။ ၁၃၅ မျိုးသော မြန်မာတိုင်းရင်းသားများသည် လူမျိုး၍ မပျောက်သော လူမျိုးကြီးများ ဖြစ်ကြသဖြင့် ယနေ့တိုင် ဘုန်းမီးနေလ တောက်ပနေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့တွင် လူရှိုင်း (မီဇိုး) တို့သည် တစ်မျိုးအပါအဝင်ဖြစ်ကြသဖြင့် သေးဖွဲသိမ်နုပ်လှသော လူမျိုးမဖြစ်ကြသည် မှာ ငြင်းဖွယ်မရှိပေ။ လူရှိုင်းတို့သည် မိမိကိုယ်မိမိ **မီဇိုး** ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ **မီ** ဆိုသည်မှာ "လူ" ဟုအနက်ရ၍ **ဇိုး** ဆိုသည်မှာ "တောင်ပေါ် သို့မဟုတ် မြင့်မားသောဒေသ" ဟု အနက်ရသဖြင့် **မီဇိုး** (Mizo) ဆိုသည်မှာ "မြေမြင့်နေလူသားများ" ဟု အနက်ရသည်။

ကဘော်တောင်ကြားဒေသမှ ချင်းတောင်ပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကြသည့်နောက်ပိုင်း တွင် မြေပြင်ညီညာခြင်းမရှိသဖြင့် လူရှိုင်း(မီဇိုး)များသည် မျိုးတူစုများစုပေါင်းကာ ရွာငယ်လေး များ တသီးတခြားစီ တည်ကြသည်။ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များကို ခိုင်းစေခြင်းမပြုတတ်၊ ရွှေ့ ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။ ၎င်းတို့သည် လုပ်ငန်းခွင်တွင် ပုဆိန်များ ကို အသုံးပြုသော်လည်း ကြိမ်းပွီ (Chempui) ခေါ် ဓားမကြီးကို အဓိကအသုံးပြုကြ၏။ ထိုဓားမကြီးကို တစ်ဖက်တည်းသွေးကြသဖြင့် **တစ်ဖက်သွေးဓားမ** ဟုခေါ်လျှင် မှားမည်မဟုတ် ပေ။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ဖြင့် အသက်မွေးကြသဖြင့် ရွာတစ်ရွာတွင် ကာလရှည်ကြာ စွာ မနေထိုင်ကြဘဲ ခုတ်ထွင်ရန်မြေရိုင်း ဝေးလံသည့်အခါ ပြောင်းရွှေ့၍ ရွာသစ်တည်တတ် ကြသည်။ ရွာတည်မည့်နေရာကို ရှာဖွေကြသောအခါ ကြက်ညိုတစ်ဖကို အမြဲယူဆောင် သွားကြသည်။ မြေနေရာမည်မျှကောင်း၍ မြေဆီမည်မျှကောင်းမွန်ကာ ရေမည်မျှကောင်း ပြီး ကြည်လင်စေကာမူ ကြက်ဖမတွန်ပါက "ဤနေရာသည် **ခွားနိုး** ကိန်းဝပ်တော်မမူသည့် နေရာဖြစ်သည်" ဟုဆိုကြကာ အခြားနေရာကို ထပ်ရှာကြသည်။ အကယ်၍ ကြက်ဖသည် ညဉ့်ဦးယံ၊ သန်းခေါင်ယံ၊ မိုးသောက်ယံတို့၌ မှန်မှန်တွန်ပါက "ဤနေရာတွင် **ခွားနိုး** ကိန်းဝပ် တော်မူ၏" ဟု ပြောဆိုကြကာ ထိုနေရာတွင် ရွာသစ်တည်လေ့ရှိကြသည်။

ရွာတည်ရာ၌ မုဆိုးမများ၊ အင်အားချည့်နဲ့သူများကို ရွာလယ်၌ နေရာချပေးကြပြီး ခွန်အားကြီးသူများ၊ သူရဲကောင်းများကို ရွာစည်းရိုးသဖွယ် ရွာစွန်၌ နေရာချပေးကြသည်။ တစ်ရွာလျှင် အကြီးအကဲတစ်ဦးစီထားရှိကြသည်။ ထိုအကြီးအကဲက တရားစီရင်ရေးကိစ္စ များတွင် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန် **အဖွဲ့ဝင်များ (Khawnbawl)** ခန့်အပ်လေ့ရှိသည်။ လူရှိုင်း (မီဇိုး)တို့သည် မိမိတို့အကြီးအကဲလုပ်ရန်အတွက် **စိုင်လို (Sailo)** အမျိုးများကို တင်မြှောက် ကြသည်။ အကြီးအကဲစံမြန်းရာနေအိမ်ရှိသည့်နေရာကို **လားလ်မွားလ် (Lalmual)** ဟု ခေါ် ကြပြီး ထိုအိမ်တွင်ပင် တရားစီရင်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ အမိန့်နှင့်ညွှန်ကြားချက်အမျိုးမျိုး

ထုတ်ပြန်ရေး၊ သေနင်္ဂဗျူဟာချမှတ်ရေးတို့ကို လုပ်ဆောင်ကြသည်။ နေအိမ်များမှာ မျှော၊ ဝါး၊ သက်ငယ်တို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်ကြသည်။ **ဇောလ်ဘုခ် (Zawlbuk)** ခေါ် ဇရပ်သဖွယ် အဆောက်အအုံကြီးကို ဆောက်လုပ်ကြ၍ ယင်း၌ ကာလသားများ၊ လူလတ်ပိုင်းများ စုပေါင်း အိပ်ကြသည်။ ထို့အပြင် ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်များကို **ဇောလ်ဘုခ်** တွင် မီးစိုက်ရန်အတွက် ထင်းခွေခြင်းတာဝန်ကို ပေးကြသည်။ **ဇောလ်ဘုခ်** သည် ဆုံးမသြဝါဒများ ခံယူရသည့် အဓိကနေရာဖြစ်၏။

တရားစီရင်ရေး၊ သေနင်္ဂဗျူဟာခင်းရေး၊ ရပ်ရေးရွာရေး စသည့်ကိစ္စအဝဝကို အကြီးအကဲနှင့် အဖွဲ့ဝင်များအပြင် **ဗားလ်ဦးပါ (Valupa)** ခေါ် ကာလသားခေါင်းများက ဆွေးနွေး တိုင်ပင်ကြရသည်။ အကြီးအကဲသည် ဗားလ်ဦးပါတို့ကို အထူးလေးစားရ၏။ ၎င်းတို့၏စကား ကို ပယ်ချလေ့မရှိပေ။ မည်သည့်အရာမဆို ဆွေးနွေးတိုင်ပင်သည့်အခါ သဘောတူညီချက် အတိုင်း အကြီးအကဲက အဆုံးအဖြတ်ပေး၍ အမိန့်နှင့်ညွှန်ကြားချက်ကို ၎င်းကသာ ထုတ် ပြန်ပြီး လူထုစုဝေးစေခြင်းဖြင့် ကြေညာလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် လူထုစုဝေးချိန်မရသော အရေးပေါ်အခြေအနေနှင့် လူထုစုဝေးရလောက်အောင် အရေးမကြီးလှသည့်ကိစ္စဖြစ်ပါက ရွာဆော်အော်ခိုင်းခြင်းဖြင့် ကြေညာလေ့ရှိသည်။

မျက်မှောက်ကာလ၌ အလေ့အထမရှိတော့သော်လည်း ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်ခန့်အထိ လူရှိုင်း(မီဇိုး) လူကြီးများသည် နဖူး၊ ရင်၊ လက်မောင်းနှင့် ပေါင်ပေါ်တွင် ထိုးကွင်းများ ထိုး ထားသည် ဟု သိရသည်။ လူရှိုင်း (မီဇိုး) တို့သည် ပွဲလမ်းသဘင်နှင့် လူမှုရေးတွင် မောင်းကြီး၊ မောင်း လတ်၊ မောင်းငယ်နှင့် **ကောလ်ခွါးင် (KawlKhaung)** ခေါ် ဗုံကို တီးခတ်ကြလေ့ရှိသည်။ မောင်းကြီးသည် တန်ဖိုးကြီး၍ အမွေအဖြစ် ဖခင်က သားကို ပေးလေ့ရှိသည်။ ယင်းတို့ကို ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် တီးခတ်လေ့ရှိပြီး ရိုးရာသီချင်း သီဆိုကြလေ့ရှိကာ ရိုးရာအကများ ဖြင့် ကပြဖျော်ဖြေလေ့ရှိကြသည်။ ထင်ရှားသောရိုးရာအကများမှာ **ကြဲရော်ကန်း (Cherawkan – Bamboo Dance)** ခေါ် ဝါးညှပ်အက၊ **ပန်ပါးရ်လာမ် (Pangpar lam – Flower Dance)** ခေါ် ပန်းအက၊ **ဆားရ်လာမ် (Sar lam – Triumphal Dance)** ခေါ် အောင်ပွဲခံအက စသည် တို့ ဖြစ်သည်။

ကြေးလက်ကောက်နှင့် ဆံထုံးအမျိုးမျိုးတို့ကို နှစ်သက်မြတ်နိုးစွာ သုံးစွဲလေ့ရှိ၏။ ပယင်းလည်ဆွဲကို မြတ်နိုးကြသည်။ ဆင်စွယ်နားတောင်းဝိုင်းကြီးကြီးကို စူဠသုဘဒ္ဒါအလား ဝတ်ဆင်သောအလေ့ရှိသည်။ ပထမ၌ အမျိုးသားများသာ ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အမျိုးသမီးတို့၏ အဝတ်တန်ဆာဖြစ်သွားသည်။ ထိုဆင်စွယ်ဝိုင်းကြီးကြီး အလယ်တွင် ဖောက်ထားကာ ပုတီးလျှိုထားလေ့ရှိသည်။

ဝါကြိတ်စက်၊ ဗိုင်းငင်စက်အစရှိသော ချည်ထည်လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ကြံဆတီထွင်ကြပြီး ချည်ငင်ကာ လက်လုပ်ထည်များကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။ အမျိုးသားများ က စောင်ကို ပုဆိုးသဖွယ် ခါး၌ပတ်၍ စောင်စသည် ဒူးအထိ ကျနေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ခေါင်း ပေါင်းလည်း ပေါင်းကြသည်။ တဘက်ကဲ့သို့သောစောင်ကို ခြုံကြ၍ အင်္ကျီကဲ့သို့သောအဝတ် ကို မသုံးချေ။ **ထန်းချွ (Thangchhuah)** ခေါ် သူရဲကောင်းများသည်ကား **သော့လ်လိုပွါးန် (နောက်မဆုတ်စောင် – Tawlhlohpuan)** ကို ခြုံကြသည်။ အမျိုးသမီးများက စောင်ကို

ရင်ပေါ်ပတ်၍ စောင်စကို အမျိုးသားများထက် ခပ်ရှည်ရှည်ချထားကြသည်။ ယင်းစောင်ကို **“ဒေါ်လ်ရယ်မ် (Dawlrem)”** ဟု ခေါ်သည်။ အဖြူနှင့်အနက်ရောင်ဖြင့်သာ ရက်လုပ်ထားသည်။

ကဘော်တောင်ကြားမှ ချင်းတောင်၊ လေသာတောင်တန်းနှင့် မဏိပူရမြစ်အတွင်းတွင် ပြောင်းရွှေ့ပြီးသည့် ၁၅ ရာစုမှ ၁၆ ရာစုအချိန်များတွင် သံဖြင့်ပြုလုပ်သောဓားမှာ အလွန့်အလွန်ရှားပါးသေးသဖြင့် အုပ်စုအချင်းချင်း တိုက်ပွဲဖြစ်သောအခါ တုတ်များဖြင့်သာ ရိုက်နှက်သတ်ပုတ်ကြသည်ဟု ဆိုလေ၏။ လင်တောင်တန်းနှင့် တီယိုမြစ်အနီးသို့ရောက်သောအခါ လေး၊ မြား၊ လှံနှင့် ကင်းကော့ဓားများကို လူအများအပြားက အသုံးပြုနိုင်လာကြသည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးခက်ခဲလှသဖြင့် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ရန်သူသဖွယ် ယူဆလာကြပြီး အချင်းချင်း မကြာခဏ စစ်တိုက်လေ့ရှိ၏။ သီးခြားနေထိုင်ကြသောကြောင့် လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံရေးမပြေလည်သောအခါ စကားများရာမှ အုပ်စုရန်ပွဲကြီးအထိ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်ဟု ဆို၏။ အစောပိုင်း၌ အုပ်စုအလိုက် အလုံးအရင်းနှင့် တိုက်ခိုက်သည့်ပုံစံမသုံးဘဲ မိမိအုပ်စုအသီးသီးမှ ခွဲ၊ သတ္တိအကောင်းဆုံး လူတစ်ယောက်ကို ရွေးထုတ်ကာ အောက်၌ကျင်းတူးထားသော တံတားပေါ်တွင် ဓားရှည်ကိုယ်စီကိုင်၍ အချင်းချင်း ထိုးသတ်လေတော့သည်။ လေး၊ မြား သုံးတတ်လာပြီးမှ အုပ်စုအလိုက် တိုက်ကြသည်။ စစ်အသုံးအဆောင်များမှာ ဦးခေါင်းကို ရန်သူက ဓားရှည်ဖြင့် မခုတ်သတ်နိုင်စေရန် မောက်တိုကြေးဦးထုပ်ကို ဆောင်း၏။ ဆိတ်မွေးများကို အနီရောင်ဆိုး၍ ကျစ်ထားကာ ဦးထုပ်အဖြစ်ဆောင်းလေ့ရှိသည်။ မြားဘူး၊ တောင်ဝှေးနှင့် ဓားရှည်လည်း ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် အမြဲတမ်းတပ်မတော် မရှိပေ။

လူရှိုင်း (မီဇိုး) တို့သည် ကိုယ်ပိုင်အက္ခရာ မရှိကြသော်လည်း နှုတ်အားဖြင့် ကဗျာ၊ သီချင်း၊ ပုံပြင်၊ ဝတ္ထု၊ စကားပြေအမျိုးမျိုးဖွဲ့ဆိုသော အလေ့အထရှိကြ၏။ ထင်ရှားသောသီချင်းများမှာ ပြောက်ကျားပုံစံဖြင့် ရန်သူကိုသွားတိုက်ရာမှ ရန်သူ့ဦးခေါင်းကို ယူလာသောအခါ ရွာတံခါးဝတွင် ကြွားကြွားဝင့်ဝင့်ဆိုလေ့ရှိသော **ဘော့သီချင်းများ (Bawh hla)**၊ တောလည်ထွက်သွားသောအခါ သားရဲတိရစ္ဆာန်ရလာ၍ ပြန်လာကာ ရွာတံခါးဝနှင့် အိမ်လှေကားအနီးတွင် သေနတ်ပစ်ဖောက်ရင်း ရွတ်ဆိုလေ့ရှိသော **လှားဒိုးသီချင်းများ (Hlado)**၊ ခေတ်ဟောင်းလူရှိုင်း (မီဇိုး) လူမှုရေးစနစ်တွင် ပျော်စရာအကောင်းဆုံးထဲ၌ပါဝင်၍ လူတိုင်းအမြတ်တနိုးထားသော **ကြိုင် (Chai) ပွဲတော်အခါသမယကြီး** ၌ **ကြိုင်သီချင်းများ (Chai Hla)**၊ မောင်းတီးသီချင်းများ၊ တောတိရစ္ဆာန်ရသောကြောင့် ခေါင်ရည်ဖြင့် ဂုဏ်ပြုပွဲကျင်းပကာ ကရင်း၊ ခုန်ရင်း သီဆိုလေ့ရှိသော **စာလူးလာမ်သီချင်းများ (Salulam Hla)**၊ အကြီးအကဲများအတွက် စပ်ဆိုသော **စိုင်လိုသီချင်းများ (Sailo Hla)**၊ အရက်ဝိုင်း၌ ကရင်း၊ ခုန်ရင်း စုပေါင်းသီဆိုသော **သလန်းနွမ်သီချင်းနှင့် နီးလယ်န်သီချင်းများ (Tlangnuam Hla leh Nilen Hla)**၊ ခေတ်ဟောင်းလူမှုရေးစနစ်တွင် ဂုဏ်သရေအရှိဆုံးဟု အများက သတ်မှတ်ခြင်းခံရရန်အတွက် အလှူပွဲတော်ကျင်းပပြုလုပ်သောအခါ သီဆိုရန်စပ်ဆိုထားသော **ကြောင်းကျယ်န်ပွဲတော်သီချင်းများ (Chawngchen Hla)** စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

လူရှိုင်း (မီဇိုး) တို့၏ ခေတ်ဟောင်းလူမှုရေးစနစ်တွင် အဓိကကွတ်ပွဲတော် သုံးမျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ တောင်ယာစပါးပြီးစီးခြင်း အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ကျင်းပသော **ပေါလ်**

ကွတ်ပွဲတော် (Pawl Kut)၊ တောင်ယာခုတ်ပြီးသည့်အချိန်တွင် ပြုလုပ်ကျင်းပ၍ လူငယ်လူရွယ်တို့၏ ပျော်ရွှင်မှုကို ပဓာနထားကာ ပျော်စရာအကောင်းဆုံးဖြစ်သည့် **ကြပ်ကြာရ်ကွတ်ပွဲတော် (Chapchar Kut)**၊ သေဆုံးသူများကို ရည်စူး၍ ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိသော **မီးမ်ကွတ်ပွဲတော် (Mim Kut)** တို့ဖြစ်ကြသည်။ လကို ရေတွက်ရာ၌လည်း ဗမာများကဲ့သို့ လဆန်းမှ လကွယ်အထိကို တစ်လအဖြစ် ရေတွက်လေ့ရှိသည်။

ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အရာခပ်သိမ်းကို ဖန်ဆင်း၍ ပြုစုစောင့်ရှောက်သော တန်ခိုးရှင်ဘုရားဖြစ်တော်မူသည့် **အထက်ဘဝဂ်ခွားနိုး (Chungkhuanu)** ကို ကိုးကွယ်ယုံကြည်ကြသည်။ **အထက်ဘဝဂ်ခွားနိုး** သည် လူသားများမှအစ ကမ္ဘာ၊ စကြဝဠာ၊ သက်ရှိအရာအားလုံးကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ ပြုစုစောင့်ရှောက်ကာ လိုအပ်သောအခါ အကူအညီပေးလျက် လမ်းပြပေးတော်မူပြီး လူသားများကို ဒဏ်ခတ်ခြင်း၊ အန္တရာယ်ပေးခြင်းကား မပြုလုပ်ဟု စွဲစွဲမြဲမြဲ ယုံကြည်ထားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ **အထက်ဘဝဂ်ခွားနိုး** ထံ ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကို လုံးဝမပြုကြပေ။ သို့ရာတွင် တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ မြစ်စောင့်နတ်၊ ချောင်းစောင့်နတ်၊ စိမ့်စမ်းရေအိုင်စောင့်နတ်၊ တိရစ္ဆာန်စောင့်နတ် စသည့် နတ်အမျိုးမျိုးရှိကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။ ထိုနတ်တို့သည် လူသားများထက် တန်ခိုးကြီးကြသဖြင့် ၎င်းတို့ကိုအမျက်ထွက်အောင် ပြုလုပ်မိလျှင် လူကို အနာရောဂါဖြစ်စေသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ တစ်စုံတစ်ဦး နေမကောင်းဖြစ်သည့်အခါ လူမမာပြစ်မှားမိသည့်နတ်ကို စဉ်းစားကြ၍ ထိုလူမမာ နေပြန်ကောင်းနိုင်ရေးအတွက် ရောဂါဖြစ်စေသည်ဟု ယူဆရသော နတ်ကို ကျေနပ်ရေးအတွက် ၎င်းထံ ယဇ်ပူဇော်ကြလေ့ရှိသည်။ ထို့ပြင် ကလေး လူကို အန္တရာယ်ပြုနိုင်သည်ဟု ယူဆရသော နတ်စုန်း၊ ကဝေ အားလုံးကိုလည်း ပူဇော်ကြ၏။ သို့ရာတွင် ဘုရားအဖြစ် ကိုးကွယ်ခြင်းကား မဟုတ်ကြပေ။ လူကိုအန္တရာယ်မပြုရေးအတွက် ကျေနပ်စေရန် ပူဇော်ကြခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။

လူရှိုင်း (မီဇိုး) တို့၏ လူမှုရေးတစ်ခုလုံးကို **သလော်မ်ငိုက်န (Tlawmngaihna)** စိတ်ဓာတ်အလေ့အထက လွှမ်းမိုးထားဆဲဖြစ်၏။ အကျိုးပေး၏။ ကြိုးကိုင်ထား၏။ ခေတ်ဟောင်းလူမှုရေးစနစ်တွင် လူငယ်လူရွယ် အချင်းချင်းယှဉ်ပြိုင်ရာ တစ်ခုတည်းသောစနစ်ဖြစ်သည်။ **သလော်မ်ငိုက်န** ဆိုသည်မှာ အနီးစပ်ဆုံး အနက်ပြန်ရသော် "အာဇာနည်စိတ်ဓာတ်၊ အမူအကျင့်" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "ကိုယ်ကျိုးဟူ၍ မျှော်မှန်းချက် လုံးဝမရှိဘဲ အများကောင်းကျိုးကို ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ကျေးဇူးသိတတ်ခြင်း" ဟူ၍လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။

"နွားနောက်ကျား နွားကျားမွေး (Sial rangin sial rang a hring)"၊ "ဖယုံနွယ်နောက် မလိုက်နှင့် (Mai leng an um ngai lo)"၊ "မျှစားဝေစား ကျန်းမာရာ၊ ဝှက်စားကွယ်စား သေဆုံးရာ (Sem sem dam dam, ei bil thi thi)"၊ "အိမ်နီးချင်းများနှင့် ရန်ဖက်ဖြစ်ရခြင်းထက် ရွာခုနစ်ရွာနှင့် စစ်တိုက်ရခြင်းသည် သာ၍ကောင်း၏ (Thenawmte do ai chuan khaw sarih do a tha zawk)" စသော ဆုံးမသြဝါဒစကားများရှိကြ၍ တစ်သဝေမတိမ်း လိုက်နာကြသည်။ "ဖယုံနွယ်နောက်မလိုက်နှင့်" ဆိုသည်မှာ မိမိစိုက်ထားသော ဖယုံမှအစ သီးပင်စားပင်များ ကြီးထွားနွယ်တက်လာ၍ တစ်ပါးသူခြံထဲအထိ ရောက်ရှိပါက အသီး၊ အရွက်များကို သွားခူးခြင်းမပြုရမည့်အကြောင်း၊ လောဘနှင့်ကင်းဝေးရမည့်အကြောင်း

ဖြစ်သည်။ "မျှစားဝေစား ကျန်းမာရာ၊ ဝှက်စားကွယ်စား သေဆုံးရာ" ဆိုသည်မှာ မေတ္တာဖြင့် အချင်းချင်းဆက်ဆံရသော သမဝါယမစနစ် ဖြစ်သည်။

"အိမ်နီးချင်းများနှင့် ရန်ဘက်ဖြစ်ရခြင်းထက် ရွာခုနစ်ရွာနှင့် စစ်တိုက်ရခြင်းသည် သာ၍ကောင်း၏" ဆိုသည်မှာ အရေးကြုံလျှင် တစ်ရွာသားက လာရောက်ကူညီမည်မဟုတ်၊ အိမ်နီးချင်းများကသာ ကူညီမည်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့နှင့် တည့်အောင်မနေလျှင် မည်မျှဒုက္ခကြုံနိုင်သည်ကို ဖွင့်ဟခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုကာလနှင့်ယှဉ်ပြောရလျှင် ပထဝီနိုင်ငံရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယူကရိန်းသည် အိမ်နီးချင်း ရုရှားနိုင်ငံကို မထီမဲ့မြင်ပြု၍ NATO၊ အမေရိကန်၊ EU စသော ရပ်ဝေးနိုင်ငံများကို အားကိုးကာ အမေကျော်ဒွေးတော်လွမ်းမိသဖြင့် မည်မျှဒုက္ခ ပင်လယ်ဝေနေသည်မှာ ကမ္ဘာအသိဖြစ်ပါသည်။

"အိမ်နီးချင်းများနှင့် ရန်ဘက်ဖြစ်ရခြင်း ထက် ရွာခုနစ်ရွာနှင့် စစ်တိုက်ရခြင်းသည် သာ၍ ကောင်း၏ ဆိုသည်မှာ အရေးကြုံလျှင် တစ်ရွာသားက လာရောက်ကူညီမည် မဟုတ်၊ အိမ်နီးချင်း များကသာ ကူညီမည် ဖြစ်၍ ၎င်းတို့နှင့် တည့်အောင်မနေလျှင် မည်မျှ ဒုက္ခကြုံ နိုင်သည်ကို ဖွင့်ဟခြင်း ဖြစ်သည်။"

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည် လွတ်လပ်ရေးရသည့်အချိန်မှစ၍ မည်သည့်ခေတ်တွင်မျှ အိမ်နီးချင်း အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ လာအို၊ ထိုင်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့နှင့် ပြောပလောက်သော ပဋိပက္ခမဖြစ်ဘူးချေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အိမ်နီးချင်းကောင်းပီသသည့် သမိုင်းကောင်းများ ရှိခဲ့ပြီး၊ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ်တွင်လည်း အိမ်နီးချင်း ကောင်းပီသလိမ့်မည်။ သို့သော် မိမိအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများကို အထင်သေး၍ မထီမဲ့မြင်ပြုကာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သဟဇာတမဖြစ်၊ ခေတ်အဆက်ဆက် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့လိုသော ရပ်ဝေးမြေခြားနိုင်ငံများအား အထင်ကြီးအားကိုးသည့်လူတစ်စု ပေါက်ဖွားလာပြီး ဘုန်းမီးနေလ တောက်ပမိချေက မြန်မာနိုင်ငံသည် အဘယ်မျှဒုက္ခနွံနစ်မည်မှာ တွေးဝံ့စရာမရှိပေ။ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီလက်ထက်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစုစု၏ လမ်းစသော့ချက်ဖြစ်၍ မြန်မာပြည်သူတို့ အိပ်မက်ထဲ၌ပင် မက်ရန်မမီသော ရှူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို တည်ဆောက်မည့်အစီအစဉ်ရှိနေကြောင်း ကြားသိရသည့်အခါ "မြန်မာသည် ကမ္ဘာ့ဦးဆောင် နိုင်ငံဖြစ်ရေး လမ်းစပေါ် ရောက်နေပြီ" ဟု မျိုးချစ်စိတ်ရှိသူတို့ ဝမ်းသာပီတိဖြစ်နေကြပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဏုမြူစွမ်း

အင်ထိန်းချုပ်ရေးအေဂျင်စီ (International Atomic Energy Agency–IAEA) ကပင် မကန့်ကွက်သည့် ထိုစာတတ်ပေါင်းဖိုတည်ဆောက်ရေးကို နိုင်ငံရပ်ခြားသို့ တိမ်းရှောင်ပြီး ကိုယ်ကျိုးရှာ၍ မိမိကိုယ်မိမိ နိုင်ငံရေးသမားအမည်ခံသည့် လူတစ်စုက မြန်မာနိုင်ငံ တိုးတက်မည်ကို မလိုလား၊ မရှုစိမ့်နိုင်ကြဘဲ ပြည်သူထိတ်လန့်စေရန် လူ့ကျန်းမာရေးထိခိုက် နိုင်ကြောင်းဖြင့် သတင်းအဆိပ်ခတ်၍ မဟုတ်မမှန် အပြစ်တင် ဝေဖန်ကြသည်ကို ကြား သိရသည်မှာ စိတ်မကောင်းစရာဖြစ်နေပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အဝေးမှနေ၍ မိမိတို့ ဒေါ်လာငွေ ရရှိရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဝါးမျိုလိုကြသော နိုင်ငံတစ်စု၏အလိုကိုလိုက်၊ အကြိုက်ကိုဆောင်ကြကာ မြန်မာနိုင်ငံအလုံးစုံပျက်သုဉ်းရေးအတွက် လူငယ်များကို အကြမ်းဖက်ရန် လူမှုကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် သွေးထိုးလှုံ့ဆော် ကြသည်မှာဝမ်းနည်းဖွယ် ကောင်းလှပါသည်။

ယခင်ရာစုနှစ်များက နယ်ချဲ့များသည် "ကမ္ဘာကို ယဉ်ကျေးအောင်လုပ်မည်" ဟူ သောအကြောင်းပြချက်ဖြင့် နိုင်ငံများစွာ မတရားတိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်ကြကာ ကုပ် သွေးစုပ်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၅၀၀ ကျော်ကတည်းက ကိုယ့်ထီး ကိုယ့်နန်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအလွန်မြင့်မားပြီးဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၄ ရာစုတွင် မာကိုပိုလို (Marco Polo) သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာ၍ အင်းဝဘုရင်၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝပုံ၊ မြန်မာတို့၏ သေနင်္ဗျူဟာကျွမ်းကျင်ပုံ၊ ယဉ်ကျေးမှုမြင့်မားပုံ စသည်တို့ကို မှတ်တမ်းတင် ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အစောဆုံးရောက်လာသော အနောက်တိုင်းသားဖြစ်သည်။ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ထိုင်း၊ လာအိုတို့သည်လည်း အနောက်အုပ်စုထက် ယဉ်ကျေး မှုများစွာစော၍ ပိုမြင့်ကြသည်။ အနော်ရထာမင်းနန်းတက်သည့် ၁၀၄၄ ခုနှစ်က ကမ္ဘာတွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးမရှိသေးပေ။ ဆက်ဆွန် (Saxon) လူမျိုးများ၏ဒေသကို နော်မန် (Norman) လူမျိုးများက သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်သည့်အချိန် ဖြစ်သည်။ ဆက်ဆွန်များသည် နော်မန်များကို အုပ်ချုပ်ကျွန်ပြုသူများအဖြစ် ရှုမြင်ကြကာ အလွန်မုန်းတီးကြ၏။ နော်မန်တို့သည်လည်း ဆက်ဆွန်များကို နှိမ်ကြ၏။ နှစ်ပေါင်းရာချီ အုပ်ချုပ်လာသောအခါ အချင်းချင်းလက်ထပ် ကြ၍ ဆက်ဆွန်နှင့်နော်မန်တို့ သွေးနှောကြကုန်၏။ ဆက်ဆွန်နှင့်နော်မန်လူမျိုးပျောက်၍ ၎င်းတို့၏ဘာသာစကားလည်း ရောစပ်ပျောက်ကုန်ကြကာ ထိုသွေးနှောကပြားလူမျိုးနှင့် ဘာသာစကားသည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား ဖြစ်လာသည်။ ထိုမျှ ယဉ်ကျေးမှုနောက်ကျသောလူမျိုးများက ယဉ်ကျေးမှုစော၍ မြင့်သော မြန်မာနှင့် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများကို "ယဉ်ကျေးအောင်လုပ်မည်" ဟု မတရားတိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်ကြသည် မှာ မည်သို့ယုံရမည်နည်း။

ကြီးနိုင်ငယ်ညှဉ်းဝါဒသည် ကမ္ဘာတည်သ၍ ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ ထိုဝါဒကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံလည်း သူ့ကျွန်ဘဝရောက်ခဲ့ဖူးပြီ။ ထိုသို့ပြန်မဖြစ်ရန် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အဘက်ဘက်၌ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရမည်။ သို့သော် ကူဝိတ်နိုင်ငံသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် သော်လည်း ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခံရသည်။ တပ်မတော်အင်အားမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ လက်မောင်းခန့်အရွယ်ရှိသော ရေမြွေကို မည်သူကြောက်မည်နည်း။ လက်ညှိုးခန့်အရွယ် သာရှိနေစေကာမူ မြွေဟောက်ကိုကား လူတိုင်းကြောက်ကြသည်။ ကွာခြားချက်မှာ မိမိ

ကိုယ်မိမိကာကွယ်ရန် အဆိပ်ရှိမှုနှင့် အဆိပ်မဲ့မှုပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်တွင် တပ်မတော်အင်အား တောင့်တင်းပါမှ လူရိုသေခံရတတ်ပြီး မည်သူကမျှ ရန်မစရဲပေ။ တပ်မတော်အင်အားတောင့်တင်းစေရန် ဦးစွာစွမ်းဆောင်နိုင်ရမည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ တိုင်းတစ်ပါးသားတစ်ဦးရောက်လာလျှင် စီးပွားတိုးတက်မှုအကြောင်း ဆွေးနွေးလိမ့်မည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ငွေများစွာ ချေးပေးလိမ့်မည်။ မြန်မာက ပြန်ဆပ်နိုင်မည်မဟုတ်။ စီးပွားရေးဆုတ်ယုတ်လာမည်။ နိုင်ငံအချို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခိုလှုံလာကြမည်။ ၎င်းတို့ကလည်း ငွေချေးပေးကြမည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် အခြေခံအုတ်မြစ် တည်ဆောက်လိမ့်မည်။ မြန်မာ့ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းကို လက်ဝါးကြီးအုပ်လိမ့်မည်။ အခွန်တိုးမြှင့်မည်။ မိမိပြည်တွင်း၌ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်လာကြမည်။ ကွန်မြူနစ်နှင့် အကြမ်းဖက်သမားများ ပေါ်လာကြမည်။ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု၊ ခံယူချက်များကို ကုလားဖန်ထိုးကြ၍ လက်နက်ရောင်းချပေးကြမည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ထပ်ဖြစ်ကြမည်။ သူတို့အတွက် သေဆိုသေ၊ နေဆိုနေသည့်ဘဝသို့ နောင်မျိုးဆက်အထိ ကျွန်ုပ်တို့ရောက်ကြလိမ့်မည်။ စစ်မခင်းဘဲ မြန်မာကို ကျွန်ထပ်ပြုလိမ့်မည်။ ယင်းသည် ခေတ်သစ်စစ်နည်းဗျူဟာ ဖြစ်သည်။ ယင်းကို တိုင်းရင်းသားအားလုံး သိရှိရမည်။

သို့ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့သည် မျိုးချစ်စိတ်ရှိကြရမည်။ ရဲရင့်ကြရမည်။ စစ်မှန်သောမျိုးချစ်စိတ်ရှိသူသည် ပြည်ထောင်စုအတွက် အသက်ပေးရန် ဝန်လေးမည်မဟုတ်။ အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်စေရန် ပြည်သူလူထု၏ အတွေးအခေါ်ကို ပြောင်းလဲပစ်ရမည်။ အကြမ်းဖက်မှု၏အနိဋ္ဌာရုံကို ရှင်းလင်းစွာ ရှုမြင်တတ်ရမည်။ အကြမ်းဖက်မှုကို မျိုးချစ်စိတ်ဖြင့် တိုက်ထုတ်ပစ်ရမည်။ နိုင်ငံတော်သီချင်း၏ စကားလုံးတိုင်းသည် မိခင်ဝမ်းထဲရှိ ကလေးမှအစ တိုင်းရင်းသားများ၏ သွေးကြောထဲတွင် စီးဆင်းနေရမည်။ ဝင်သက်၊ ထွက်သက်တိုင်းတွင် တိုင်းပြည်အပေါ် အကြွေးရှိကြောင်း မမေ့သင့်။ မြန်မာသည် ကျွန်ုပ်တို့ဂုဏ်၊ ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းနေထိုင်သည့် ပြည်၊ မည်သည့်ဝါဒမျှမရှိ၊ ဘာသာရေးအစွဲလည်း မရှိ၊ မြန်မာသည်သာ ပထမ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကြီးမြတ်ကြောင်း လူတိုင်းသိရှိရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံကြီးမြတ်ကြောင်း ကမ္ဘာကို သိစေရမည်။ ဒီ့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို စောင့်ထိန်းရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ပြုလုပ်စွမ်းဆောင်နိုင်သူများမှာ မြန်မာများသာဖြစ်ကြောင်း တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ နှလုံးသားထဲတွင် သံမှိုကဲ့သို့ စွဲကပ်နေရမည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများသည် ကမ္ဘာတွင် မနိမ့်ကျကြောင်း သိရှိရမည်။ ယင်းကို မည်သည့်နိုင်ငံခြားသားကမျှ လာရောက်ထိန်းသိမ်းပေးမည် မဟုတ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ပေးမည် မဟုတ်။ မိမိကြမ္မာကို မိမိကသာ ဖန်တီးနိုင်ကြောင်း သိရှိရမည်။ အမေကျော် ဒွေးတော်လွမ်းခြင်းကိုကား မုန်းတီးရမည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

နရဏီဖုန်းမောင်

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းသာယာသော အနာဂတ်နိုင်ငံတော်

armifbef;aqG (Gnmajr)

“မြန်မာ့မြေကို တစ်လက်မမှ တိုင်းတစ်ပါးသားတို့
ခြေကုပ်ယူခွင့်မပြုနိုင်အောင် သမိန်ဗရမ်းကာကွယ်ခဲ့သည့်
လက်ရှိမြန်မာပြည်ကြီးသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ
စုပေါင်းနေထိုင်သော ပြည်ထောင်စုကြီး ဖြစ်သည်။
မော်ကွန်းတင်ထိုက်သော သမိန်ဗရမ်း၏စိတ်ဓာတ်သည်
ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားတိုင်း ခံယူသင့်သော
စံပြစိတ်ဓာတ်အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထိုက်ပါသည်။”

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ရှေးကာလရာစုနှစ်၊ ထောင်စုနှစ်များ ကတည်းကပင် နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ဒေသအသီးသီးတို့တွင် မတူကွဲပြားသော ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများရှိကြသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ အေးချမ်းစွာ အတူတကွစုစည်းနေထိုင်လာခဲ့ကြသော ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအနေဖြင့် ကိုယ့်ဒေသအလိုက် မိမိတို့ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများနှင့်အညီ နေထိုင်ခဲ့ကြရာတွင် အရေးအရာအားဖြင့် ရေခြားမြေခြား တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ ထိပါးလာမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရသည့်အခါများတွင် တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက်နေကြရသော ပြည်ထောင်စုသားများအနေဖြင့် နိုးကြားတက်ကြွစွာ ပြည်ပရန်များကို စုပေါင်းတွန်းလှန်၍ အောင်ပွဲခံခဲ့ကြရသောအဖြစ်များစွာ မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အထင်ကရ ရှိခဲ့ကြပါသည်။

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုဆိုင်ရာသမိုင်းမှတ်တမ်းများ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ "နောက်ခံသမိုင်းကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်လေ့လာကြည့်သည့်အခါ ရှေးကာလများဆီက သူ့ခေတ်သူ့ကာလအရ နိုင်ငံတော်အတွင်း မြို့ပြနိုင်ငံငယ်များအဖြစ် ကွဲပြားစွာ ရပ်တည်နေခဲ့ကြရာတွင် စုပေါင်းခြင်း၏ အကျိုးရလဒ်ကို သိမြင်ခဲ့သော အနော်ရထာမင်းက (အေဒီ ၁၀၄၄ – ၁၀၇၇) တွင် ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို စုစည်း တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးက (အေဒီ ၁၅၁၅ – ၁၅၈၁) တွင် ထူထောင်နိုင်ခဲ့သည်။

တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို အလောင်းမင်းတရားကြီးက (အေဒီ ၁၇၁၄ – ၁၇၆၀)တွင်တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ၁၁ ဆက်နှင့် ခိုင်မာစွာ ရပ်တည်ခဲ့ရာ မှ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ခေတ်မီလက်နက်အင်အားများပိုင်ဆိုင်သော နယ်ချဲ့ကိုလိုနီတို့ လက်အောက်ကျရောက်ခဲ့ရ၍ မြန်မာ့ထီးနန်း ပျက်သုဉ်းခဲ့ပြီး ထီးကျိုးစည်ပေါက် ထီးနန်းပျောက်၍ သူ့ကျွန်ဘဝသို့ လုံးဝ ရောက်ရှိခဲ့ရပါသည်။

မှတ်တမ်းအနေဖြင့် အနော်ရထာလက်ထက်မှ အလောင်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်ထိ နိုင်ငံတော်ကို သုံးကြိမ် စုစည်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်အထိ စုစည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသော ပဒေသရာဇ် ဧကရာဇ်မင်းများ လက်ထက်က စုစည်းခဲ့သည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ အင်ပါယာကျယ်ဝန်းသော၊ စစ်အင်အားတောင့်တင်းခိုင်မာသော၊ စုစည်းညီညွတ်သော၊ တပေါင်းတစည်းတည်းသော နိုင်ငံတော်ကြီးအဖြစ် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသာမက ကမ္ဘာကပင် လေးစားခန့်ညားရသော နိုင်ငံတော်ကြီးဖြစ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ကြပါသည်။

ကုန်းဘောင်ဆက် မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော အကျယ်အဝန်းဧရိယာကို လေ့လာကြည့်လျှင် ယခုကာလထက်များစွာ ကျယ်ဝန်းသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

စစ်မက်ရေးရာအားဖြင့်လည်း အင်အားကြီးမား၍ တောင့်တင်းခိုင်မာသော၊ စွမ်းရည်သတ္တိဖြင့် ပြီးပြည့်စုံသော၊ စစ်နည်းဗျူဟာအားဖြင့် ပြည့်စုံကြွယ်ဝသော မြန်မာ့တပ်မတော်

ကြီးကို ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ပြီး အိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံများက လေးစားခန့်ညားရသော အနေအထား ရှိခဲ့ရပါသည်။ ပြည်ပကျူးကျော်မှုများကိုလည်း စုပေါင်းတွန်းလှန်အောင်ပွဲခဲ့ကြရသော မှတ်တမ်းများစွာ ရှိခဲ့ပါသည်။

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ယနေ့ကာလတိုင် မှတ်တမ်းတင်ကျန်ရှိနေဆဲဖြစ်သော တိုင်းရင်းသားချစ်ကြည်ရေး စိတ်ဓာတ်ပြယုဂ်ဖြစ်သော အဖြစ်များကို အကျဉ်းမျှတင်ပြချင်ပါသည်။

ပဒေသရာဇ်ကေရာဇ်ခေတ်ကာလ၏ အသွင်အပြင်အရ မင်းအာဏာအတွက် အဖနှင့်သားပင် သတ်ဖြတ်ခဲ့ကြသော အဖြစ်များစွာရှိခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အနော်ရထာမင်းကြီးအနေဖြင့် ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်များ ရယူလိုသည့်အတွက် မွန်ဒေသကို စစ်ခင်းခဲ့ရပါသော်လည်း စစ်မက်ရေးရာ အရေးနိမ့်သွားရှာသော မွန်ဘုရင် မနူဟာမင်းကိုမသတ်ဘဲ ပုဂံဒေသ မြင်းကပါအရပ်မှာ အခြွေအရံများဖြင့် ပြည့်စုံစွာထားပြီး ဘုရင်တစ်ပါး၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ သက်ဆုံးတိုင် အေးချမ်းစွာနေထိုင်သွားစေခဲ့ပါသည်။ ထိုအချက်သည် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး၏ ခိုင်မာသော ပြယုဂ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

နောက်ပိုင်း မွန်–မြန်မာနှစ်ရှည်လများ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသောကာလမှာပင် ပြည်ပရန်ဘက်ဖြစ်သော တရုတ်တို့၏ ကျူးကျော်မှုကြုံတွေ့လာရသည့်အခါ တရုတ်သူရဲကောင်းကာမဏိနှင့် ပြည်ထောင်စုကို တစ်နည်းအားဖြင့် ကိုယ်စားပြုသည်ဟုဆိုနိုင်သော သူရဲကောင်းသမိန်ဗရမ်း၏ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည်လည်း တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်လျှင် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် မော်ကွန်းတင်နိုင်ခဲ့သော အကြောင်းအရာတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

အင်းဝတွင်အကျဉ်းကျခံနေရသော မွန်သူရဲကောင်းသမိန်ဗရမ်းသည် တိုင်းခြားပြည်ခြား တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ ကျူးကျော်ရန်စမှုကို ကြုံတွေ့ရသည့်အခါ မွန်–မြန်မာပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေမှုများနှင့် မိမိကိုယ်တိုင်လတ်တလောအားဖြင့် မြန်မာတို့အကျဉ်းသားဘဝ ရောက်ရှိနေရသော်လည်း အင်အားကြီးမားသော တရုတ်တပ်ကြီးကို ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရန် အလွန်ခက်ခဲမည်ကို သိရှိပြီး မိမိကိုယ်ကို မွန်တစ်ယောက်ဟူသော အနေအထားကိုမေ့ဖျောက်၍ နိုင်ငံတော်ကိုယ်စား မိမိစွမ်းအားတို့ကို အပြည့်အဝအသုံးချ၍ တရုတ်သူရဲကောင်းကာမဏိနှင့်ယှဉ်ပြိုင် စီးချင်းထိုးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

မွန်သူရဲကောင်း သမိန်ဗရမ်းက ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ပြီး ဤသို့ဆိုခဲ့ပါသည်။ “ယခု ကာမဏိကို အနိုင်ယူစစ်ထိုးဖို့ တာဝန်ယူခဲ့သည်မှာ ယသပတ္တိကို လိုချင်၍မဟုတ်၊ အင်းဝနိုင်ငံကြီးတည်တံ့ခိုင်မြဲ၍ ကိတ္တိယသ ကျော်စောမှုနှင့်ပြည့်စုံစေလိုသည်၊ မြို့သူ၊ မြို့သား၊ ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားများအား ချမ်းသာသုခနှင့် ပြည့်စုံစေလို၍ ဖြစ်သည်။” သမိန်ဗရမ်း၏ အတွေးအခေါ်စကားလုံးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံကြီး စည်းလုံးရေးအတွက် မော်ကွန်းတင်သော စကားလုံးများဖြစ်သည်။

သမိန်ဗရမ်းသည် အမြော်အမြင်ကြီးသူဖြစ်သည်။ သူ့အား ဘုရင်မင်းခေါင်က ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသော်လည်း မွန်–မြန်မာ ပြည်ထောင်စုသား ဟူသော စိတ်ဓာတ်ကို သူမမေ့၊ တရုတ်တို့သာ အင်းဝကို ခြေကုပ်ရလျှင် ဟံသာဝတီလည်း မလွတ်။ မြန်မာတစ်ပြည်လုံး

တရုတ်ခြေဖဝါးအောက် ရောက်မည်ကို တွေးခေါ်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ တို့ကြောင့်ပင် အာဃာတကို မေ့ဖျောက်၍ အင်းဝဘုရင်၏ သူရဲကောင်းအဖြစ်ခံယူကာ ကာမဏိနှင့်စီးချင်းထိုး အနိုင်တိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာတစ်ပြည်လုံးအား တရုတ်တို့ဘေးရန်မှ ကယ်တင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့မြေကို တစ်လက်မမှ တိုင်းတစ်ပါးသားတို့ ခြေကုပ်ယူခွင့်မပြုနိုင်အောင် သမိန်ဗရမ်းကာကွယ်ခဲ့သည့် လက်ရှိမြန်မာပြည်ကြီးသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ စုပေါင်းနေထိုင်သော ပြည်ထောင်စုကြီး ဖြစ်သည်။ မော်ကွန်းတင်ထိုက်သော သမိန်ဗရမ်း၏စိတ်ဓာတ် ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားတိုင်း ခံယူသင့်သော စံပြစိတ်ဓာတ်အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထိုက်ပါသည်။ (ရာဇာဓိရာဇ် အရေးတော်ပုံကျမ်း (နိုင်ပန်းလှ) မှ ထုတ်နုတ်တင်ပြအပ်ပါသည်။) ကုန်းဘောင်ဆက် မြန်မာ့ပိုင်နက်နယ်မြေမှာ ယခုကာလထက် များစွာကျယ်ဝန်းလှသည်ကို ၎င်းကာလက မြန်မာ့ပိုင်နက်မြေပုံအရ အထင်အရှား သိနိုင်ပါသည်။

ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် မြန်မာ့ပိုင်နက် နယ်မြေဖြစ်သော အာသံ၊မဏိပူရ ပုန်ကန်ထကြွမှုအရေးကို နှိမ်နင်းရန် စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလကို စေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။ စစ်ချီရာ လမ်းတွင်ရှိသော ကချင်ဒေသ ကချင် ဒူဝါများ၊ တောင်ပိုင်များက မိမိတို့၏သဘောဆန္ဒအရ မဟာဗန္ဓုလ၏တပ်မတော်ကြီးထံ စစ်သည်အင်အားတစ်ထောင်ဖြင့် ဝင်ရောက်ပူးပေါင်းခဲ့သည့်မှတ်တမ်းကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်၏ နောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်ခဲ့ရသော သီပေါမင်းကို နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့က ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားပါသည်။ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်၊ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်ရှိသော တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များက မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

သီပေါမင်းနှင့်မိဖုရားတို့ကို ဖမ်းဆီးပြီး သင်္ဘောဆိပ်သို့ ခေါ်ဆောင်လာရာတွင် အင်္ဂလိပ်တို့လက်မှ အရှင်နှစ်ပါးတို့အား ပြန်လည်ရယူရန် ဘုရားကြီးအနီးတွင် ရှမ်းစော်ဘွားများက လူသူသုံးရာခန့်နှင့် စုစည်းကြံစည်ခဲ့ကြသည်ဟုလည်း သိရပါသည်။

အထက်ပါအကြောင်းအရာများသည် မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက် ဧကရာဇ်၊ပဒေသရာဇ် ခေတ်ကာလများကပင် တိုင်းရင်းသားတို့၏စိတ်တွင် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ခိုင်မာစွာ ရှိခဲ့ကြောင်း သမိုင်းမှတ်တမ်းများကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကိုလိုနီခေတ်တွင် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ နိုးကြားလာခြင်း

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့လက်အောက် ကျရောက်ခဲ့ရပြီး ဆယ်နှစ်ကျော်ကြာသည့်အခါ နယ်ချဲ့တိုင်းတစ်ပါးသားတို့ လက်အောက်တွင် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ဘာသာရေး၊ ပညာရေး စသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် ကန့်သတ်ခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်း၊ နှိမ့်ချခံရခြင်းများကို ပြည်ထောင်စုသား အားလုံး ခါးစည်းခံစားခဲ့ကြရာမှ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ နိုးကြားရှင်သန်လာခဲ့ရသည်။ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတို့၏ အစောဆုံးအသင်းအဖွဲ့ဟု ဆိုနိုင်သော ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝအသင်းကြီး (YMBA) ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။ မူလအစက ဘာသာရေးကိုအခြေခံသည့် အသင်းကြီးဆိုသော်လည်း နောက်တွင် မျိုးချစ်စိတ်တို့ ရှင်သန်

လာမှုကြောင့် ဝံသာနုအမျိုးသားရေးမှသည် နိုင်ငံရေးအသွင်ဆောင်သည်အထိ ပြောင်းလဲလာခဲ့ရပါသည်။

အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်အပေါ် ချဉ်းကပ်မိခြင်း

အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်၊ အမျိုးသားရေးဝါဒဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်း တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက် နိုင်ငံအတွင်းမှာပင် မွေးဖွားလာခဲ့ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပေါင်းစုံတို့သာမက နိုင်ငံအတွင်းမှာပင် မိဘနှစ်ပါးက မွေးဖွားလာခဲ့ကြသော တိုင်းရင်းသားမဟုတ်သည့် မြန်မာပြည်ပေါက် တရုတ်လူမျိုး၊ အိန္ဒိယလူမျိုးများသည်ပင် အတူတကွ တွေ့ကြုံခံစားနေကြရသော လူမှုဒုက္ခများမှ လွတ်မြောက်လိုစိတ်များ အတူတကွ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြရသည်။

ဤနိုင်ငံအတွင်းမှာ မွေးဖွား၍လူမှုရေးသုခ၊ ဒုက္ခများကို အတူတကွ ခံစားခဲ့ကြရသော ပြည်ထောင်စုဖွားအားလုံး လှည်းနေလှေအောင်း မြင်းဇောင်းမကျန် တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏အောက်မှ လွတ်မြောက်လိုစိတ် တူညီသောခံစားချက်မှ တူညီသောရည်မှန်းချက်များ၊ တူညီသောမျှော်လင့်ချက်များ၊ တူညီသောပန်းတိုင်သို့ အားလုံးညီညွတ်စွာ မိမိစွမ်းဆောင်နိုင်သလောက် ကျရာအခန်းကဏ္ဍမှ မိမိတို့၏ သဘောဆန္ဒအလျောက် ပါဝင်လှုပ်ရှားအားဖြည့်ခြင်း၊ အားပေးခြင်း စသည့်စိတ်ဓာတ်များကို အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ၊ အမျိုးသားရေးဝါဒ အနည်းဆုံးအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုဖွားစိတ်ဓာတ်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးအတွက် အမျိုးသားရေးဝါဒဟူသည် နိယာမတစ်ခုအဖြစ် ပုံသေမရှိနိုင်ဟု ဆိုပါသည်။

မိမိမွေးဖွား ကြီးပြင်းနေထိုင်ရာ တိုင်း၊ နိုင်ငံအား အခြားမြေခြား တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ ကျူးကျော်မှု၊ အနိုင်အထက်ပြုမှု၊ ပြည်ထောင်စုဖွားအားလုံး အကျိုးစီးပွားအပေါ် အဟန့်အတားဖြစ်စေမှု၊ ပိတ်ပင်တားဆီးမှု အန္တရာယ်ပြုလာမှုများကို ဘာသာလူမျိုးမခွဲခြားဘဲ အတူတကွ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ တိုက်ခိုက်ကာကွယ်ကြမည်ဟု သဘောတူညီသော ဘုံဝါဒကိုပင် အမျိုးသားရေးဝါဒဟု ခေါ်ဆိုနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက်တွင် သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးစနစ် (Divide And Rule) ကိုကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ဘာသာရေးကို အခြေပြု၍ တောင်တန်းဒေသများမှ တိုင်းရင်းသားတို့အပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်မှု အခြေအနေ ပိုမိုအားကောင်းခဲ့သည်။ သို့ကြောင့်ပင် လွတ်လပ်ရေးပေးရတော့မည်ဟုဆိုသည့်အခါ မြန်မာများနှင့် တစ်ပြိုင်တည်း လွတ်လပ်ရေးမယူရန် သွေးခွဲစည်းရုံးခဲ့သည်။

သို့သော် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုကို ဦးဆောင်နေသည့် ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ ရိုးသားမှုများကြောင့်ပင် တိုင်းရင်းသား(တောင်တန်းဒေသ) များက မြန်မာများနှင့် တစည်းတပေါင်းတည်း လွတ်လပ်ရေးရယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။

တစ်တိုင်းပြည်လုံး လွတ်လပ်ရေးတည်းဟူသော သဘောတူညီသည့် မျှော်မှန်းချက် ပေါ်တွင် အခြေခံ၍ တိုင်းရင်းသားများသာမက လူမျိုးခြား နိုင်ငံသားများကပါ စိတ်အား ထက်သန်စွာ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

ဤကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်သော အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကြီးကို တည်ဆောက်နိုင် ခဲ့သဖြင့်ပင် လွတ်လပ်ရေးကြီးကို ရယူနိုင်ခဲ့ကြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးဖြင့်ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှုကြီးကိုကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ခြင်း

လွတ်လပ်ရေးရပြီးလပိုင်းမှစတင်၍ ပြည်ကွင်းပဋိပက္ခများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံရေးဝါဒကွဲပြားမှု၊ လူမျိုးရေးအစွန်းရောက်မှု၊ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီအစိုးရနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်ဆံခဲ့ကြသော တိုင်းရင်းသားတို့၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်များဖြစ်သော အလံဖြူ၊ အလံနီ စသောအဖွဲ့များနှင့်ပါ ရောယှက်မိကြရာက မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဒေသအသီးသီးတွင် သူတစ်လူ ငါတစ်မင်း ကြီးစိုးလာခဲ့ကြပြီး တိုင်းပြည် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲနိုင်မည့် အနေအထားသို့ပင် ဆိုးရွားစွာရောက်ရှိခဲ့ရပါ သည်။

အဆိုပါအချိန်က တပ်မတော်၏ အင်အားမကြီးမားခဲ့သော်လည်း အရန်စစ်ရဲများ၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများနှင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ရှိသော မြို့နယ်ခံများစုပေါင်း၍ ပြည်တွင်း သောင်းကျန်းမှုကို ခုခံတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြပါသည်။ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးစိတ်ဓာတ် ကြောင့်ပင် ထိုစုပေါင်းအင်အား၏ အထောက်အပံ့ အကူအညီတို့ကို ရယူ၍ မြန်မာ့ တပ်မတော်က သောင်းကျန်းသူတို့ သိမ်းပိုက်ထားကြသော မြို့ရွာများကို တစ်မြို့ပြီးတစ်မြို့ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြီး အခြေအနေကို ငြိမ်သက်အောင် ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုသမိုင်းဝင်ဖြစ်ရပ်သည်လည်း အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး၏ သမိုင်းဝင် မှတ်တမ်းအဖြစ် ရှိခဲ့ရပါသည်။

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးကာလမှစ၍ ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားလာခဲ့ရသည်မှာ ယခုအခါ နှစ်ပေါင်းရှည်ကြာခဲ့ရပြီး ဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးကို တာဝန်ယူခဲ့ကြသော ခေတ်အဆက်ဆက် အစိုးရအဆက်ဆက် တို့သည်လည်း ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန် နည်းလမ်းမျိုးစုံ ချဉ်းကပ်မှုပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

ပြည်ထောင်စုကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်၊ တစ်မျိုးသားလုံး အကျိုးစီးပွားများတိုးတက်ရန်၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်ပါသည်။ သို့ကြောင့်ပင် အစိုးရအဆက်ဆက် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် အထူးပြောလိုသည်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုသည်မှာ အမျိုးသားရေး ရည်မှန်းချက်၊ ပြည်ထောင်စုကြီး တည်ဆောက်ရေးအတွက် မဖြစ်မနေလိုအပ်ချက် ဖြစ်ပါ သည်။

အစိုးရတစ်ဆက်၊ ကာလတစ်ခုအတွင်း မိမိစိတ်ကြိုက်ဟန်ပြပြုလုပ်၍ မရနိုင်သော အလွန်တန်ဖိုးကြီးသည့် အမျိုးသားရေးလိုအပ်ချက်ကြီးဖြစ်ပါသည်။

ယခုကာလထိ ငြိမ်းချမ်းရေးကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့မှုမှရရှိသော သမိုင်းဝင် တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်(NCA)ကိုလည်း တန်ဖိုးထားပြီး ရိုးသားစွာ ထိန်းသိမ်းကြဖို့ လိုအပ်ပါသည်။

> **"ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ပြည်ထောင်စုကြီး၏ မဖြစ်မနေ လိုအပ်ချက်ကြီး ဖြစ်သလို ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီး သည်လည်း အမျိုးသားရေး ဆောင်ရွက်ချက်ကြီး ဖြစ်သည်ဟု ခံယူကြစေချင် ပါသည်။"**

အမျိုးသားရေးဦးတည်ချက်အဖြစ် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် (Peace Process) ကို အရှိန်အဟုန်မပျက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြဖို့လိုပါသည်။ ရပ်တန့်ခြင်း၊ တုံ့ဆိုင်းခြင်းများ လုံးဝမဖြစ်သင့်ဟု ထင်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် အလျဉ်းသင့်၍ မြန်မာငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် တည်ဆောက်စဉ်ကာလမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAO) နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေဆဲ တိုင်းရင်းသားများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို စိတ်ပါဝင်စားမှု လိုအပ်နေကြသော ပြည်သူလူထုအား သိရှိစေရန် တပ်မတော်မှ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သတ်၍ မူဝါဒ(၆)ရပ်ကို ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မူဝါဒ (၆)ရပ်မှာ-

(၁) ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးရယူရန်အတွက် အမှန်တကယ် ဆန္ဒရှိရန်၊

(၂) သဘောတူစာချုပ်များအတိုင်း ကတိတည်ရန်၊

(၃) ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များ အပေါ် အမြတ်မထုတ်ရန်၊

(၄) ဒေသခံပြည်သူများအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး မဖြစ်စေရန်၊

(၅) နိုင်ငံတော်က ထုတ်ပြန်ထားသည့် တည်ဆဲဥပဒေများကို လိုက်နာရန်၊

(၆) ဒို့တာဝန်အရေး(၃)ပါးနှင့် ဒီမိုကရေစီ အနှစ်သာရကို လက်ခံပြီး (၂၀၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဖြင့် ဒီမိုကရေစီ လျှောက်လှမ်းနေမှုတွင် လိုက်ပါ လုပ်

ဆောင်ရန် တို့ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါအချက်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်နေကြသည့်အဖွဲ့အစည်းများကြား၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များအကြားတွင် မဖြစ်မနေလိုအပ်သော အချက်များဖြစ်သည်ဟုလည်း ခံယူပါသည်။ အထူးပြောလိုသည်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ပြည်ထောင်စုကြီး၏ မဖြစ်မနေလိုအပ်ချက်ကြီးဖြစ်သလို ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကြီးသည်လည်း အမျိုးသားရေးဆောင်ရွက်ချက်ကြီးဖြစ်သည်ဟု ခံယူကြစေချင်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် အထူးတင်ပြလိုသည်များမှာ တစ်ချိန်တစ်ခါဆီက အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့၍ လွတ်လပ်ရေးကြီးကို ရယူနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရရှိခဲ့သော လွတ်လပ်ရေးကြီးကို အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ဖြင့်ပင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူ ခေတ်အဆက်ဆက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာသော ပြည်ထောင်စုကြီးအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ရန် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးသည် မဖြစ်မနေလိုအပ်သော အမျိုးသားရေး လိုအပ်ချက်ကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။ စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် အမျိုးသားရေးတာဝန်ကြီးကို ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

သယံဇာတပေါကြွယ်ဝ၍ လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်များ အခိုင်အမာရှိသော၊ ယခုအခါ ကမ္ဘာနှင့် ရင်ပေါင်တန်းနိုင်သည့် အဆင့်များရှိနေသော၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည် တိုင်းရင်းသားအားလုံး ရိုးသားစွာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်၍ ရရှိပြီးသော ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီမှုများကို ထိန်းသိမ်းကြ၍ ဆက်လက်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ယုံယုံကြည်ကြည်ဖြင့် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားကြမည်ဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီးသည် အေးချမ်းသာယာ၍ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော အနာဂတ်တွင် ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးနိုင်ငံများနှင့် ရင်ပေါင်တန်း၍ ခန့်ညားဝင့်ထည်စွာ ရပ်တည်သွားနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မျှော်မှန်းမိပါတော့သည်။

မောင်သန်းဆွေ(အညာမြေ)

ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့၏
သမိုင်းဝင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတေးတစ်ပုဒ်

aus smf aZma tmif

“နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသောခေတ်က
နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက်
မွေးဖွားသန္ဓေစင်ခဲ့သော ဝိုင်အမ်ဘီဆရာတင်၏
“တို့ဗမာ” သီချင်း မူရင်းအလိုက်ကိုယူလျက်
စကားလုံးများကောက်နုတ်ကာ
လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံတွင်
လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတော်သီချင်းအဖြစ် အသွင်သစ်ဖြင့်
ဇာတိမာန်တက်ကြွစွာ ပျံ့လွင့်နေခဲ့ချေပြီ ဖြစ်သည်။”

“ကမ္ဘာမကြေ မြန်မာပြေ တို့ဘိုးဘွားအမွေစစ်မို့ ချစ်မြတ်နိုးပေ xxx ပြည်ထောင်စုကို အသက်ပေးလို့ တို့ကာကွယ်မလေ xxx ဒါ တို့ပြေ ဒါ တို့မြေ တို့ပိုင်နက်မြေ xxx တို့ပြေ တို့မြေ အကျိုးကိုညီညာစွာ တို့တစ်တွေ ထမ်းဆောင်ပါစို့လေ တို့တာဝန်ပေ အဖိုးတန်မြေ”

မြန်မာပြည်နှင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့ကို နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်တိုင် နယ်ချဲ့ကျွန်ပြုအုပ်စိုးခဲ့သော ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့၏အထွတ်အထိပ် ယူနီယံဂျက်အလံသည် တိုင်ထိပ်မှ မြေပြင်သို့ လျှောကျခဲ့သည့်အလျောက် မြန်မာနိုင်ငံတော်အလံမှာ တရွေ့ရွေ့လွင့်တက်လာပေသည်။ ထို့အတူ နိုင်ငံတော်အမျိုးသားသီချင်းအား တူရိယာအဖွဲ့မှ စတင်တီးမှုတ်သည်နှင့်အမျှ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသူများအားလုံးက တရိုတသေ လေးမြတ်စွာ နိုင်ငံတော်အလံကို အလေးပြုခဲ့ကြလေ၏။ ဤမြင်ကွင်းကား ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အစိုးရမှ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်အစစ်ဖြစ်သော မြန်မာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့အား အနှောင်အဖွဲ့ ကင်းလွတ်စွာ နိုင်ငံတော်အာဏာကို ပြန်လည်အပ်နှင်းလျက် လုံးဝလွတ်လပ်ရေးပေးခဲ့ရသည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့ နံနက် ၄ နာရီ မိနစ် ၂ဝ အချိန်ပင် ဖြစ်ပေ၏။

“တကောင်းအဘိရာဇာ တို့ဗမာသာကီမျိုးဟာမို့ မည့်ိုးဂုဏ်တေဇာ ယိုးဒယားနဲ့ ကုလားကိုပါ တိုက်ခိုက်ကာအောင်ခဲ့တာ တို့ဗမာ စိန်မှန်ကင်းအစစ် အဖြစ်ကြီးဖြစ်လျက် ထင်းတစ်လှည့်ကြုံ ထုံးနဲ့မသွေ လောကဓမ္မတာပေ ငါတို့ ကံခေဖြစ်ရပြန်သလေ သို့သော် အရင်းကိုစစ်လျှင် xxx ဗမာပြေ ငါတို့ပြေ”

နိုင်ငံတော်သီချင်း၏မူလအစ “တို့ဗမာ” သီချင်းကို နားဝယ်စွင့်ရင်း သီချင်းဖြစ်ပေါ်ရာနှောင်းအတိတ်၏ သမိုင်းအရိပ်တို့ကို အမှတ်ရလာခဲ့ရပေသည်။ ရှေးခေတ်မြန်မာတို့သည် တကောင်းမှစ၍ ပဒေသရာဇ်နောက်ဆုံးဘုရင် သီပေါမင်းထိတိုင် မိမိတို့၏ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အမျိုးသားဇာတိမာန်တို့ဖြင့် ခန့်ထည်စွာ ရပ်တည်နေထိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့က ၁၈၂၄–၂၆ ခုနှစ်တွင် ပထမအကြိမ်၊ ၁၈၅၂–၅၃ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ်နှင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်မှာ တတိယအကြိမ်ဖြင့် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် နယ်ချဲ့စစ်ပွဲဆင်နွှဲကာ ကျွန်ဘဝသို့ သွတ်သွင်းခဲ့သောကြောင့် စိန်မှန်ကင်းအစစ်မှ ထင်းဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ ကိုလိုနီနိုင်ငံသားများ ဖြစ်ရသောအခါ “ကျွန်ုပ်တို့ဘုရင်ကို ဘုရားသခင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တော်မူပါ” (God save the King) ကို အမျိုးသားသီချင်းအဖြစ် သီဆိုခြင်းပြုခဲ့ကြရလေသည်။ ထိုအခါ ၁၉၃ဝ ပြည့်နှစ် မေလ ၃ဝ ရက်နေ့တွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးကို ဖွဲ့စည်းဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုခဲ့သော သခင်ဘသောင်းနှင့် မန္တလေးမြို့သား ခေတ်ပညာတတ်ကျောင်းဆရာဖြစ်ခဲ့ပြီး တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်သခင်တစ်ဦးလည်းဖြစ်ခဲ့သည့် ဝိုင်အမ်ဘီဆရာတင်တို့က မြန်မာလူမျိုးတို့၏အမျိုးသားရေးအစစ်ဖြစ်သော “တို့ဗမာ” သီချင်းစပ်ဆိုလျက် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအစိုးရအား ဂီတသောတလက်နက်ဖြင့် ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြ သည်။ ထိုသီချင်းကို နိုင်ငံရေးကမ္ဘာဝါ၊ နယ်ချဲ့မောင်းဂါထာဟု ဝိသေသမွှန်းခဲ့ကြပေသည်။

“တို့ဗမာ” သီချင်းကို ၁၉၃ဝ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၉ ရက် စနေနေ့ညတွင် တက္ကသိုလ်

သထုံဆောင် သဟာယစာဖတ်ခန်း၌ ပထမဆုံး စတင်စမ်းသပ်သီဆိုခဲ့ကြသည်။ ပွဲဦးထွက်အဖြစ် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက် (မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၉၂ ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်) တနင်္ဂနွေနေ့ ညနေ ၅နာရီတိတိအချိန်တွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော် ရင်ပြင်အနောက်မြောက် ရာဟုထောင့် ဦးစံထွန်းတန်ဆောင်းသစ်ကြီး၌ ကျယ်ပြန့်သောလူထုရှေ့မှောက်တွင် အခမ်းအနားဖြင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးသီချင်းဖြစ်သည့် "တို့ဗမာ" သီချင်းကို သီဆိုကြွေးကြော်ခဲ့လေ၏။

"နောင်ဥဒါန်း ဘယ်မကြေစရာ ရာဇဝင်တင်ထား မျိုးရိုးနွယ်လား ကမ္ဘာတစ်ခွင်မှာဖြင့် ဗမာထင်ရှား တို့ခေတ်တွင်မှ ညံ့ကြတော့မှာလား တို့ဗမာ မဟုတ်လေသလား၊ တို့ဗမာ ငါတို့ဗမာ ဒါငါ့တို့ဗမာ အားလုံးညီညီ ယောကျ်ားဘာသား တို့ဗမာ နောင်လာနောင်သား ကောင်းစားဖို့ရာ၊ တို့ကိုယ်ကျိုးလုံးလုံးမပါ ရဲရဲဗမာပီပီ ဗမာပြေ တို့ဗမာဖို့ပါ သခင်ကျင့် ကိုကျင့်ကြပါ (သခင်မျိုးဟေ့ တို့ဗမာ) မိုးအောက်မြေပြင်မှာ အထက်တန်းစိတ်နဲ့ စာမရီသွေး တို့ဗမာ"

"တို့ဗမာ" သီချင်း၏ ဒုတိယပိုဒ်တွင် –

"ရာဇဝင်တင်ထား မျိုးရိုးနွယ်လာ ကမ္ဘာတစ်ခွင်မှာဖြင့် ဗမာထင်ရှား တို့ခေတ်တွင်မှ ညံ့ကြတော့မှာလား တို့ဗမာ တို့ဗမာ မဟုတ်လေသလား"ဆိုသော စာသားတို့မှာ မြန်မာ့ရာဇဝင်သမိုင်းတွင် အနော်ရထာ၊ ကျန်စစ်သား၊ တပင်ရွှေထီး၊ ဘုရင့်နောင်၊ အလောင်းဘုရားကဲ့သို့သော သူရဲကောင်း စစ်သည်ဘုရင်များ၏ ရဲစွမ်းသတ္တိကို အမှတ်ရစေခဲ့သည်။ နယ်ပယ်ကျယ်ပြန့်လျက် တိုင်းတစ်ပါးသား လူမျိုးခြားများကပင် မြန်မာ့ဘုန်းတန်ခိုးလက်အောက်ခစားဝင်ရောက်ခဲ့ရသည်အထိ အစဉ်အလာကြီးမား အမျိုးဂုဏ်မြင့်မားခဲ့ရသည့် မြန်မာ။ ယခု သူ့ကျွန်သပေါက်ဘဝ ကျရောက်ရသည်နှင့် နယ်ချဲ့လူမျိုးခြားကို သခင် ဟုခေါ်ကာ ဘုရားထူးနေရခြင်းအား တို့ခေတ်ကျမှ ညံ့ရတော့မှာလားဟူသော ခံပြင်းစိတ်ဖြင့် ကမ္ဘာထင်ရှားခဲ့သည့် အာဇာနည်သူရဲကောင်းများစိတ်ကို မွေးလျက် နောင်လာနောက်သားများကောင်းစားရေးအတွက် ကိုယ်ကျိုးစွန့်ပြီး ဇာတိမာန်စိတ်ဓာတ်တွေ မွေးကြစမ်းပါ၊ ငါတို့သည် ကျွန်မဟုတ်၊ ငါတို့နိုင်ငံမှာ တို့သာ အရှင်၊ တို့သာ သခင်၊ ဒီတိုင်းပြည်ဟာ သခင်ကျင့်ကိုကျင့်ပြီး နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတို့ကို စွမ်းစွမ်းတမံ ကြိုးပမ်းကြစမ်းပါဟု အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်နှိုးဆွခဲ့ခြင်းအား ကြားယောင်လျက် ကြက်သီးမွေးညင်းများ ထလာသည်အထိ တုန်လှုပ်မိခဲ့ရ၏။

"အမျိုးသားရေးကြိုးပမ်းကြပါ (တို့ဗမာ ဟေ့ တို့ဗမာ) ဩော်–အမျိုးသားရေး အားပေးကြပါ (တို့ဗမာ ဟေ့ တို့ဗမာ) အရှေ့က နေဝန်းထွက်သည့်ပမာပ၊ တို့ခေတ်ကိုတော့ ရောက်ရမည်မှာ မလွဲပါ။ (တို့ဗမာ ဟေ့ တို့ဗမာ) ဗမာပြေတစ်ဝန်း အကုန် တို့အိမ်မှတ်ပါ၊ တို့ယာမှတ်ပါ အဲဒါ တို့ဗမာ" ဟူသော ဤတေးသီချင်းအပိုဒ်ကမူ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကို အထွတ်အထိပ်သို့ ထိုးတင်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရောင်နီသည် အရှေ့က နေဝန်းထွက်လာသည့်ပမာ တစ်မျိုးသားလုံးလွတ်မြောက်ဖို့ မြန်မာပြည်တစ်ဝန်းလုံးကို မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်သော အိမ်မှတ်ပါ၊ မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သော တောင်ယာမှတ်ပါဟု နယ်ချဲ့ကို အန်တုဘက်ပြိုင်ရန် ငုပ်လျှိုးနေသော မီးခဲ ပြာဖုံး ဇာတိသွေးဇာတိမာန်

ကို လှုပ်နှိုးခဲ့လေသည်။

"ကမ္ဘာမကြေ ဗမာတွေ ဒါ တို့ပြေ ဒါ တို့ပြေ ဒါ ငါတို့မြေ တို့ဗမာပြေကို တိုင်းရင်းသား ကုန်စင် တို့ပြေလို့မှတ်ထင် တို့ဝတ္တရားပင် တို့ဗမာ သခင် တိုင်းရင်းသားကုန်စင် တို့ပြေလို့မှတ်လို့ထင် တို့ဝတ္တရားပင် တို့ဗမာသခင် x x x" ဟူသော သီချင်းပိုဒ်လေးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပကတိအခြေအနေကို ဖော်ညွှန်းပြခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသော ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအားလုံးသည် တစ်မြေတည်းနေ၊ တစ်ရေတည်းသောက်၊ တစ်သွေးတစ်သားတည်းသော မိသားစုများဖြစ်ကြသည့်အလျောက် မြန်မာပြည်မ၏ မြေတစ်လက်မကျဆုံးခြင်းကား ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ် စသော သွေးချင်းညီနောင်တို့၏ ပြည်နယ်တစ်ခုစီ ကျရှုံးရန် ရှေ့ပြေးဖြစ်ပေသည်။ နယ်ချဲ့သမားတို့သည် လူမျိုးရေးခွဲခြားမှုကြောင့် တိုင်းရင်းသား မောင်နှမသားချင်းကြား သပ်လျှိုခဲ့ကြသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး ယုံကြည်မှုကင်းအောင် သွေးခွဲဝါဒဖြင့် မြန်မာ့မြေတွင် တိုင်းရင်းသားတို့ကို ကျွန်ဆက်ပြုရန် ကြိုးပမ်းနေခြင်းအား ထင်သာ မြင်သာအောင် မီးမောင်းထိုးပြခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားအားလုံးသည် မိမိတိုင်းပြည်၊ မိမိပိုင်မြေဟု အမှတ်ရကြပြီး နယ်ချဲ့စနစ်အုပ်စိုးသူ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို ခံနေရသော ဗမာ၊ ရခိုင်၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ကချင် အစရှိသော တိုင်းရင်းသားညီနောင်တို့က မိမိတို့ပိုင်မြေပေါ်၌ ဝင်ရောက်ကျူးကျော်သူတို့အား စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် တိုက်ထုတ်ရေးတာဝန်မှာ ပြည်ထောင်စုဖွား မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏ တာဝန်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြခဲ့လေသည်။

မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံး၏ ကိုယ်ပွား "တို့ဗမာ"သီချင်းသည် နယ်ချဲ့ကျွန်ဘဝအဖြစ်နေခဲ့ရသောအချိန်တွင် မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်ကြီး သီဆိုခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအရေးဏ်ဦးသည် ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ရပေတော့သည်။ ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံကြီးဟု သမိုင်းတွင်ရစ်ခဲ့သော ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးမှာ အရှိန်အဟုန် မြင့်မားခဲ့ရပေသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးက ဦးဆောင်လှုပ်ရှားခဲ့သော ၁၃၀၀ ပြည့် ရေနံမြေအလုပ်သမားသပိတ်တိုက်ပွဲတွင် "တို့ဗမာ" သီချင်းသံမှာ ရဲသွေးရဲမာန်ဝင့်ကြွားစေလျက် ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေး သပိတ်ကြီးအသွင်သို့ ကူးပြောင်းလာစေသကဲ့သို့ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် အစိုးရအတွက်လည်း ဣန္ဒြေဖောက်ပြား ချောက်ချားစေခဲ့၏။

ထို့ကြောင့်လည်း ဆန္ဒပြသူများကို မြင်းနှင့်တိုက်၊ တုတ်နှင့်ရိုက်၊ ခြေနှင့်ကန်ခဲ့သော နယ်ချဲ့အစိုးရ၏ အကြမ်းဖက်နှိမ်နင်းမှုသည် မြန်မာ့အာဇာနည်သူရဲကောင်းတို့ သွေးမြေကျ အသက်ပေးဆပ်ခဲ့ရသည်အထိ ဖြစ်ခဲ့ရ၏။ သို့ရာတွင် ရဲရင့်သောသွေး၊ မဆုတ်မနစ်သော ဇွဲမာန်တို့ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုကား အရှိန်လျော့မသွားခဲ့ပေ။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးစတင်ခဲ့သော ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှအခက်၊ ဗမာ့အချက်ဟူသော ကြွေးကြော်သံဖြင့် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး အဟုန် ပြင်းစွာ မြင့်မောက်လာခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တို့ဗမာ အစည်းအရုံးဝင် သခင်အောင်ဆန်းသည် ဂျပန်နှင့်ဆက်သွယ်မိပြီး လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်အသွင်ဖြင့် လက်နက်ကိုင်ကာ မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့၏။

တောင်ပေါ်မြေပြန့် တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့မှ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ တိုက်ပွဲဆင်နွှဲသောအောင်ပွဲတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ရာတွင် မိတ်ဆွေဟုထင်မှတ်၍ လက်တွဲခေါ်ယူပူးပေါင်းခဲ့ရာမှ နောက်လာသည့် မောင်ပုလဲဂျပန်တို့က အင်္ဂလိပ်ထက် ကဲနေပြန်သဖြင့် ဖက်ဆစ်စနစ်ကျင့်သုံးခဲ့သော ဂျပန်တို့ကိုလည်း ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်က ဦးဆောင်ကာ ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားပြည်သူအားလုံးနှင့် ပူးပေါင်းတော်လှန်တိုက်ထုတ်ပစ်ခဲ့ရပြန်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ မဟာမိတ်တပ်များ၏ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအပြီးတွင် တစ်ကျော့ပြန် ဝင်လာသော ဗြိတိသျှတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားဖြစ်သည့် မြန်မာပြည်နှင့် မြန်မာ့တိုင်းရင်းသားတို့အား ဆက်လက်ကျွန်ပြုမည့် စက္ကူဖြူစီမံကိန်းကို ဖဆပလအဖွဲ့ကြီးဦးဆောင်မှုဖြင့် အမှုထမ်းပေါင်းစုံသပိတ်ကြီးက ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့သည် ပြည်သူတို့က အကျပ်ကိုင်လာသော အခြေအနေကို တိမ်းရှောင်ရန် တောင်တန်းသားတို့ကို ဗမာပြည်မနှင့် တကွဲတပြား ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပြုရေးကြိုးပမ်းခဲ့၏။

ဗြိတိသျှတို့၏ သွေးခွဲအုပ်စိုးရန် ဖန်တီးလာမှုအဆိုကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအမှူးပြုသော ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်များနှင့် တောင်ပေါ်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပူးပေါင်းသွေးစည်းမှုဖြစ်သော ပင်လုံစာချုပ်ကြီးက တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှုအင်အားပြု ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်အားသက်သေထူပြလိုက်ပေသည်။

ပင်လုံစာချုပ်၏ မြန်မာတိုင်းရင်းသားအားလုံးသွေးစည်းညီညွတ်ရေးပင်မရင်းမြစ်ကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသော တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်၏ ဆဋ္ဌမမြောက်အစည်းအဝေး၌ "လွတ်လပ်သည့်မြန်မာနိုင်ငံ" ဟူ၍ဖြစ်လာတော့မည့် မြန်မာနိုင်ငံအား နိုင်ငံတော်တံဆိပ်၊ နိုင်ငံတော်အလံနှင့် နိုင်ငံတော်သီချင်းတို့ကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရမည်ဖြစ်သဖြင့် ထိုကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ

"ပင်လုံစာချုပ်ကြီးက တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု အင်အားပြု ပြည်ထောင်စု စိတ်ဓာတ်အား သက်သေထူပြ လိုက်ပေသည်။"

ပါဝင်သော ကော်မတီဖွဲ့စည်းပေးခဲ့လေသည်။ ထိုကော်မတီမှ စိစစ်၍ ဝိုင်အမ်ဘီဆရာတင် ရေးစပ်ခဲ့သော "တို့ဗမာ" သီချင်းကိုပင် မူရင်းအလိုက်ကိုယူကာ စကားလုံးများကို ကောက်နုတ်၍ နိုင်ငံတော်သီချင်းမူအဖြစ် တင်ပြသဖြင့် လွှတ်တော်မှ အတည်ပြုခဲ့ပေသည်။

"တရားမျှတ လွတ်လပ်ခြင်းနဲ့မသွေ တို့ပြေ တို့မြေ များလူခပ်သိမ်း ငြိမ်းချမ်းစေဖို့
ခွင့်တူညီမျှ ဝါဒဖြူစစ်တဲ့ပြေ တို့ပြေ တို့မြေ ပြည်ထောင်စုအမွေ အမြဲတည်တံ့စေ၊
အဓိဋ္ဌာန်ပြုပေ ထိန်းသိမ်းစို့လေ။
ကမ္ဘာမကျေ ဗမာပြည် တို့ဘိုးဘွားအမွေအစစ်မို့ ချစ်မြတ်နိုးပေ ပြည်ထောင်စုကို
အသက်ပေးလို့ တို့ကာကွယ်မလေ ဒါတို့ပြေ ဒါတို့မြေ တို့ပိုင်နက်မြေ တို့ပြေ တို့မြေ
အကျိုးကို ညာစွာတို့တစ်တွေ ထမ်းဆောင်ပါစို့လေ တို့တာဝန်ပေ အဖိုးတန်မြေ"

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရစိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသောခေတ်က နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက် မွေးဖွားသန့်စင်ခဲ့သော ဝိုင်အမ်ဘီဆရာတင်၏ "တို့ဗမာ" သီချင်း မူရင်းအလိုက်ကိုယူလျက် စကားလုံးများကောက်နုတ်ကာ လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတော်သီချင်းအဖြစ် အသွင်သစ်ဖြင့် ဇာတိမာန် တက်ကြွစွာ ပျံ့လွင့်နေခဲ့ချေပြီ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ လူ့သမိုင်းတွင် တုန်လှုပ်စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာကောင်းလှသော ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးကို ဖြတ်သန်းကာ ပြင်းထန်သောမျိုးချစ်စိတ်ဖြင့် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲများကို ဆင်နွှဲရင်း ခါးသီးသော အတွေ့အကြုံများ၊ ဥဒါန်းတွင်ရစ်မည့် စွန့်လွှတ်မှုများကို အရင်းအနှီးပြု၍ရယူခဲ့ရသော ပြည်ထောင်စုအမွေဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အား တိုင်းတစ်ပါးလူမျိုးခြားများလက်ထဲ ပြန်မရောက်ရှိရေးအတွက် မျိုးချစ်စိတ်ကို အစဉ်ထာဝရမွေးမြူလျက် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု၊ အမျိုးသားဇာတိမာန်များ နိုးကြားနေကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု၊ အမျိုးသားဇာတိမာန်သည် လွတ်လပ်ရေး၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအတွက် အသက်သွေးခဲဖြစ်၍ အရိုးကို အရွက်မဖုံးစေရန်မှာ ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသားတို့၏ အမျိုးသားရေးတာဝန်ကြီးတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကျော်ဇောအောင်

အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကြိုးပမ်းခဲ့သူ ကရင်တိုင်းရင်းသားသမ္မတဟောင်း မန်းဝင်းမောင်နှင့် ဗြိတိသျှနှင့်စီးပွားပြိုင်ခဲ့သူ မွန်သူဌေးကြီး ဦးနာအောက်

armifarmifjrifhbef(pufrIwuúodkvf)

“သမ္မတဟောင်း မန်းဝင်းမောင်သည်
၁၉၈၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။
ကွယ်လွန်ချိန်၌ ပုံမနှိပ်ရသေးသည့်
ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းတစ်ခု ကျန်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။
ထိုကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းလက်ရေးမူမှာ
“ဌေးဝင်းမောင် ပြောသော လေထီးသမ္မတ”
ဟူ၍ ဖြစ်သည်။”

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသော တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ၊ မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များစွာ ရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းတို့အနက် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကြိုးပမ်းခဲ့သူ မန်းဝင်းမောင်နှင့် မွန်သူဌေးကြီး ဦးနာအောက်တို့၏ ဘဝခရီးဖြတ်သန်းမှုကို ပြုစုတင်ပြလိုက်ပါသည်။

အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကြိုးပမ်းခဲ့သူမန်းဝင်းမောင်

မန်းဝင်းမောင်

မန်းဝင်းမောင်သည် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးခေါင်းဆောင်၊ ကရင်လူငယ် ခေတ်ပညာတတ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူသည် လွတ်လပ်ရေးခေတ်ဦး ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီခေတ်တွင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးနှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတအဖြစ်လည်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

မန်းဝင်းမောင်သည် အဖ ဦးရွှေရင်၊ အမိ ဒေါ်သာယာတို့မှ ၁၉၁၆ ခုနှစ် ဧပြီ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ပုသိမ်ခရိုင် ကျုံပျော်မြို့နယ် လှည်းဆိပ်ရွာ၌ မွေးဖွားသည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားဖြစ်၍ "မန်းဝင်းမောင်" ဟု လူသိများသည်။ ငယ်စဉ်က ပုသိမ်မြို့ မွန်-ကရင် အထက်တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းအောင်မြင်ပြီးနောက် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဂျပ်ဆင်ကောလိပ်တွင် ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ် တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဘီအေဘွဲ့ရရှိခဲ့သည်။

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးထဲက လေထီးတပ်သား

၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် မေမြို့ ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းသို့ တက်ရောက်၍ ဒုတိယဗိုလ်အဖြစ် စစ်ဘက်၌ တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်စစ်တပ် အိန္ဒိယသို့ ဆုတ်ခွာသောအခါ မြန်မာပြည်၌ ကျန်ခဲ့သည်။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ရန် ၁၉၄၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာတွင် အိန္ဒိယသို့ စေလွှတ်ခြင်းခံရသည်။ ကာလကတ္တားနှင့် ကိုလံဘိုမြို့ရှိစစ်တက္ကသိုလ်၌ စစ်ပညာသင်တန်းများ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကာလ ၁၉၄၅ ခုနှစ်

မတ်လတွင် တောင်ငူခရိုင် ဖြူးမြို့နယ် ညောင်ပင်သာရွာအနီး၌ လေထီးဖြင့် ခုန်ဆင်းရာ ပေါင်ကျိုးခဲ့သည်။ ဒဏ်ရာရနေသည့်ကြားကပင် ကရင်တိုင်းရင်းသားများကို အောင်မြင်စွာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်နိုင်ခဲ့သည်။ နှစ်လကြာပြီးနောက်မှ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ တစ်ဖန် သွားရောက်၍ ဆေးကုသခဲ့ရသည်။

ကရင်လူငယ်ထု၏ခေါင်းဆောင်

၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယမှ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် ကရင်–ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးကို အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ မန်းဘခိုင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်နေသော ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံးတွင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးချယ်ခံခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တတိယမြောက် သမ္မတကြီး

၁၉၄၇ ခုနှစ် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပုသိမ်မြောက်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှနေ၍ အမတ်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင် ၂၂ ရက်တွင် ခေတ်သတ္တာဌာနဝန်ကြီး၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါတွင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့၌ အဆောက်အဦ၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် အလုပ်သမားဌာန ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် မအူပင် တောင်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ ရွေးကောက်ခံရပြီး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ထပ်မံဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း မအူပင်တောင်ပိုင်းမှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ထပ်မံရွေးကောက်ခံရပြီး ပြည်တွင်းရေကြောင်းနှင့် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တတိယမြောက်သမ္မတကြီးအဖြစ် ပါလီမန် လွှတ်တော် နှစ်ရပ်ပေါင်းက တညီတညွတ်တည်း ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။

မှန်ကင်းတစ်လှည့် ထင်းတစ်လှည့်

၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏ ထိန်းသိမ်းခြင်းခံရပြီး ၁၉၆၇ ခုနှစ် ဧပြီလ တွင် ပြန်လည်လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီက ဖိတ်ကြားသော ပြည်တွင်းအကြံပေးအဖွဲ့ဝင် ၃၃ ဦးတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် ရှစ်လေးလုံးအရေးအခင်းအပြီးတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ဒီမိုကရေစီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဘဝနိဂုံး

သမ္မတဟောင်း မန်းဝင်းမောင်သည် ၁၉၈၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ကွယ်လွန်ချိန်၌ ပုံမနှိပ်ရသေးသည့် ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းတစ်ခု ကျန်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းလက်ရေးမူမှာ “ဧှဝင်းမောင် ပြောသော လေထီးသမ္မတ” ဟူ၍

ဖြစ်သည်။ သမ္မတအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးကာလက အိန္ဒိယသို့ အတူ သွားရောက်ခဲ့သည့် ကိုစိုးမောင် (ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်ဗိုလ်မှူးချစ်ကောင်း) အား တရားလွှတ်တော်က ပေးထားသည့် သေဒဏ်စီရင်ချက်ကို ပယ်ဖျက်၍ သမ္မတ၏ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ထိုဖြစ်ရပ်သည် သမ္မတကြီး မန်းဝင်းမောင်၏ ရဲဘော် ရဲဘက်စိတ်ကို ပြသလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

မွန်သူဌေးကြီး ဦးနာအောက်

ဦးနာအောက်

ဦးနာအောက်သည် ကျွဲကျောင်းသား၊ လယ်လုပ်သား၊ ကူလီခေါင်း၊ သစ်ခေါင်းဘဝမှ သိန်းတစ်ရာခန့် ချမ်းသာလာသူတိုင်းရင်းသား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည် မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီကို တည်ထောင်၍ ဗြိတိသျှပိုင် ဧရာဝတီမီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီကိုယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူ့ကျွန်ဘဝတွင်စံပြု အတုယူစရာ လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးအဖြစ် ထင်ရှားသည်။

“ဦးနာအောက်သည် ကျွဲကျောင်းသား၊ လယ်လုပ်သား၊ ကူလီခေါင်း၊ သစ်ခေါင်းဘဝမှ သိန်းတစ်ရာခန့် ချမ်းသာလာသူ တိုင်းရင်းသား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည် မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီကို တည်ထောင်၍ ဗြိတိသျှပိုင် ဧရာဝတီ မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီကို ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။”

ငယ်ဘဝ

၁၁၉၄ ခုနှစ် ကဆုန်လဆုတ် ၁၂ ရက် (၁၈၃၂ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက်)တွင် ဘားအံမြို့နယ် ကော့ဝွန်းသူကြီးအုပ်စုဝင် ခရဲရွာ၌ မွေးဖွားသည်။ မွေးချင်း

ငါးယောက်အနက် တတိယမြောက်ဖြစ်သည်။ အမည်ရင်းမှာ မောင်အောက်(အော့)ဖြစ်သည်။ ခရဲရွာ၊ မဲခရက် မွန်ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် မွန်စာပေနှင့် ဂဏန်းသင်္ချာတို့ကို သင်ကြားခဲ့ရသည်။ မိဘများမှာ ဆင်းရဲသဖြင့် ပညာကောင်းစွာ မသင်နိုင်ဘဲ ငယ်စဉ်ကပင် ကျွဲကျောင်း ရသည်။

ကူလီခေါင်းမှ သစ်လုပ်ငန်းရှင်သူဌေးကြီးသို့

အသက် ၃၅ နှစ်အရွယ်တွင် ကတိုးကော့နှပ်ရွာ သစ်ကုန်သည် ဦးထောအာထံတွင် ကူလီအဖြစ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်သည်။ ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ခဲ့၍ ကူလီခေါင်းဖြစ်လာခဲ့သည်။ ငွေလည်းစုမိလာသည့် အချိန်တွင် သစ်ခေါင်းအလုပ်ကိုခွဲ၍ ကိုယ်ပိုင်စတင် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်ကယားပြည်နယ်တွင်သစ်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ပြီး အကျိုးအမြတ်များစွာ ရရှိခဲ့သည်။ ဦးနာအောက်၏ သစ်တံဆိပ်မှာ (၃၃၃)ဖြစ်သည်။ ရတနာသုံးပါး၊ ပိဋကတ်သုံးပုံနှင့် ဘုံသုံးပါးကို ရည်ညွှန်းသည်။ ထို့နောက် သံလွင်မြစ်အရှေ့ခြမ်း ထိုင်းနိုင်ငံမှ သစ်တောများကို အခွန်ဆောင်၍ ဆင်အကောင် ၄၀ ကျော်ဖြင့် သစ်လုပ်ငန်းကို တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ရာ သိန်း ၅၀ ကျော် ချမ်းသာလာသည်။

စီးပွားဖြစ်ထွန်းလာသော ဦးနာအောက်သည် ထိုစဉ်က ချစ်တီးများ၏ ငွေတိုးချေး သွေးစုပ်ခြယ်လှယ်ခံရသော တိုင်းရင်းသားတောင်သူလယ်သမားများကို ကူညီနိုင်ရန်အတွက် ငွေတိုးချေးခြင်းနှင့် စပါးရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ဦးနာအောက်သည် ဆင်းရဲသားဘဝမှ ကြွယ်ဝလာသူပီပီ ဆင်းရဲသားများအား စေတနာရှေ့ထား၍ ထောက်ပံ့ခြင်း၊ သွန်သင်ဆုံးမခြင်း၊ ချီးမြှင့်ခြင်းတို့ အစဉ်ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

ဗြိတိသျှနှင့် စီးပွားပြိုင်ပြီ

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဧရာဝတီမီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကို ယှဉ်ပြိုင်ရန် စကော့တလန်နိုင်ငံမှ နှစ်ထပ်သင်္ဘော လေးစင်းနှင့် တစ်ထပ်သင်္ဘော နှစ်စင်းတို့ကို ကျပ် ၄၉၀၀၀၀နှင့် ဝယ်ယူခဲ့သည်။ မုတ္တမသင်္ဘောကျင်းကိုလည်း ကျပ် တစ်သိန်းကျော်ရင်း၍ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ စုစုပေါင်း ကျပ် ၅၉၀၀၀၀ မတည်ကာ မြန်မာ့မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဗြိတိသျှပိုင် ဧရာဝတီ မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီနှင့်အပြိုင် ပြေးဆွဲခဲ့သည်။ သင်္ဘောခကို ဧရာဝတီကုမ္ပဏီ၏ တစ်ဝက်ဲကျပ်မှ ၈ ပဲ၊ ထိုမှ ၄ ပဲ၊ ၂ ပဲ၊ ၁ ပဲ စသည်ဖြင့် လျှော့ချကာ နောက်ဆုံး အခကြေးငွေမယူဘဲ ခရီးသည်များကို မျက်နှာသုတ်ပဝါတစ်ထည်စီ အလကားပေး၍ ယှဉ်ပြိုင်ပြေးဆွဲခဲ့သည်။ လေးနှစ်အကြာတွင် ဓနအင်အား လွန်စွာသာလွန်သော အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောကုမ္ပဏီကို မယှဉ်ပြိုင်နိုင်တော့ဘဲ လုပ်ငန်းကို ရပ်လိုက်ရသည်။နောက်ဆုံး မီးသင်္ဘော ကိုးစင်းကိုလည်း ဧရာဝတီမီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီသို့ ငွေကျပ် ခြောက်သိန်းဖြင့် ရောင်းချလိုက်ရသည်။ ဦးနာအောက်သည် စီးပွားရေးအရ ရှုံးခဲ့သော်လည်း ကိုလိုနီခေတ်ဦး ဗြိတိသျှတို့၏ ကုမ္ပဏီနှင့် စီးပွားရေးယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော တိုင်းရင်းသားလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးအဖြစ် ဂုဏ်မြင့်ခဲ့သည်။

အမျိုးဘာသာ သာသနာအကျိုးဆောင်ခဲ့သူ

ဦးနာအောက်သည် အင်္ဂလိပ်စာမတတ်သော်လည်း စီးပွားရေးတွင် စည်းကမ်းရှိခြင်း၊ ဖွဲ့ လုံ့လ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အကြံအစည်ကောင်းခြင်းတို့ကြောင့် ချမ်းသာလာသူဖြစ်သည်။ ချမ်းသာလာသောအခါတွင်လည်း မွန်ပြည်နယ် မော်လမြိုင်မြို့အနီး ကတိုးကော့နှပ်ရွာတွင် ဘုရား၊ တန်ဆောင်း၊ သိမ်၊ ကျောင်း၊ ဇရပ်တို့ဆောက်လုပ်၍ ကုသိုလ်ပြုခဲ့သည်။ ဘုရားပွဲကျင်းပ၍ စတုဒိသာအလှူများ ပေးသည်။ ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေး မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်မှ မွန်ဆရာတော် ဦးပညာဓမ္မကို ကတိုးကော့နှပ်သို့ပင့်ဖိတ်၍ စာသင်တိုက်များ၊ ကျောင်းတိုက်များ၊ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းကာ ပရိယတ္တိသာသနာပြန့်ပွားအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။

ဦးနာအောက်သည် အသက် ၈၁ နှစ်အရွယ် ၁၂၇၅ ခုနှစ် နယုန်လဆုတ် ၁၂ ရက် (၁၉၁၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၃၀ ရက်)တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ဦးနာအောက်၏ ပုံတူရုပ်တုကို ကတိုးကော့နှပ်ရွာတွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

မောင်မောင်မြင့်သိန်း(စက်မှုတက္ကသိုလ်)

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဒုတိယကျောင်းသားသပိတ်၊ သပိတ်မှောက်ကောင်စီဝင် ပါဠိပါမောက္ခ အမ်အေဒေါ်အုန်း (၁၉၁၃–၂၀၀၃)

ukxm;GuD88 ta&;awmfy)kH

"မန္တလေးတက္ကသိုလ်၌ အမှုထမ်းနေစဉ် ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဦးထွန်းဖေ ခေါင်းဆောင်သော တရုတ်ပြည်ချစ်ကြည်ရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ပညာရေးလေ့လာရန် ရှစ်လကြာ သွားရောက်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရှိနေစဉ် "ကုလသမဂ္ဂ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးညီလာခံ" သို့ မြန်မာအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့သည်။"

- ဂျပန်ခေတ် အာရှလူငယ်များအစည်းအရုံးဌာနချုပ် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ
- အထက်ဗမာပြည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ

အမ်အေဒေါ်အုန်း

အမ်အေဒေါ်အုန်းသည်

- မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်ပြီး လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု အရေးတော်ပုံများတွင် ရှေ့တန်းက ပါဝင်ခဲ့လေသူ။
- အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကျင်းပသော ကုလသမဂ္ဂ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးညီလာခံသို့ တက်ရောက်ခဲ့သော နိုင်ငံ့ကိုယ်စားပြုကိုယ်စားလှယ်။

ထူးခြားသောဝိသေသ

စာပေထူးချွန်ထက်မြက်၍ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူလောကတွင် အပြော၊ အဟော၊ အရေးအသား၊ စင်တင် အနုပညာ၊ တစ်ပင်တိုင်အကတို့တွင် စွယ်စုံထူးချွန်ခဲ့သည်။

အမ်အေဒေါ်အုန်းသည် ၁၉၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၆ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တွင် မန္တလေးမြို့ ကဥ္စနမဟီရပ် (တရုတ်တန်း) ၌ မွေးဖွားသည်။ အဖမှာ စာရေးကြီး ဦးကျော်ရာ၊ အမိမှာ ဒေါ်ခင် ဖြစ်သည်။ မွေးချင်းရှစ်ယောက်တွင် သတ္တမမြောက်ဖြစ်ပြီး အမည်ရင်းမှာ ဒေါ်အုန်း ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် တတိယကျောင်းသားသပိတ်ခေါင်းဆောင် ကိုသိန်းအောင်မှာ ဒေါ်အုန်း၏ မောင်အရင်းဖြစ်သည်။

မန္တလေးမြို့ ဒေါ်စောအုံအမျိုးသမီးနေရှင်နယ်ကျောင်း၊ မန္တလေးဗဟိုအမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းတို့၌ ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့် စာမေးပွဲကို ပါဠိ၊ သင်္ချာဂုဏ်ထူးများဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် နော်မန် ကျောင်းမှ အထက်တန်းဆရာဖြစ်သင်တန်း အောင်မြင်သည်။ ၁၉၃၁–၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးဥပစာကောလိပ်၊ ၁၉၃၃–၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တို့၌ ပညာဆက်လက်

သင်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ဥပစာတန်းစာမေးပွဲ၌ ပါဠိ၊ လောဂျစ်ဂုဏ်ထူးတို့ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ပါဠိဂုဏ်ထူး ဒုတိယအဆင့်ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ပါဠိဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။

၁၉၃၆–၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၌ ပါဠိနည်းပြ၊ အင်းလျားဆောင် ဒုတိယအဆောင်မှူး၊ (၁၉၄၆–၁၉၄၇) ခုနှစ်တွင် လက်ထောက်ကထိက၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဖွင့်လှစ်သည့် မန္တလေးတက္ကသိုလ်၌ ထိုစဉ်က ပညာရေးဝန်ကြီး ဦးရာဇာတ်၏ တာဝန်ပေးမှုအရ ပါဠိဌာနမှူး၊ လက်ထောက်ကထိက၊ ရွှေမန်းအမျိုးသမီးအဆောင်မှူး၊ ၁၉၄၈–၅၈ ခုနှစ်တွင် ပါဠိဌာနမှူး၊ ကထိက၊ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးတက္ကသိုလ်သည် သီးခြားတက္ကသိုလ် ဖြစ်လာသည်။ မန္တလေးတက္ကသိုလ်၏ ပါဠိပါမောက္ခအဖြစ် ခန့်အပ်ခံရသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ကျောင်းအုပ်ကြီး ဦးကိုလေး (ဖေယျာမောင်) အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ တက္ကသိုလ်အုပ်ချုပ်ရေး ပညာ လေ့လာရေးခရီးသွားနေစဉ် ခေတ္တကျောင်းအုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် ပါဠိပါမောက္ခရာထူးမှ အငြိမ်းစားယူခဲ့သည်။

ငယ်စဉ်ကပင် ပညာထူးချွန်သည်။ မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်သော မိဘဆွေမျိုးအသိုက်အဝန်းတွင် ကြီးပြင်းခဲ့ရ၍ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲများတွင် အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ် ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ မန္တလေးကောလိပ်၌ ပညာသင်နေစဉ် သက်တမ်း ခုနစ်နှစ်မျှသာရှိသေးသော ဥပစာကောလိပ်ကို ဖျက်သိမ်းမည်ပြုရာ ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် ကိုကျော်ငြိမ်း (ဖဆပလ ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ်)၊ ကိုသိန်းဖေ (သိန်းဖေမြင့်)၊ ကိုခင်မောင်လေး (တည်မြဲ ဗိုလ်ခင်မောင်လေး) တို့နှင့်အတူ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခဲ့သည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လတွင် မန္တလေးမြို့ အိမ်တော်ရာဘုရားဝင်း အတွင်းကျင်းပသော အမျိုးသမီးညီလာခံ၌ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်

“အမ်အေဒေါ်အုန်း ကလောင်အမည်ဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မတိုင်မီက သူရိယ၊ မြန်မာ့အလင်းနှင့် နဂါးနီစာစောင်များ၊ စစ်ပြီးခေတ်၌ ယုဝတီ၊ ရှုမဝ၊ မြဝတီ၊ လမ်းစဉ်သတင်း စာနယ်ဇင်းများတွင် ပါဝင်ရေးသား ခဲ့သည်။”

တက္ကသိုလ်ရှိ အမျိုးသမီး အင်းလျားဆောင်၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသားသမဂ္ဂ၌ ပါဝင်ခဲ့သည်။

၁၉၃၆ ခုနှစ် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဒုတိယ ကျောင်းသားသပိတ်တွင် ကျောင်းသူအမာ (လူထု ဒေါ်အမာ)၊ မခင်မြ (ပညာရေးတက္ကသိုလ် ကထိက)၊ မမကြီးတို့နှင့်အတူ ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ပါဠိဌာန နည်းပြအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ် ၁၉၃၈ ခုနှစ် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် တတိယကျောင်းသားသပိတ် (ဗိုလ်အောင်ကျော် အရေးတော်ပုံ) ကို အားပေးကူညီခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ် ၁၉၄၃– ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အာရှလူငယ်အစည်းအရုံးဌာနချုပ်၌ မသင်းကြည် (ပထဝီဝင်ပါမောက္ခ၊ ဒေါ်ရီရီကြိန်)၊ ဖဆပလခေတ် လူထုပညာရေးမှူး ဒေါ်ရီရီကြိန်တို့နှင့်အတူ အာရှလူငယ် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အမျိုးသမီး ဌာန ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။ အာရှလူငယ် အစည်းအရုံး၏ အမည်အပြည့်အစုံမှာ "အရှေ့အာရှတိုက် လူငယ်များအစည်းအရုံး (East Asia Youth League)" ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ အာရှလူငယ် အစည်းအရုံးသည် အမှတ် (၁၅) ဂျပန်တပ်မတော်မှ ဂျပန်လူငယ်များ ဖြစ်ကြသည့် နာဂါယို၊ ကာဝါအုချိ၊ ကိုမိုဒါ စသည်တို့နှင့် ပုဂံဦးဂျမ်းတို့ တွေ့ဆုံမိရာက စတင်အကောင်အထည် ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဦးဘဂျမ်း၊ တီကေဘွန်း (ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဒုတိယ ကျောင်းသားသပိတ်၊ သပိတ်မှောက်ကောင်စီဝင်)၊ ကိုညီလေး (သခင်သန်းထွန်း၏ညီဖြစ်ပြီး နောင်ဂျပန်တို့၏ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသူ)၊ ဒေါ်သင်းကြည် (ပထဝီဝင်ပါမောက္ခ ဒေါက်တာ ဒေါ်သင်းကြည်)၊ ဒေါ်အုန်း (အမ်အေဒေါ်အုန်း)၊ ဒေါ်သန်းစိန် (ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဒုတိယ ကျောင်းသားသပိတ်၊ သပိတ်မှောက်ကောင်စီဝင်)၊ ဒေါ်ရီရီကြိန်တို့သည် အာရှလူငယ်အစည်းအရုံး စတင်တည်ထောင် ဖွဲ့စည်းစဉ်ကတည်းက ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့ကြသူများဖြစ်သည်။

စစ်ပြီးစ အထက်ဗမာပြည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၊ အမျိုးသမီးအဖွဲ့တွင် အတွင်းရေးမှူး ဒေါ်စောမြ (အလံနီ ဒေါ်စောမြ)၊ ဘဏ္ဍာရေးမှူး ဒေါ်ဦး (နဂါးဒေါ်ဦး)၊ အဖွဲ့ဝင် ဒေါ်မာလာ (စာရေးဆရာမ မာလာ) တို့နှင့်အတူ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။

မန္တလေးတက္ကသိုလ်၌ အမှုထမ်းနေစဉ် ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဦးထွန်းဖေ ခေါင်းဆောင်သော တရုတ်ပြည်ချစ်ကြည်ရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ပညာရေးလေ့လာရန် ရှစ်လကြာ သွားရောက်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရှိနေစဉ် "ကုလသမဂ္ဂ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးညီလာခံ" သို့ မြန်မာအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ အပြန် ဗြိတိသျှကောင်စီ၏ ဖိတ်ကြားချက်အရ အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်နှင့် ပြင်သစ်တက္ကသိုလ်များသို့ တစ်လကြာ လေ့လာခဲ့သည်။

အမ်အေဒေါ်အုန်း ကလောင်အမည်ဖြင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီက သူရိယ၊ မြန်မာ့အလင်းနှင့် နဂါးနီစာစောင်များ၊ စစ်ပြီးခေတ်၌ ယုဝတီ၊ ရှုမဝ၊ မြဝတီ၊ လမ်းစဉ်သတင်းစာနယ်ဇင်းများတွင် ပါဝင်ရေးသားခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် ကာယဗလ ဦးရိုရှ်၏ အကြံပေးတိုက်တွန်းချက်အရ အမျိုးသမီး လင်ပညာပေးစာအုပ်များဖြစ်သော "မိန်းမကိစ္စ" (၁၉၄၅)၊ "မလောကီ" (၁၉၄၅)၊ "ဆိုဗီယက်လောက" (၁၉၄၈) တို့ကို ရေးသားခဲ့သည်။ စစ်ပြီးစ အထက်ဗမာပြည် စာရေးဆရာအသင်းတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ မန္တလေးတက္ကသိုလ် သုတေသန

အသင်းအတွက် “ပါဠိစာပေသမိုင်း” (၁၉၅၆)၊ စာမူအဖြစ် “ဘာသာဗေဒ”၊ ပါဠိသဒ္ဒါတို့ကို ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၉၈၀–၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနု ဦးဆောင်သော ပိဋကတ်တော် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်အဖွဲ့အတွက် “ထေရီဂါထာ၊ ထေရာဂါထာ၊ စရိယာ ပိဋကတ်” တို့ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်မှ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမ်အေဒေါ်အုန်းအား နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်ဘွဲ့ (ဒုတိယ အဆင့်) ချီးမြှင့်ခဲ့သည်။

၂၀၀၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးမြို့ ကဉ္စနမဟီရပ် (တရုတ်တန်း) နေအိမ်၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

ကိုထွန်းကြီး (၈၈ အရေးတော်ပုံ)

မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ နှလုံးသားထဲက
လင်းလက်ကြယ်တစ်ပွင့်

&mrn-ao,Gef

"မွန်ဖိုးချိုသည် မြောင်းမြတွင် မွေးဖွားခဲ့သော်လည်း ငယ်စဉ်ကမော်လမြိုင်မြို့ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၌ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး ၁၀ တန်းအောင်မြင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းနောက် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် ဆက်လက်ပညာသင်ကြားခဲ့ရာ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို အင်္ဂလိပ်စာဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။"

မွန်ဖိုးချို

မိမိတို့၏ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အတိတ်သမိုင်းများဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စည်ပင်လာသော အကြောင်းတရားများစွာရှိခဲ့သည်။ ဤသည်ကို လူမျိုးနွယ်တစ်မျိုး လူ့သမိုင်းတစ်စုံတစ်ရာကြောင့်ဟု အမည်သညာပြုမိမှားက စည်းလုံးညီညွတ်သော ရလဒ်ကောင်းများကို လက်လွှတ်ရဖွယ်ရှိသဖြင့် ဆန့်ကျင်သော အဖြေကိုသာ မလွဲမရှောင်သာ အကျိုးသက်ရောက်မှု အဖြစ် ပိုင်ဆိုင်ရပေလိမ့်မည်။ ဤသည်ကို ကျဉ်းမြောင်းသော လူမျိုးရေးဝါဒဟု အမှတ်သညာပြုကြသည်။

ယင်းသို့သောအမြင်ရှိသူသည် နှလုံးသည်းပွတ်တွင် ခိုမှီးအမြစ်တွယ်နေသော်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ကိုအခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုကိုဖော်ဆောင်ရာမှာ လူမျိုးစွဲ ဝါဒစွဲ ကျဉ်းမြောင်းသော မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နှင့် လူမျိုးကြီးဝါဒများကို ရှောင်ရှားဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ ဤသည်ကို မိမိတို့ နိုင်ငံရေးလျှောက်လမ်းတစ်လျှောက်တွင် မြုပ်နေသော ဆူးငုတ်အဖြစ် မကြာခဏ ထိမိ ခိုက်မိ ရှိနေတတ်သည်။ ရှောင်ရှားအပ်သောအရာအဖြစ် သိထားကြပြီးဖြစ်၍ ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် အမြစ်မကျန် တူးနုတ်ပစ်သည်။ သို့သော် လူတကာမမြင်နိုင်သောရင်ထဲသို့ မိမိဘာသာပင် မသိစိတ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းထားတတ်ကြသည်။

ဤသည်ကို ရံဖန်ရံခါ အခြေအနေအချိန်အခါပေးက လူတကာ မငြင်းနိုင်သော အသွင်ပြောင်း သဏ္ဍာန်ဖြင့် ထုတ်ဖော်လာတတ်ကြသည်။ ရောဘတ်ဂရင်း (Robert Green) ၏ အာဏာပါဝါ ဥပဒေသ (48 Law Of Power) စာအုပ်တွင် "သင်သည် လူအပေါင်းတို့အား ကိုယ်နှုတ်နှလုံး ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့စွာဖြင့် ပါးပါးနပ်နပ် ဖြားယောင်း သွေးဆောင်တတ်ပါက

> **“မွန်ဖိုးချိုသည် အင်္ဂလိပ် အစိုးရက ခန့်အပ်သော အိုင်စီအက် (ICS) ခေါ် အိန္ဒိယ ပဋိညာဉ်ခံ အုပ်ချုပ်ရေး ဝန်ထမ်း ရာထူးကို လက်မခံဘဲ ငြင်းပယ်ကာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကိုသာ အားစိုက် လိုလားသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။”**

လူအများတို့သည် သင်၏နောက်သို့ လိုက်ပါကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကအကျဆုံးအချက်မှာ လိမ်ညာလှည့်ဖြားတတ်ခြင်းနှင့် လျှို့ဝှက်တတ်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်”ဟု သူ့အတ္တ နောမတိ ကို ထုတ်ဖော်ထားသည်။

မိမိတို့ မြန်မာမှုဆိုစကားအရ “ဆိုရေးရှိက ဆိုအပ်စွာ”ဟု လာပေရာ ဆိုရေးရှိသော်လည်း မဆိုနိုင်၊ မဆိုရဲ ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေက အပြစ်ပင်ဖြစ်၏။ မပြောလျှင် ပြစ်မှု။ လုပ်သင့်သည်ကို မလုပ်လျှင်လည်း ပြစ်မှုသာပင်။ သို့ဆိုလျှင် “ မလုပ် မရှုပ် မပြုတ်” သည်ပင်လျှင် ပြစ်မှုပင်ဖြစ်ကြောင်း ဆရာ ဒေါက်တာခင်မောင်ညိုက သူ့စာတစ်ပုဒ်တွင် ရေးသားထားသည်။ ငယ်စဉ်က မဆုံးမခဲ့လျှင်ပင် “မိဘ တလီ ရန်သူမည်၏” ဟုဆိုသည် မဟုတ်ပါလား။

သို့ဖြစ်ရာ လူမျိုး လူမျိုးတိုင်းသည် အမျိုးအနွယ် သန့်စင်မှ အယူဝါဒကြည်လင်မည်။ အယူဝါဒကြည်လင်မှ ဘာသာပီပြင်မည်။ ဘာသာပီပြင်မှ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များနှင့် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်မပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်လိမ့်မည်’ဟု အရိုးစွဲခဲ့သော အယူများ မိမိတို့ကိုယ်စီအသိတွင် ရှိထားသည်။ မိမိတို့မြန်မာနိုင်ငံ ရှိတိုင်းရင်းသားများတွင် ကိုယ်စီကိုယ်င လေးစားမြတ်နိုးတန်ဖိုးထားရသော အရည်အချင်းကောင်းများနှင့် ခေါင်းဆောင်ကောင်းများ ရှိခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်၏။

ဤသည်ကို သမိုင်းဆင်ဆာ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များဖြင့် စာမျက်နှာပျောက်လုလု မြုပ်ကွယ်နေသည်လည်း ရှိမည်သာဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူ မိမိတစ်ဦးတည်းမဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီးတွင်လည်း ရှိနေမည်မှာ ယုံမှားသံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိပါ။ ရှိကြပါလိမ့်မည်။ အလားတူပင် မိမိသည် အဟောင်းနွံထဲမှ မြုပ်ချည် ပေါ်ချည် ဖြစ်နေသူတစ်ဦးကို ဖော်ပြလိုပါသည်။ ဤသူသည်ကား အခြားမဟုတ်၊ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီး “မွန်ဖိုးချို” ပါပေတည်း။

သူ့အား ပစ္စက္ခကာလလူဖြစ်ကြသော ခေတ်လူငယ်များကြားတွင် မသိကြ။ ကြားပင် မကြားဖူးကြပါ။ သို့သော် မိမိနှင့်ရင်းနှီးသည့် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းမွန်အမျိုး

သမီးတစ်ဦးကို မေးရာတွင် "သိတယ်၊ အင်းစိန်မှာအိမ်နီးချင်းပဲ၊ ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က လမ်းလျှောက်သွားလာနေတာ" ဟု ဆိုသဖြင့် တော်ပေသေးသည်။ မိမိသည်ပင် စာဟောင်း ပေဟောင်း သမိုင်းထဲက အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို မွှေနှောက်ရှာဖွေဖတ်ရှုသဖြင့်သာ ဆရာ သန်းဝင်းလှိုင်၏ "အထင်ကရ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ" စာအုပ်ပါ အချက်အလက်များကို ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။

မွန်ဖိုးချို၏ ကိုယ်ရေးကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြရသော် ရောဝတီတိုင်း၊ မြောင်းမြမြို့၌ ၁၉၀၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၈ ရက်(စနေနေ့)တွင် အဖ ခရိုင်ဆရာဝန်ကြီး ဝဏ္ဏကျော်ထင် ဦးဘိုးလှ၊ မိခင် ဒေါ်ကြေးနုမှ ဖွားမြင်သည်။ မွေးချင်း ၁၄ ဦးရှိသည်။ မွန်ဖိုးချို၏ဖခင် ဦးဘိုးလှ ၏မိခင်မှာ ဒေါ်ဇိန်၊ ဒေါ်ဇိန်၏မိခင်မှာ ဖွားကျီဒွေ၊ ယင်းဖွားကျီဒွေ၏အစ်ကိုမှာ မြန်မာ တိုင်းရင်းသားများထဲမှ အနောက်တိုင်းဆေးပညာကို ပထမဦးဆုံး ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး သင်ယူတတ်မြောက်ခဲ့သူ မွန်လူမျိုး ဒေါက်တာရှောလူး၏အဘိုး "ဖိုးစွတ်သီ" ဖြစ်သည်။

ဖိုးစွတ်သီနှင့် ဖွားကျီဒွေ၏ အဖေ ဇင်မာသွယ် ဘုရင် (King of Myawaddy and Zinmathwe) သုမန ဖြစ်သည်။ သုမန၏ညီတော်မှာ အိမ်ရှေ့မင်းသား "ဗညားစိန်" ဖြစ်သည်။ သုမနနှင့်ဗညားစိန်တို့၏ ဖခမည်းတော်သည် မြဝတီဘုရင် "ပရဲပတိုင်း" ဖြစ် သည်။ ပရဲပတိုင်း သည် ပဲခူးဘုရင် ဗညားဒလ၏ညီတော် ဖြစ်သည်။ ဆိုရလျှင် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပစ္စက္ခ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး "မွန်ဖိုးချို" သည် ပဲခူးမွန်တို့၏ မင်းကေရာဇ်ဘုရင် ဗညားဒလ ၏ ရှည်လျားလှစွာသော အဆက်အနွယ်ဟုဆိုရမှာ ဖြစ်သည်။

မွန်ဖိုးချို၏ဖခင် ဦးဘိုးလှသည် ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီခေတ်တွင် ထောင်မှူးအဖြစ် ထမ်း ရွက်ခဲ့ဖူးသည်။ ထို့နောက် ထောင်မှူးဘဝမှအနားယူ၍ အိန္ဒိယတွင် ဆေးပညာဆည်းပူးကာ (ဘမျိုးဘိုးတူ ဒေါက်တာရှောလူးကဲ့သို့) ဆရာဝန်ဖြစ်လာပြီး မော်လမြိုင်မြို့သို့ ခရိုင်ဆရာဝန် အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့အမှုထမ်းခဲ့သည်။

မွန်ဖိုးချိုသည် မြောင်းမြတွင် မွေးဖွားခဲ့သော်လည်း ငယ်စဉ်ကမော်လမြိုင်မြို့ အင်္ဂလိပ် –မြန်မာ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၌ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး ၁၀ တန်းအောင်မြင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းနောက် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် ဆက်လက်ပညာသင်ကြားခဲ့ရာ ၁၉၂၇ ခုနှစ် တွင် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို အင်္ဂလိပ်စာဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ပညာရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းမှုကော်မတီ (E.a P,P,C)တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ဥပဒေဘွဲ့ရရှိခဲ့သည်။ မွန်ဖိုးချိုသည် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် အင်္ဂလိပ်စာ ဌာန၊ နည်းပြဆရာအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဦးညိုမြတို့၏ ဆရာတစ်ဦးဖြစ်ပြီး မျိုးချစ်ကျောင်းသားများ၏ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို အားပေးအားမြှောက် ကူညီခဲ့သည်။

မွန်ဖိုးချိုသည်အင်္ဂလိပ်အစိုးရကခန့်အပ်သောအိုင်စီအက် (ICS)ခေါ်အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံ အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်းရာထူးကို လက်မခံဘဲငြင်းပယ်ကာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကိုသာ အားစိုက်လိုလားသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့ မွန်ဖိုးချိုခေါင်းဆောင်သော မွန်လူကြီးများသည် ဗဟန်း၊ ရေတာရှည် မွန်ကျောင်း၌ စုစည်းပြီး မွန်အမျိုးသားတို့အတွက် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း

အမြန်လိုအပ်နေသဖြင့် မွန်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းကာ ဖဆပလနှင့်ပူးပေါင်း၍ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်မှသာလျှင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိပါက မွန်အမျိုးသားတို့အတွက် အခွင့်အရေးရမည်ဟု ယုံကြည်ထား၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးထက် အဖွဲ့အစည်းအားဖြင့် ဖွဲ့စည်းချိန်တန်ပြီဟု တင်ပြကာ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ အစည်းအရုံး၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မွန်တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် ပတ်သက်သော နိုင်ငံရေး၊ သာသနာရေး၊ နေရေးထိုင်ရေး ပြုပြင်ရေးကိစ္စအဝဝကို တပ်ဦးအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းအစည်းအရုံးကို မွန်ဖိုးချိုက ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ယူ၍ အတွင်းရေးမှူးမှာ မွန်ဦးသန်း ဆိုသူဖြစ်သည်။ အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ၁၄ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းသည်။

ထို့နောက် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်နေသော ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကြီးနှင့် ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဆက်သွယ်၍ မွန်ဖိုးချို၊ မွန်ဦးသန်းတို့သည် ဖဆပလ အမှုဆောင်များ ဖြစ်လာကြသည်။ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးကို ဖဆပလ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးပါတီ အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်၊ လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ဆက်ဆံခဲ့သည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂ ရက်နှင့် ၃ ရက်နေ့အထိ ကျိုက္ခမီမြို့နယ် (ယခု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်) ပင်ရွာတွင် မွန်အမျိုးသားညီလာခံတစ်ရပ်ကို ကျင်းပ၍ ဗဟိုအမှုဆောင်အဖွဲ့ကို ပြန်လည်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရာ "မွန်ဖိုးချို" သည် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးချယ်ခံရသည်။ ယင်းညီလာခံ၌ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့က –

၁။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၆ ခု တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့တွင် သမလ၊ ဝိမလ ညီနောင်နှစ်ပါးတို့သည် သိကြားမင်း၏အကူအညီဖြင့် ဟံသာဝတီ၊ ပဲခူးမြို့ကြီးကို စတင်တည်ထောင်သည့် နေ့ကိုယူကာ" အဖြစ် နှစ်စဉ် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့ကို "မွန်အမျိုးသားနေ့" သတ်မှတ်ရန်၊

၂။ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မွန်အမျိုးသားတို့သည် သီးခြားမဲစာရင်း၊ မဲဆန္ဒနယ်သတ်မှတ်ပေးရန်၊ အကယ်၍ ဖဆပလအစိုးရက ပြုလုပ်မပေးလျှင် ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ရန်တို့ကို တင်ပြတောင်းဆိုခဲ့သည်။

မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးသည် ဖဆပလလက်အောက်တွင် ရှိနေစဉ် မွန်ဖိုးချိုသည် ဖဆပလစည်းရုံးရေးအတွက် တနင်္သာရီတိုင်းကို တာဝန်ယူပေးခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် မွန်ဖိုးချိုသည် ဖဆပလအစိုးရ၏ဖမ်းဆီးခြင်းခံရပြီး ၁၉၄၉ ခုနှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၊ ဟန္ဒိုင်းမြို့၌ ကျင်းပသော ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ဂရက်သို့ မွန်ဖိုးချိုသည် မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ညီလာခံအပြီးတွင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဟန်ဂေရီနိုင်ငံများသို့ လေ့လာရေးခရီးသွားရောက်ခဲ့သည်။

၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် မွန်ဖိုးချိုခေါင်းဆောင်သော မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးသည် အစိုးရ၏အတိုက်အခံနိုင်ငံရေး တပ်ပေါင်းစုကြီးဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားညီညွတ်ရေး တပ်ပေါင်းစု (ပမညတ) အဖွဲ့တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ကာ နိုင်ငံရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယင်းနောက်မှာပင် မွန်ဖိုးချိုသည် မွန်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးတပ်ဦး (M.N.U.F)ကို တည်

ထောင်၍ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် မွန်ဖိုးချို ခေါင်းဆောင်သော မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံးသည် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးမှ ကေဒါများဖြင့် မော်လမြိုင်မြူနီစီပယ်ခန်းမတွင် ညီလာခံကျင်းပပြီး မွန်ပြည်နယ်သတ်မှတ်ပေးရန် ဖဆပလ အစိုးရအား တင်ပြတောင်းဆိုခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် အိမ်စောင့်အစိုးရဦးစီးသော ပါလီမန် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ပမညတ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် မော်လမြိုင်ခရိုင် ရေးမြို့နယ် မဲဆန္ဒနယ်မှ ဝင်ရောက်အရွေးခံရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်ပြည်သူ့တပ်ဦး ကျင်းပခဲ့သည်။ မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးကော်မတီ အစည်းအဝေးတွင် မွန်ရေးရာ ဝန်ကြီးအဖြစ် နိုင်အောင်ထွန်းအားရွေးချယ်ခဲ့ရာတွင် မွန်ဖိုးချိုသည် နေရာယူခြင်းမရှိဘဲ စွန့်လွှတ်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ပထစအစိုးရလက်ထက်တွင် မွန်ဖိုးချို၏ညီဖြစ်သူ ဗိုလ်ကျော်ဒင်သည် ပါလီမန်အတွင်းဝန်အဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ယင်းနောက် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ပမညတမှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကိုကာကွယ်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် မွန်ဖိုးချိုဦးစီးသည့် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးသည် အခြားနိုင်ငံရေးပါတီအဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ ဖျက်သိမ်းခံခဲ့ရသည်။

၁၉၆၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၄ ရက်နေ့တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းက ကြေညာချက် အမှတ်(၃၂)ကို ထုတ်ပြန်ပြီး ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ပြည်တွင်းညီညွတ်ရေး အကြံပေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ရာ မွန်ဖိုးချိုသည် အကြံပေးအဖွဲ့ (၃၃) ဦး၌ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မွန်ဖိုးချိုသည် ၁၉၇၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၅ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီက ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စန်းယု ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သောအဖွဲ့တွင် ၉၇ ဦးပါ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ မူကြမ်းရေးဆွဲရေးကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းရာတွင်လည်း အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မွန်ဖိုးချိုသည် စစ်ကြိုခေတ်၌ "မြန်မာနိုင်ငံ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးသို့" အမည်ရှိစာအုပ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ "မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး" ဟူသောစာအုပ်ကို အင်္ဂလိပ်-မြန်မာနှစ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ မွန်ဖိုးချိုသည် ဘာသာစကား ခြောက်မျိုး တတ်ကျွမ်းသည်။ ခေတ္တဘုရင်ခံ ဆာဂျေအေ မောင်ကြီးလက်ထက်၌ မွန်တစ်မျိုးသားလုံး လိုလားလျက်ရှိသော "တလိုင်း"ဟူသော ဝေါဟာရအစား "မွန်"အမည်ကို ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရန် ပြန်တမ်းဆာကျူလာ အမှတ် ၅၄၇(ဒီ) ထုတ်ပြန်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤအချက်တစ်ချက်တည်းနှင့်ပင် မွန်တစ်မျိုးသားလုံး၏ အားကိုးအားထားအဖြစ် ရှေ့ဆောင်ခေါင်းဆောင်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြသည်။ ထိုထက်မက အားလပ်ချိန်တွင်လည်း မွန်ဖိုးချိုသည် မိမိနှံ့စပ်ကျွမ်းကျင်သော ဘာသာအတတ်ပညာဖြင့် လူငယ်များအား အင်္ဂလိပ်စာနှင့် နိုင်ငံရေးပညာရပ်များ အခမဲ့ သင်ကြားပို့ချဖြန့်ဝေပေးခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဗဟိုတရားရုံးချုပ်ရှေ့နေအဖြစ် ကွယ်လွန်ချိန်အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၈၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၄ ရက် လွတ်လပ်ရေးနေ့တွင် ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်ကောင်စီကချီးမြှင့်သော နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်ဘွဲ့ (ပထမအဆင့်) ကို ရရှိခဲ့သည်။

ထို့နောက် မွန်တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်ကြီး မွန်ဖိုးချိုသည် ၁၉၈၄ ခုနှစ် မေလ ၁၁ ရက် သောကြာနေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ အင်းစိန် ဒေါန(၁)လမ်း အမှတ်(၃)နေအိမ်၌ လူကြီးရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ကွယ်လွန်ချိန်၌ ဇနီး ဒေါက်တာဒေါ်မြသင်နှင့် မွေးစားသမီးတို့ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ကြွင်းကျန်သော ရုပ်ကလာပ်ကို စော်ဘွားကြီးကုန်း ခရစ်ယာန်သုသာန် (ယခု မြဝတီပုံနှိပ်တိုက်)နေရာ၌ ဂူသွင်းသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့သည်။

“လူတစ်ယောက်ရဲ့ တန်ဖိုးဟာ သူဖြတ်သန်းကျော်လွှားနေတဲ့ ခေတ်ကြီးက သူ့ပခုံးပေါ် တင်ပေးလိုက်တဲ့ သမိုင်းတာဝန်ကို သူဘယ်လောက် သယ်ပိုးထမ်းဆောင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့အချက်နဲ့ တိုင်းတာရမှာပဲ” (ဤသည်မှာ ဆရာဇန်းမော်တင်အောင်(၁၉၂၀–၂၀၁၀) မကွယ်လွန်မီက သူ့သားကို ပြောသွားခဲ့သည့် မှတ်သားဖွယ်စကား)။

ရာမည–သွေးမွန်

ကိုးကား

– အထင်ကရ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ (သန်းဝင်းလှိုင်)

ထင်ရှားကျော်ကြား ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသား
အနုပညာရှင်တစ်ယောက် သို့မဟုတ်
အကယ်ဒမီ အောင်လွှင်

okwoDrmifdcrf

"ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင် ခေါ် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်၏
ရုပ်ရှင်အတတ်ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လက်ဦးဆရာများမှာ
ဒါရိုက်တာ ရွှေဒုံးဘီအောင်၊
ဒါရိုက်တာ အေဝမ်း ဦးတင်မောင်နှင့်
အကယ်ဒမီ ဖိုးပါကြီးတို့ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။"

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်းဟူသော ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားညီနောင်များသည် ရှေးသမိုင်းအစဉ်အလာ အဆက်ဆက်မှနေ၍ ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ၊ စုစည်းညီညွတ်စွာ အေးအတူပူအမျှ လက်တွဲ နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ စာပေ၊ ရုပ်ရှင်၊ သဘင်၊ ဂီတဟူသော သုခုမအနုပညာလောကတွင်လည်း အောင်မြင်ထင်ရှားသော တိုင်းရင်းသားအနုပညာရှင်များစွာရှိကြပြီး ၎င်းတို့ကို ပြည်သူတို့က တလေးတစား အားပေးချီးမြှင့်လျက်ရှိခဲ့ကြသည်။

ထင်ရှားကျော်ကြား ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားအနုပညာရှင်ပညာရှင်များထဲတွင် အကယ်ဒမီ နေတိုး၊ ဘုန်းလျှံ၊ မင်းသွေး၊ နေထက်လင်းတို့မှာ ပရိသတ်အချစ်တော် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားအနုပညာရှင် မင်းသားများဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ စာပေလောကတွင် ဆရာကြီး ဦးစံသာအောင်၊ ဖိုးကျော့၊ မောင်ပေါ်ထွန်း၊ ဖေမြင့်၊ မောင်လွန်းကြင်၊ အဏ္ဏဝါစိုးမိုး၊ ကပ္ပတိန်သာစိန်၊ နွယ်(စစ်တွေ)၊ ရွှေရ(တောင်ကုတ်)၊ အောင်သာမိုး(သံတွဲ)၊ ကျွန်းသားငမန်း၊ ဂေါယာမြေစောဝင်း တို့မှာ အောင်မြင်ထင်ရှားသော စာရေးဆရာ ဆရာမကြီးများ ကဗျာဆရာများ ဖြစ်ကြသည်။

အလားတူ စာဆိုတေးရှင် ဂီတာ ဖေဝင်း၊ ဩဝတီ ခင်မောင်သန်း၊ ဩဝတီ ရွှေကြည် ခေါ် မိုင်၊ ရတနာမိုင်၊ သားငယ်တို့မှာ ဂီတလောကတွင် အောင်မြင်ထင်ရှားသော အဆိုတော် တေးရေးဆရာများဖြစ်ကြသည်။

အကယ်ဒမီအောင်လွင်

အဆိုပါရခိုင်တိုင်းရင်းသားအနုပညာရှင်များအနက် ရုပ်ရှင်လောကတွင် အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ရုပ်ရှင်ထူးချွန်အကယ်ဒမီဆု၊ ရုပ်ရှင်တစ်သက်တာထူးချွန်ဆုများကို ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သည့် စွယ်စုံရ အနုပညာရှင်တစ်ယောက်မှာ ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင် ခေါ် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်ဖြစ်သည်။

စွယ်စုံရအနုပညာရှင် ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင် ခေါ် အကယ်ဒမီအောင်လွင်ကို ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်တွေမြို့ အိုးတန်းရပ်ကွက်နေ အဖ ဦးအောင်ကျော်ဇံ၊ အမိ ဒေါ်ကြွယ်တို့မှ ၁၉၃၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက်နေ့ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် မွေးဖွားခဲ့ပြီး မွေးချင်း ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ လေးဦးအနက် အကြီးဆုံးသား ဩရသ ဖြစ်သည်။ ငယ်နာမည်မှာ စံရွှေမောင်ဖြစ်ပြီး မူလတန်းပညာကို စစ်တွေမြို့ အိုးတန်းမူလတန်းကျောင်းတွင် သင်ကြားခဲ့သည်။

ငယ်ရွယ်စဉ်ကျောင်းသားဘဝ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် စတင်ဖြစ်ပွားလာ၍ စစ်တွေမြို့မှ ဘူးသီးတောင်မြို့သို့ စစ်ဘေးတိမ်းရှောင်လာခဲ့ရပြီး ဘူးသီးတောင်မြို့နယ် စေတီကျေးရွာတွင် မိသားစုနှင့်အတူ နှစ်နှစ်နီးပါးပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့မိဘနှစ်ပါးနှင့်အတူပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ဗိုလ်တထောင်မက်ဒရစ်ကျောင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့ ဗိုလ်ချုပ်လမ်းရှိ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းများတွင် တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းအထိ ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။

ထိုသို့ ရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီးနောက် မိသားစုစားဝတ်နေရေးအတွက် ရန်ကုန်မြို့ အမျိုးသားစီမံကိန်းစာရင်းဌာနခွဲတွင် အငယ်တန်းစာရေးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရေနံချောင်းမြို့ ရေနံမြေစီမံကိန်းဌာနတွင် အကြီးတန်းစာရေးအဖြစ်လည်းကောင်း အစိုးရအမှုထမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပြီး ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ဓာတ်သတ္တု ရှာဖွေတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် နိုင်ငံခြားပညာတော်သင်အဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် အကြောင်းမညီညွတ်သဖြင့် နိုင်ငံခြားပညာတော်သင်အဖြစ်မှ ပယ်ဖျက်ခံခဲ့ရပြီး အနုပညာလောကသို့ ရောက်ရှိခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

အနုပညာချစ်သူအသိုင်းအဝိုင်းက “ဘကြီးအောင်” ဟု ချစ်ခင်လေးစားမြတ်နိုးစွာ ခေါ်ဝေါ်ကြသည့် ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင် ခေါ် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကလေးဘဝကတည်းက အနုပညာကို ဝါသနာပါခဲ့သူဖြစ်ပြီး အစိုးရဝန်ထမ်းအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည့် ၁၉၅၆ ခုနှစ်စတင်ကာ ရုပ်ရှင်လောကသို့ ခြေချဝင်ရောက်ခဲ့သည်။

ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ရိုက်ကူးထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော အတတ်ပညာရပ်များကို မှတ်တမ်းရေး၊ ကလက်ရိုက်စသော အခြေခံအောက်ခြေသိမ်းဘဝမှ စတင်လေ့လာသင်ယူခဲ့ရပြီး ကားကူးကားဆက်၊ ဖလင်တည်းဖြတ်ခြင်းပညာရပ်များကို သင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့ပြီး ဖလင်အယ်ဒီတာအဖြစ် အောင်မြင်စွာ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။ ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင် ခေါ် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်၏ ရုပ်ရှင်အတတ်ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လက်ဦးဆရာများမှာ ဒါရိုက်တာ ရွှေဒုံးဘီအောင်၊ ဒါရိုက်တာ အေဝမ်း ဦးတင်မောင်နှင့် အကယ်ဒမီ ဖိုးပါကြီးတို့ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ထို့နောက် ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ဒါရိုက်တာ အကယ်ဒမီ ဖိုးပါကြီးရိုက်ကူးသည် “ကျားသားမိုးကြိုး” ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတွင် ဟာသသရုပ်ဆောင်အဖြစ် ပါဝင် ရိုက်ကူးကာ သရုပ်ဆောင်

ဘဝ စတင်ခဲ့ပြီး ဒါရိုက်တာ ရွှေဒုံးဘီအောင် ရိုက်ကူးမည့် "အတွေ့" ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတွင် ရုပ်ရှင်မင်းသား မောင်သင်၏ညီအဖြစ် ပါဝင်သရုပ် ဆောင်ခဲ့ရပြီး ရုပ်ရှင်လောကတွင် အောင်လွင် ဟူသော အမည်ကို ရယူပိုင်ဆိုင်နိုင်ခဲ့သည်။

> **"ရုပ်ရှင်လောကတွင် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်နှင့် အတွဲညီခဲ့သူမှာ ကွယ်လွန်သူ စာရေးဆရာ ဒါရိုက်တာ၊ အဆိုတော်၊ ရုပ်ရှင် သရုပ်ဆောင် အကယ်ဒမီ ဝင်းဦးပင် ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။"**

ရုပ်ရှင်လောကတွင် အကယ်ဒမီအောင်လွင်နှင့် အတွဲညီခဲ့သူတစ်ဦးမှာ ကွယ်လွန်သူ စာရေးဆရာ၊ ဒါရိုက်တာ၊ အဆိုတော်၊ ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင် အကယ်ဒမီ ဝင်းဦးပင်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ တေးဂီတနှင့် ချစ်ခြင်း မေတ္တာဖွဲ့ နောက်ခံဇာတ်လမ်းများဖြစ်သည့် "တိမ်လွှာ မို့မို့လွင်"၊ "မှုံရွှေရည်" စသည့် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားကြီး များတွင် ဝင်းဦးနှင့်အောင်လွင်တို့ ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ခဲ့ ကြပြီး ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်တိုင် အနုပညာချစ် ပရိသတ်များ၏ အားပေးမှုအရ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားမှ ထုတ်လွှင့်ပေးနေရသည်အထိ အောင်မြင်ထင်ရှားသော ဇာတ်ကားများဖြစ်သည်။ "တိမ်လွှာမို့မို့လွင်"တွင် ဝင်းဦး၊ အောင်လွင်နှင့် မြင့်မြင့်ခင်တို့ အဓိကဇာတ်ဆောင်များ အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ "မှုံရွှေရည်" ဇာတ်ကားတွင်မူ ဝင်းဦး၊ အောင်လွင်၊ ခင်သန်းနုနှင့် ကလေးသရုပ်ဆောင် စန္ဒာလင်းတို့ အဓိက ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပြီး ရုပ်ရှင် ချစ်ပရိသတ်တို့၏ အသည်းနှလုံးကို ဆွဲငင်ဖမ်းစားနိုင်ခဲ့ သည့် ဇာတ်ကားတစ်ကားဖြစ်သည်။ ယနေ့အချိန်ထိ ရုပ်ရှင်ချစ်ပရိသတ်ရင်ထဲတွင် စွဲငြိနေသည့် မေတ္တာဖွဲ့ ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါ "မှုံရွှေရည်" ဇာတ်ကားဖြင့် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်အတွက် ချီး မြှင့်ခဲ့သောအမျိုးသားရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်ထူးချွန်ဆု အကယ်ဒမီ ရွှေစင်ရုပ်တုကို မင်းသားဝင်းဦးက ဆွတ်ခူး ရရှိခဲ့သည်။

ရုပ်ရှင်မင်းသား အကယ်ဒမီဝင်းဦး သရုပ်ဆောင် ဒါရိုက်တာအဖြစ် ပါဝင်ရိုက်ခဲ့သော "မောင်တို့ချယ်ရီမြေ၊ ချစ်သောမောင်မောင်၊ ကျောက်မဲအကျဉ်းသား၊ ကိုယ့် ချစ်သူ ဘယ်မှာရှိတယ်၊ သိုး၊ ချစ်သဲ၊ မုန်းမေ့ပါနိုင်" ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားများကိုလည်း ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင် ခေါ် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်က ဖလင်အယ်ဒီတာအဖြစ် တာဝန်ယူကာကားဆက်တည်းဖြတ်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။

"ကျားသားမိုးကြိုး၊ မောင်နှံခုနှစ်ဖော်" ဇာတ်ကားများဖြင့် ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်လောကသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည့် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်သည် ဒါရိုက်တာရွှေဒုံးဘီအောင်ရိုက်ကူးသည့် "အတွေ့"ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတွင် မင်းသားမောင်သင်၊သီသီ၊စံရှားတင်တို့နှင့်အတူတွဲဖက်၍ ဒုတိယခေါင်းဆောင်မင်းသားအဖြစ် ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ သူ့ခေတ်သူ့အခါက အောင်မြင်ထင်ရှားသည့် နာမည်ကြီးမင်းသားကြီးများနှင့်အတူ ပါဝင်တွဲဖက်သရုပ်ဆောင် ရိုက်ကူးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားများအနက် စာရေးဆရာမောင်ဝဏ္ဏ၏ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နောက်ခံ ချစ်ခြင်းဖွဲ့ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်အဖြစ် အောင်မြင်ထင်ရှားခဲ့ပြီး ဒါရိုက်တာ မောင်ဝဏ္ဏကိုယ်တိုင်ရိုက်ကူးသည့် "ပန်းတွေနဲ့ဝေ" ဇာတ်ကားတွင် အကယ်ဒမီညွန့်ဝင်း၊အကယ်ဒမီခင်ယုမေတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ပန်းချီကိုကိုဝင်း၏ နာမည်ကြီးကာတွန်းဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ကို ရိုက်ကူးသည့် "နေကျောက်ခဲ"ဇာတ်ကားတွင် ကျော်ဟိန်း၊ ဆွေဇင်ထိုက်၊ ခင်သီတာထွန်းနှင့်လည်းကောင်း၊ ဒါရိုက်တာ ကိုငြိမ်းငြိမ်းတို့ ရိုက်ကူးသည့် "နော်ကူးမ" ဇာတ်ကားတွင် ထွန်းထွန်းဝင်း၊ နွဲ့နွဲ့မူနှင့်လည်းကောင်း ပါဝင်တွဲဖက်သရုပ်ဆောင်ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ "နော်ကူးမ"ဇာတ်ကားဖြင့် ၁၉၇၄ ခုနှစ်အတွက် ချီးမြှင့်သောအမျိုးသမီးရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်ဆု အကယ်ဒမီရွှေစင်ရုပ်တုကို မင်းသမီး နွဲ့နွဲ့မူ ရရှိခဲ့သကဲ့သို့ အမျိုးသား ဇာတ်ပို့သရုပ်ဆောင်ထူးချွန်ဆု အကယ်ဒမီရွှေစင်ရုပ်တုကို ဒုတိယခေါင်းဆောင်မင်းသား အောင်လွင် ရရှိခဲ့ပြီး မြန်မာ့ရုပ်ရှင်လောကတွင် အောင်မြင်သောနေ့သစ်များကို ပျော်ရွှင်စွာ ဖြတ်သန်းခဲ့သည်။

အကယ်ဒမီအောင်လွင်သည် သရုပ်ဆောင်လောကတွင် အောင်မြင်ထင်ရှားခဲ့ပြီး ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင် အမည်ရင်းဖြင့် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားကြီးများကို အဖြူအမည်းဖလင်ခေတ်မှ စတင်ရိုက်ကူးခဲ့ရာ ချစ်ခြင်းမေတ္တာဖွဲ့ဇာတ်လမ်းများသာမက သည်းထိတ်ရင်ဖိုဖွယ်ရာ စွန့်စားခန်းများပါဝင်သော အက်ရှင်ဇာတ်ကားများ၊ မှုခင်းစုံစမ်းထောက်လှမ်းဖော်ထုတ်ရသော လျှို့ဝှက်သည်းဖိုဇာတ်လမ်းများကိုပါ ပီပြင်စွာရိုက်ကူးနိုင်ခဲ့သည်။

အကယ်ဒမီရုပ်ရှင်မင်းသားကြီး ဝင်းဦးဇာတ်ညွှန်းရေးသားပြီး ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင်ရိုက်ကူးသည့် "တိမ်လွှာမို့မို့လွင်" ဇာတ်ကားမှာ အနုပညာအရ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သောအောင်မြင်မှုများစွာကို ရရှိခဲ့သည့် ဇာတ်ကားဖြစ်သည်။ ဒါရိုက်တာအဖြစ် တာဝန်ယူ ရိုက်ကူးခဲ့သည့် "မာယာ ထောင်ချောက်" ဇာတ်ကားဖြင့် ရုပ်ရှင်မင်းသမီး အေးအေးသင်း က အမျိုးသမီးဇာတ်ပို့ဆု၊ ထို့အတူ ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင်ရိုက်ကူးသည့် "မိုးကုတ်စက်ဝိုင်းကိုကျော်လွန်၍" ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားဖြင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်အတွက် အမျိုးသမီးရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်ထူးချွန်ဆု အကယ်ဒမီရွှေစင်ရုပ်တုကို ထွန်းအိန္ဒြာဗိုလ် က ရရှိခဲ့ပြီး အဆိုပါဇာတ်ကားဖြင့် ရုပ်ရှင် ဓာတ်ပုံထူးချွန်ဆုကို ဖထီး ခေါ် နိုင်နုရိုန်က ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သည်။

ဒါရိုက်တာ စံရွှေမောင်သည် "တိမ်လွှာမို့မို့လွင်"နှင့် "ရုပ်ရှင်ရူးမလေး၊ နေခြည်ဖြာမှန္တေးသောကြောင့်၊ ကလောအလွန် တစ်ဘူတာ၊ သရစောထီး၊ မိုးညအိပ်မက်မြူ၊ ယောက္ခမနှင့်တစ်ထောင့်တစ်ည၊ အမွေစိန်၊ ချစ်စံအိမ်" အပါအဝင် မြန်မာ့ရုပ်ရှင်အဖြူအမည်းခေတ်မှဆေးရောင်စုံခေတ်၊ ဗီဒီယိုခေတ်အထိ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားပေါင်းများစွာကို ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ရိုက်ကူးခဲ့ပြီး အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာသည့်အတွက် ဒါရိုက်တာဘဝမှ အနားယူခဲ့သည်။

အကယ်ဒမီအောင်လွင်သည် “ကျားသားမိုးကြိုး၊ မောင်နှံခုနစ်ဖော်၊ တိမ်လွှာမို့မို့လွင်၊ နေကျောက်ခဲ၊ ပန်းတွေနဲ့ဝေ၊ ကလောအလွန်တစ်ဘူတာ၊ မှုံရွှေရည်၊ နော်ကူးမ” အပါအဝင် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားပေါင်းများစွာ၌ ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်အစည်းအရုံး၏ အမှုဆောင်တာဝန်အသီးသီးကိုလည်း ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ပေးခဲ့သူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများ၊ လူမှုရေး လုပ်ငန်းများသာမက နိုင်ငံတကာ ရုပ်ရှင်ပွဲတော်များသို့ နိုင်ငံကိုယ်စားပြု တက်ရောက် လေ့လာခဲ့သူ၊ ယနေ့ထက်တိုင် ရုပ်ရှင်အနုပညာနယ်ပယ်တွင် ရပ်တည်လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်နေသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ အကယ်ဒမီ အောင်လွင်ကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာက ကျင်းပသည့် မြန်မာ့ရုပ်ရှင်နေ့ ၁၀၂ နှစ်ပြည့်အခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော်မှ ရုပ်ရှင်တစ်သက်တာဆုကို ချီးမြှင့်ပေးအပ်ဂုဏ်ပြုခဲ့သည်။

သုတေသီမောင်ငြိမ်းချမ်း

မှီငြမ်း

- မြန်မာ့ရုပ်ရှင်ထူးချွန်ဆုမှတ်တမ်း
- မြဝတီသတင်း
- ရှုထောင့်စုံလင်မြန်မာ့ရုပ်ရှင် (အေးကြူလေး)

တန်ဆာဆင်ခြင်း အနုပညာ

c;pEk(pdwfyn m)

“စကားအပြောအဆိုကောင်းတဲ့လူတွေဟာ ဘာဖြစ်သလဲ။
ရပ်ထဲရွာထဲမှာ ခေါင်းဆောင် ဖြစ်တတ်တယ်။
အသင်းထဲအဖွဲ့ထဲမှာ ခေါင်းဆောင် အကြီးအမှူးနေရာ
တာဝန်ပေးခံရတတ်တယ်။
စကားပြောလည်းကောင်းမယ်၊
စာရေးလည်းကောင်းမယ်ဆိုရင်
လူအများရဲ့ ခင်မင်လေးစားတန်ဖိုးထားခံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်
ဖြစ်လာပါတယ်။”

နိဒါန်း

ခင်ဗျားလည်း စကားပြောတယ်။

ကျွန်တော်လည်း စကားပြောတယ်။ ဟုတ်တယ်နော်။

ခင်ဗျားပြောတဲ့စကားကို နားထောင်ရတဲ့အခါ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲရှိတာ ပြောရရင် နားထောင်ကောင်းအောင် ခင်ဗျားပြောစေချင်တယ်။ ဒါက ကျွန်တော့်စေတနာကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောတာပါ။ အချို့လူတွေ သူတစ်ပါး နားဝကပ်ပြီး မောင်းကွဲထုသံမျိုး "ဖြဲဖြဲဖြဲဖြဲ" နဲ့ ကြားရသူ နားမခံသာအောင် ပြောတတ်တယ်။ နားကြားပြင်းကပ်စရာကောင်းတဲ့ မဟုတ်မဟတ် အကြောင်းတွေကို ဗာရာဏသီချဲ့ပြီး ပြောနေတာမျိုး။ ခင်ဗျားလည်း ကြုံဖူးမှာပါ။

အကျိုးအပြစ်

စကားဆိုတာကတော့ လူတိုင်းပြောနေကြရတာပဲ။ လမ်းမှာလည်း ပြောရတယ်။ ဈေးမှာလည်း ပြောရတယ်။ ရုံးကိစ္စသွားရရင် ရုံးမှာ၊ အလုပ်ခွင်မှာ၊ ရပ်ရေးရွာရေး၊ သာရေးနာရေး၊ လူစုလူဝေးထဲမှာ မိမိပြောစရာရှိတာကို ပြောဆိုနေကြတာပဲ။

သူတစ်ပါးကို နားဝင်အောင်၊ နားထောင်ချင်အောင် စကားမပြောတတ်ရင် သာမန်အဆင့်တောင် မရရှိနိုင်တဲ့ အညံ့စား လူအမျိုးအစားတစ်ယောက်ပဲ ဖြစ်မယ်။ သူတစ်ပါးရဲ့ ခိုင်းဖတ်ဖြစ်တတ်တယ်။ အစေခံဘဝဖြစ်မယ်။ ငယ်သားဘဝမှ မတက်နိုင်။

စကားအပြောအဆိုကောင်းတဲ့လူတွေဟာ ဘာဖြစ်သလဲ၊ ရပ်ထဲ ရွာထဲမှာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တတ်တယ်။ အသင်းထဲအဖွဲ့ထဲမှာ ခေါင်းဆောင် အကြီးအမှူးနေရာ တာဝန်ပေးခံရတတ်တယ်။ စကားပြောလည်း ကောင်းမယ်၊ စာရေးလည်း ကောင်းမယ်ဆိုရင် လူအများရဲ့ ခင်မင်လေးစားတန်ဖိုးထားခံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လာပါတယ်။ စကားအကြောင်း ကျွန်တော် ယခင်က ဆောင်းပါးတွေ ရေးသားတင်ပြဖူးပါတယ်။ ယခုဆောင်းပါးမှာတော့ စကားပဲပြောပြော၊ စာပဲရေးရေး မဖြစ်မနေ (မိမိသိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိဘဲဖြစ်စေ) အသုံးပြုကြရတဲ့ **"တန်ဆာဆင်ခြင်း အနုပညာအကြောင်း"** ဆွေးနွေးဖော်ပြချင်ပါတယ်။ စာမျက်နှာ ကန့်သတ်ချက်အရ အကျယ်မတင်ပြနိုင်ဘဲ အကျဉ်းမျှနဲ့ ပေါ်လွင်ထင်ရှား နားရှင်းသွားအောင် ကြိုးစားပြီး တင်ပြပါမယ်။ သိမြင်နားလည်ပြီး လေ့ကျင့်လိုက်နာ အသုံးချရင် မိမိရဲ့ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ထိထိရောက်ရောက် အကျိုးရှိလှတဲ့ အသိပညာ ဗဟုသုတအကြောင်းခြင်းရာတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ် ခင်ဗျာ။

ကြိုတွေးထားပါ

စကားပြောမယ်၊ စာရေးမယ်ဆိုရင် ချင့်ချိန်ရမယ့် အဓိကအချက်က သုံးချက် အနည်းဆုံးရှိတယ်။ ဒါတွေကို ကြိုတင်စဉ်းစားသုံးသပ်ခဲ့ရမယ်။ မစဉ်းမစား ဘယ်သောခါမှ စကားမပြောလေနဲ့။ အန္တရာယ်ကြုံတွေ့ရတတ်ပါတယ်။

၁။ အခြေအနေ။ အလှူပွဲလား၊ အစည်းအဝေးလား။ အသုဘပို့ကြတာလား၊ ခရီးသွားရင်းလား။ ဈေးရောင်းဈေးဝယ်လား။ နေ့လား၊ ညလား။ နံနက်ခင်းလား၊ ညနေလား။

၂။ **အချိန်အခါ။** သူတစ်ဖက်သား ထမင်းစားနေချိန်လား။ နေပူသလား။ မိုးရွာနေသလား။ ကွင်းပြင်ထဲမှာလား။ ကျောင်းမှာလား။ ရုံးဆင်းချိန်လား။ သူမူးနေတတ်တဲ့ အချိန်လား။ သေခါနီးလား။

၃။ ကိုယ်ပြောမယ့်သူရဲ့ စကားနဲ့ စာနဲ့ဆက်စပ်မှု

- သူစိတ်ဝင်စားအောင် ဘာက စပြောမလဲ၊
- သူနှစ်သက်အောင် ဘာတွေထည့်ပြောမလဲ၊
- သူလက်ခံအောင် ဘယ်လိုဆွဲဆောင်မလဲ၊
- သူထက်သန်အောင် ဘာနဲ့လှုံ့ဆော်မလဲ၊
- သူပျော်ရွှင်အောင် ဘာပြောရပ့ါမလဲ၊
- သူ့နားက ဘယ်လောက်ကျယ်/ကျဉ်းသလဲ စသဖြင့်ပေါ့။ ကြိုပြင်ခဲ့ရမယ်။

မဖြစ်မနေပြောစရာရှိတာ ထည့်ပြောပါရစေ။ နားထောင်မယ့်လူကို သို့မဟုတ် ပရိသတ်ကို ကြိုတင်ပြီး မေတ္တာသေသေချာချာညွှတ်ပြီး မေတ္တာဓာတ်ကြိုတင်ပို့လွှတ်ပါ။ ပြောမယ့်စကားကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်တည်းဖြတ်သွားပါ။

၄။ စကားပြောလို့ပြီးပြတ်ရင် ဘာဆက်လုပ်မလဲ

ဒါကို ကြိုတင်စဉ်းစား စီမံထားလေ့ရှိသူ နည်းပါးတတ်ပါတယ်။ လက်ဖွဲ့ထိုးပွဲ၊ စစ်ကစားပွဲတွေမှာတော့ ဘာပြီးရင် ဘာလုပ်မလဲဆိုတာကို ကြိုတင်စဉ်းစားပြင်ဆင်ထားရတဲ့သဘောရှိကြပေမယ့် လူတိုင်းတော့ သတိမထားမိကြပါ။ (စကားနောက် တရားပါဆိုသလို ဘာအစီအစဉ်နဲ့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်မလဲဆိုတာပါ ကြိုတွက်ထားစေလိုပါတယ်။ ရှေ့တစ်ကွက်)

မကျဉ်းမကျယ်

တန်ဆာဆင်ခြင်း အနုပညာ အလင်္ကာကို ဆက်လက်တင်ပြပါမယ်။ လုံးဝမကြားဖူး မသိဖူး၊ အဆက်အစပ် မရှိခဲ့ဖူးဘူးဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကြီးငယ်ငယ်များမှအစ "ဒါတွေက ငါတို့ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် လုပ်ကိုင်နေကျ အခြေခံပညာရပ်တွေပါကွယ်" လို့ဆိုကြမယ့် အနုပညာ နယ်ပယ်က ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ နိုင်ငံရေးသမားတွေ၊ စာရေးဆရာတွေအတွက် မကျယ်လွန်း မကျဉ်းလွန်း၊ မလွယ်လွန်း မခက်လွန်းအောင် ကြိုးစားပြီး ဖော်ပြပါမယ်။ အနုပညာအလင်္ကာ လေးပိုင်း ရှိပါတယ်။ စကားပြောသူအတွက် အမှတ် ၁၀၀ စီ နားထောင်သူက ပေးပြီး အကဲဖြတ်ခံရမယ့် ဘာသာရပ် လေးခုပါ။

၁။ ဝစနာ လင်္ကာရ၊

၂။ သောတာ လင်္ကာရ၊

၃။ သဒ္ဒါ လင်္ကာရနဲ့

၄။ အတ္တာ လင်္ကာရ တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

၁။ ဝစနာ လင်္ကာရ

ပြောတာဆိုတာ ရွတ်တာဖတ်တာ ဒါတွေအားလုံးပါဝင်ပါတယ်။ အဲဒါတွေကို ကောင်းမွန်အောင်က မိမိမှာ ဝမ်းစာရှိအောင် ဖြည့်ရပါတယ်။ ပညာဆည်းပူးရပါမယ်။ အကြောင်းအရာကောင်းတွေက ဂန္ထဝင် စာကောင်းပေကောင်းတွေထဲမှာ ရှိနေပြီးသားပါ။ ဒါတွေကို ခင်ဗျားတို့ ကျွန်တော်တို့ပါးစပ်က ထုတ်ဖော်ပြောဆို ရွတ်ဖတ်ပြလိုက်တဲ့အခါ ခမ်းနားလှပ ကောင်းမွန်သွားကြပြီပေါ့။

စာများများ ဖတ်ဖို့လိုတယ်။ ကျက်ရ မှတ်ရပါတယ်။ ဘယ်တက္ကသိုလ်မှ မတက်ခဲ့ရဖူးပေမယ့် ဇာတ်သမားအရေးအတွက် ငါးဆယ်၊ တစ်ရာ ဇာတ်အဖွဲ့ကြီးကို ဦးဆောင်ပြီး ကုန်းလမ်းရေလမ်း ခရီးအမျိုးမျိုးနဲ့ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်ကို လှည့်လည်ကပြနိုင်ခဲ့ကြတဲ့ ဦးဖိုးစိန်၊ ဦးအောင်မောင်း၊ ရွှေမန်းဦးတင်မောင်၊ ဦးစိန်အောင်မင်း ဆိုတဲ့ ဇာတ်ဆရာ နိုင်ငံကျော် မင်းသားတွေရဲ့ ဘဝအတွေ့အကြုံထဲမှ လေ့လာမှတ်သား ဆည်းပူးခဲ့မှုဝမ်းစာ "ဝစနာလင်္ကာရ အနုပညာဘဏ္ဍာတိုက်" ကို နမူနာယူလိုက်ပါ။

ရုပ်ရှင်မင်းသား ထွန်းဝေ၊ မြတ်လေး၊ ကောလိပ်ဂျင်နေဝင်း၊ ကျော်ဟိန်းတို့ အပြောကောင်းတယ်လား။ ကောင်းမှာပေါ့။ ဝတ္ထုထဲပါတဲ့ အကောင်းဆုံး စာသားအဆီအနှစ်တွေလေ။ ဗန်းမော်တင်အောင်၊ အောင်လင်း၊ ခင်နှင်းယု၊ သုခ၊ သခင်မြသန်း၊ စာရေးဆရာ၊ ဆရာမကြီးတွေရဲ့ ကလောင်ဖျားက စကားတွေမို့ပါ။

အနှစ်သာရက ကောင်းရပါမယ်။

ဝစနာလင်္ကာရမှာ မူရင်း ကဗျာလင်္ကာ၊ တေးထပ်၊ ရတု၊ ရကန် စသည်တို့ကောင်းတဲ့အပြင် ရွတ်ဆိုသူရဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုက အရေးကြီးပါသေးတယ်။ ပြောတာ ဆိုတာ၊ ရွတ်တာ ဖတ်တာ ပီသရှင်းလင်းရမယ်။ စကားပီသရမယ်။ ဆွဲ၊ ဆိုင်း၊ ဖြတ်၊ တန့်။ မတ္တာမှန်ရမယ်။ ဌာန်ကရိုဏ်း၊ ပယပ်၊ ပီပီသသ သဲသဲကွဲကွဲ အသံကြည်လင်ရမယ်။

ဆရာဝန်တစ်ယောက်က လူနာကို ဆေးပေးတယ်။

"ဒီဆေးကို မနက် တုံးလုံး၊ ညနေ တုံးလုံးသောက်" သူ့လူနာက ဆေးကို ခပ်ငေးငေးလေး ယူသွားတယ်။

အိမ်ပြန်ရောက်တော့ လူနာအဘွားက အတူပါခဲ့တဲ့ သမီးကို ပြန်မေးတယ်။ "ဆရာဝန်မှာလိုက်တာ ငါနားမရှင်းဘူးကွယ်။ ဆေးက ဘယ်လိုသောက်ရမှာလဲ။"

"ဩော် ... အမေကလဲ၊ ဒီဆေးကို မနက်မှာ တုံးလုံးလှဲရင်း သောက်ရမယ်။ ညနေလည်း တုံးလုံးလှဲအိပ်ပြီး သောက်ရမယ်တဲ့။ အဲဒါပဲ"

"ငါလည်း အဲ့သလိုပဲ ကြားတာပဲ။ အဆန်းပဲ"

စကားမပီသတဲ့ ဆရာဝန်တစ်ယောက်နဲ့ ကြုံခဲ့ရသူတွေက ပြန်ပြောတဲ့အဖြစ်အပျက်ပါ။ တုံးလုံးလှဲပြီး တစ်လုံးပဲသောက်ကြသတဲ့။ ဇာတ်သမား၊ သဘင်သမား၊ ရုပ်ရှင်မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ အဆိုတော် မှန်သမျှ ဝစနာလင်္ကာရ မမှန်ကန်ရင် အနုပညာနဲ့ အသက်မွေးလို့ မရနိုင်ပါ။ သနဲ့ တနဲ့ ကွဲရမယ်။ စလုံးသံနဲ့ ဆလိမ်သံကွဲရမယ်။ ရကောက်နဲ့ ကကြီးသံ သဲကွဲရမယ် စသဖြင့်ပေါ့။ ပီပီသသနဲ့ ပြောတတ်မှ စကားအသံ အောင်မြင်ပါတယ်။

၂။ သောတာလင်္ကာရ

အသံကြည်လင်ချိုမြပြီး နားဝင်သာယာအောင် သီဆိုရွတ်ဆို ပြောဆိုတတ်ခြင်း သဘောပါ။ အဆိုတော် မောင်မောင်ညွန့်၊ စန္ဒယားချစ်ဆွေ၊ တွံတေးသိန်းတန်၊ စိုင်းထီးဆိုင်၊ ခင်မောင်တိုး၊ တင်တင်မြ၊ မာမာအေး စသူတို့ရဲ့ ဆိုဟန် ဆိုသံတွေ နမူနာယူစရာပါပဲ။ ပြောဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သောတာလင်္ကာရကတော့ လယ်တွင်းသားစောချစ်၊ ဗိုလ်ကလေးတင့်အောင်၊ မြတ်လေး၊ ဗိုလ်ဗကို စသဖြင့် နားဝင်ပီယံဖြစ်အောင် ပြောဆိုတတ်သူများကို စံထားပြီး လေ့လာသင့်ပါတယ်။ အဆွဲအငင်၊ အတင်အချ။

ပင်ကိုအသံလည်း ကြည်လင်ရမယ်။ အသံအိုး၊ အသံကြိုးကို ထိန်းသိမ်းရပါမယ်။ (အဆီများများ မစားရ၊ ရေခဲရေ မသောက်ရ စသဖြင့်)။ အသံကြည်ဖို့ အောင်ဖို့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေ လုပ်ရပါမယ်။ လေ့ကျင့်နေရင် အသံက ကြည်လည်း ကြည်၊ ပီလည်း ပီ၊ ဟိန်းလည်း ဟိန်း၊ စည်လည်း စည်တာ တွေ့ရပါမယ်။ နားဝင်ပီယံဖြစ်ပါစေ။

၃။ သဒ္ဒါလင်္ကာရ။ ပြောထုံး၊ ရေးထုံး၊ စနစ်

ကဗျာဆိုရင် ကဗျာဖွဲ့နည်း၊ နည်းစနစ် မှန်ကန်အောင် ရေးဖွဲ့သီကုံးနိုင်ရမယ်။ ကဗျာ မဖြစ်ဘဲ ကဗျက် မဖြစ်စေရပါ။ ကာရန်ညီရမယ့် အချီအချအသံတွေ ရေးထုံးဖွဲ့ထုံးနဲ့ ညီရပါမယ်။ ကာရန်မညီရင် အသံ မသာယာပါဘူး။ ထောင့်နေတတ်တယ်။

စကားပြေဆိုရင် ကတ္တားပုဒ်နဲ့ ဝါစင်္ကကပ်နေရင် ဖတ်ရတာ ရှင်းလင်းတယ်။ နာမဝိသေသနဟာ သူအထူးပြုချင်တဲ့ နာမ်နဲ့ရှေ့ကဖြစ်ဖြစ်၊ နောက်ကဖြစ်ဖြစ် ကပ်နေရမယ်။ ဝေးကွာနေရင် အဓိပ္ပာယ်မပေါ်လွင်တော့ဘဲ မဆိုင်တဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်တလွဲ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ကြိယာဝိသေသနနဲ့ ကြိယာလည်း နီးလေ ရှင်းလင်း ပေါ်လွင်လေပဲ။ ခွဲခွာထားရင် ဆိုလိုရင်း မရောက်ဘူး။ သဒ္ဒါလင်္ကာရ မှန် မမှန်၊ ကောင်း မကောင်း သေချာစေတဲ့ နည်းစနစ်ကတော့ အသံထွက်၊ လက်နဲ့

“အနက် အဓိပ္ပာယ်၊ အကြောင်းခြင်းရာများနဲ့ လှပအောင်၊ ပေါ်လွင် မြင်သာအောင်၊ ခံစား နားလည်အောင် ရေးဖွဲ့ခြင်း သဘောကို အတ္တာလင်္ကာရ ခေါ်ပါတယ်။”

ထောက်ပြီး ပြန်ဖတ်ကြည့် (စစ်ဆေး) တဲ့ နည်းပါပဲ။ နှစ်ပေါင်းများစွာ စာတည်းအလုပ်ကို လုပ်ခဲ့ရတဲ့ အတွေ့အကြုံအရ စာရေးတာချောချင်ရင် အသံထွက်ဖတ်ပြီး ချောအောင် တည်းဖြတ်ရမယ်ဆိုတာ နားလည်ခဲ့ရပါတယ်။ (ကျေးဇူးရှင် ရှုမဝ တိုက်မှ ဆရာမောင်ဆွေတင့်၊ ဆရာမောင်မြင့်မြတ်။ ကျွန်တော့်ကို ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းမှာ ကလောင်သစ်ဖြစ်ပေမယ့် လစဉ်ပင်တိုင် ဆောင်းပါးရှင်နေရာပေး ချီးမြှောက်ခဲ့လို့ ကျေးဇူးတရားကို တစ်သက်လုံး မမေ့နိုင်ပါ) သူတို့က လူမကြည့်ဘူး။ စာမူအရည်အသွေးပဲ ရွေးတာပါ။ နမူနာယူခဲ့ရပါတယ်။

သဒ္ဒါလက်ာရကို တတ်ကျွမ်းအောင် သဒ္ဒါစာအုပ်ကိုင်ပြီး တက္ကသိုလ်မြန်မာစာဌာန သို့မဟုတ် အခြေခံပညာအထက်တန်း မြန်မာစာပြ ဆရာ၊ ဆရာမတို့ထံ မသိတာ မရှင်းတာ သွားမေးပါ။ သဒ္ဒါမတတ်ဘဲ စာမှန်အောင် ရေးနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ အရေးကြီးတယ်။

သတ်ပုံနဲ့ ခွဲထားစာအုပ်များလည်း လက်ကိုင်ဖုန်းပေါ် ရေးသူတိုင်း လေ့လာမှတ်သား သင့်ပါတယ်။ ဝယ်ပြီး လက်စွဲသုံးပါ။ သတ်ပုံကျမ်းလေးကို။

၄။ အတ္ထာလင်္ကာရ

အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အကြောင်းခြင်းရာများနဲ့ လှပအောင်၊ ပေါ်လွင်မြင်သာအောင်၊ ခံစားနားလည်အောင် ရေးဖွဲ့ခြင်းသဘောကို အတ္ထာလင်္ကာရ ခေါ်ပါတယ်။ ဇိနတ္ထပကာသဏီ ကျမ်းနဲ့ ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကြီး စာအုပ်များကို အသံထွက်ပြီး အစအဆုံး ဖတ်ကြည့်စေ လိုပါတယ်။

ဩော် ... အတ္ထာလင်္ကာရတွေကို ဒီလိုပြောင်မြောက်ထိရောက်အောင် ရေးသားတော် မူခဲ့ကြတဲ့ ဆရာတော်ဘုရားများရဲ့ မြန်မာစကားပြေပါကလားလို့ ကိုယ်တိုင်နားလည် သဘောပေါက်လာနိုင်ပါတယ်။ ဖတ်မှသာ သိလာမှာပါ။ အတ္ထာလင်္ကာရကို သင်ခန်းစာအရ အမျိုးအစား ၄ မျိုးခွဲထားလေ့ရှိတယ် –

(က) ဝဏ်ဝုတ္တိအလင်္ကာ – သွယ်ဝိုက်ပြသတာ။

(ခ) အတိသယဝုတ္တိအလင်္ကာ – လွန်လွန်ကဲကဲ။

(ဂ) ဥပမာအလင်္ကာ – ဆောင်းလေပမာ၊ လမင်းပမာ၊ တောင်လိုမောက်မို့၊ တိရစ္ဆာန်နှယ်မိုက်မဲ၊ နတ်သမီးသဖွယ် လှပ စသဖြင့် ဥပမာတင်စား ဖော်ပြ။

(ဃ) ရူပကအလင်္ကာ – ကြယ်စင်မျက်လုံး၊ အပြုံးပန်း၊ အချစ်ပင်လယ် စသဖြင့် နာမ် နှစ်ခု တွဲကပ်တင်စားပြတာ။

နိဂုံး

အလင်္ကာကျမ်းများ၊ မြန်မာစာအလင်္ကာ သင်ခန်းစာမှာ ဆက်လက်လေ့လာနိုင်ပါ တယ်။ သိမြင်ရသမျှ အကျိုးရှိကြမယ်လို့ ယုံကြည်မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဖတ်ရှုသူကို ကျေးဇူး စကားဆိုပါတယ်။

ချစ်နိုင်(စိတ်ပညာ)

ယုံကြည်မှု၏ စွမ်းအား

ausmfausmfvdkf(SMART)

“မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင်
တတိယအရေးကြီးသောအချက်မှာ စွမ်းဆောင်ရည်
(Capabilities) ဖြစ်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားသူကို
အများက ယုံကြည်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားသူသည်
လုပ်ရမည့်အလုပ်များကိုလည်း
အောင်မြင်ပြီးမြောက်အောင် လုပ်နိုင်ပါသည်။**”**

ယုံကြည်မှုသည် စွမ်းအားကြီးပါသည်။ လူတစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးကြား ယုံကြည်မှု ခိုင်မာသည့်အခါ အလုပ်လုပ်သည့်နေရာတွင် ပိုမိုမြန်ဆန်လာပါသည်။ အချိန်ကုန် သက်သာပါသည်။ အချိန်ကုန်သက်သာသည့်အခါ ကုန်ကျစရိတ်လည်း သက်သာလာပါသည်။ ယုံကြည်မှု လျော့နည်းသည့်အခါ အချိန်ပိုကုန်ပါသည်။ ကုန်ကျစရိတ်လည်း များလာပါသည်။ စွမ်းအင်လည်း လျော့လာပြီး ပျော်ရွှင်မှုလည်း ပျောက်ဆုံးရပါသည်။ မိဘနှင့်သားသမီး၊ ဆရာနှင့် တပည့်၊ လင်နှင့်မယား၊ မန်နေဂျာနှင့်ဝန်ထမ်း စသည်ဖြင့် လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံရာတွင် ယုံကြည်မှုသည် အရေးကြီးပါသည်။ ယုံကြည်မှု ခိုင်မာမြင့်မားသည့်အခါတိုင်း ဆက်ဆံရေးများ ခိုင်မြဲပါသည်။ ယုံကြည်မှုပျောက်ဆုံးသည့်အခါ ဆက်ဆံရေးလည်း ပျက်ရပါသည်။ မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုနည်းသူသည် အခြားသူအပေါ်လည်း ယုံကြည်မှုနည်းတတ်ပါသည်။ မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုမြင့်မားမှ တခြားသူများက မိမိအပေါ် ယုံကြည်ပါလိမ့်မည်။ ယုံကြည်ရသူဟု အများက လက်ခံအောင် ၊ ယုံကြည်ရသူဟု ကောင်းသတင်း ကျော်စောရန် မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုကို ဦးစွာ တည်ဆောက်ရပါမည်။

မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် အချက် (၄) ချက် လိုပါသည်။ ပထမအချက်သည် သီလသမာဓိ (Integrity) ဖြစ်ပါသည်။ သီလ သမာဓိ၏ အခြေခံအချက်မှာ ကိုယ်ကျင့်တရားဖြစ်ပါသည်။ သစ်ပင်တစ်ပင်တွင် အမြစ်ခိုင်မာမှ အပင်သန်မာ ကြီးထွားပါမည်။ အမြစ်သည် မြေကြီးအောက်တွင်ရှိသဖြင့် မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်ပါ။ သစ်ပင်တစ်ပင်နှင့် ဥပမာပေးရလျှင် ကိုယ်ကျင့်တရားသည် အမြစ်နှင့်တူပါသည်။ လူတစ်ယောက်၏ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းသည်၊ မကောင်းသည် အလွယ်တကူ မမြင်နိုင်ပါ။ ကိုယ်ကျင့်တရားကို –

၁။ တန်ဖိုး (Value)

၂။ ယုံကြည်ချက် (Belief)

၃။ အမူအကျင့် (Behaviour)

၄။ နှိမ့်ချမှု (Humility)

၅။ သတ္တိ (Courage)

တို့က ဆုံးဖြတ်ပါသည်။ မိမိ၏ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်း မကောင်းကို အောက်ပါမေးခွန်းများက ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်ပါသည်။

မေးခွန်း–၁ မိမိ ယုံကြည်ထားသော၊ တန်ဖိုးထားသောအရာများနှင့်အညီ ပြုမူနေထိုင်ပါသလား။

မေးခွန်း–၂ လိမ်ပြောတတ်သည့် အမူအကျင့် ရှိပါသလား။

မေးခွန်း–၃ အများအကျိုးအတွက် စဉ်းစားပြီး မိမိကိုယ်မိမိ နှိမ့်ချသင့်သည့်အခါ နှိမ့်ချပါသလား။

မေးခွန်း–၄ အခက်အခဲနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါ အမှန်ကို သတ္တိရှိရှိလုပ်ရဲရဲ့လား။

အထက်ပါ မေးခွန်းအားလုံးကို မည်သည့်နေရာ၊ မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို မှန်မှန်ကန်ကန် လိုက်နာမှသာ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းသူဟု သတ်မှတ်၍ ရပါမည်။

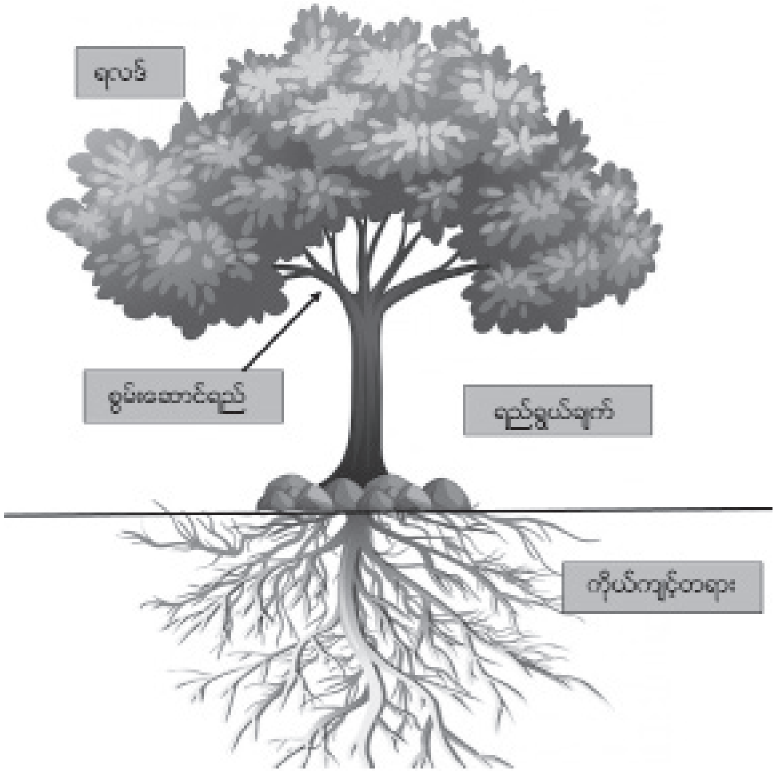

မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် ဒုတိယအရေးကြီးသောအချက်မှာ ရည်ရွယ်ချက် (Intent) ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်သည် သစ်ပင်၏ ပင်စည်နှင့်တူပါသည်။ အမြစ်မည်မျှပင် ခိုင်မာစေကာမူ ပင်စည်လဲလျှင် တစ်ပင်လုံးလဲပါမည်။ ရည်ရွယ်ချက်ဟု ဆိုလျှင် –

၁။ လုပ်ရသည့် အကြောင်းရင်း (Motive)

အလုပ်တစ်ခုကို လုပ်သည့်အခါတိုင်း တစ်ဖက်သား၊ လူအများနှင့် လူသားများ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသူကို လူတွေက ယုံကြည်ပါသည်။

၂။ လုပ်သည့်ပုံစံ (Agenda)

လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးသည် ဆက်စပ်မှီခိုနေသည်။ အများအကျိုးကျေးဇူးရရန်အတွက် အကောင်းဆုံး အဖြေရှာသူကို လူတွေက ယုံကြည်ပါသည်။

၃။ အပြောနှင့်အလုပ်ညီခြင်း (Walk the Talk)

လူအများ၏အကျိုး စဉ်းစားပါသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အကောင်းဆုံးအဖြေကို ရှာနေပါသည်ဟု ပြောခြင်းဖြင့် မလုံလောက်ပါ။ အပြောနှင့်အညီ လုပ်ရန်

လိုပါသည်။ အပြောနှင့်အလုပ် ညီသူကိုသာ လူအများက ယုံကြည်ပါသည်။

မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် တတိယအရေးကြီးသောအချက်မှာ စွမ်းဆောင်ရည် (Capabilities) ဖြစ်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားသူကို အများက ယုံကြည်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားသူသည် လုပ်ရမည့်အလုပ်များကိုလည်း အောင်မြင်ပြီးမြောက်အောင် လုပ်နိုင်ပါသည်။ မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုရှိသူများ ဖြစ်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည်သည် သစ်ပင်တစ်ပင်၏ အကိုင်းအခက်များနှင့် တူပါသည်။ အကိုင်းအခက်များ သန်မာမှသာ အသီးအပွင့်များဝေဆာပါမည်။

> **“မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရာတွင် စတုတ္ထ အရေးကြီးသော အချက်မှာ ရလဒ် (Result) ထွက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလုပ်တစ်ခုကို အဖြေထွက်အောင် လုပ်နိုင်ရပါမည်။ အဖြေထွက်အောင် လုပ်နိုင်သူကို အများက ယုံကြည်ပါသည်။”**

စွမ်းဆောင်ရည်ဟုဆိုလျှင်

၁။ **ပင်ကိုစွမ်းရည် (Talent)**

မိမိတွင်ရှိသော ပင်ကိုစွမ်းရည်သည် စွမ်းဆောင်ရည်အတွက် အားတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

၂။ **စိတ်ဓာတ် (Attitude)**

အပြုသဘောစိတ်ဓာတ်သည် စွမ်းဆောင်ရည်အတွက် အရေးကြီးပါသည်။

၃။ **ကျွမ်းကျင်မှု (Skills)**

မိမိကျွမ်းကျင်သည့်အရာကို ကျွမ်းကျင်သထက် ကျွမ်းကျင်အောင် ပြုစုပျိုးထောင်ပါ။ ကျွမ်းကျင်မှုရှိသူသည် စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားပါသည်။

၄။ **အသိပညာ (Knowledge)**

အသိပညာ ဗဟုသုတရှိမှသာ မှန်ကန်စွာ တွေးတောနိုင်ပါသည်။ အသိပညာရှိရန် စာများများ ဖတ်ရပါမည်။ စာဖတ်ပြီးလျှင် တွေးရပါမည်။

၅။ စတိုင် (Style)

စတိုင်ရှိသူနှင့် အလုပ်လုပ်ရသည့်အခါ လွယ်ကူပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားသူတိုင်း၏ အလုပ်လုပ်သည့်စတိုင်သည် ထူးခြားပါသည်။

မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် စတုတ္ထအရေးကြီးသောအချက်မှာ ရလဒ် (Result) ထွက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလုပ်တစ်ခုကို အဖြေထွက်အောင် လုပ်နိုင်ရပါမည်။ အဖြေထွက်အောင်လုပ်နိုင်သူကို အများက ယုံကြည်ပါသည်။ သစ်ပင်တစ်ပင်နှင့်ကြည့်လျှင် အသီးအပွင့်များသည် ရလဒ်ဖြစ်ပါသည်။ အမြစ်၊ ပင်စည်နှင့် အကိုင်းအခက်တို့ကြောင့် အသီးအပွင့်များဖြစ်လာသည် မှန်သော်လည်း အသီးအပွင့်များကသာ အကျိုးကျေးဇူးကိုပေးပါသည်။

ရလဒ်နှင့်ပတ်သက်လျှင် –

၁။ ထွက်လာသည့်ရလဒ်အပေါ် တာဝန်ယူခြင်း (Responsibility)

ရရှိလာသောရလဒ်သည် မှားသည်ဖြစ်စေ၊ မှန်သည်ဖြစ်စေ၊ ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ တာဝန်ယူနိုင်သူကို လူတွေကယုံကြည်ပါသည်။

၂။ အချိန်မီ အဖြေထုတ်နိုင်ခြင်း (Get result in time)

သတ်မှတ်ထားသည့်အချိန်တွင် ပြီးစီးရန်၊ အဖြေထွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ အချိန်မီ မပြီးစီးလျှင် ရလဒ်ကောင်းဟု ပြော၍မရပါ။

၃။ အစဉ်အလာကောင်းခြင်း (Good Track Record)

အချိန်မီပြီးစီးသော ရလဒ်ကောင်းများကို အစဉ်အမြဲ လုပ်ဆောင်နိုင်သူကို လူတွေက ယုံကြည်ပါသည်။

အထက်ပါအချက်များကို လိုက်နာကျင့်ကြံလျှင် ယုံကြည်ရသူ (Trust Worthy Person) ဖြစ်လာပါမည်။ ယုံကြည်ရသူနှင့် လူတိုင်းက အလုပ်လုပ်ချင်ပါသည်။ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် အုတ်စီသလို တဖြည်းဖြည်း အားထုတ်ရပါသည်။ အချိန်လိုပါသည်။ ယုံကြည်မှုပျက်စီးပြိုကျရန်က လွယ်ပါသည်။ ယုံကြည်မှုပျက်စီးလျှင် ဖန်ခွက်ကွဲတာနှင့် တူပါသည်။ ဖန်ခွက်ကို ကော်နှင့်ပြန်ဆက်၍ ရနိုင်သော်လည်း အက်ရာများက ရှိနေပါမည်။ ယုံကြည်ရသူ၏ စွမ်းအားက ကြီးပါသည်။

ကျော်ကျော်လှိုင်(SMART)

ပြည်ထောင်စုခြုံစည်းရိုး ထင်းခွေသူများ မဖြစ်စေချင်

armifbkw(t nmajr)

“ဤမြေ၊ ဤရေကို အခြေပြုပြီး
ကျွန်ုပ်တို့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနိုင်ကြသည်။
ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားနိုင်ကြသည်။
သို့သော် ဝမ်းတစ်ထွာကျောင်းရန်အတွက်
ပြည်ထောင်စုခြံစည်းရိုးကို ထင်းခွေသူများ မဖြစ်ရအောင်
သတိပြုကြရန် လိုပေသည်။”

စာဖတ်ခြင်း နှစ်မျိုးရှိသည်ဟု တင်စားပြောလေ့ရှိကြသည်။ ယင်းမှာ မျက်လုံးဖြင့် စာဖတ်ခြင်းနှင့် ခြေထောက်ဖြင့် စာဖတ်ခြင်းဟူ၍ ဖြစ်သည်။ မျက်လုံးဖြင့် စာဖတ်ခြင်းမှာ စာအုပ်ကိုဖတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ခြေထောက်ဖြင့် စာဖတ်ခြင်းမှာ ခရီးသွားခြင်းကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ စာရေးသူမှာ မျက်လုံးဖြင့် စာဖတ်ရသည်ကို ဝါသနာပါသကဲ့သို့ ခြေထောက်ဖြင့် စာဖတ်ရသည်ကိုလည်း ဝါသနာပါသူ ဖြစ်သည်။ မျက်လုံးဖြင့် စာဖတ်ခြင်းကို တစိုက်မတ်မတ် လုပ်နိုင်သော်လည်း ခြေထောက်ဖြင့် စာဖတ်ခြင်းမှာမူ စိတ်သွားတိုင်းကိုယ်မပါ ဖြစ်ခဲ့ရသည်က များသည်။ ယခင်ကမူ မရောက်ဖူးသေးသည့် အခြားနိုင်ငံများကို သွားချင်သည့်စိတ်၊ လေ့လာချင်သည့်စိတ်တို့ ပြင်းပြခဲ့သည်။ ယခုမူ ဒေသတွင်းနိုင်ငံ ငါးနိုင်ငံ ရောက်ဖူးခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ သွားရောက်လည်ပတ်ခြင်းထက် ပြည်တွင်းရှိ မရောက်ဖူးသေးသည့် နေရာများသို့သာ သွားချင်သည့်ဆန္ဒရှိတော့သည်။ ပြည်တွင်းမှာပင် သွားရောက်လည်ပတ်စရာ နေရာများကလည်း များလှသည်။ ခရီးသွားခြင်းမှာ အပန်းပြေဖြစ်သကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများကိုလည်း အနီးကပ်လေ့လာလိုသည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မြိုင်မြို့နယ်တွင် တွေ့ရှိရသော ပရိုင်းမိတ်များ၏ မေးရိုးအပိုင်းအစများအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၄၀ က စတင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ မနေ့တစ်နေ့ကမှပေါ်လာသည့် နိုင်ငံလေးတစ်နိုင်ငံမဟုတ်ဘဲ နှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက အခြေချနေထိုင်ခဲ့သည့် သမိုင်းကြောင်း အထောက်အထားများရှိပြီး ဖြစ်သည်။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံမှုအရ ယဉ်ကျေးမှုများ ဆက်စပ်မှုရှိသော်လည်း ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုများလည်း ရှိသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အရှည်လျားဆုံးနေရာမှာ မိုင် ၁၂၇၅ မိုင်၊ အရှေ့နှင့် အနောက် အကျယ်ဝန်းဆုံးနေရာမှာ ၅၂၈ မိုင်၊ စုစုပေါင်း ဧရိယာစတုရန်းမိုင် ၂၆၁၂၂၈ ရှိသည်။ အိမ်နီးချင်းများဖြစ်သည့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနှင့် ၁၆၈ မိုင်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ၈၃၂ မိုင်၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ၁၃၇၀ မိုင်၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ၁၄၈ မိုင်၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ၁၃၁၀ မိုင် ထိစပ်လျက်ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် ပင်လယ်ထွက်ပေါက်ရှိသော ကုန်းနိုင်ငံများအနက် အကြီးဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် မြောက်မှတောင်သို့ စီးဆင်းသည့် ဧရာဝတီ၊ ချင်းတွင်း၊ သံလွင်၊ စစ်တောင်းဆိုသည့် မြစ်ကြီးလေးစင်း တသွင်သွင်စီးဆင်းလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် နိုင်ငံသားများအတွက် များစွာအလုပ်အကျွေးပြုနေသည့် မြစ်ကြီးလေးစင်းဖြစ်သည်။ မှတ်တမ်းများအရ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်း ၁၃၅ မျိုးရှိရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး စုံလင်သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလည်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအတွက် သဘာဝကပေးထားသည့် တောတောင်ရေမြေမှာ ပြည့်စုံလွန်းလှသည်။ သဘာဝအဖိုးတန်တွင်းထွက်များ၊ သစ်တောများ၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေခံမြေခံကောင်းများရှိသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုတစ်ဝန်း မြောက်မှတောင်၊ အရှေ့မှအနောက်သို့ ကြည့်မည်လား၊ အလယ်ပိုင်းကို ကြည့်မည်လား သူ့အလှနှင့် သူ့တန်ဖိုးနှင့် ရှိနေကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ဖျားကို ကြည့်လိုက်ပါ။ ခါကာဘိုရာဇီ ၊ ဖုန်ကန်ရာဇီ စသည့် ရေခဲတောင်တို့ကို တွေ့နိုင်သည်။ ရေခဲတောင်များပေါ်တွင် ကျင်လည်ကျက်စားလေ့ရှိသည့်

နှင်းကျားသစ်များကို တွေ့နိုင်သည်။ ပူတာအိုဒေသသည် ထူးခြားသော ဘူမိရုပ်သွင်ရှိသည်။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအတွင်း တစ်နှစ်ပတ်လုံး ရေခဲများဖုံးလွှမ်းနေပြီး ဟိမဝန္တာ အရှေ့ဖျားဖြစ်သကဲ့သို့ မြန်မာတို့၏ အသက်သွေးကြော ဧရာဝတီမြစ်ဖျားခံရာ ရေဝေရေလဲဒေသကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ တစ်ခါရောက်ခဲ့ပါက ထပ်ကာထပ်ကာသွားချင်သည့် ရေခဲတောင်ဒေသဖြစ်ရာ ခရီးသွားတို့အတွက် ဆွဲဆောင်မှုအားကောင်းသည့်နေရာလည်း ဖြစ်သည်။

> **“ကျွန်တော်တို့သည် မြေသယံဇာတများ၊ ရေသယံဇာတများ၊ တွင်းထွက်ရတနာများ၊ အဖိုးတန်သစ်ပင်၊ သစ်တောများရှိသည့် ပြည်ထောင်စုကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြသူများဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုသားတို့ မှီတင်းနေထိုင်ရန် လုံလောက်ရုံတင်မဟုတ်ဘဲ ချောင်ချောင်ချိချိ ရှိလှသည်။”**

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းကို ကြည့်လိုက်ပါ။ ပုပ္ပါးတောင်ကြီးကို မြင်ရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၏ အမှတ်လက္ခဏာတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ အနီးတွင် မြန်မာတို့၏ နှလုံးသားဝိညာဉ် ပုဂံကိုတွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ပုဂံကိုရောက်ပါက သဗ္ဗညု၊ မနုဟာ၊ အာနန္ဒာ၊ အရှေ့ဘက်လိပ်၊ အနောက်ဘက်လိပ်၊ မဟာဗောဓိ၊ ထီးလိုမင်းလို၊ ကန်တော့ပလ္လင်၊ ရွှေစည်းခုံ၊ ဓမ္မရံကြီး၊ မြစေတီ စသည့် စေတီပုထိုးများကို ဖူးကြရမည်ဖြစ်သည်။ ဘာသာရေးယုံကြည်ချက် အရသာမကဘဲ ယဉ်ကျေးမှုရှုထောင့်၊ သုခုမရှုထောင့်အရလည်း ဖူးမြော်ရသူများအတွက် အတိုင်းမသိ ကြည်နူးပီတိဖြစ်ရသည်။ ပုဂံယဉ်ကျေးမှုသည် ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အဆက်မကင်းသလို အမျိုးသားရေးအမှတ်လက္ခဏာတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာ့ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ယူနက်စကိုစာရင်းဝင်လည်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ဘက်အစွန်းပိုင်းကြည့်မည်ဆိုပါကလည်း လှပသော ကော့သောင်းမြို့နှင့် မြိတ်မြို့တို့ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးအရ အရေးပါသည့် နယ်စပ်မြို့ ဖြစ်သည်။ ငါး၊ ပုစွန်၊ ကဏန်း၊ ကင်းမွန် (စို/ခြောက်)၊ ခရုနှင့် ငါးမုန့် စသည့် ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ ပြည်တွင်းပြည်ပသို့ တင်ပို့နိုင်သည်။ အခြားထွက်ကုန်များမှာ သီဟိုဠ်စေ့နှင့် ဆီအုန်းတို့ ဖြစ်သည်။ ငှက်သိုက်လုပ်ငန်းမှာလည်း ထင်ရှားသည်။ ကျွန်းစုများပေါများသည့် ဒေသဖြစ်ရာ လန်ပိကျွန်း၊ ကြက်မောက်ကျွန်း၊ ခရင်းခွကျွန်းနှင့် ညောင်ဦးဖီးကျွန်းတို့မှာ ထင်ရှား

သည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပရှိ ခရီးသွားများနှစ်သက်ရာဒေသတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်တွင်လည်း လည်ပတ်စရာ များစွာရှိသည်။ ဆဒ္ဒန်ဂူ၊ ကော့ဂွန်းဂူ၊ ဘုရင့်ညီနောင်ဂူနှင့် ရသေ့ပျံဂူတို့မှာ ထင်ရှားသည်။ ထို့ပြင် ကျောက်ကလပ်စေတီ၊ ကော့ကသောင်ဂူ၊ ရွှေယဉ်မျှော်စေတီ၊ တောင်ဝိုင်းတောင်နဲ့ ဇွဲကပင်တောင်(လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်) တို့ကို ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပခရီးသွားများ သွားရောက်လည်ပတ်လေ့ရှိကြသည်။ ကရင်ဒုံးယိမ်း အကမှာလည်း ထင်ရှားသည်။

ကယားပြည်နယ်ရှိ ထီးစဲခါးရေတံခွန်၊ ကြက်ဂူ၊ ငွေတောင်ဆည်၊ ထီးပွင့်ကန်၊ ကန်ခုနစ်ဆင့်၊ ဆင်ဖြူတောင်တို့မှာ ခရီးသွားများ အများစု လာရောက်လေ့ရှိသည့်နေရာ ဖြစ်သည်။

တောင်ဇလပ်ပန်းတို့ ပွင့်ရာမြေဖြစ်သည့် ချင်းတောင်တန်းများ၊ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်တို့ ကိန်းအောင်းရာဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက်ကို ကြည့်လိုက်မည်ဆိုလျှင်လည်း လှပ၍ လွမ်းမောဖွယ်ကောင်းသော ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်ကြီးကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ဟု ဆိုလိုက်လျှင်ပင် ထမ့်စမ်းဂူ၊ ပင်းတယဂူနှင့် ပြဒါးလင်းဂူ တို့ကို မြင်ယောင်ပြီး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ အင်းလေးကန်၏အလှအပနှင့် ရှားပါးထူးခြားသည့် စွမ်းရည်တစ်မျိုးဖြစ်သည့် ခြေဖြင့် လှေလှော်ခြင်းဓလေ့ကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။

ခြေထောက်ဖြင့် စာဖတ်ခြင်းကိုလည်း ဝါသနာပါသည့် ကျွန်တော်သည် တစ်နေ့တွင် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်ဆီ၊ ရခိုင်ရိုးမဆီ၊ ကော့သောင်းနှင့် မြိတ်ကျွန်းစုများရှိရာဆီ၊ မြောက်ဖျားက ခေါင်လန်ဖူးဆီ၊ တောင်ဇလပ်ပန်းများပွင့်ရာ ချင်းတောင်တန်းများဆီ၊ တောင်ကွဲစေတီရှိရာ ကယားပြည်နယ်ဆီ၊ ချောင်းသာ၊ ငွေဆောင်နှင့် စက်စဲကမ်းခြေများဆီ ခြေဆန့်ချင်သည်။ တောတောင်ရေမြေသဘာဝ အလှအပများကို ကင်မရာကောင်းကောင်းဖြင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ချင်သည်။ သဘာဝအလှအပများကို ခံစားရင်း တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဒေသစာများကို စားသုံးချင်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မြေသယံဇာတများ၊ ရေသယံဇာတများ၊ တွင်းထွက်ရတနာများ၊ အဖိုးတန်သစ်ပင်၊ သစ်တောများရှိသည့် ပြည်ထောင်စုကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြသူများဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုသားတို့ မှီတင်းနေထိုင်ရန် လုံလောက်ရုံတင်မဟုတ်ဘဲ ချောင်ချောင်ချိချိ ရှိလှသည်။ အရပ်စကားဆိုရပါမူ အနေအစားချောင်သည်။ ဤမြေ၊ ဤရေတွင် နေထိုင်ရန် နောင်နှစ်တစ်ရာအတွက် ပူစရာမလိုသေးပါ။ အကျိုးရှိ ထိရောက်အောင်၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်အောင် စီမံခန့်ခွဲတတ်ဖို့သာ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ပညာတတ်လူသားအရင်းအမြစ်များ လိုအပ်မည် ဖြစ်သည်။

ဤမြေသည် ကျွန်တော်တို့ တောတောင်ရေမြေ ဘိုးဘွားအမွေစစ်စစ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဘိုးဘွားများ အစဉ်အဆက်နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားများ စုပေါင်းနေထိုင်ကြသည့် ဘိုးဘွားအမွေဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုကြီးတည်တံ့ရေးသည် ကျွန်တော်တို့၏ သမိုင်းပေးအမျိုးသားရေးတာဝန်တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ ဤမြေ၊ ဤရေကို အခြေပြုပြီး ကျွန်ုပ်တို့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနိုင်ကြသည်။ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားနိုင်ကြသည်။ သို့သော် ဝမ်းတစ်ထွာကျောင်းရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုခြံစည်းရိုးကို ထင်းခွေသူများ မဖြစ်ရအောင်

သတိပြုကြရန် လိုပေသည်။ ဘိုးဘွားအမွေ ပြည်ထောင်စု၏တန်ဖိုးကို ခံစားသိရှိတတ်ကြရန် လိုအပ်သည်။ တိုင်းရင်းသားအားလုံးတွင် ပြည်ထောင်စုဆိုသည့် စိတ်ဆန္ဒ ကိန်းအောင်းနေကြရန် လိုသည်။ ပြည်ထောင်စုသည်သာ ပထမ၊ ပြည်ထောင်စုသည်သာ ဒုတိယ၊ ပြည်ထောင်စုသည်သာ တတိယ ဆိုသည့် common sense သည် အရေးကြီးဆုံး အခြေခံအချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့စိတ်ဆန္ဒရှိနေမှသာ ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက်၏ ပြည်ထောင်စုအမွေကို နောင်မျိုးဆက်များထံသို့ အကောင်းပကတိ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

မောင်သုတ(အညာမြေ)

ကိုးကား

- https://www.myanmardigitalnewspaper.com/my/meaakbhkcnk-rekhaitteaangmaariraa-puuttaaaiusiu
- https://myantrade.gov.mm/article/naypyitaw_02062023_1022
- https://myawady.net.mm/content/
- https://tourism.gov.mm/mm/shan-state/
- https://myanmar.gov.mm/history
- https://www.mdn.gov.mm/my/pnnytheaangcuchiusnnymaa

ဗမာမိဖုရားဆင်ဖြူမရှင်

ouf,Scif (a&TuRef;ajr)

"သီပေါမင်းနန်းတက်စိုးစံသည့်အချိန်တွင်
ယောက္ခမတော် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးအား
ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်မှ ဆင်းသက်ပိုင်ဆိုင်သည့်
လယ်ယာတော်၊ စလင်းမြို့၊ တလုပ်မြို့၊
အမြင့်လေးမြို့ဖြစ်သည့် မိုးထိ၊ ယဉ်ခံ၊ ဗန်းမော်၊
ဝန်းသိုမြို့များအား
ချီးမြှင့်ပေးသနားတော်မူသည်။"

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားအား ဖခမည်းတော် ဘကြီးတော်မင်းတရားကြီးနှင့် မယ်တော် နန်းမတော်မယ်နုမှ ဖွားမြင်ပြီး ငယ်အမည်မှာ ရွှေနန်းရှင် ဖြစ်သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်၏ ထူးခြားချက်မှာ မွေးကင်းစမှာပင် စဥ့်ကိုင်မြို့၊ စစ်ကိုင်းမြို့နှင့်အတူ ရွှေငွေကျောက်သံပတ္တမြားများကို ဖခမည်းတော်မှ ချီးမြှင့်မြောက်စားပြီး ပုခက်တော်တင်မင်္ဂလာအမှုတော်အား ဆောင်ကြဉ်းပြီး အမည်နာမအား မှည့်ခေါ်စေသည်။

အရွယ်ရောက်လာသည့်အချိန်တွင် ကုန်းဘောင်မင်း ၁၀ ဆက်မြောက်၏အလယ်နန်းဆောင်မိဖုရားအဖြစ် တင်မြှောက်ခံရသည်။ မင်းတုန်းမင်းနှင့် အလယ်နန်းဆောင်မိဖုရားတို့သည် ၁၂၅၃ ခုနှစ်တွင် မဟာဝိဇယရံသီပုထိုးတော်ကြီးဘုရားကို ထီးတော်တင်လှူခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်သည့် တောင်ညာစံမိဖုရား အဂ္ဂမဟေသီဒေဝီ သီရိပဝရအတုလတိလောကမဟာရာဇိန္ဒမိပတိရတနာဒေဝီ(စကြာဒေဝီ)သည် ၁၂၃၈ ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့တွင် နတ်ရွာစံ(ကွယ်လွန်)သည်။

မင်းတုန်းမင်း၏ တောင်ညာစံမိဖုရားခေါင်ကြီး နတ်ရွာစံ(ကွယ်လွန်)သည်နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း အလယ်နန်းဆောင်မိဖုရားမှ မိမိအား မိဖုရားခေါင်ကြီးတင်မြှောက်ပါရန် ရဲဝံ့စွာ တင်လျှောက်လေသည်။ ထိုအကြောင်းအရာအား ကြားသိသည့် အခြားမိဖုရားများမှ တိတ်တဆိတ် ကန့်ကွက်ကြသော်လည်း မင်းတုန်းမင်းမှ အဆောင်ရမိဖုရားများ ကျေနပ်အောင် နှစ်သိမ့်စေပြီး ၁၂၃၉ ခု တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၆ ရက်နေ့တွင် အလယ်နန်းဆောင်မိဖုရားရွှေနန်းရှင်အား ထားဝယ်မြို့မှဆက်သသည့် သီရိမဟာသုဘတ္တရတနာဘွဲ့အမည်ရှိ ဆင်ဖြူမတစ်စီးအား မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးမှ ပေးသနားတော်မူပြီး ထီးဖြူဆောင်း၍ မိဖုရားခေါင်ကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်သောကြောင့် ဆင်ဖြူမရှင်ဟု အမည်တွင်ခြင်း ဖြစ်သည်၊

မင်းတုန်းမင်းနှင့် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားတို့မှ သားသမီးခုနစ်ဦး ဖွားမြင်ခဲ့သော်လည်း လေးဦးမှာ သေဆုံးသောကြောင့် သုံးဦးသာ အဖတ်တင်ကျန်ရှိခဲ့သည်။ ထိုသူတို့မှာ –

(၁) မိုင်းနောင်မြို့စားစုဖုရားကြီး၊

(၂) သုသီရိရတနာမင်္ဂလာဒေဝီမြတောင်မြို့စားစုဖုရားလတ်၊

(၃) သီရိသုပတာရတနာဒေဝီစုဖုရားကလေး တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားမှ မွေးသည့် သမီးသုံးဦးအနက် ဒုတိယသမီးတော် စုဖုရားလတ်သည် သွက်လက်ဖျတ်လတ်ပြီး မဟုတ်မခံ ပြောရဲဆိုဝံ့ရှိသူ ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးနှင့် နန်းဆွယ်မိဖုရား(နန္ဒဒေဝီ) လောင်းရှည်မိဖုရားမှ မွေးသည့် သားတော်၊ ငယ်အမည်မှာ မောင်မျိုးဆက် နောင်တွင် သီပေါဘုရင်ဖြစ်လာမည့်သူနှင့် ရည်ငံ(ချစ်ကြိုက်)နေသူဖြစ်သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားသည် မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးရာထူးရသည့်အချိန်မှစ၍ နန်းတော်အတွင်း ဩဇာထက်မြက်၍ နန်းတွင်းအမှုများအား စိတ်တိုင်းကျခြယ်လှယ်လေသည်။ မင်းတုန်းမင်း နာမကျန်းဖြစ်စဉ် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့နှစ်ဦး တိတ်တဆိတ်တိုင်ပင်ပြီး မင်းတရားကြီးရောဂါသည်းထန်နေသည်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ် တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၉ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီး၊ အတွင်းဝန်စုံသည့် ညီလာခံတွင် မင်းတရားကြီးအမိန့်ဟုဆိုကာ သီပေါမင်းသားအား အိမ်ရှေ့စံမင်းအဖြစ် တင်မြှောက်သည်။ သီပေါအိမ်ရှေ့စံမင်းဖြစ်ပြီးနောက် နာမကျန်းဖြစ်နေသော မင်းတုန်းမင်း

အားပြုစုရန်အတွက် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သီပေါတို့နှစ်ဦးသာ စောင့်ကြပ်ပြုစုကြသည်။

ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သင့်တင့်သည့်မိဖုရားနှင့် သမားတော်များအား ဝင်ထွက်ခွင့်ပေးထားသော်လည်း မိမိနှင့်အလျဉ်းမသင့်သူ မှူးမတ်၊ မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်များအား အဝင်အထွက်မရှိစေရန် တားမြစ်ထားသည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီး ရောဂါသည်းထန်နေချိန်တွင်သားတော်၊သမီးတော်၊မြေးတော်၊တူတော်များအား မင်းကြီးမှ တွေ့လိုသည်ဟု လိမ်ညာခေါ်ယူပြီး နန်းတော်၏မြောက်ဘက်ဥယျာဉ်တော်အတွင်း အကျဉ်းချထားပြီး အိမ်ရှေ့စံမင်းသီပေါအား(သီရိပဝရဝိဇယာနန္တယသတိလောကပဏ္ဍိတမဟာရာဓိရာဇာ)ဘွဲ့ အပ်နှင်းပြီး ဆင်ဖြူမရှင်၏သမီးတော်သုံးပါးဖြင့် လက်ဆက်၍ ထီးနန်းတင်လိုက်သည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီးမှာ ၁၂၄၀ ခု သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၆ ရက်နေ့တွင် နတ်ရွာစံ (ကွယ်လွန်)သည့်အချိန်တွင် မိဖုရားငါးကျိပ်၊ သားတော်ငါးကျိပ်နှင့်နှစ်ပါး၊ သမီးတော်ငါးကျိပ်နှင့် ခြောက်ပါး၊ မြေးတော် ယောက်ျားလေးကျိပ်တစ်ပါး၊ မြေးတော် မိန်းမလေးကျိပ်နှစ်ပါး၊ မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မြေးတော် ယောက်ျား၊ မိန်းမ စုစုပေါင်း နှစ်ဆယ့်လေးကျိပ်နှင့် တစ်ပါး ကျန်ရစ်ခဲ့လေသည်။

မင်းတုန်းမင်း နတ်ရွာစံ(ကွယ်လွန်)ပြီးနောက် ဆင်ဖြူမရှင်သည် သီပေါမင်းအား မိမိ၏သမီးတော်သုံးပါးဖြင့် လက်ဆက်၍ ထီးနန်းတက်စေသည်။ ရှေးဘုရင်များ၏နန်းတက်သည့်အစဉ်အလာအတိုင်း သမီးတော်ကြီးဖြစ်သည့် စုဖုရားကြီးအား တောင်နန်းစံမိဖုရားခေါင်အဖြစ် တင်မြှောက်ပြီး စုဖုရားလတ်အား မြောက်နန်းစံအဖြစ် တင်မြှောက်ခဲ့သော်လည်း ဘုရင်နှင့်အစ်မတော်ကြားသို့ ဇွတ်အတင်းဝင်ထိုင်ပြီး ဘိသိက်မင်္ဂလာတက်ရောက်လာသည့် မင်းပရိသတ်တို့အား အရေးမထား၊ မိမိ၏ဆန္ဒအား အကျင့်သိက္ခာမဲ့စွာ မိဖုရားခေါင်ကြီးရာထူးအား ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း ဝင်ယူလိုက်သည့် စုဖုရားလတ်၏ပြုမူချက်သည် နန်းတော်၏ ထုံးတမ်းအစဉ်လာအား ဖောက်ဖျက်လိုက်

“ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရားကြီးသည် မိမိသြဇာ သက်ရောက်မည့် ဘုရင်အား ရွေးချယ်ပြီး တိုင်းပြည် အုပ်ချုပ်လိုသည့် အတ္တမာနဖြင့် ...”

ခြင်းဖြင့် ကုန်းဘောင်မင်း ၁၁ ဆက်၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဖြစ်လာလေသည်။

သီပေါမင်းနန်းတက်ပြီး ငါးလအကြာတွင် အကျဉ်းချထားသည့် မင်းညီမင်းသား ၄၇ ကျော်တို့အား ၁၂၄၇ ခု တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် ညတစ်ချက်တီးချိန်တွင် မြောက်ဒဝယ်ဗိုလ် ရနောင်မြို့စား မောင်တုတ်၊ ပင်းသာမြို့စားမောင်ပြောင်း၊ ရွှေလက်ဝဲဗိုလ်၊ မာရဘင်ဗိုလ် စသည့် လက်သုံးတော်ကြီးကိုင်တို့မှ ခေါင်းဆောင်၍ ဆင်ဖြူမရှင်အမိန့်ဖြင့် သုတ်သင်လိုက်ကြတော့သည်။

သီပေါမင်းနန်းတက်စိုးစံသည့်အချိန်တွင် ယောက္ခမတော် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးအား ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်မှ ဆင်းသက်ပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်ယာတော်၊ စလင်းမြို့၊ တလုပ်မြို့၊ အမြင့်လေးမြို့ဖြစ်သည့် မိုးထိ၊ ယဉ်ခံ၊ ဗန်းမော်၊ ဝန်းသိုမြို့များအား ချီးမြှင့်ပေးသနားတော်မူသည်။

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးသည် မိမိသြဇာသက်ရောက်မည့် ဘုရင်အား ရွေးချယ်ပြီး တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်လိုသည့် အတ္တမာနဖြင့် မိမိတိုင်းပြည်၊ မိမိလူမျိုးတို့အား ငဲ့ညှာထောက်ထားခြင်း မရှိ၊ မိမိဆန္ဒဖြစ်လိုသည်ကို တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်း မိဖုရားဖြစ်သည်။

လူမှာအမျိုး၊ ကြက်မှာအရိုးဟု ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရား၏ ဖခမည်းတော် ဘကြီးတော်မင်းတရားကြီး၏စကားအား (ဖလံခုံရွာ)သူ မယ်နုမှ လူမှာအချစ် ကြက်မှာအမြစ် ဟု တန်ပြန်စကားဆို၍ ကုန်းဘောင်ခေတ် ခုနစ်ဆက်မြောက်၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်လာခဲ့သည့် နန်းမတော် မယ်နုသည် ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအား သူမ၏အမြော်အမြင်မဲ့စွာ အာဏာရူးခဲ့သည့်အတွက် စစ်ရှုံးနိမ့်ခဲ့သူသည် ဆင်ဖြူမရှင်၏မယ်တော်ဖြစ်သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်သည် သီပေါမင်းအား မတရားမှုများစွာဖြင့် ထီးနန်းတင်ပြီး မိမိ၏ သြဇာအာဏာဖြင့် တိုင်းပြည်အား ထိန်းကျောင်းရန်ကြံစည်ခဲ့သော်လည်း ဒုတိယသမီးတော်ဖြစ်သည့် စုဖုရားလတ်မှာ သီပေါဘုရင်၏အမိန့်အား ကျော်လွန်၍ နန်းတွင်းအရေးများကို ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်သောကြောင့် နာမည်ဆိုးနှင့်ကျော်ကြားပြီး တိုင်းပြည်အား စိတ်တိုင်းကျ မိုက်မဲစွာ အုပ်ချုပ်မှုနှင့်အတူ သူမ၏အဘွား နန်းမတော်မယ်နု၏ လမ်းစဉ်အတိုင်း တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ရှုံးနိမ့်ခဲ့ရပြီး တိုင်းပြည်မှာ သူ့ကျွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်အထိ မာန ထောင်လွှားသူဖြစ်သည်။

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ဖြစ်သည့် ဘကြီးတော်ဘုရား၏စကားမှာ မှန်ပေစွ။ လူမှာ အမျိုး၊ ကြက်မှာ အရိုးဆိုသကဲ့သို့ အဘွား၊ သမီး၊ မြေး စသည့် မြေးအဘွားသုံးယောက်သည် တိုင်းပြည်ခိုက်စေသည့် ကုန်းဘောင်ခေတ်မင်းတို့၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးများဖြစ်ကြပြီး တိုင်းပြည်အား ကောင်းမွေမထား တစ်ကိုယ်ကောင်းစိတ်ဓာတ်တို့သည် တစ်သွေးတစ်သားတည်း စီးဆင်းနေသူများဖြစ်သည်မှာ ငြင်းဖွယ်မရှိပေ။

ထို့ကြောင့် ဘကြီးတော်မင်းတရားကြီး၏ လူမှာ အမျိုး၊ ကြက်မှာ အရိုး ဆိုသည့် စကားမှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်၏ လွဲမှားသည့်စီမံခန့်ခွဲမှုကြောင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရမှ ကုန်းဘောင်မင်း နောက်ဆုံးမင်းဖြစ်သည့်

သီပေါမင်းအား နန်းချသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘုရင်စနစ် အပြီးတိုင်ဆိတ်သုဉ်းခဲ့ရသည်။

နန်းကျဘုရင်သီပေါမင်း၊ မိဖုရားခေါင်ကြီးစုဖုရားလတ်နှင့်အတူ စုဖုရားကလေး၊ သမီးတော် နှစ်ပါးဖြစ်သည့် ထိပ်စုမြတ်ကြီးနှင့် ထိပ်စုဖုရားလတ်၊ မယ်တော်ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သမီးတော်ကြီး မိုင်းနောင်စုဖုရားကြီး၊ အပျိုတော် ၁၀ ယောက်၊ မိန်းမအစေအပါး ၅၀ နှင့် ၎င်းတို့၏ယောကျ်ား ငါးယောက် အားလုံးပေါင်း ၈၀ ခန့်အား နန်းတွင်းမှထုတ်၍ သူရိယသင်္ဘောဖြင့်တင်ဆောင်ကာ ဧရာဝတီမြစ်အလယ်တွင် ကျောက်ချထားလိုက်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်လယ်မှ ရန်ကုန်မြို့သို့ ၁၈၈၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်တွင် ရောက်ရှိသည်။

သီပေါဘုရင်နှင့်အခြွေအရံတို့အား (ကင်းနင်း)ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ရာ သူရိယသင်္ဘောပေါ်သို့ နန်းကျဘုရင်သီပေါနှင့် ပါလာသည့်လူပေါင်း ၈၀ ခန့်အနက် ၆၀ မှာ သီပေါဘုရင်နှင့်အတူ ပြည်ပသို့ မလိုက်လိုကြပေ။ ထို့ကြောင့် သီပေါဘုရင်နှင့်အတူ မိဖုရားနှစ်ပါး၊ သမီးတော်နှစ်ပါး၊ အပျိုတော် ၁၃ ပါး၊ ပန်းတိမ်ဝန်နှင့် သူ၏သားတော်နှင့် တကွ လူ ၂၀ ခန့်ပါဝင်သည့် သီပေါဘုရင်နှင့်အဖွဲ့အား ရန်ကုန်မြို့မှ အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဒရပ်မြို့သို့ ပို့ဆောင်ရာ ၁၈၈၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ရောက်ရှိသည်။ မယ်တော်ဆင်ဖြူမရှင်၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ မြို့သစ်အတွင်းဝန်၊ ကျောက်မြောင်းအတွင်းဝန်တို့သည် ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျန်ရစ်သည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရမှ ဆင်ဖြူမရှင်၊ သမီးတော်ကြီး မိုင်းနောင်စုဖုရားကြီးနှင့် အထိန်းတော် အပျိုတော် ၁၂ ယောက်တို့ကို S.S.CLIV မီးသင်္ဘောဖြင့် ထားဝယ်သို့ ပို့လိုက်သည်။ ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရားကြီးနှင့် သမီးတော်ကြီးတို့ကို သီပေါဘုရင်နှင့်အတူ ပြည်ပသို့ပို့ဆောင်ခြင်း မပြုခဲ့သည်မှာ သီပေါမင်းနန်းမကျမီ နန်းတွင်းအရေးကြောင့် သမီး၊ သမက်၊ ယောက္ခမတို့အကြား ပြေလည်မှု မရှိခြင်း၊ မိုင်းနောင်စုဖုရားကြီးမှလည်း စုဖုရားလတ်နှင့်အတူ စင်ပြိုင်နန်းတက်ခဲ့ရသော်လည်း စုဖုရားလတ်၏စနက်ကြောင့် သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားကြီးမှာ ဆက်သွယ်ခွင့် မရရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် မယ်တော်ဆင်ဖြူမရှင်၏အဆောင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းများ သိထားသည်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်ဖြူမရှင်၊ စုဖုရားကြီးနှင့် အခြွေအရံတို့အား ထားဝယ်သို့ သီးခြားပို့ဆောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးနှင့်အဖွဲ့အား ထားဝယ်မြို့(ယခု ထားဝယ်ကောလိပ်မြေနေရာ)တွင် ဝင်းခြံအခိုင်အမာကာရံ၍ စံအိမ်တော်ဖြင့်ထားရှိကာ ထားဝယ်အရေးပိုင်မှ တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်သည် စံအိမ်တော်သို့ မိမိအား လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအား ဆုတော်လာဘ်တော်များအား အတိုင်းအဆမရှိ ချီးမြှင့်သည်။ ထိုအကြောင်းအရာအား ဗြိတိသျှအစိုးရမှ ကြားသိသောအခါ အဝင်အထွက်များအား ပိတ်ပင်တားဆီးလိုက်သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သမီးတော်စုဖုရားကြီးအား ဗြိတိသျှအစိုးရမှ နိုင်ငံရေးပင်စင်လစာများကို ပထမတန်းစားအဆင့်သတ်မှတ်၍ တစ်လလျှင် ၁၅၀ ကျပ် ထောက်ပံ့သည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့မှစ၍ ပင်စင်လစာ ၃၀၀ ကျပ် တိုးမြှင့်ရရှိသည်။ စံအိမ်တော်တွင်းရှိ အပျိုတော်၊ အထိန်းတော်များအားငဲ့ကွက်၍ ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် ပင်စင်လစာ ၃၀၀ ကျပ် ထိုမှတစ်ဆင့် ၄၅၀ ကျပ်ထိတိုး၍ ပင်စင်လစာအား ဆင်ဖြူမရှင်မှ ခံစားခွင့်ရရှိခဲ့ပြီး

စုဖုရားကြီးမှာ ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် ၁၅၀ ကျပ်မှ ၂၀၀ ကျပ်ထိ ရရှိသည်။ ၁၈၉၃ ခုနှစ်မှစ၍ ကံတော်ကုန် (ကွယ်လွန်)သည်အထိ ၂၆၉ ကျပ်နှုန်းဖြင့် ဗြိတိသျှအစိုးရမှ ထောက်ပံ့ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်သည် ကုန်းဘောင်မင်း ၁၀ ဆက် မင်းတုန်းမင်း၊ နန်းတက်စဉ် နန်းတွင်းအရေးအရာများ လိုသလို ကိုင်တွယ်အုပ်ချုပ်နိုင်သည့်အချိန်တွင် အရည်အချင်းရှိသူ ဘုရင့်သားတော်များဖြစ်သည့် သုံးဆယ်မင်းသား၊ မက္ခရာမင်းသားကြီး၊ ညောင်ရမ်းမင်းသားတို့ကဲ့သို့ နှလုံးရည်၊ လက်ရုံးရည်အပြည့်ဖြင့် မိမိထက် တိုင်းပြည်အား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် တည့်မတ်ထိန်းကျောင်းနိုင်သည့် အရည်အချင်းရှိသူများအား မျက်ကွယ်ပြု၍ နိုင်ငံအရေးထက် မိမိအရေးဦးစားပေးသူ ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးသည် ဘုရင်၏အာဏာအား အလွဲသုံးစားရယူပြီး နှလုံးရည်၊ လက်ရုံးရည် အားနည်း၍ သဘောထားပျော့ပျောင်းပြီး မိမိ သြဇာသက်ရောက်မည့် သီပေါဘုရင်အား ရွေးချယ်ခဲ့သူ ဆင်ဖြူမရှင်၏အတ္တ၊ လောဘနှင့် တစ်ကိုယ်ကောင်းစိတ်ထားမှာ မြန်မာပြည်ကြီး မင်းမဲ့တိုင်းပြည်ဖြစ်ခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်သည် မိမိ၏ကိုယ်ကျိုးအတွက် ရတနာပုံနန်းတော်မှ သီပေါမင်း ပါတော်မူပြီး ကျန်ရှိပစ္စည်းများအား စာရင်းအတိအကျ ဖော်ပြီး ဗြိတိသျှအစိုးရထံ တောင်းဆိုသည့်အပြင် မိမိအား နန်းတော်မှမထွက်ခွာမီ ရတနာပုံနေပြည်တော်နန်းတွင် နေချင်ပါက နေနိုင်ကြောင်း၊သမီးတော်ကြီး စုဖုရားကြီးလည်း အတူနေခွင့်ပြုသည်ဟုပြောသည့် ကာနယ်စလေဒင် (ယခု အက်ဒွပ်)အား နန်းတွင်းရှိ မိမိပိုင်ရတနာနှင့်တကွ အခြားအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများအား စာရင်းနှင့်တကွ အပ်နှံထားခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိတွင်အပ်နှံထားခဲ့သည့် သေတ္တာ၏သော့မှာ ယနေ့အထိ ရှိနေသေးကြောင်း၊ ထို့အတူ မိမိ၏ကလေးများမှ တောင်းဆိုမှုကြောင့် ရန်ကုန်အထိ လိုက်ပါပို့ဆောင်ပေးလိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် နေပြည်တော်သို့ ပြန်လည်ပို့ဆောင်ပေးပါမည်လားဟု ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားမှ မေးသော် ရန်ကုန်လွန်၍ ကာလကတ္တားထိ လိုက်ပါလာခဲ့ပါကလည်း ရတနာပုံနေပြည်တော်သို့ ပြန်လည်ပို့ဆောင်ပေးမည်ဟု ကတိစကားအားယုံကြည်ခဲ့သည့် မယ်တော်ဆင်ဖြူမရှင်၊ သမီးတော်ကြီးစုဖုရားကြီးနှင့် အခြွေအရံတို့သည် ရန်ကုန်သို့ လိုက်ပါလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိတို့အား ထားဝယ်မြို့သို့ ပို့ဆောင်ခဲ့ပြီး ဘုရင်ခံချုပ်မှ တိုင်းပြည်အေးချမ်းငြိမ်သက်သည့်အချိန်ထိ နေထိုင်ရန် ညွှန်ကြားခြင်းခံခဲ့ရသည့် အကြောင်းအရာပါသည့် စာအားပို့ဆောင်ခဲ့သည့်အတွက် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်မှ ဆင်ဖြူမရှင် တင်ပြသည့်ပစ္စည်းစာရင်းမှာ ပျောက်ဆုံးသည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပြီး ထားဝယ်သို့ ပို့ဆောင်ခြင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်မြန်မာပြည် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဆာချားလ်ကရော့စဝိတ်၏အကြောင်းပြန်စာတွင် ဆုံးဖြတ်သည့်အလျောက် လိုက်ပါလာခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆင်ဖြူမရှင် နှစ်သက်သည့်အရပ်သို့ သွားလာနိုင်ကြောင်း၊ ကာနယ်စလေဒင်မှခွင့်ပြုပြီးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ ပြန်လည်ရေးသားပေးပို့ခဲ့သော်လည်း ဆင်ဖြူမရှင်၏ စာပါအကြောင်းအရာများအား ဗြိတိသျှအစိုးရမှ ယုံကြည်မှုမရှိပေ။ သီပေါမင်းအား ထီးနန်းတင်ပြီး မင်းဆွေမင်းမျိုးများအားသတ်ဖြတ်မှုတွင် တာဝန်အရှိဆုံးအမျိုးသမီးဖြစ်ကြောင်း ဗြိတိသျှအစိုးရမှ ယုံကြည်ထားသည်။

ဆင်ဖြူမရှင်သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့လာခြင်းအား ဗြိတိသျှအစိုးရမှ တားမြစ်

ခြင်းမရှိသော်လည်း နန်းတော်တွင်းကျန်ရှိခဲ့သည့်ပစ္စည်းများအား အကာအကွယ်မဲ့စွာ တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ သိမ်းယူခြင်းခံခဲ့ရလေသည်။

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးသည် ရွှေလင်ပန်းနှင့် အချင်းဆေး မင်းမွေးသည် မင်းသမီး ဖြစ်သည်။ (ယနေ့ခေတ်စကားဖြင့် နံပါတ် တစ်၊ ပထမတန်းစားမိသားစု)မှ ပေါက်ဖွားလာခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ သူမ၏ဂုဏ်ရှိန်မြင့်ခြင်း၊ ဉာဏ်ရည်ထက်မြက်ခြင်း၊ ပင်ကိုဗီဇအရ လိုချင်သည့် အရာအား အခွင့်သင့်သည်နှင့်ထိရောက်စွာ ရယူတတ်သူ စသည် အရည်အချင်းများအား နိုင်ငံတော်အဆင့်မြင့်မားရန်၊ နိုင်ငံရေးအသိတရား၊ အမျိုးဂုဏ် ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးအတွက် ပါးနပ်စွာ အသုံးချတတ်ခဲ့သူဖြစ်ခဲ့ပါက ဆင်ဖြူမရှင်သည် ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး၏ အလေးထားတန်ဖိုးရှိသည့် မိန်းမမြတ်အဖြစ် နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများ ဂုဏ်ယူစွာဖြင့် အသိ အမှတ်ပြုခံရမည့်သူဖြစ်သော်လည်း မိမိထက် ဉာဏ်ရည်နိမ့်သူ၊ မိမိထက်အဆင့်နိမ့်သူအား မင်းမြှောက်၍ ဘုရင့်အထက်မှ အာဏာပြလိုသည့်ဆန္ဒကြောင့် အောက်လက်ငယ်သားများ နှင့် တိုင်းသူပြည်သားများအား ရင်ဝယ်သား ထားရမည်ဟု မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့၏ အစဉ်အလာအား မေ့လျော့ထားပြီး ကုန်းဘောင်ခေတ် ခုနစ်ဆက် မင်းဖြစ်သည့် ဖခမည်း တော်ဘကြီးတော်မင်းတရားကြီးဂုဏ်အား မငဲ့ကွက် ပထမ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်ပွဲအပြီး သာယာဝတီမင်းမှ ဆင်ဖြူမရှင်၏မယ်တော် နန်းမတော် မယ်နုအား ကွက်မျက်သောကြောင့် အမိမဲ့သွားသည့် ဆင်ဖြူမရှင်အား မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး စကြာဒေဝီမှ ကယ်တင်ပြီး နန်းတော်တွင်း ခေါ်ယူစောင့်ရှောက်ခဲ့သည့် နတ်ရွာစံ (ကွယ်လွန်)သွားသည့် စကြာဒေဝီ မိဖုရားကြီး၏ ကျေးဇူးမျှမထောက်၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်မင်း ၁၀ ဆက်မြောက်၏မိဖုရား ရာထူးအား ထိုက်တန်စွာ ချီးမြှင့်ပေးခဲ့သည့် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ကျေးဇူးအား မသိ တတ်၊ နာမကျန်းဖြစ်နေခြင်းအား အခွင့်ကောင်းယူ၍ ဘုရင့်အာဏာအား အလွဲသုံးစားပြုလျက် ဖြစ်ချင်သည့်ဆန္ဒနှင့် ဖြစ်သင့်သည်ကို ခွဲခြားနိုင်ခြင်း မရှိသူ၊ ဆင်ဖြူမရှင်၏ သိက္ခာမဲ့လုပ်ရပ် များသည် အသက်သွေးချွေးများဖြင့် လက်ဆင့်ကမ်းလာသည့် ကုန်းဘောင်ခေတ်အဆက်ဆက် မင်းတို့၏ ခေတ်တစ်ခေတ်အား ပပျောက်စေခဲ့သည့် တရားခံအစစ်မှာ ဆင်ဖြူမရှင်ပင်ဖြစ်သည်။

အင်္ဂလိပ်တို့၏ တတိယကျူးကျော်စစ်ပွဲကြောင့် နေပြည်တော်တွင် သိမ်ငယ်၍ ကျန်ရှိ ခဲ့သည့် ဆင်ဖြူမရှင်၏ ဆွေတော်မျိုးတော်များ၊ တိုင်းပြည်တွင်း၌ တိုင်းတစ်ပါးသား လက်အောက်တွင် ကျရောက်နေသည့် တိုင်းသူပြည်သားများအား မျက်နှာလွှဲ၍ သူရဲဘော ကြောင်သည့် ရှင်ဘုရင်လက်ကိုဆွဲပြီး သူရိယသင်္ဘောပေါ် တက်သွားသည့် ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်ဆုံးမင်းဆက် သီပေါမင်း၏မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ်သည် ကုန်းဘောင်မင်း ခုနစ်ဆက်၏မိဖုရားခေါင်ကြီး နန်းမတော်မယ်နု၏မြေး ကုန်းဘောင်မင်း ၁၀ ဆက်၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဆင်ဖြူမရှင်၏ ဒုတိယသမီးတော်ဖြစ်ပြီး လူမှာအမျိုး၊ ကြက်မှာအရိုး ဟု စကားပုံအား ရွတ်ဆိုခဲ့သူ ဘကြီးတော်မင်းတရား၏မြေးတော် အရင်းဖြစ်သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ထူးခြားစွာ အဘွားနန်းမတော်မယ်နု၊ သမီးဆင်ဖြူမရှင်၊ မြေးစုဖုရားလတ်တို့ သုံးယောက်သည် ကုန်းဘောင်မင်းတို့၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးများဖြစ်ကြ ပြီး အတ္တကြီးမာနထောင်လွှား၍ တစ်ဇွတ်ထိုးလုပ်ဆောင်တတ်သည့် အမူအကျင့်များသည် တစ်သွေးတစ်သားတည်း စီးဆင်းနေသူများ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အတ္တမာနထောင်လွှား၍

မိမိဖြစ်ချင်သည့်ဆန္ဒအား သိက္ခာမဲ့စွာအရယူဆောင်ကြဉ်းတတ်သည့် စရိုက်ကြောင့်၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်ပျက်သုဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘုရင်စနစ်ပပျောက်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

ရှင်ဘုရင်၏အထက်တွင် အာဏာရှင်ဖြစ်လိုသည့် သုံးတောင်ဝတ်မြင့်မြတ်သူ အမျိုးသမီးကောင်းသည် တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးအား စေတနာမှန်ပါက အများကောင်းကျိုး ကိုယ့်ကောင်းကျိုး ဖြစ်လာမည်ဖြစ်ပြီး စေတနာမမှန်ပါက မိမိနှင့်တကွ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုး ကံကြမ္မာ၏နိဂုံးမှာ စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာဖြစ်မည်မှာ အမှန်ပင်။ တိုင်းပြည်အပေါ် စေတနာ မမှန်သည့် ဆင်ဖြူမရှင်သည် သာမန်အရပ်သူဘဝဖြင့် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ စမ်းချောင်းမြို့နယ် ဝင်ဆာလမ်း(ယခု ရှင်စောပုလမ်း)၌ နတ်ရွာစံ (ကွယ်လွန်)သည်။

စာပေပညာရှင်များနှင့်စာရှုသူများအား
အစဉ်လေးစားလျက်
သက်မှူးခင်(ရွှေကျွန်းမြေ)

ကိုးကား

၁။ မင်္ဂလာမောင်မယ်
   အတွဲ ၂၂၊ အမှတ် ၁၀
   သမိုင်းဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ
   မေးလိုရာမေး
   ဦးမြင့်စော(သမိုင်းပါမောက္ခငြိမ်း)

၂။ FB စာမျက်နှာမှမြန်မာနန်းတွင်းမှတ်စုနှင့် သမိုင်းကြောင်းများ
   ပျဉ်းမနားအောင်ကိုကို

တာချီလိတ် သို့မဟုတ် ရွှေတြိဂံနယ်မြေမှ အထင်ကရမြို့လေးဆီသို့

r,kd,kdvdrif(ny)

"ပထမဆုံး နမ့်ပန်ချောင်းကူးတံတားကို ဖြတ်ကူးအပြီးမှာ
သံလွင်မြစ်ကူးတံတားကို ထပ်မံဖြတ်ကူးရပါတယ်။
အဲဒီနောက် တာကော်မှာ နေ့လယ်စာ စားကြပါတယ်။
ဖုန်းလိုင်းမရတဲ့နေရာဖြစ်ပြီး ကားဘီးပေါက်လို့
ဘီးဖာဖို့ဆိုင်တွေ့ပေမယ့် ဆိုင်မှာလူမရှိလို့
ကားဆရာတစ်ယောက် နေပူပူမှာ ကားဘီးလဲလှယ်ခဲ့ရတာ
အမှတ်တရပါပဲ။"

တာချီလိတ်မြို့လို့ပြောလိုက်တာနဲ့ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းက နယ်စပ်မြို့အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရွှေတြိဂံနယ်မြေဖြစ်တဲ့ မြန်မာ၊ လာအို၊ ထိုင်းနိုင်ငံ သုံးနိုင်ငံရဲ့မဲခေါင်မြစ်ဆုံရာနယ်မြေချင်းထိစပ်နေတဲ့မြို့အဖြစ်လည်းကောင်း၊ လူသိများထင်ရှားတဲ့ မြို့တစ်မြို့ဖြစ်ပါတယ်။ နယ်စပ်မြို့ထဲမှာမှ ကားလမ်း၊ လေကြောင်းလမ်းတို့နဲ့ သွားရောက်နိုင်တဲ့မြို့ဖြစ်လို့ ဤခရီးမဝေးပါလို့ပဲ ဆိုရမယ်ထင်ပါရဲ့နော်။

ကျွန်မအဖို့တော့ တာချီလိတ်ဆိုတာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ် ၂၀ ကျော်ကတည်းက နီးရက်နဲ့ဝေးခဲ့တဲ့ မြို့၊ တစ်ဖက်ကမ်း မယ်ဆိုင်မြို့ကနေ ခြေတစ်လှမ်းအလိုကနေ ငေးမောခဲ့ရတဲ့မြို့အဖြစ် အမှတ်တရတွေ ရှိခဲ့တဲ့မြို့ပါပဲ။ ဒီတစ်ခါတော့ တာချီလိတ်ကို ရောက်ခဲ့တဲ့အကြောင်း ပြောပြချင်မိပါတယ်။ တာချီလိတ်ကို အလုပ်ကိစ္စနဲ့သွားရမယ်ဆိုတော့ ခရီးလမ်းကြောင်းဆွဲကြပါတယ်။ ကားနဲ့သွားရင် တာချီလိတ်ကိုရောက်ဖို့ လမ်းမှာ ညအိပ်ရမယ်တဲ့။ လေယာဉ်နဲ့သွားရင်တော့ နေ့ချင်းရောက်နိုင်တဲ့လမ်းကြောင်းရှိပေမယ့် အသွားမှာ လေယာဉ်လက်မှတ်မရလို့ ကားနဲ့သွားဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါတယ်။ အပြန်ခရီးကိုတော့ လေယာဉ်လက်မှတ် ကြိုဖြတ်လို့ရလိုက်ပါတယ်။ ကားလက်မှတ်ကို နေပြည်တော်ကားဂိတ်မှာ ဝယ်တော့ သွားမယ့်ရက်အတွက် လက်မှတ်က ကုန်နေပြန်ရော။ ဒါနဲ့တောင်ကြီးအထိ ကားငှား၊ တောင်ကြီးမှာတစ်ညအိပ်ပြီး နောက်တစ်နေ့ မနက် ခြောက်နာရီမှာ ဌာနက စီစဉ်ပေးတဲ့ကားနဲ့ ကျိုင်းတုံကိုထွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ကျိုင်းတုံကို ညနေ ခြောက်နာရီခွဲခန့်မှာ ရောက်ပါတယ်။ ကားစီးချိန် ၁၂ နာရီလောက်ဖြစ်ပြီး ပြေလဖြစ်တဲ့အတွက် လမ်းတစ်လျှောက်မှာ စိုက်ခင်းတွေအတွက် မြေပြင်နေဆဲပဲဖြစ်လို့ စိမ်းစိမ်းစိုစိုမရှိဘဲ ပူပြင်းခြောက်ကပ်လို့နေပါတယ်။

တောင်ကြီးမှ ကျိုင်းတုံ

ကျွန်မအနေနဲ့ တောင်ကြီး-ကျိုင်းတုံ-တာချီလိတ်ခရီးဆိုတာ ကားနဲ့ ပထမဆုံးသွားဖြစ်တဲ့ခရီးဖြစ်လို့ လမ်းတစ်လျှောက် စိတ်ဝင်တစား လေ့လာမှတ်သားဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ကြားမြို့လေးတွေကို ဖြတ်သန်းသွားတဲ့အချိန်မှာ နယ်မြို့တွေရဲ့ထုံးစံ အေးဆေးငြိမ်သက်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ တောင်ကြီးမြို့က စထွက်တာနဲ့ နာရီဝက်အတွင်းမှာ ဟိုပုံးမြို့ကိုရောက်ပါတယ်။ ကားဘီးလေချိန်နေတဲ့အခိုက် မနက်စာ ရှမ်းစာဝင်စားကြပါတယ်။ ဟိုပုံးဆိုတာ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်ခန့်က ရောက်ခဲ့ဖူးတဲ့မြို့ဖြစ်ပြီး အခုတော့ တောင်ကြီးနဲ့တစ်ဆက်တည်း ဖြစ်နေပါပြီ။ ထန်စန်းဂူနဲ့ ရွှေတိဂုံဘုရားပုံတူစေတီကိုတော့ ဟိုပုံးမြို့အလွန်မှာ ဖူးတွေ့ရပါတယ်။ ထန်စန်းဂူနဲ့အပြိုင် တောင်ကြောတစ်လျှောက်ကားနဲ့ဖြတ်အသွား တစ်ဖက်က ရွှေတိဂုံဘုရားပုံတူစေတီနဲ့ ရှုခင်းတွေကို လှပစွာမြင်တွေ့ရပါတယ်။

ဟိုပုံးမြို့ကို လွန်လာခဲ့ရင် လွိုင်လင်မြို့ကိုရောက်မှာဖြစ်ပြီး စိန်ပန်းပြာတွေနဲ့ ထင်းရှူးတောတွေ အများအပြားတွေ့ရှိရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ထင်းရှူးတောကို မြင်လိုက်ရင် လွိုင်လင်မြို့ကိုရောက်ပြီဆိုတာ အလွယ်တကူသိနိုင်တယ်လို့ ပြောစမှတ်ရှိပါတယ်။ လွိုင်လင်ကန်က တောင်ကြီး-ကျိုင်းတုံကားလမ်းမကြီး နံဘေးမှာရှိနေပြီး ကြည်လင်စိမ်းမြနေတဲ့ ကန်ရေနဲ့ ကန်ပတ်လမ်းလေးက ပန်းရလှပါတယ်။ လွိုင်လင်ရဲ့ မြောက်ဘက်မှာတော့ ပင်လုံညီလာခံကျင်းပခဲ့ပြီး ပင်လုံစာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့တဲ့ ပင်လုံမြို့တည်ရှိပါတယ်။ လွိုင်လင်မြို့နဲ့ ပင်လုံမြို့ဟာ

တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းတည်ရှိနေလို့ မြို့နှစ်မြို့ဟာ စွယ်တော်ရွက်ပမာလို့ တင်စားလို့ရနိုင်ပါတယ်။ ပင်လုံနည်းပညာတက္ကသိုလ်ကိုလည်း လွိုင်လင်မြို့အထွက်မှာ တွေ့မြင်ရပါတယ်။

လွိုင်လင်မြို့ကို ဖြတ်ကျော်အပြီးမှာ နမ့်စန်မြို့ကို ရောက်ပါတယ်။ နမ့်စန်မြို့လေးက ကားလမ်းပေါ်မှာ တည်ရှိနေပြီး လေယာဉ်ကွင်းရှိနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ နမ့်စန်မြို့ကို ဖြတ်သွားတဲ့အချိန်က ၁၀ နာရီကျော်နေပြီဖြစ်လို့ မြို့ပေါ်မှာ လူသွားလူလာ စည်ကားနေတာကို တွေ့မြင်ရပါတယ်။ နမ့်စန်နဲ့ခိုလန်ကြားက မက်မွန်လောင်းကျေးရွာ၊ ဆိုင်မွန်ကျေးရွာနဲ့ ကုန်ပေါင်းကျေးရွာတွေကို ဖြတ်အသွားမှာ အင်္ကျီအနီနဲ့အစိမ်း အောက်က အနက်ရောင်ဘောင်းဘီလိုလို စကပ်လိုလို ဝတ်ထားပြီး ဆံပင်ကျောလယ်လောက်ကို အလယ်ခွဲလို့ စည်းနှောင်ထားတဲ့ လူငယ် လေး၊ ငါးယောက်အစုကို စကားရပ်ပြောနေကြတာ တွေ့ရတော့ စိတ်ထဲထူးဆန်းသလိုဖြစ်မိတယ်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်က ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ကြည့်လိုက်တော့မှ ပလောင် (တအာန်း)အနွယ်ဝင် ရူဂျင်းမျိုးနွယ်စုတွေဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးနဲ့ အမျိုးသားတွေအားလုံး ဝတ်ဆင်ပုံ ခပ်ဆင်ဆင်ဖြစ်ကာ အမျိုးသမီးတွေမှာ ခါးကွင်းတွေ ပတ်ထားတာဓာတ်ပုံထဲမှာ တွေ့ရပါတယ်။ ကားပေါ်က ဖျတ်ခနဲမြင်ရတာက အသားအရေ ဝါဝင်းနေပြီး ဆွဲဆောင်မှု ရှိကြပါတယ်။ ရုတ်တရက်ကြည့်လိုက်ရင် ယောကျ်ား၊ မိန်းမခွဲဖို့ ခက်ပါတယ်။

ပထမဆုံး နမ့်ပန်ချောင်းကူးတံတားကို ဖြတ်ကူးအပြီးမှာ သံလွင်မြစ်ကူးတံတားကို ထပ်မံဖြတ်ကူးရပါတယ်။ အဲဒီနောက် တာကော်မှာ နေ့လယ်စာ စားကြပါတယ်။ ဖုန်းလိုင်းမရတဲ့နေရာဖြစ်ပြီး ကားဘီးပေါက်လို့ ဘီးဖာဖို့ဆိုင်တွေ့ပေမယ့် ဆိုင်မှာလူမရှိလို့ ကားဆရာတစ်ယောက် နေပူပူမှာ ကားဘီးလဲလှယ်ခဲ့ရတာ အမှတ်တရပါပဲ။ ဆိုင်လေးက ရေအားလျှပ်စစ်နဲ့ မီးအားရယူထားတာဖြစ်ပြီး ရေခဲသေတ္တာအသုံးပြုလို့ရတဲ့အပြင် ပန်ကာဖွင့်ပေးထားလို့ အပူသက်သာခဲ့ရပါတယ်။ စားတဲ့သူရောက်မှ ကြော်လှော်ပေးတဲ့ဆိုင်ဖြစ်လို့ လွယ်လွယ်ကူကူ ဟင်းရွက်ကြော်၊ လက်ဖက်သုပ်၊ ကြက်ဥကြော်တို့နဲ့ ထမင်းစား ဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်။

ရှေ့ဆက်ပြီး မိုင်းပြင်းတောင်ကိုဖြတ်ကျော်လို့ မိုင်းပြင်းမြို့ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ထို့နောက်မှာတော့ ၄၅၈၈ ပေမြင့်တဲ့ စပယ်ရှယ်တောင်ကို တရွေ့ရွေ့တက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ညနေနေဝင်ဆည်းဆာအချိန် မြင့်မားလှတဲ့ ရှမ်းတောင်တန်းကြီးနဲ့ ရွက်ကြွေပြီး ပြန်ဖူးသစ်စပြုနေတဲ့ ပင်အိုပင်ပျိုတွေနဲ့ အလွန်ကိုလှပနေတဲ့ ရှုမျှော်ခင်းကို မြင်တွေ့လိုက်ရပါတယ်။ အကျည်းတန်တဲ့သူတွေတောင် လှပါတယ်ဆိုတဲ့ အချိန်ဖြစ်လို့ ကျွန်မတို့အဖွဲ့ အပြေးအလွှားဓာတ်ပုံရိုက်ကြပါတယ်။ စပယ်ရှယ်တောင်ဆိုတာကတော့ တာချီလိတ်နဲ့မယ်ဆိုင် ကုန်စည်ပို့ဆောင်နေတဲ့ ကုန်ကားကြီးတွေ အဆက်မပြတ်ဖြတ်သန်းသွားလေ့ရှိတဲ့ ရှမ်းတောင်ကြောကြီးပါ။ စပယ်ရှယ်တောင်က ကျော်ပြီးရင်တော့ ကျိုင်းတုံမြို့ကို ရောက်ရှိပြီး တစ်ည နားပါတယ်။

စပယ်ရှယ်တောင်ရဲ့ နေဝင်ဆည်းဆာအလှ

ကျိုင်းတုံလမ်းဦးစီးဌာနရိပ်သာက ရပ်တော်မူဘုရားကြီးဝင်းနဲ့ ကပ်ရက်ဖြစ်နေတော့ မနက်စာမစားမီ ဘုရားဖူးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားကြီးဝင်းအတွင်းမှာ ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်နေတဲ့

စပယ်ရှယ်တောင်ရဲ့ နေဝင်ဆည်းဆာအလှ

အင်ကြင်းပန်းပင်ကြီးက လှပလွန်းလို့ အပင်ကြီး နောက်ခံထားပြီး ဓာတ်ပုံရိုက်ကြပါသေးတယ်။ ကျိုင်းတုံမြို့ပေါ်က လမ်းတွေက သွားလာနေတဲ့ မော်တော်ယာဉ်များအတွက် လုံလောက်တဲ့ အကျယ်အဝန်းမရှိတဲ့အတွက် ယာဉ်မတော်မဆဖြစ်မှုဖြစ်တတ်ကြောင်း သတိပေးရေးထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ ကျိုင်းတုံကို မရောက်ဖြစ်တာ ၁၀နှစ်ကျော်ပြီဖြစ်လို့ မြို့နဲ့ပတ်သက်တဲ့ အမှတ်တရတွေက များများစားစားမရှိသလောက်ပါပဲ။ မြို့မဈေး၊ မဟာမြတ်မုနိဘုရား၊ ရပ်တော်မူဘုရားကြီး၊ နောင်တုံကန် ဒီလောက်ပဲ စိတ်ထဲမှတ်မှတ်ထင်ထင်ကျန်နေပါတော့တယ်။

တာချီလိတ်မြို့ဆီသို့

မနက်စာစားအပြီး ကိုးနာရီခန့်မှာတော့ ကျိုင်းတုံမှ တာချီလိတ်ကို ဆက်လက်ထွက်ခွာလာခဲ့ကြပါတော့တယ်။ လမ်းခရီးမှာ မိုင်းဖြတ်မြို့တစ်မြို့သာရှိပြီး ကျေးရွာလေးတွေ လေး–ငါးရွာကို ဖြတ်လာရပါတယ်။ ကျိုင်းတုံမြို့အထွက်မှာ လှေကားထစ်စိုက်ခင်းတွေနဲ့ စပါးခင်းတွေကို စိုက်ပျိုးထားတာတွေ့ရပါတယ်။ တာချီလိတ်မြို့က ဒီလို ဧပြီလအတွင်းမှာ အလွန်ပူကြောင်း ကြိုတင်သိထားချက်ကို မွန်းတည့် ၁၂နာရီတိတိမှာ တာချီလိတ်မြို့မုခ်ကြိုဆိုပါ၏ မုခ်ဦးအရောက်မှာ လက်တွေ့ခံစားလိုက်ရပါတယ်။ လေယာဉ်ကွင်းကတော့ တာချီလိတ်မြို့ အဝင်မှာ တည်ရှိနေပြီး ထိုင်း–မြန်မာချစ်ကြည်ရေးတံတားဂိတ် အမှတ် (၁) နဲ့ဆို အရှေ့–အနောက်လို့ ဆိုလို့ရပါမယ်။ ငါးမိုင်ခန့်ကွာဝေးပါတယ်။

နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်တဲ့ ဂိတ်တွေကို သကြၤန်မတိုင်ခင်က ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ပေးထားပြီး ကုန်စည်နဲ့ လူအများ စည်ကားစွာ ဝင်ထွက်သွားလာလျက်ရှိနေပါတယ်။ တာချီလိတ်မှာ သုံးတဲ့ ငွေက ထိုင်းဘတ်ဖြစ်နေလို့ ရောက်ရောက်ခြင်းမှာ နေ့လယ်စာစားဖို့ မြန်မာငွေနဲ့

ထိုင်းဘတ် လဲလှယ်ရပါတယ်။ မြန်မာဆိုင် နာမည်ကြီး ငွေလမင်းမှာ နေ့လယ်စာစားပြီး ငွေရှင်းတဲ့အချိန် ထိုင်းစာစားတာထက် ဈေးကြီးနေကြောင်း သိလိုက်ရပါတော့တယ်။ ပထမဆုံးအတွေ့အကြုံကို အခြေခံပြီး နောက်နေ့တွေမှာ ဈေးအသင့်အတင့်နဲ့ရတဲ့ ထိုင်း–မြန်မာ အစားအစာတွေကို ရွေးချယ်စားတတ်သွားပါပြီ။ ပစ္စည်းတစ်ခုဝယ်မယ်ဆိုရင် ဘတ်နဲ့ကျပ် တွက်ချက်ရတာလည်း အမောပေါ့။ တစ်ခါတလေ မှားတွက်မိလို့ ထောင်ဂဏန်းက သောင်းဂဏန်းဖြစ်သွားတတ်ပြီး ဘုရားတရတာလည်း အခါခါပါပဲ။ ကျွန်မတို့ရောက်တဲ့အချိန်မှာ မြန်မာငွေ တစ်သိန်းကို ထိုင်းဘတ် ၁၂၀၀ ရပါတယ်။ ထမင်းတစ်နပ်စားရင် ဘတ် ၅၀ က ဘတ် ၇၀ အကြားရှိပါတယ်။ ဒါကတော့ ပုံမှန်အစားအစာ ဈေးနှုန်းပါ။ ကျွန်မတို့မြေပြန့်မှာလည်း ဒီဈေးနှုန်းလောက်ပါပဲ။ အသီးအနှံတွေက ထိုင်းဘက်က ဝင်ပြီး ဒူးရင်းသီးနဲ့ လိမ္မော်သီး အကောင်းဆုံးလို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။ သစ်သီးဆိုင်တွေ အများအပြားရှိပြီး ဆိုင်ရှေ့က ဖြတ်သွားရင် မွှေးပျံ့တဲ့ သစ်သီးပေါင်းစုံရနံ့က သင့်ကို မဝယ်ရင် ဝယ်ချင်အောင် ဆွဲဆောင်ထားပါလိမ့်မယ်။

> **“တာချီလိတ်မြို့မှာ ညဘက်ထိဖွင့်တဲ့ ဆိုင်တွေထဲမှာ အထူးခြားဆုံးက ရွှေဆိုင်တွေပါပဲ။ လမ်းဘေး ညဈေးက တွန်းလှည်းဆိုင် သေးသေးလေးတွေနဲ့ အပြိုင် ဝါဝင်း တောက်ပနေတဲ့ ရွှေဆိုင်တွေကို ည ရှစ်နာရီလောက် အထိ မြင်တွေ့နိုင် ပါတယ်။”**

သစ်သီးမျိုးစုံအရောင်းဆိုင်

တာချီလိတ်မြို့မှာ ညဘက်ထိဖွင့်တဲ့ ဆိုင်တွေထဲမှာ အထူးခြားဆုံးက ရွှေဆိုင်တွေပါပဲ။ လမ်းဘေး ညဈေးက တွန်းလှည်းဆိုင်သေးသေးလေးတွေနဲ့ အပြိုင် ဝါဝင်းတောက်ပနေတဲ့ ရွှေဆိုင်တွေကို ည ရှစ်နာရီလောက်အထိ မြင်တွေ့နိုင်ပါတယ်။ တာလေ့ရပ်ကွက်မှာရှိတဲ့ တာလေ့ဈေးကတော့ ဂိတ်အမှတ် (၁) နဲ့ ကပ်ရက်တည်ရှိပြီး ထိုင်းနဲ့တရုတ်နိုင်ငံထုတ် ပစ္စည်းတွေကို အများအပြားရောင်းချတဲ့ ဆိုင်တွေနဲ့ စည်ကားလို့နေပါတယ်။

တာချီလိတ်မြို့ လယ်လမ်းမကြီးကတော့ ဗိုလ်ချုပ်လမ်းမကြီးဖြစ်ပြီး နယ်စပ်ဂိတ် ဖွင့်လှစ်ထားပြီးဖြစ်လို့ ဝင်ထွက်သွားလာနေတဲ့ ကား၊ ဆိုင်ကယ်တို့နဲ့ ပြည့်ကျပ်နေပါတယ်။ တစ်နေရာက တစ်နေရာကို သွားမယ်ဆိုရင် အချိန်ကို ကြိုတင်တွက်ချက်ဖို့ လိုပါ

လိမ့်မယ်။ မြို့လယ်လမ်းမကြီးကလွဲလို့ တခြားလမ်းတွေက လမ်းကျဉ်းပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ရပ်ကွက်လမ်းတွေက ကျဉ်းမြောင်းတဲ့အပြင် ကုန်းတက်ကုန်းဆင်းတွေဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ အခုဆိုရင်တော့ မယ်ဆိုင်ချောင်းနဲ့အပြိုင် ကမ်းနားပတ်လမ်းကို ဖောက်လုပ်ထားပြီး သိပ်မကြာခင် အသုံးပြုနိုင်တော့မယ်လို့ ခန့်မှန်းရပါတယ်။ ဂိတ် (၂)ဘက်က ကုန်ကားကြီးတွေ ကမ်းနားပတ်လမ်းကို အသုံးပြုလို့ သွားလာနိုင်ခဲ့ရင် မြို့ထဲမှာ ကားပိတ်ဆို့မှုတွေ လျော့နည်းသွားပါလိမ့်မယ်။ မြို့ရှောင်လမ်းမကြီးကိုလည်း ဖောက်လုပ်နေဆဲဖြစ်လို့ များမကြာခင် ကာလတွေမှာ အသုံးပြုနိုင်တော့မှာဖြစ်ပါတယ်။ လေယာဉ်ကွင်းနဲ့ အနီးတစ်ဝိုက်မှာတော့ စက်မှုဇုန်ရှိပြီး ထိုင်းနိုင်ငံထွက်ကုန်တွေကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ဖို့ လျှပ်စစ်မီးကို ဈေးသက်သက်သာသာနဲ့ အသုံးပြုနိုင်အောင် လာအိုနိုင်ငံနဲ့ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းနေကြောင်း သိရှိရပါတယ်။ တာချီလိတ်မြို့ရဲ့ အဓိက ကြုံတွေ့နေရတဲ့ပြဿနာက မိုးတွင်းရေကြီးရေလျှံဖြစ်ကြောင်းနဲ့ ချောင်း၊ မြောင်းတွေ တိမ်ကောသော အမှိုက်ပိတ်ဆို့မှုက ပြဿနာရဲ့ အရင်းအမြစ်များထဲက တစ်ခုလို့ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ တာချီလိတ်မြို့မှာ လည်ပတ်စရာ ဘယ်နေရာတွေရှိမလဲ မိတ်ဆက်ပေးပါရစေ။ ဘုရားစေတီအနေနဲ့ ကျိုက်ထီးရိုးစေတီပုံတူ၊ ရွှေတိဂုံဘုရားပုံတူ စေတီတို့ကို ဖူးမြော်နိုင်ပါတယ်။ စုပေါင်းရုံးအနီးမှာ ဘုရင့်နောင်ရင်ပြင်နဲ့ပန်းခြံရှိပါတယ်။ ထိုင်းထီ၊ လာအိုထီ အရောင်းဆိုင်တွေ အများအပြားရှိလို့ ကံစမ်းချင်ရင်တော့ ဘတ် ခြောက်သန်းပိုင်ရှင်အဖြစ် စိတ်ကူးယဉ်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ဝမ်ပုံဆိပ်ကမ်း

တာချီလိတ်မှာနေခဲ့တဲ့ ငါးရက်အတွင်းမှာ လာအိုနိုင်ငံနဲ့ မဲခေါင်မြစ်ခြားတဲ့ ဝမ်ပုံဆိပ်ကမ်း၊ မယ်ဆိုင်ချောင်းခြားတဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံက မယ်ဆိုင်မြို့ကို သွားရောက်လေ့လာခဲ့ကြပါတယ်။ ဧပြီလရဲ့ အပူရှိန်ကတော့ အတော်ပြင်းထန်တာကြောင့် နေ့လယ်စာစားဖို့ အပြင်ထွက်ရမှာ အတော်ဝန်လေးခဲ့ရပါတယ်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ မရောက်ဘူးတဲ့အရပ်ကို ရောက်တုန်း နေ့စဉ် သွားလာလေ့လာမှုတွေ ပြုခဲ့ကြပါတယ်။ ဝမ်ပုံဆိပ်ကမ်းကို တာချီလိတ်မှ သွားရင် မိနစ် ၅၀ လောက် ကားမောင်းရပါတယ်။ အကွာအဝေးအားဖြင့် မိုင် ၂၀ ကျော်လောက်ရှိပါတယ်။ လမ်းကျယ်မဟုတ်ပေမယ့် သွားလို့ အဆင်ပြေချောမွေ့ပါတယ်။ ကမ်းနားဆိပ်ကမ်းရောက်တော့ ကရိန်းနဲ့ ကုန်စည်တွေကို ကားပေါ်သယ်ချနေတာ တွေ့ရှိရပါတယ်။ လာအိုဘက်ကမ်းက အဆောက်အအုံတချို့ကို တွေ့မြင်နေရပြီး နွေရာသီမှာ မဲခေါင်မြစ်ဟာ ကြည်လင်ငြိမ်သက်နေပါတယ်။ ကုန်စည်အဝင်အထွက် များများစားစားတော့ မတွေ့ရပါ။

မိုင်းဖုန်းဆရာတော်ကြီးကျောင်း

ဝမ်ပုံဆိပ်ကမ်းမှပြန်အထွက် လိုက်ပို့ပေးတဲ့ဦးစိုင်းက မိုင်းဖုန်းဆရာတော်ကြီးကျောင်း ရောက်ဖူးလား၊ မရောက်ဘူးရင် လိုက်ပို့ပေးမယ်ဆိုလို့ ဆရာတော်ကြီးရဲ့ ကျောင်းနေရာကို ရောက်ခဲ့ရပါတယ်။ လမ်းတစ်လျှောက်မှာ ထီးတော်တင်ပြီးစ မဟာဗောဓိစေတီတော်ကို ဖူးတွေ့ရပါတယ်။ ရှေ့ဆက်သွားတဲ့အချိန်မှာတော့ ဆရာတော်ကြီးရဲ့ ကျောင်းပရဝဏ်မုခ်ဦးမှာ ဆရာတော်ကြီးပုံတော်နှင့်တကွ တွေ့ရှိရပြီး ကျောင်းဝင်းအတွင်း စတင်ဝင်ရောက်

နှီးဘုရား

ခဲ့ပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီး သုံးနှစ် သုံးလ သုံးရက် တရားအားထုတ်အပြီး ပြန်ထွက်လာတဲ့အချိန် လူအများက ဆရာတော်ကြီးကို ဖူးတွေ့ဖို့ စောင့်ဆိုင်းနေတဲ့နေရာ၊ ဆရာတော်ကြီး တရားဟောတဲ့နေရာ စသည်ဖြင့် ဖြတ်သွားတဲ့နေရာတိုင်းရဲ့ အထင်ကရ အထိမ်းအမှတ်တွေကို ပြောပြလာခဲ့ပါတယ်။ တောင်ပေါ်မှာစေတီလေးနဲ့ ရှေးဟောင်းပျဉ်ထောင်ကျောင်းလေးကို ဝင်ရောက်ဖူးမြော်ပြီး အလှူငွေထည့်ဝင်လို့ နောက်တစ်နေရာကို ဆက်လက်ထွက်ခွာခဲ့ကြပါတယ်။

နှီးဘုရားနဲ့ နဂါးရုံဘုရား

နှီးဘုရားတည်ထားတဲ့ ကျောင်းဆောင်နေရာမှာတော့ နှီးဘုရားပုံတူရုပ်ပွားတော်တွေ အများအပြားတွေ့ရလို့ အိမ်မှာ ပူဇော်ဖို့အတွက် အလှူငွေထည့်ဝင်ပြီး ပင့်ဆောင်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီနောက်မှာ ရေကန်ကြီးအနီးက ဘူတန်ကျောင်းဆောင်နဲ့ ဆောက်လက်စ ကျောင်းဆောင်တွေ နေရာကို ရောက်ခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်က သာယာလှပလွန်းလို့ အပူဒဏ်ကို မေ့လျော့စေခဲ့ပါတယ်။ ထို့နောက်မှာတော့ လက်မောင်းတော်မှာ ပျားစွဲနေတဲ့ နဂါးရုံဘုရားကြီးကို ဖူးမြော်ခွင့်ရရှိခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးတစ်နေရာကတော့ မဲခေါင်မြစ်နဲ့ လာအိုဘက်ခြမ်းကို မြင်နေရတဲ့ တောင်ပေါ်က လေးမျက်နှာမုခ်ဦးနဲ့ကျောင်းဆောင်ပါပဲ။ တရုတ်၊ လာအို၊ ထိုင်းနဲ့ မြန်မာတို့ကို မျက်နှာမူထားတဲ့ အရပ်မှာ လေးနိုင်ငံအထိမ်းအမှတ် နိုင်ငံအလိုက်

နဂါးရုံဘုရား

ခြင်္သေ့ရုပ်တုများကို ကျောင်းဆောင်အဝင်ဝမှာ ထုလုပ်ထားပါတယ်။ ကျောင်းဆောင်အတွင်းမှာတော့ ဘုရားသီးပုံထုလုပ်ထားပြီး ဆရာတော်ပျံလွန်တော်မူရင် ထည့်သွင်းဖို့ မှာကြားထားတယ်လို့ တစ်ဆင့်စကားနဲ့ ကြားသိရပါတယ်။ ကျောင်းဆောင်အရှေ့ဘက်မှာ တရားဟောမည့်နေရာတစ်ခုကို သဘာဝအတိုင်း သစ်ပင်အောက်မှာ ဖန်တီးထားရှိလို့ ကျောင်းဆောင်ရယ်၊ မဲခေါင်မြစ်ရယ်၊ တောင်တန်းတွေနဲ့ တင့်တယ်လိုက်ဖက်လို့နေပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီးကျောင်းက အပြန်လမ်းမှာတော့ ဆရာတော်ကြီးကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျတွေ့ပြီး မဖူးမြော်လိုက်ရပေမယ့် ဆရာတော်ကြီးရဲ့အရိပ်အာဝါသနဲ့ ဘုရား၊ စေတီ၊ ကျောင်း၊ ကန်တို့ကို ဖူးတွေ့လည်ပတ်ခဲ့ရလို့ စိတ်ကြည်နူးချမ်းသာမှုကို ဖြစ်စေခဲ့ရပါတယ်။

မယ်ဆိုင်မြို့

တာချီလိတ်ရဲ့ တစ်ဖက်ကမ်းက မယ်ဆိုင်ချောင်းခြားထားတဲ့ မယ်ဆိုင်မြို့ကတော့ ထိုင်းနိုင်ငံရဲ့ မြို့လေးတစ်မြို့ပါ။ မယ်ဆိုင်ချောင်းလေးက သိပ်ကျယ်ဝန်းခြင်းမရှိပါဘူး။ ချောင်းကူးချစ်ကြည်ရေးတံတား အမှတ် (၁) ကနေ မယ်ဆိုင်ဘက်ကို ကူးသန်းသွားလာရပါတယ်။ ပထမဦးဆုံး မှတ်ပုံတင်မိတ္တူ၊ မြန်မာငွေ တစ်ထောင်ကျပ်နဲ့ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးကို ဖြတ်ရပါတယ်။ ရုံးမှာ အင်တာနက်လိုင်းတွေကျနေလို့ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးခြင်း မပြုခဲ့ရပါဘူး။ ထိုင်းဘက်ခြမ်းကို အရောက်မှာတော့ ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီး ကတ်ထုတ်ပေးပါတယ်။ ၁ဂ ဘတ်

ပေးရပါတယ်။ အဲဒီကတ်က တစ်နှစ်အတွင်း ပြန်လည်အသုံးပြုလို့ရကြောင်းသိရှိရပါတယ်။

တစ်ဖက်ကမ်းကို သွားမယ်ဆိုတော့ မနက်စာစားတဲ့အချိန် ဆိုင်ရှေ့မှာ ခွေးဘီလူး ကားလေးတွေကို တန်းစီရပ်ထားတာလို့ မေးကြည့်တော့ ချင်းရိုင်အထိ အလည်အပတ်ပို့တဲ့ ကားတွေလို့ ပြောပါတယ်။ တစ်နေ့လုံး နေရာ ရှစ်နေရာအထိ ပို့ပေးမယ်။ ဘတ် ၂၀၀၀ ကျမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မယ်ဆိုင်ဘက်ခြမ်းမှာ လည်စရာနေရာတွေ အများကြီးရှိပါလိမ့်မယ်။ ရာသီဥတု ပူပြင်းတဲ့အတွက် နေရာအနှံ့မလည်ဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ နံနက် ၁၀နာရီမှ ညနေ ငါးနာရီအတွင်း ရောက်ခဲ့တဲ့နေရာတွေကတော့ မျောက်တွေရှိတဲ့ ဘုရားကျောင်းဝင်း(Wat Tham Pla)၊ ကန်ရေပြင်မှာ တံတားထိုးပြီး တစ်ဖက်က တောင်ခြေအလှနဲ့ ကန်ရေပြင်အလှကို ကြည့်လို့ရတဲ့ နတ်ရေကန်၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်က ကမ္ဘာကျော်သွားတဲ့ ဘောလုံးသမားလေးတွေ ၁၇ ရက်ကြာ ပျောက်သွားလို့ နိုင်ငံတကာက အကူအညီနဲ့ ရှာဖွေခဲ့ရတဲ့ လိုဏ်ဂူကြီးနဲ့ သဘာဝအမျိုးသား ဥယျာဉ် (Thamluang Khunnam Nangnon National Park)၊ သဘာဝကို အခြေခံပြီး ရေကန်ကျယ်ကြီးကို ဝါးတံတားထိုးပြီး တံတားအပေါ်မှာ ပဲရှည်သီးတွေကို စင်ပေါ်တင် စိုက်ပျိုးထားတာ အလွန်ကြည့်ကောင်းတဲ့အပြင် ရောင်စုံပန်းများကိုလည်း အလှစိုက်ပျိုး ထားတဲ့ ထိုင်းဘုရင့်သားတော်ရဲ့စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနပန်းခြံ (Prince Chakraband Pensiri Center for Plant Development)၊ Wat Phra That Doi Wao ဆိုတဲ့ ကင်းမြီး ကောက်ရုပ်ကြီးနဲ့ ဘုရားကျောင်းလို့ ထင်ရှားတဲ့ မယ်ဆိုင်မြို့နဲ့ တာချီလိတ်မြို့ကို အဝေးက ကြည့်ရှုနိုင်တဲ့နေရာ၊ နေ့လယ်စာစားရင်း ဈေးဝယ်ခဲ့ကြတဲ့ တက်စ်ကိုကုန်တိုက် (Tesco Shopping Mall)၊ မယ်ဆိုင်ဈေးတို့ကို ရောက်ရှိခဲ့ရပါတယ်။ နာမည်ကျော် ရွှေတြိဂံနယ်မြေ ကိုတော့ ထိုင်းဘက်က ရောက်ဖူးပြီးဖြစ်လို့ နောက်ထပ်တစ်ခါ အချိန်ရမှပဲ သွားတော့မယ်လို့ စိတ်ကူးမိပါတယ်။

တာချီလိတ်မြို့ကပြန်ခဲ့တယ်

တာချီလိတ်လေဆိပ်ကတော့ နယ်မြို့တွေရဲ့ထုံးစံအတိုင်း ခပ်သေးသေးပါပဲ။ ကျွန်မ သွားဖူးခဲ့တဲ့ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ကလေးမြို့က လေဆိပ်လို လေယာဉ်ပေါ်က ဆင်းတာနဲ့ မြို့ထဲ တန်းရောက်တာမျိုးတော့မဟုတ်ဘဲ ကျွန်မတို့တည်းခိုတဲ့ လမ်းဦးစီးရိပ်သာကဆို နာရီဝက်ခန့် ကားနဲ့သွားရပါတယ်။ လမ်းမှာ ကားပိတ်နေတာနဲ့ကြုံရင်တော့ ဒီထက်မက ကြာတတ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ တာချီလိတ်မှ ဟဲဟိုးလေဆိပ်ကို တစ်နာရီခန့် လေယာဉ် စီးရပါတယ်။ လေယာဉ်ခက တစ်သိန်းခွဲခန့်ပေးရပေမယ့် ဟဲဟိုးလေဆိပ်ကနေ တောင်ကြီးကို တစ်နာရီခန့်သာ ဆက်သွားရလို့ တာချီလိတ်–တောင်ကြီးကို နှစ်နာရီသာ အချိန်ပေးရတာ လူသက်သာ စိတ်သက်သာလို့ အားအင်ပြန်ပြည့်လာသလိုပါပဲ။ တောင်ကြီး–ကျိုင်းတုံ– တာချီလိတ်က ကားနဲ့ဆက်တိုက်သာ သွားမယ်ဆိုရင် ၁၅ နာရီကျော်ကြာမြင့်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီလိုခရီးမျိုးကို လေယာဉ်တစ်ဆင့်၊ ကားတစ်ဆင့်နဲ့ နှစ်နာရီခန့်သာ ကြာခဲ့လို့ အပြန်ခရီးမှာ စိတ်ကျေနပ်မှုကို ပိုမိုဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။

တာချီလိတ်မှာ ငါးရက်ကြာ အလုပ်လုပ်ရင်း ရောက်ခဲ့တဲ့ နေရာလေးတွေကို မိတ်ဆက်လို့ ပြီးပါပြီ။ နောက်ထပ်တစ်ခေါက် ထပ်မံရောက်ရှိခဲ့မယ်ဆိုရင်တော့ ဒီထက်အသေးစိတ်ပြောပြလို့ရအောင် ကြိုးစားလေ့လာချင်ပါသေးတယ်။ ယခုတစ်ခေါက် မရောက်ဖြစ်ခဲ့တဲ့နေရာတွေကိုလည်း သွားရောက်လေ့လာပါမယ်။ အထူးသဖြင့် ရာသီဥတု အေးမြတဲ့အချိန်ဒီဇင်ဘာ၊ ဇန်နဝါရီလတွေမှာ အခွင့်အခါသင့်လို့ သွားရောက်နိုင်ခဲ့ရင်တော့ ခရီးသွားအတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတလေးတွေ ပြန်လည်မျှဝေပါဦးမယ်လို့ နောက်တစ်ခေါက်ခရီးအတွက်အခုအချိန်ကတည်းက စိတ်ကူးယဉ်ထားပါရစေလား ရှင်။

မိုးမိုးလှိုင်မြင့်(မြို့ပြ)

မြန်မာတို့၏ရိုးရာကစားနည်းများ

unfaZaomf

“မြန်မာ့ရိုးရာကစားနည်းများကို တစ်ခုစီလေ့လာကြည့်က
တစ်ခုချင်းစီတွင် စိတ်ဓာတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်စေရန်၊
အဖွဲ့အစည်းစိတ်ဓာတ်၊ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း
စိတ်ဓာတ်များဖြင့် ပန်းတိုင်ကို တက်လှမ်းနိုင်စေရန်
အသိတရား၊ ဗွဲသတ္တိနှင့် နည်းစနစ်ကျစေရန်
ဖော်ဆောင်ထားကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။”

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိကလေးများတွင် လူမျိုးအလိုက် ကလေးကစားနည်းများ ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာကလေးများ၌လည်း ကစားနည်းများ ရှိကြသည်။ မြန်မာလူမျိုးများတွင် ရိုးရာကစားနည်းများ မြောက်မြားစွာရှိခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကိုအခြေခံသော ကစားနည်းများ၊ ဓလေ့ထုံးစံအရ ကစားနည်းများ ရှိခဲ့ကြသည်။ တချို့သောကစားနည်းများသည် ယခုခေတ်တွင် ကွယ်ပျောက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့ရိုးရာကစားနည်းများသည် ကမ္ဘာတွင် မြန်မာလူမျိုးတို့အတွက် ဂုဏ်ယူစရာပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ရိုးရာကစားနည်းများသည် လျင်မြန်မှု၊ ကြံ့ခိုင်မှုတို့ဖြင့် အပျော်တမ်းကစားရသောနည်းများဖြစ်ကြပြီး အသိဉာဏ်ပညာ တိုးတက်စေသော အပျော်တမ်းဉာဏ်စမ်းကစားနည်းများ၊ တစ်ဦးကောင်း တစ်ယောက်ကောင်းကစားနည်းများ၊ အုပ်စုလိုက်ကစားရသည့် ကစားနည်းများ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။

တစ်ဦးချင်းအပျော်တမ်းကစားနည်းများမှာ –

၁။ ခေါင်းအုံးရိုက်ပွဲ၊
၂။ ချောတိုင်တက်ပွဲ၊
၃။ မြန်မာ့လက်ဝှေ့၊
၄။ မြန်မာ့သိုင်း၊
၅။ ဇန်တို၊
၆။ ကျင်၊
၇။ ဂူလီ၊
၈။ ဂျင်ကစားနည်း၊
၉။ ဒိုးပစ်ကစားနည်း၊
၁၀။ ကျည်းသားရိုက်ကစားနည်း၊
၁၁။ ဇယ်တောက်ခြင်းကစားနည်း စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

အုပ်စုလိုက်အပျော်တမ်းကစားနည်းများမှာ –

၁။ ရွှေစွန်ညိုကစားနည်း၊
၂။ ခြင်းလုံးကစားခြင်းကစားနည်း၊
၃။ ဘီးရောင်းတမ်းကစားနည်း၊
၄။ ထုပ်ဆီးတိုးကစားနည်း၊
၅။ လွန်ဆွဲပွဲကစားနည်း၊
၆။ ညောင်ပင်တစ္ဆေကစားနည်း၊
၇။ မစာဥကစားနည်း၊
၈။ မခြင်ထောင် ကစားနည်း၊
၉။ ပုဇွန်ဆိတ် ကစားနည်း၊
၁၀။ မြို့တံခါးကြီး ကစားနည်း၊
၁၁။ လိပ်ဥဝှက်တမ်းကစားနည်း၊

၁၂။ ညောင်ရေအိုးစင်ကစားနည်း၊
၁၃။ စိန်ပြေးတမ်းကစားနည်း၊
၁၄။ ကြက်ဖခွပ်တမ်းကစားနည်း၊
၁၅။ ဖန်ခုန်တမ်း ကစားနည်း စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဉာဏ်ဖြင့်ကစားရသော ကစားနည်းများမှာ –
၁။ မြန်မာ့စစ်တုရင်၊
၂။ ရသေ့စိတ်ဖြေ၊
၃။ စကားထာဝှက်တမ်း၊
၄။ ရှစ်ကောင်ကျား၊
၅။ ၁၂ကောင်ကျား၊
စသည်ဖြင့် ရှေးအခါက အသီးသီးဆော့ကစားခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ရွှေစွန်ညိုကစားနည်း

ရွှေစွန်ညိုကစားရာတွင် ခေါင်းဆောင်လုပ်သူ၏ခါးတွင် ဝတ်ထားသောလုံချည်နှင့် ခါးကြားတွင် အခြားကစားသူ၏ လက်ချောင်းများကိုသွင်း၍ ကိုင်ထားရသည်။ သူ့နောက်တွင်လည်း အခြားကစားသူတစ်ဦးက အလားတူကိုင်ထားကြရသည်။ ထိုနည်းအတိုင်း ခေါင်းဆောင်လုပ်သူ၏နောက်ဘက်တွင် ကလေးများသည် တစ်ယောက်၏လုံချည်နှင့် ခါးကြားတွင် တစ်ယောက်၏လက်ချောင်းကလေးများကိုသွင်းကာ ကိုင်ထားကြလေသည်။ ကစားသူကလေးတစ်ယောက်က ရွှေစွန်ညိုအဖြစ်ကစားရ၍ သူက ခေါင်းဆောင်လုပ်သူ၏ နောက်ဆုံးတွင်ရှိနေသူ မထွေးကို မိအောင်ဖမ်းရလေသည်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူကလည်း သူ၏လက်နှစ်ဖက်ကို ဆန့်ထုတ်ပြီးလျှင် နောက်ဆုံးတွင်ရှိနေသူမထွေးအား မမိစေရန် ကာဆီးပေးလေသည်။ ကစားပွဲအစတွင် ရွှေစွန်ညိုလုပ်သူနှင့် မထွေး၏ရှေ့ဘက်ရှိ ခေါင်းဆောင်လုပ်သူတို့သည် အမေးအဖြေများ ပြုလုပ်ကြရလေသည်။

ပြုလုပ်ကြပုံမှာ–

ခေါင်းဆောင်–ရွှေစွန်ညို ဘာကိုလိုလို့ဝဲပါတယ်

ရွှေစွန်ညို–မထွေးလိုလို့ဝဲလာတယ်

ခေါင်းဆောင်–မထွေးမပါတို့ချည်းလာ

ရွှေစွန်ညို– ပါပါရဲ့သားနောက်ကထား

ခေါင်းဆောင်–မထွေး အသားခါးလှတယ်

ရွှေစွန်ညို–ပင်လယ်ရေနှင့်ဆေးပါ့မယ်

ခေါင်းဆောင်– ပင်လယ်ရေခန်းပြီ

ရွှေစွန်ညို–မြစ်ရေနှင့်ဆေးပါ့မယ်

ခေါင်းဆောင်– မြစ်ရေခန်းပြီ

ရွှေစွန်ညို–ချောင်းရေနှင့် ဆေးပါ့မယ်

ခေါင်းဆောင်– ချောင်းရေခန်းပြီ

ရွှေစွန်ညို– ဆန်ဆေးရေနှင့်ဆေးပါ့မယ်

ခေါင်းဆောင်– ဆန်ဆေးရေတို့မပေး

ရွှေစွန်ညို– မထွေးလွတ်အောင်ပြေး ဟုဆိုသောအခါတွင် စွန်များဝဲသကဲ့သို့ ဘယ်မှ ညာ၊ ညာမှဘယ်သို့ ကိုယ်ကိုတိမ်းငှဲ၍ လက်နှစ်ဖက် ဆန့်တန်းပြီးလျှင် မထွေးကိုမိရန် ကြိုးစားရလေသည်။

ခေါင်းဆောင်လုပ်သူကလည်း အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သူ၏ လက်များကို ဆန့်တန်းပြီးလျှင် မထွေးကို ရွှေစွန်ညို မမိစေရန် ကာကွယ်ပေးရလေသည်။ ကစားရာတွင် ကလေးရှစ်ယောက်မှ ၁၅ ယောက်အထိ ကစားလေ့ရှိကြသည်။ ရွှေစွန်ညိုလုပ်သူမှာ များသောအားဖြင့် ယောက်ျားလေးဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ခေါင်းဆောင်လုပ်သူသည် ကစားသူများတွင် များသောအားဖြင့် အကြီးဆုံး ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အမှန်မှာ ရွှေစွန်ညိုသည် မထွေးကို မိခဲလေသည်။ ထိုနည်းဖြင့်ကစားသူများ မောလာသည့်တိုင်အောင် ကစားလေ့ရှိကြသည်။

မစာဥကစားနည်း

မစာဥကစားနည်းသည် မြန်မာ့ကျေးလက်ရိုးရာကစားနည်း ဖြစ်သည်။ ရေးယခင် လသာသည့် ညအခါများ၌ ဤကစားနည်းကို ကလေးများသည် ထုပ်ဆီးတိုးတမ်း၊ ကြက်ဖ ခွပ်တမ်းကစားနည်းများနည်းတူ ပျော်ရွှင်သွက်လက်စွာ ကစားလေ့ရှိပေသည်။ ထိုကစား နည်းတွင် စည်းဝိုင်းတစ်ခုကို တုတ်တစ်ချောင်းဖြင့် ဆွဲလိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် မျဉ်းကြောင်း လေးကြောင်း ကန့်လန့်ဖြတ်ထားသည့်လမ်းကြောင်းတစ်ခုကို စည်းဝိုင်းနှင့်ထိပ်တိုက်ဆွဲ ကြသည်။ ပြီးလျှင် တစ်ယောက်မှလွဲ၍ ကျန်ကစားသူများအားလုံးသည် စည်းဝိုင်းကြီး အတွင်း၌ နေကြသည်။ ကျန်တစ်ယောက်က လမ်းကြောင်းအတိုင်း တစ်ကွက်စီနင်းရင်း ဒုံးဒုံးဟုဆိုကာ လျှောက်လာလေသည်။ ထိုအခါ ကစားသူများက ဘယ်သူလဲ ဟုမေးလိုက်ကြ ရာ ဒုံးဒုံးဟု ဆိုသူက မစာဥဟု ပြန်ဖြေလေသည်။ ထိုအခါ စည်းဝိုင်းအတွင်းနေကစားသူများ က ဘယ်သွားမလို့လဲ ဟုမေးကြရာ မစာဥက ပွဲသွားမလို့ဟုပြန်ဖြေလေသည်။ ထိုအခါကစား သူများက တို့လည်းလိုက်မယ်ဟု ပြောကြသောအခါ မစာဥလုပ်သူက မလိုက်နဲ့ ကျားတွေ၊ ဆင်တွေ ပေါတယ်ဟူ၍ ဖြေလေသည်။ ထို့နောက် ကိုက်ကိုက် သေသေလိုက်ခဲ့ဟု ဆိုပြီးမှ ဒုံးဒုံးဟုဆို၍ ကျန်နှစ်ကွက်ကို လှမ်းနင်းလိုက်ပြီးလျှင် စည်းဝိုင်းတစ်လျှောက်တွင်ပြေး၍ စည်းဝိုင်းအတွင်းရှိ ကစားသူတစ်ယောက်ယောက်ကို အပြင်သို့ မရောက် ရောက်အောင် ဆွဲထုတ်လေသည်။ စည်းဝိုင်းအတွင်းရှိ ကစားသူများကလည်း သူတို့၏လူ စည်းဝိုင်းအပြင် သို့ ရောက်မသွားစေရန် ဝိုင်း၍ကူဆွဲကြလေသည်။ ထိုသို့ကူဆွဲနေစဉ် မစာဥ၊ မစာဥ ဟု မပြတ်အော်ဟစ်ကာ ကစားကြလေသည်။ စည်းဝိုင်းအပြင်သို့ ရောက်သွားသူသည် နောက် တစ်လှည့်တွင် မစာဥအဖြစ် ကစားရလေသည်။

ကြက်ဖခွပ်တမ်းကစားခြင်း

ကြက်ဖခွပ်တမ်းကစားခြင်းကိုလည်း မြန်မာကလေးများ နှစ်ခြိုက်ကြလေသည်။ ကစားရာတွင် အရေအတွက်ကို မကန့်သတ်ချေ။ ကစားသူများသည် ရပ်နေကြပြီးလျှင် ခြေတစ်ဖက်ကိုတစ်လှည့်စီ မြှောက်ပြီးလျှင် "ကြက်ဖတိနိုည်င်တောကိုဝင် မောင်ရင်လာလေးနှင့်ပစ်၊ မပစ်ပါနဲ့မောင်ရင်ရေ ကြက်တက်စူးပါ့မယ်၊ ဘယ်ဘက်ကစူးစူး ညာဘက်ကစူးစူး ခွပ်လိုက်ကြစို့သူငယ်ချင်း အောက်အစ်အစ်အွတ် ဟူ၍" သံပြိုင်သီဆိုကြသည်။ နောက်ဆုံး စကားလုံးဖြစ်သော အွတ်ဆိုသည့် စကားလုံးသို့ရောက်သောအခါတွင် အားလုံးဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လိုက်ကြပြီးသော် ခြေတစ်ဖက်ကိုတစ်လှည့်စီ ရှေ့သို့ထိုးလိုက် ပြန်သိမ်းလိုက်လုပ်ကာကစားကြသည်။ လက်များကိုမူ ခါးတွင် ထောက်ထားလေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့ခွပ်နေကြစဉ်တွင် ကြက်သွန်ဖြူခုနစ်တက် နင်နှင့်ငါနဲ့ တစ်ချက်ချက်ဟူ၍ လက်ညှိုးကလေးများ ထောင်ကြပြီးလျှင် လက်ညှိုးချင်းကိုထိအောင်လုပ်ပေးကြလေသည်။ ထိုသို့ကြက်ခွပ်ကြသည်မှာ တစ်စုံတစ်ယောက်က မောပန်းသဖြင့် မခွပ်နိုင်တော့သည်ထိ ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကလေးများစု၍ တစ်ဖက်စီတွင် လူဦးရေချင်းတူအောင် နှစ်ဖက်ခွဲပြီးလျှင် တစ်ယောက်ချင်း ယှဉ်ပြိုင်၍ခွပ်ကြစေသည်။ ထိုသို့တစ်ယောက်ချင်း ယှဉ်ပြိုင်ကြသောအခါတွင် အားလုံးက ဝိုင်းဖွဲ့ကာ ငါတို့ဘက်ကနိုင်နိုင် ရွှေဖလားနှင့်ကြက်သားကိုင် သူတို့ဘက်ကရှုံးရှုံး ကြေးဖလားနှင့်ကြက်သားတုံးဟူ၍ သီဆိုလေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့လူခွဲ၍ကစားကာ တစ်ဦးချင်းယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ အနိုင်များသည့်ဘက်မှ အနိုင်ရရှိလေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် တစ်ယောက်တည်းကဆက်၍လာပြိုင်သမျှကို မလျှော့တမ်း ခွပ်လေ့ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရလေသည်။ ထို့ပြင် ပေါ်လာသည်မှာ များစွာမကြာလှသေးဟုထင်ရသော အင်္ဂလိပ်ကြက်ဖခွပ်တမ်းကစားနည်းကိုလည်း မြန်မာကလေးများ နှစ်ခြိုက်စွာကစားကြသည်ကို တွေ့နိုင်သေးသည်။ ထိုကစားနည်းတွင် ကစားသူများသည် ရပ်၍နေကြပြီးမှ အင်္ဂလိပ်ကြက်ဖ၊ ဗိုလ်ကြက်ဖ၊ အင်္ဂလိပ်

"အင်္ဂလိပ်ကြက်ဖခွပ်တမ်းကစားနည်းကိုလည်း မြန်မာကလေးများ နှစ်ခြိုက်စွာ ကစားကြသည်ကို တွေ့နိုင်သေးသည်။"

ကြက်ဖ၊ ဗိုလ်ကြက်ဖဟုဆိုကာ ခုန်ကြရင်း ခြေတစ်ဖက်စီကို တစ်လှည့်စီ ရှေ့သို့ ထိုးထုတ်ကြလေသည်။

ဖန်ခုန်တမ်းကစားခြင်း

ဖန်ခုန်တမ်းကစားခြင်းကိုလည်း မြန်မာကလေးများ ကစားလေ့ရှိကြသည်။ ဤကစားနည်းတွင် မိန်းကလေးများချည်းသာ ကစားလေ့ရှိကြသည်။ ကစားရာတွင် ဦးစွာ မိန်းကလေးနှစ်ဦးက မြေကြီးပေါ်တွင် မျက်နှာချင်းဆိုင်ထိုင်ကြရပြီးမှ ခြေထောက်များကို ဆင်းထားကြပြီးလျှင် ခြေဖဝါးချင်းထိသည်အထိ ပြင်၍ထိုင်ကြသည်။ ထို့နောက် ခြေထောက်တစ်ဖက်၏ ခြေချောင်းကလေးများပေါ်တွင် အခြားခြေထောက်တစ်ဖက်၏ ဖနောင့်ကို တင်လိုက်ပြီးလျှင် အခြားတစ်ယောက်ကလည်း သူ၏ခြေထောက်၏ဖနောင့်ကို ပထမကစားသူ၏ ဒုတိယ ခြေထောက်၏ခြေဖျားများပေါ်တွင် တင်လိုက်သည်။ ပြီးလျှင် နောက်ခြေတစ်ဖက်၏ ဖနောင့်ကိုပါ ပထမခြေထောက်၏ခြေချောင်းများပေါ်တွင် တင်လိုက်ပြန်သည်။ ထိုသို့ ခြေဖဝါးလေးခု တစ်ခုပေါ်တစ်ခုတင်ထားသည်ကို ကစားသူတစ်ယောက်က လွတ်အောင် ခုန်ရလေသည်။ ထိုသို့ ခုန်လိုက်ရာလွတ်လျှင် မျက်နှာချင်းဆိုင်ထိုင်သော ကစားသူနှစ်ဦးအနက်တစ်ဦးက သူ၏ လက်ကို တင်လိုက်ပြီးလျှင် လက်မကိုခြေမပေါ်တွင် တင်၍ အပေါ်သို့မြှောက်၍ ထွာထားလိုက်လေသည်။ ပြီးလျှင် ခုန်သူကို အခုန်ခိုင်းသည်။ ခုန်ရာ၌ လွတ်လျှင် နောက်တစ်ဖန် ကျန်လက်တစ်ဖက်ကို ပထမ လက်တစ်ဖက်ကဲ့သို့ ထွာထားပြန်သည်။ ပြီးလျှင် ခုန်စေပြန်သည်။ ထိုအချိန်၌လည်း လွတ်သေးလျှင် အခြားတစ်ယောက်၏လက်ကို ထွာစေပြီးလျှင် အခုန်ခိုင်းပြန်သည်။ ထိုအချိန်၌လည်း လွတ်အောင် ခုန်နိုင်သေးလျှင် အခြားလက်တစ်ဖက်ဖြင့် ထွာထားပြန်သည်။ ပြီးလျှင် ခုန်စေပြန်သည်။ လွတ်အောင်မခုန်နိုင်လျှင် ထိုသူသည် ထိုင်သူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည်။ မျက်နှာချင်းဆိုင် နှစ်ယောက်၏ခြေလေးဖက်နှင့် လေးထွာကို လွတ်အောင်ခုန်နိုင်လျှင် ဘေးမှကစားသူ တစ်ယောက်က ထိုင်နေသူနှစ်ယောက်အနက် တစ်ယောက်အနီးဘေးတွင် ဝင်ထိုင်လိုက်ပြီးလျှင် ကူ၍ထွာပေးရလေသည်။ ထိုနှစ်ထွာကိုပင် လွတ်အောင်ခုန်နိုင်လျှင် အခြားကစားသူ တစ်ဦးက ဝင်ကူသူနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်ဘက်ရှိ ကစားသူ၏ဘေးတွင် ဝင်ထိုင်လိုက်ပြီးလျှင် သူ၏အထွာများဖြင့်ကူ၍ မြင့်စေလေသည်။ လွတ်အောင်မခုန်နိုင်သူက ခြေထောက်များကို ဆင့်၍ပေးခြင်းဖြင့် တစ်လှည့်စီ ကစားသွားနိုင်လေသည်။ ထိုသို့ အမြင့်ခုန်နိုင်သောအခါတွင် မျက်နှာချင်းဆိုင်ထိုင်နေသော ကစားသူနှစ်ဦးသည် သူတို့၏ခြေထောက်များကို ကားလိုက်ကြလေသည်။ ထိုအခါ ခြေထောက်လေးချောင်းသည် လေးထောင့်နီးပါးဖြစ်နေလေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်နေသည့် ကွက်လပ်အတွင်းသို့ ခုန်သူ၏ခြေထောက်တစ်ဖက်ကိုထားပြီးလျှင် ကျန်တစ်ဖက်ကို အပြင်တွင်ထားလေသည်။ ထို့နောက် ခုန်ပြီးလျှင် ခြေထောက်ချင်းကို လဲလိုက်ရလေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ထိုသို့မခုန်ဘဲ ခြေထောက်လေးချောင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်နေသော လေးထောင့်နီးပါးကိုအတွင်းသို့ ခြေထောက်မကျစေဘဲ လွတ်အောင်ခုန်ရလေသည်။ ပထမနည်းဖြင့် ခြေထောက်တစ်ဖက်စီကို တစ်လှည့်စီအတွင်းနှင့်အပြင်သို့

ကျအောင် ခုနစ်စဉ်တွင် မူးစေ့၊ မတ်စေ့၊ ကျပ်ပြား၊ ဒင်္ဂါး၊ မုန့်ဝယ်စား၊ ဗိုက်ကား၊ သေလိုက်ဟူ၍ တစ်ခါခုန်လျှင် တစ်မျိုးစီ ဆိုသွားလေ့ ရှိသည်။

ညောင်ပင်တစ္ဆေကစားနည်း

ကစားသူများလျှင် များသည့်အလျောက်နှင့် နည်းလျှင်နည်းသည့်အလျောက် စက်ဝိုင်းပုံအကြမ်းစားကို မြေကြီးပေါ်တွင် ကစားသူများက ကြီးကြီးရေးဆွဲလိုက်သည်။ ထို့နောက် စက်ဝိုင်း၏အချင်းကိုလည်း ရေးဆွဲလိုက်သည်။ စည်းဝိုင်း၏အပြင်တွင် ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူကနေရသည်။ စက်ဝိုင်းအတွင်းတွင် မယ်ထွေးလုပ်သူက နေရသည်။ မယ်ထွေးလုပ်သူသည် ကစားသူများတွင် အငယ်ဆုံးဖြစ်လိုမှ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ကျန်ကစားသူများက မယ်ထွေးလုပ်သူကို ကျောပေးပြီးလျှင် စက်ဝိုင်းအပြင်ဘက်ကို မျက်နှာမူထားကြသည်။ စက်ဝိုင်းအတွင်းရှိ ကစားသူတိုင်းသည် ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူနှင့် အခြားကစားသူများ၏ အမေးအဖြေများကိုသာ နားလည်ကြလျှင် နားလည်သည့် ကလေးတိုင်းက ဝင်၍ ဆိုနိုင်လေသည်။ အမေးအဖြေပြုလုပ်ကြရာတွင် –

ကစားသူများ – ညောင်ပင်တစ္ဆေ

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ဝေလေလေ

ကစားသူများ – နင် ဘယ်ကိုင်းမှာနေ

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ညောင်ကိုင်းမှာနေ

ကစားသူများ – နင် ဘာသီးစား

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ညောင်သီးစား

ကစားသူများ – နင် ဘာထမင်းစား

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ညောင်ထမင်းစား

ကစားသူများ – နင် ဘာဟင်းစား

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ညောင်ဟင်းစား

ကစားသူများ – နင် ဘာရေသောက်

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ညောင်ရေသောက်

ကစားသူ – နင် ဘာကွမ်းသီးစား

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ညောင်ကွမ်းသီးစား

ကစားသူများ – ညောင်ပင်တစ္ဆေ နင်ထမင်းစားပြီးပြီလား

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – မစားရသေးဘူး။ ဘာဟင်းချက်သလဲ

ကစားသူများ – ကြက်သားဟင်းချက်တယ်

ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူ – ငါ့တစ်ခွက်ပေး

ကစားသူများ – မပေးနိုင်ဘူး၊ မယ်ထွေးလေးရလျှင်ယူတော့

ထိုသို့ဆိုပြီးကြသောအခါတွင် မယ်ထွေးသည် အလယ်၌နေ၍ အခြားကစားသူများက မယ်ထွေးဘေးပတ်လည်တွင် စည်းကိုမထိမိစေဘဲ ကခုန်ကြပြီးလျှင် ညောင်ပင်တစ္ဆေကို

လက်ညှိုးထိုး၍ ပြောင်လှောင်ကြလေသည်။ ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်သူကလည်း မယ်ထွေးကို စည်းဝိုင်း၏အပြင်သို့ဆွဲထုတ်နိုင်ရန် ဟိုဘက် သည်ဘက် လှည့်၍လိုက်လေသည်။ တစ်ယောက်ယောက်လဲသောအခါ ညောင်ပင်တစ္ဆေက မယ်ထွေးကို ဝင်၍ဆွဲယူလေသည်။ ကစားသူများကလည်း မယ်ထွေးကို စည်းဝိုင်းအလယ်တွင်သာ ရှိနေစေရန် ဆွဲယူကြလေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ညောင်ပင်တစ္ဆေက မယ်ထွေးကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် စည်းကို ကျော်အောင်ဆွဲယူနိုင်လျှင် မယ်ထွေးက ညောင်ပင်တစ္ဆေလုပ်၍ ကစားပွဲကို အစမှ ပြန်ကစားကြလေသည်။

ဇယ်တောက်ခြင်း

ဇယ်တောက်ခြင်းကိုလည်း မြန်မာကလေးများ နှစ်ခြိုက်ကြလေသည်။ ဇယ်အဖြစ် သြဇာစေ့၊ မန်ကျည်းစေ့ စသည်တို့ကို အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ ကစားသူများလျှင် ထည့်၍ ကစားသည့် သြဇာစေ့၏ အရေအတွက်ကို လျှော့၍ထည့်ကြလေသည်။ ဇယ်တောက်ခြင်းကို ဝါသနာပါသူ များများရှိပြီးလျှင် နေရာလွတ်ကျယ်ကျယ်သာရှိလျှင် အုန်းမှုတ်ခွက်တစ်ခုကို မြေကြီးတွင် မြှုပ်ထားပြီးသော် ထိုအုန်းမှုတ်ခွက်အနီးအနားတွင် ရှင်းထားလေ့ရှိကြသည်။ စကားစပ်မိသောအခါတွင်မှ ကစားကြလျှင်မူ တွင်းတစ်တွင်းကို တုတ်တစ်ချောင်းဖြင့် တူးလေ့ရှိကြသည်။ မြေပျော့လျှင် လက်ဖြင့်ပင် တွင်းဖြစ်လာအောင် ယက်ပေးကြလေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် တွင်းကိုပင်မတူးကြတော့ဘဲ သာမန်အားဖြင့် တွင်းအမှတ်အသား ပြုလုပ်ကစားကြလေသည်။ ပြီးလျှင် ထိုတွင်း သို့မဟုတ် တွင်းအမှတ်အသား ပြုလုပ်ထားသောနေရာ၏ဘေးတွင် လက်ဝါးကို ဖြန့်ခံထားပြီးလျှင် ဇယ်စေ့များကို လက်ဝါးနှင့် ထိအောင် ပစ်လိုက်ရသည်။ တွင်းထဲသို့ကား ဇယ်စေ့များကို မဝင်စေရပေ။ ပြီးလျှင် အပြိုင်ကစားသူတစ်ဦးဦးက တွင်းထဲသို့ ဇယ်စေ့များကို ဝင်အောင်တောက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းမည်ဟုထင်ရသော ဇယ်စေ့တစ်စေ့ကို ရွေးချယ်၍ အတောက်ခိုင်းလေသည်။

ထိုအခါ ဇယ်တောက်သူက ထိုးပြလိုက်သည့်ဇယ်ကို တွင်းထဲသို့ဝင်အောင် လက်မနှင့် လက်ညှိုးကို အသုံးပြု၍ဖြစ်စေ၊ လက်တစ်ချောင်းတည်းကိုပင် အသုံးပြု၍ဖြစ်စေ တောက်ရသည်။ တွင်းထဲသို့ ထိုဇယ်ဝင်သွားလျှင် နောက်သူကြိုက်သည့် ဇယ်ကို တွင်းထဲသို့ တောက်၍ သွင်းနိုင်လေသည်။ တွင်းထဲသို့မဝင်လျှင် သူရှုံး၍ အခြားတစ်ယောက်က တောက်ရလေသည်။ တွင်းထဲသို့ ဇယ်ကုန်သည်အထိ တောက်သွင်းရလေသည်။ ဇယ်ကုန်သော် ပြန်၍ စုကြပြီးလျှင် တစ်ဖန်ကစားကြပြန်သည်။ ဇယ်ခုတ်တမ်းလည်း မြန်မာကလေးများ ကစားလေ့ရှိကြလေသည်။ တတ်နိုင်က ဇယ်အဖြစ် တစ်လက်မ၏ ရှစ်ပုံသုံးပုံရှိသော ကျောက်စရစ်ခဲများကို အသုံးပြုကြလေသည်။ ဇယ်ခုနစ်စေ့ရှိသည်။ စ၍ကစားသူကို ရွေးရာတွင် များသောအားဖြင့် အချင်းချင်းသဘောတူသူကို ရွေးချယ်လေ့ရှိကြသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူ ထိုဇယ်ခုနစ်လုံးကို အပေါ်သို့ တစ်ပေမျှမြင့်သည်အထိမြှောက်၍ ကျလာသော ဇယ်အားလုံးကို လက်ဖမိုးပေါ်တွင် တင်ရသည်။ ပြီးလျှင် တစ်ဖန်ပြန်မြှောက်၍ ဇယ်အားလုံးကို မိအောင် ဖမ်းယူရလေသည်။ ထိုသို့ ဇယ်များ မကျအောင် ပြုလုပ်နိုင်သူကို စ၍ ကစားစေသည်။ ပထမ စ၍ ကစားသောအခါတွင် ဇယ်ခြောက်လုံးကို ရှင်းလင်းထားသည့် မြေကြီးပေါ်တွင် ဖြန့်

လိုက်ရသည်။ ပြီးလျှင် ကျန်သည့် ဇယ်တစ်လုံးကို အပေါ်သို့ တစ်ပေမျှမြှောက်ကာ ထိုဇယ် အောက်သို့မကျမီ အောက်ရှိဇယ်တစ်လုံးကို ကောက်၍ အောက်သို့ကျလာသော ဇယ်ကို မြေကြီးပေါ်သို့မကျမီ မိအောင်ဖမ်းယူရလေသည်။ ထိုသို့ ဖမ်းယူပြီးလျှင် လက်ထဲရှိ ဇယ် နှစ်လုံးအနက် တစ်လုံးကို လက်တစ်ဖက်သို့ ပြောင်း၍ယူလိုက်ကာ တစ်ဖန် ဇယ်တစ်လုံးကို ရှေးနည်းအတိုင်း အပေါ်သို့မြှောက်၍ အောက်ရှိဇယ်တစ်လုံးကို ကောက်ပြီးလျှင် ထိုကျ လာသည့် ဇယ်ကို ဖမ်းယူရလေသည်။ ထိုသို့ အောက်ရှိဇယ်တစ်လုံးကို ကောက်ယူစဉ် အခြားဇယ်ကို မထိစေရချေ။ ထိလျှင် အရှုံးပေးရသည်။

ထိုသို့ ဇယ်တစ်လုံးစီကို ကောက်ယူ၍ပြီးလျှင် ဒုတိယအကြိမ်တွင် ဇယ်နှစ်လုံးစီကို ကောက်ယူရလေသည်။ ဇယ်နှစ်လုံးစီကို ကောက်ယူပြီးသောအခါတွင် ဇယ်နှစ်လုံးကို တစ်ကြိမ်တွင် ကောက်ယူ၍ နောက်တစ်ကြိမ်တွင် ဇယ်လေးလုံးကို ကောက်ယူရလေသည်။ ထိုသို့ ကောက်ယူနိုင်ပြီးလျှင် ဇယ်ငါးလုံးကို တစ်ကြိမ်တွင် ကောက်ယူ၍ နောက်တစ်ကြိမ် တွင် ဇယ်တစ်လုံးကို ကောက်ယူရလေသည်။ ထို့နောက် ဇယ်ခြောက်လုံးကို တစ်ကြိမ်တည်း နှင့် ကောက်ယူရလေသည်။ ထိုသို့ ကောက်ယူနိုင်လျှင် ဇယ်သုံးလုံးကိုဖယ်၍ ကျန်ဇယ် လေးလုံးကို တစ်လုံးအားအပေါ်သို့မြှောက်၍ ကျန်သုံးလုံးကို မြေကြီးပေါ်တွင် လက်တစ်ဖက် တည်းနှင့် စုထားပြီးလျှင် မြှောက်လိုက်သောဇယ် မြေကြီးပေါ်သို့မကျမီ မြေကြီးပေါ်၌ စုထားပြီးဖြစ်သည့် ဇယ်သုံးလုံးကို ကောက်ယူပြီးလျှင် မြှောက်လိုက်သောဇယ်ကို မိအောင် ဖမ်းယူရလေသည်။ ထိုနည်းအတိုင်း သုံးကြိမ် ဇယ်မကျအောင် ဖမ်းယူရလေသည်။ ဇယ် ကောက်ယူရာတွင် အခြားဇယ်တစ်လုံးကို ထိ၍ဖယ်ပေးရသည်ဖြစ်စေ၊ အောက်သို့ ပြန်ကျ လာသောအခါ ဇယ်ကို မိအောင် မဖမ်းနိုင်၍ ဖယ်ပေးရသည်ဖြစ်စေ ထိုကစားသူ၏အလှည့် သို့ ပြန်ရောက်လာသောအခါတွင် အစမှပင် ပြန်၍ စလုပ်ရလေသည်။

ညောင်ရေအိုးစင်ကစားနည်း

ညောင်ရေအိုးစင်ကစားနည်းတွင် ကစားသူအနည်းဆုံး သုံးယောက်လိုသည်။ ငါးယောက်ထက်လည်း မပိုရချေ။ ကစားသောအခါ ကစားသူနှစ်ယောက်က တစ်ယောက် ၏ လက်ချောင်းများဖြင့် တစ်ယောက်၏လက်မောင်းကို တံတောင်ဆစ်အောက်ဘက်တွင် ဆုပ်ကိုင်ထားကြရသည်။ သုံးယောက်သာ ကစားလျှင် ကျန်တစ်ယောက်က ထိုသို့လက်ယှက် ထားသည့်အပေါ်တွင် ထိုင်ရသည်။ ထိုနောက် ထိုင်နေသော ကစားသူမှအပ ကျန်ကစားသူ နှစ်ယောက်က ညောင်ရေအိုးစင်၊ ပန်းအိုးစင်၊ ညောင်ရေအိုးစင်၊ ပန်းအိုးစင် ဟူ၍ အော်ဆိုကြ ပြီးလျှင် သူတို့၏ယှက်ထားသောလက်များကို လွှဲပေးကြလေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ညောင်ရေ အိုး ခါးတောင်းကျိုက်လိုက်ဟုဆိုကာ သူတို့၏ လက်များကို ဖြုတ်လိုက်ကြသဖြင့် ထိုင်လျက် ပါလာသူသည် အောက်သို့ကျသွားလေသည်။ ထိုသို့ အောက်ကျသွားရာမှ ထပြီးလျှင် ကစားသူနှစ်ဦးအား လိုက်၍ဖမ်းရသည်။ အမိခံရသူသည် နောက်တစ်လှည့်၌ ညောင်ရေအိုး လုပ်ရလေသည်။

ထုပ်ဆီးတိုး (ထုပ်ဆီးတမ်း) ကစားနည်း

ထုပ်ဆီးတိုး (ထုပ်ဆီးတမ်း) ကစားနည်းကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ လူကြိုက်များသည်။ ကစားရာတွင် ယောကျ်ားလေးနှင့် မိန်းကလေးတွဲ၍ ကစားနိုင်သည်။ ခြောက်ယောက်၊ ရှစ်ယောက်၊ ၁၀ ယောက်နှင့် ၁၂ ယောက် စသည်လည်း ကစားနိုင်သည်။ ခြောက်ယောက် ကစားလျှင် တစ်ဖက်တွင် သုံးယောက်စီကျ ခွဲ၍ကစားကြသည်။ ရှစ်ယောက် သို့မဟုတ် ၁၀ ယောက် သို့မဟုတ် ၁၂ ယောက် ကစားလျှင် လေးယောက်စီ သို့မဟုတ် ငါးယောက်စီ သို့မဟုတ် ခြောက်ယောက်စီ အသီးသီး အညီအမျှခွဲ၍ ကစားကြရသည်။ ကစားရာတွင် မြေကြီးပေါ်တွင် တုတ်တစ်ချောင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ရေဖြင့်လောင်းချ၍ဖြစ်စေ၊ ပြာဖြူး၍ဖြစ်စေ ကစားသောမြေ၏အနေအထားကို လိုက်၍စည်းများတားပြီးလျှင် ကစားကြလေသည်။ ထုပ်ဆီးကို ကစားသူများလျှင်များသလို စည်းပိုတား၍ ကစားကြလေသည်။ ကလေး ၁၀ ယောက် (ယောကျ်ားကလေးနှင့် မိန်းကလေးရော၍လည်း) တစ်ဖက်လျှင် ငါးယောက်စီခွဲ၍ ကစားနိုင်လေသည်။ ကစားကြသောအခါတွင် အကြီးဆုံးကလေးများက ထိပ်စည်းဖြစ်သော "က"တွင် ကစားလေ့ ရှိကြသည်။ ထိုထိပ်စည်း "က" တွင်ကစားသူသည် များသော အားဖြင့် "စ" နှင့် "ဆ" စည်းများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းပေးရသည်။ စတင်ကစားရာတွင် ပထမဦးစွာ တိုးရသည့်ဘက်မှစ၍ "က" စည်းကိုလွန်ကာ "ခ" စည်းသို့ရောက်အောင် ကြိုးစားရသည်။ "ခ၊ ဂ၊ ဃ" နှင့် "င" အထိ ဘေးစည်းနှင့် "ဇ မှ စ" အထိ ဘေးစည်းကို ကျော်၍မထွက်စေရချေ။ ကျော်မိလျှင် ထမင်းရည်ပူလောင်သည်ဟု ဆိုပြီးလျှင် အရှုံးပေးရလေသည်။ အရှုံးပေးရသည်ဆိုသည်မှာ ထုပ်ဆီးများကို စောင့်ရခြင်းဖြစ်သည်။ "င" စည်းကို လွန်အောင် တိုးပြီးသောအခါတွင် ထိုစည်းကိုပင် ပြန်၍တိုးပြီးလျှင် တစ်ဖန် "ဃ ဂ ခ" နှင့် "က" စည်းများကိုလည်း ကျော်လွန်အောင် တိုးထွက်ရလေသည်။ ကျော်လွန်အောင် ဆိုသည်မှာ ထိုစည်းများ၌ စောင့်နေသူများ၏ အထိကို မခံရဘဲ ကျော်လွန်အောင် တိုးနိုင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ကစားသူများလျှင် "စ" စည်းတွင် ကစားသူတစ်ယောက် သီးခြားစောင့်ပေးရလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လသာသော ညဥ့်များ၌ ထိုထုပ်ဆီးတမ်းကစားနည်းမျိုးကို ကစားလေ့ရှိကြသည်။ တိုးရသည့်ဘက်မှ တစ်ယောက်ယောက်သည် "က" စည်းမှ "င" စည်းကို ကျော်၍ တစ်ဖန် "င" စည်းမှ "ဃ ဂ ခ" နှင့် "က" စည်းများကို ဦးစွာကျော်လွန်အောင် တိုးနိုင်သော် အောင်ထူပြီဟု အော်ပြောပြီးလျှင် ထိုပွဲတွင် အနိုင်ရသဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ထုပ်များကို တိုးနိုင်ခွင့်ရရှိပြန်သည်။ အောင်ထူခါနီးတွင် မိမိဘက်မှ တစ်ဦးဦးသည် စည်းကို တိုးသွားစဉ် စည်းကို ထိန်းသိမ်းနေသူ၏ အထိကိုခံရလျှင် ရှုံးသဖြင့် စည်းများကို စောင့်ပေးရသည်။

လိပ်ဥဝှက်တမ်း

လိပ်ဥဝှက်တမ်း ကစားနည်းကိုလည်း မြန်မာကလေးများ နှစ်သက်ကြလေသည်။ ထိုကစားနည်းတွင် ကစားသူများက မြေကြီးပေါ်တွင် စည်းဝိုင်းကြီးတစ်ဝိုင်းကို တုတ်တစ်ချောင်းဖြင့် ခြစ်လိုက်ပြီးလျှင် အလယ်တွင် တစ်ဖန်စည်းဝိုင်းသေးသေး တစ်ခုကိုဆွဲ၍ ထိုစည်းဝိုင်းကလေးအတွင်း၌ ခဲလုံး လေးငါးလုံးခန့်ကို လိပ်ဥများအဖြစ် ထားပြီးလျှင် လိပ်

အဖြစ်နှင့်ကစားသူက ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ သူ၏ ခြေနှစ်ဖက်ကြားတွင် ထိုခဲလုံးများကို ထားရလေသည်။ ပြီးလျှင် ကျန်ကစားသူများက စည်းဝိုင်းကြီးအပြင်တွင်ဝိုင်း၍ ရပ်ကြပြီးလျှင် လိပ်ထီးလား လိပ်မလား ဟုမေးကြလေသည်။ လိပ်မဟု ဖြေမိလျှင် ကစားသူများက လိပ်ဥများကို လုကြသောအခါတွင် လိပ်မလုပ်သူသည် သူ၏ခြေထောက်များဖြင့်သာ လိပ်ဥများကို ကာကွယ်နိုင်တော့လေသည်။ သူလက်များကို အသုံးမပြုနိုင်တော့ချေ။ လိပ်ထီးဟု ဖြေမိလျှင် သူ၏လက်များကို အသုံးပြုနိုင်ပြီးလျှင် ခြေထောက်များကိုမူ အသုံးမပြုနိုင်ချေ။ အခြားကစားသူများက စည်းဝိုင်းအပြင်မှနေ၍ လုကြပေ့ဟု တစ်ယောက်က အော်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် လိပ်ဥအဖြစ်ထားသော ခဲလုံးများကို စည်း၏ပြင်ပမှနေ၍ ကစားသူများက လုကြလေသည်။ ထိုသို့ လုနေကြစဉ်နှင့် လိပ်ဥများရှိနေစဉ်၌ ကစားသူတစ်ယောက်ယောက်ကို လိပ်လုပ်သူ၏ ခြေထောက်နှင့်ဖြစ်စေ၊ လက်နှင့်ဖြစ်စေ ထိမိလျှင် အထိခံရသူက လိပ်အဖြစ်နှင့် စ၍ကစားကြရလေသည်။

အကယ်၍ လိပ်ဥများကို အားလုံးလုယူနိုင်လျှင် လိပ်လုပ်သူက မတ်တတ်ရပ်လိုက်ရသည်။ ထိုအခါ ကစားသူများအနက် တစ်ယောက်ယောက်က လိပ်လုပ်သူ၏ မျက်စိများကို မမြင်စေရန် အဝတ်တစ်ခုနှင့် ပတ်၍ ချည်ပေးလိုက်သည်။ ကျန်တစ်ယောက်ယောက်က လိပ်ဥများကို အနီးအနားရှိ တစ်နေရာရာတွင် ဝှက်ထားလိုက်လေသည်။ ပြီးသောအခါတွင် မျက်စိများတွင် စည်းထားသောအဝတ်ကို ဖယ်ရှားလိုက်၍ လိပ်လုပ်သူအား ဝိုင်းလိုက်ကြပြီးလျှင် လက်ခုပ်များတီး၍ဖြစ်စေ၊ က၍ဖြစ်စေ "လိပ်ဥပျောက်လို့ လိပ်မ ရှာ၊ သူ့ခမျာ ငိုမဲ့ငိုမဲ့" ဟုဆိုကြကာ နောက်ပြောင်လေသည်။ လိပ်လုပ်သူကလည်း လိပ်ဥများကို ဝှက်ထားမည်ဟု ထင်ရသောနေရာများတွင် လိုက်ရှာလေသည်။ လိပ်ဥများကို ပြန်တွေ့သောအခါတွင် လိပ်လုပ်သူက တွေ့ပြီးသည်မှာ စည်းဝိုင်းထဲတွင်ဟု အော်ပြောလေသည်။ ထိုအခါ ကစားသူများသည် စည်းဝိုင်းအတွင်းသို့ဝင်ကြ၍ တစ်ယောက်လက်ကို တစ်ယောက်က ကိုင်ကာ ဝိုင်း၍ မတ်တတ်ရပ်နေကြလေသည်။ စည်းဝိုင်း၏အပြင်ရှိ လိပ်လုပ်သူက လိပ်ဥများကို လက်တစ်ဖက်တွင်ကိုင်၍ ကျန်လက်တစ်ဖက်ဖြင့် စည်းဝိုင်းအတွင်းရှိ ကစားသူတစ်ယောက်ယောက်ကို သူ၏ခြေထောက်များ အပြင်ရောက်သည်အထိ ဆွဲထုတ်ရလေသည်။ စည်းဝိုင်းအတွင်းရှိ ကစားသူများကလည်း သူတို့၏လူ အပြင်သို့ပါမသွားစေရန် ဝိုင်း၍ဆွဲထားကြလေသည်။ သို့သော် တစ်ယောက်ယောက်သာလဲလျှင် အဆွဲခံရသူသည် စည်းဝိုင်းအပြင်သို့ ပါသွားလေ့ရှိလေသည်။ ထိုအခါ လိပ်လုပ်သူက "ဆွဲထုတ်မိပြီသူ့ကို"ဟု အော်ပြောသောအခါတွင် အခြားကစားသူများက "ခဲလုံးနှင့်တို့"ဟူ၍ ပြန်အော်ကြလေသည်။ ထိုအခါ ခဲလုံးနှင့် သူ့အား ပခုံးတွင်ဖြစ်စေ၊ ကျောတွင်ဖြစ်စေ တို့လိုက်ရသည်။ ထိုအတွင်း အဆွဲခံရသူ စည်းဝိုင်းအပြင်သို့ ရောက်မသွားစေရန် ကြိုးစားကြလေသည်။ စည်းဝိုင်း၏အပြင်သို့ ခြေထောက်များ ရောက်သွားသူသည် နောက်တစ်လှည့်ကစားသောအခါတွင် လိပ်လုပ်ရလေသည်။ လိပ်စ၍လုပ်သူသည် များသောအားဖြင့် အကြီးဆုံးကလေး ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ပထမစ၍လုပ်မည့်သူ မပေါ်ပေါက်လျှင် ကစားမည့်သူများဝိုင်းဖွဲ့၍ ထိုင်ကြပြီးလျှင် ခဲလုံးများဖြင့် မြေကြီးတွင် ချက်ကျကျရိုက်ကာ "လိပ်ဥပျောက်လို့လိပ်မရှာ သူ့ခမျာ ငိုမဲ့ငိုမဲ့" ဟူ၍ သံပြိုင်

ဆိုကြလေသည်။ ထိုသို့ သံပြိုင်ဆိုကြရာ၌ အသံနောက်ကျနေသူသည် ပထမစ၍ လိပ်လုပ်ရလေသည်။

ကလေးဘဝအရွယ် ပျော်ရွှင်မှုပုံရိပ်များနှင့် အတိတ်ကနေထိုင်မှုပုံရိပ်များကို လူတိုင်းအမြဲလိုလို သတိရအောက်မေ့တတ်ကြသည်။ အတိတ်ကပုံရိပ်လေးများတွင် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ဆော့ကစားခဲ့ကြပုံများကိုလည်း ပြန်လည်မြင်ယောင်မိတတ်ကြသည်။ အခြားနိုင်ငံများတွင်မရှိသော မြန်မာ့ရိုးရာဆော့ကစားနည်းများမှာ အပူအပင်ကင်းပြီး ဖြူစင်ရိုးသားသည့်ကလေးငယ်များ၏ ချစ်စရာပုံရိပ်များကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ အတိတ်က သူငယ်ချင်း၊ ညီအစ်ကို မောင်နှမများ အားလုံးကိုလည်း ပြန်လည်သတိရ လွမ်းဆွတ်မိစေသည်။

ယခင်က ကစားခဲ့ကြသော မြန်မာ့ရိုးရာကစားနည်းများကို တစ်ခုစီလေ့လာကြည့်ကတစ်ခုချင်းစီတွင် စိတ်ဓာတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်စေရန်၊ အဖွဲ့အစည်းစိတ်ဓာတ်၊ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း စိတ်ဓာတ်များဖြင့် ပန်းတိုင်ကို တက်လှမ်းနိုင်စေရန် အသိတရား၊ ဖွဲ့သတ္တိနှင့်နည်းစနစ်ကျစေရန် ဖော်ဆောင်ထားကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ ထိုကစားနည်းများကို ယနေ့ခေတ်ကလေးသူငယ်များကိုလည်း ကစားစေချင်မိသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ဖြစ်သော ရိုးရာကစားနည်းများကို ပြန်လည် အသက်ဝင်လာစေရန်နှင့် နောင်လာနောက်သားများ သိရှိကြစေရန် မျှော်လင့်လျက် ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကြည်ဇေသော်

အယ်ဒီတာ့စကား

- ညီညွတ်ခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်းမှသည်.....

ရိုးရာဓလေ့ စာပေယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍ

၁။ ထားဝယ်ထိမ်းမြားခြင်းဓလေ့

၂။ လမ်းလျှောက်သကြဏ်ထဲက တစ်မူထူးခြားသော ရခိုင်ရိုးရာမဏ္ဍပ်

၃။ လက်ဖက်ခူးအကနှင့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအနုသုခုမ

၄။ ရှေးဟောင်းမြောက်ဦးမြို့မှ အုံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး မဟာမုနိဘုရား

၅။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မူးမြစ်ဖျားမှ ကနန်းတိုင်းရင်းသားများ

၆။ နှစ်သစ်ကူးခြင်းနေ့ ကရင်ရိုးရာ ကောက်သစ်စားပွဲနှင့် ဖိုဖူးယော်ပူဇော်ပွဲ

၇။ ချိုချင်းတို့၏ အသုဘဓလေ့

၈။ လီဆူတိုင်းရင်းသားတို့၏ မိသားစုမျိုးရိုးစဉ်လာ အမည်မှည့်ခေါ်ပုံများ

၉။ အရှို(ချင်း)တို့၏ ရိုးရာဓလေ့ယုံကြည်မှုနှင့် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးရေးလှုပ်ရှားမှုများ

အထူးဆောင်းပါးကဏ္ဍ

၁၀။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆေးစွမ်းရည်

၁၁။ မျိုးချစ်စိတ်ကိုအခြေခံသည့် ပြည်တွင်းအင်အားနှင့် မဟာဗျူဟာ

နိုင်ငံ့အရေးနှင့်တိုင်းရင်းသားရေးရာကဏ္ဍ

၁၂။ ရှမ်းစော်ဘွားအမည်ခံ ဓနုစော်ဘွားများ

၁၃။ လွတ်လပ်ရေး အကြိုကာလ (၁၉၄၅–၁၉၄၇)၊ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေးနိုးကြားမှုအခြေအနေအကျဉ်းချုပ်

၁၄။ လူရှိုင်းရိုးရာနှင့် ယနေ့မြန်မာ

၁၅။ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းသာယာသော အနာဂတ်နိုင်ငံတော်

၁၆။ ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့၏ သမိုင်းဝင် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတေးတစ်ပုဒ်

ထင်ပေါ်ကျော်ကြား တိုင်းရင်းသားကဏ္ဍ

၁၇။ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကြိုးပမ်းခဲ့သူ ကရင်တိုင်းရင်းသား သမ္မတဟောင်း မန်းဝင်းမောင်နှင့် ဗြိတိသျှနှင့်စီးပွားပြိုင်ခဲ့သူ မွန်သူဌေးကြီး ဦးနာအောက်

၁၈။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဒုတိယကျောင်းသားသပိတ်၊ သပိတ်မှောက် ကောင်စီဝင် ပါဠိပါမောက္ခ အမ်အေဒေါ်အုန်း

၁၉။ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ နှလုံးသားထဲက လင်းလက်ကြယ်တစ်ပွင့်

၂၀။ ထင်ရှားကျော်ကြား ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား အနုပညာရှင်တစ်ယောက် သို့မဟုတ် အကယ်ဒမီ အောင်လွင်

အထွေထွေကဏ္ဍ

၂၁။ တန်ဆာဆင်ခြင်းအနုပညာ

၂၂။ ယုံကြည်မှု၏စွမ်းအား

၂၃။ ပြည်ထောင်စုခြံစည်းရိုးထင်းခွေသူများ မဖြစ်စေချင်

၂၄။ ဗမာမိဖုရားဆင်ဖြူမရှင်

၂၅။ တာချီလိတ် သို့မဟုတ် ရွှေတြိဂံနယ်မြေမှ အထင်ကရမြို့လေးဆီသို့

၂၆။ မြန်မာတို့၏ ရိုးရာကစားနည်းများ